

Elaborat la comanda:

Consiliul Raional Sîngerei

Elaborat de:

Novaservice Mol SRL

Studiu de fezabilitate

**Privind modernizarea și
ecologizarea transportului
public raional prin
implementarea mobilității
electrice și a stațiilor de
încărcare alimentate cu
energie solară în raionul
Sîngerei**

Raionul Sîngerei

Declinare de responsabilitate

Responsabilitatea deplină cu privire la conținutul prezentului raport aparține autorilor. Informația, opiniile și rezultatele incluse în prezentul raport se bazează pe interpretarea datelor colectate, analizele și interviurile efectuate în timpul implementării sarcinii. Raportul poate conține informație sensibilă și confidențială.

Cuprins

Introducere	15
1 CONTEXTUL GLOBAL, NAȚIONAL ȘI RAIONAL AL MOBILITĂȚII ELECTRICE	22
1.1 Evoluții globale în electrificarea transportului	22
1.2 Transportul public electric pentru orașe mici și raioane rurale	24
1.3 Mobilitate electrică și energie regenerabilă	26
1.4 Cadrul european și național privind mobilitatea durabilă	27
1.5 Relevanța pentru raionul Sîngerei	28
1.6 Implicații pentru etapele următoare ale studiului	30
2 PROFILUL RAIONULUI SÎNGEREI ȘI CONTEXTUL SOCIO-ECONOMIC LOCAL	31
2.1 Amplasarea geografică și rolul raional	31
2.2 Structura administrativă și populația relevantă pentru rutele analizate	32
2.3 Economia locală și generatorii de mobilitate	33
2.4 Analiza celor 5 coridoare propuse și localitățile beneficiare	35
2.4.1 Ruta R1: Coadă Iazului - Biliceni Vechi - Sîngerei	36
2.4.2 Ruta R2: Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrănești - Sîngerei	36
2.4.3 Ruta R3: Cozăști - Brejeni - Sîngerei	36
2.4.4 Ruta R4: Petrovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	37
2.4.5 Ruta R5: Prepelița - Mihailovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	37
2.5 Scenariul operațional preliminar actualizat	37
2.6 Infrastructura rutieră, distanțe și implicații pentru transportul electric	38
2.7 Concluzii ale Capitolului 2	39
3 SITUAȚIA ACTUALĂ A TRANSPORTULUI PUBLIC RAIONAL	41
3.1 Rutele actuale și serviciile existente	41
3.1.1 Profil operațional preliminar R5: Sîngerei - Grigorăuca - Copăceni - Prepelița	44
3.1.2 Profil operațional preliminar R2: Sîngerei - Rădoia - Drăgănești (propunere de autor)	45
3.1.3 Profil operațional preliminar: Sîngerei - Biliceni Vechi - Chișcăreni - Dumbrăvița (propunere de autor)	47
3.1.4 Profil operațional preliminar R4: Sîngerei - Biliceni Vechi - Bălți - Biruința - Alexandreni (rută propunere de autor)	47
3.2 Parcul actual de vehicule	49
3.3 Analiza rutelor și traseelor propuse de APL Raional Sîngerei	52
3.4 Program de operare și necesarul preliminar de flotă	54
3.5 Compararea vehiculelor convenționale cu vehiculele electrice	56
3.6 Analiza costurilor operaționale, emisiilor și eficienței pe termen mediu	58
3.7 Costuri, tarife și sustenabilitatea serviciilor	62
3.8 Probleme identificate	64
3.9 Set de date tehnico-operaționale pentru dimensionarea etapelor următoare	68
3.10 Profil sezonier și implicații pentru încărcarea nocturnă	68

4	ANALIZA CERERII DE MOBILITATE ȘI A RUTELOR PRIORITARE	70
4.1	Identificarea coridoarelor prioritare	70
4.2	Rute urbane și periurbane propuse	72
4.3	Rute intercomunale propuse și scenarii de cerere.....	75
4.4	Program de operare și necesarul preliminar de flotă strategia de încărcare.....	77
4.5	Compararea vehiculelor convenționale cu vehiculele electrice.....	79
4.6	Depou, mentenanță și siguranță operațională.....	82
4.7	Sistem de management al flotei și grafic propus de implementare	83
4.8	Analiza costurilor operaționale, emisiilor și eficienței pe termen mediu	85
4.9	Concluzii ale Capitolului 4	89
4.10	Set de date tehnico-operaționale pentru dimensionarea etapelor următoare	90
4.11	Profil sezonier și implicații pentru încărcarea nocturnă.....	92
5	Soluția tehnică: vehicule electrice și model operațional.....	97
5.1	Tipuri de vehicule potrivite pentru raionul Sîngerei	97
5.2	Dimensionarea flotei electrice	99
5.3	Locații strategice pentru stații noi și criterii de amplasare	101
5.4	Tipuri de încărcare și dimensionarea puterii instalate	102
5.5	Integrarea energiei solare fotovoltaice pentru alimentarea stațiilor.....	104
5.6	Comparații tehnico-economice între vehicule convenționale și electrice	105
5.7	Sistem de stocare și management energetic	107
5.8	Depou, mentenanță și siguranță operațională.....	107
5.9	Sistem de management al flotei și grafic propus de implementare	109
5.10	Verificarea capacității rețelei electrice și condiții tehnice de racordare	113
5.11	Evaluarea energetică și economică preliminară a infrastructurii de încărcare	114
5.12	Specificații tehnice minime pentru achiziția stațiilor de încărcare	115
5.13	Lucrări civile, securitate și organizarea fluxurilor în Gara Auto.....	115
5.14	Scenarii de etapizare a infrastructurii electrice.....	116
5.15	Date care trebuie colectate înainte de proiectarea finală	116
5.16	Concluzii ale capitolului 5	117
6	Rețeaua de stații de încărcare și integrarea energiei solare PV	118
6.1	Infrastructura existentă de încărcare și rolul Gării Auto Sîngerei (in proiectare)	118
6.2	Locații strategice pentru stații noi și criterii de amplasare	119
6.3	Tipuri de încărcare și dimensionarea puterii instalate.....	121
6.4	Integrarea energiei solare fotovoltaice pentru alimentarea stațiilor	122
6.5	Sistem de stocare și management energetic	125
6.6	Verificarea capacității rețelei electrice și condiții tehnice de racordare	128
6.7	Evaluarea energetică și economică preliminară a infrastructurii de încărcare	130
6.8	Grafic propus de implementare a infrastructurii de încărcare și PV	130
6.9	Concluziile generale ale capitolului.....	131
6.10	Specificații tehnice minime pentru achiziția stațiilor de încărcare	132

6.11	Lucrări civile, securitate și organizarea fluxurilor în Gara Auto	133
6.12	Scenarii de etapizare a infrastructurii electrice	134
6.13	Date care trebuie colectate înainte de proiectarea finală	135
7	ANALIZA VARIANTELOR TEHNICE ȘI OPERAȚIONALE	137
7.1	Varianta 0 - fără investiție	137
7.2	Varianta 1 - modernizare cu microbuze/autobuze diesel mai eficiente	139
7.3	Varianta 2 - vehicule electrice alimentate exclusiv din rețea.....	140
7.4	Varianta 3 - transport electric cu încărcare PV și management inteligent.....	140
7.5	Varianta 4 - implementare etapizată pe coridoare prioritare	142
7.6	Compararea și selectarea variantei optime	143
7.7	Analiza structural economică și operațională a scenariilor de operare ale rutelor propuse	147
7.7.1	Varianta 0 - fără investiție	147
7.7.2	Varianta 1 - modernizare cu microbuze/autobuze diesel mai eficiente.....	148
7.7.3	Varianta 2 - vehicule electrice alimentate exclusiv din rețea	149
7.7.4	Varianta 3 - transport electric cu încărcare PV și management inteligent	150
7.7.5	Varianta 4 - implementare etapizată pe rute prioritare	151
7.8	Compararea și selectarea variantei optime	152
7.9	Analiză suplimentară pentru fundamentarea deciziei	153
7.9.1	Analiză suplimentară pentru fundamentarea deciziei.....	153
7.10	Concluziile capitolului.....	156
8	ESTIMAREA COSTURILOR ȘI ANALIZA FINANCIAR-ECONOMICĂ	157
8.1	Costul investiției	157
8.2	Costuri de operare și mentenanță.....	160
8.3	Venituri, economii și costuri evitate.....	163
8.4	Indicatori financiari.....	164
8.5	Analiza de sensibilitate	167
8.6	Recomandări economico-financiare și grafic propus de implementare.....	168
8.6.1	Detalierea modelului financiar pentru etapa de finanțare	170
8.6.2	Scenarii de creștere a parcursului și efectul asupra costurilor	171
8.6.3	Costuri pe ciclul de viață și înlocuiri planificate	172
8.6.4	Pragul minim de grant și recomandarea de finanțare	173
8.6.5	Elemente care trebuie validate înainte de decizia finală de investiție	174
8.6.6	Modelul de acoperire bugetară și mecanismul de compensare	175
8.6.7	Recomandări pentru modelul economic utilizat în caietul de sarcini	176
8.7	Concluzii generale de capitol.....	177
8.7.1	Elemente care trebuie validate înainte de decizia finală de investiție.....	178
8.7.2	Modelul de acoperire bugetară și mecanismul de compensare.....	179
8.7.3	Recomandări pentru modelul economic utilizat în caietul de sarcini.....	179
9	IMPACTUL ENERGETIC, SOCIAL, ECONOMIC ȘI DE MEDIU	180

9.1	Impact energetic	180
9.2	Impact climatic și de mediu.....	183
9.3	Impact social și accesibilitate	185
9.4	Impact economic local.....	189
9.5	Caracter inovativ, impact instituțional și replicabilitate.....	191
9.6	Monitorizarea impactului după implementare	193
10	IMPLEMENTARE, MANAGEMENT OPERAȚIONAL, RISCURI ȘI SUSTENABILITATE.....	194
10.1	Planul de implementare	194
10.2	Calendar, achiziții și grafic de plăți	196
10.3	Model instituțional și operațional	198
10.4	Analiza riscurilor	201
10.5	Sustenabilitate și finanțare.....	202
10.6	Monitorizare și indicatori de performanță.....	204
10.7	Concluziile Capitolului 10	206
10.8	Pregătirea operațională înainte de lansarea serviciului	207
10.9	Comunicare publică și managementul schimbării.....	208
11	CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	210
11.1	Concluzii tehnice	211
11.2	Concluzii energetice și climatice	212
11.3	Concluzii economice și sociale	213
11.4	Recomandări pentru etapa de proiectare	215
11.5	Recomandări pentru etapa de proiectare.....	218
11.6	Pașii următori	219
	Anexa 1 Date și planuri locale	222
	Anexa 2. Cadrul de reglementare aplicabil.....	223

Lista tabelelor

Tabelul 1. Un rezumat al rezultatelor AE (măsurii)	19
Tabelul 2. Sursele principale utilizate pentru fundamentarea Capitolului 1.....	22
Tabelul 3. Tendințe globale relevante pentru proiectul Sîngerei.....	23
Tabelul 4. Particularități ale transportului electric în raioane rurale	25
Tabelul 5. Scenarii posibile de alimentare energetică a transportului electric	26
Tabelul 6. Corelarea proiectului Sîngerei cu direcțiile europene și naționale	27
Tabelul 7. Argumente de oportunitate pentru implementarea proiectului în raionul Sîngerei	29
Tabelul 8. Date care trebuie validate în capitolele următoare	30
Tabelul 9. Date generale de referință pentru analiza de mobilitate	31
Tabelul 10. Populația localităților relevante pentru cele 5 coridoare analizate	33
Tabelul 11. Generatorii principali de mobilitate pentru coridoarele analizate	34
Tabelul 12. Localitățile de pe trasee, populația și distanța estimativă de la Sîngerei.....	35
Tabelul 13. Scenariul operațional preliminar actualizat pe rute	37
Tabelul 14. Implicații tehnice ale distanțelor pentru flota electrică	39
Tabelul 15. Sinteza concluziilor tehnice pentru Capitolul 2.....	40
Tabelul 16. Date de bază utilizate pentru analiza situației actuale a transportului public	41
Tabelul 17. Rutele inter-comunale actuale/analizate și localitățile beneficiare.....	42
Tabelul 18. Fișa operațională preliminară a rutei R5	44
Tabelul 19. Fișa operațională preliminară a rutei R2	45
Tabelul 20. Fișa operațională preliminară a rutei R3	47
Tabelul 21. Fișa operațională preliminară a rutei R4	48
Tabelul 22. Structura estimativă a parcului auto actual utilizat pe rutele analizate.....	49
Tabelul 23. Indicatori tehnici preliminari ai parcului actual	50
Tabelul 24. Probleme tehnice frecvente ale vehiculelor convenționale vechi.....	51
Tabelul 25. Fișă minimă de verificare a vehiculelor existente	52
Tabelul 26. Cererea preliminară de pasageri pe rutele actualizate	53
Tabelul 27. Situația datelor demografice disponibile pentru noile rute.....	54
Tabelul 28. Program operațional actualizat și parcurs anual pe rute	55
Tabelul 29. Necesar preliminar de flotă pe scenarii	55
Tabelul 30. Comparatie tehnică între vehicule convenționale și vehicule electrice	56
Tabelul 31. Calcul comparativ al consumului anual de combustibil și energie electrică.....	57
Tabelul 32. Ipoteze financiare și tehnice pentru calculul OPEX și emisiilor	58
Tabelul 33.. Costuri operaționale anuale: vehicule convenționale vs vehicule electrice	58
Tabelul 34. Reducerea estimată a emisiilor CO ₂ în scenariul actualizat	59
Tabelul 35. Tipologia cererii de mobilitate pe rutele inter-comunale	60
Tabelul 36. Linia de bază financiară a serviciului actual de transport pe cele 4 rute	63
Tabelul 37. Ipoteze tarifare și financiare pentru analiza situației actuale.....	64
Tabelul 38. Problemele principale ale transportului public actual și implicațiile pentru proiect	64
Tabelul 39. Prioritizarea problemelor pentru formularea scenariilor de intervenție	66
Tabelul 40. Sinteza liniei de bază pentru capitolele tehnico-economice următoare.....	67
Tabelul 41. Rezultate sintetice utilizabile în capitolele următoare.....	68
Tabelul 42. Date tehnico-operaționale de transmis către capitolele următoare.....	68
Tabelul 43. Factori sezonieri orientativi pentru cererea de transport și consumul energetic	68
Tabelul 44. Baza de calcul utilizată pentru analiza cererii și a rutelor	70
Tabelul 45. Date operaționale de bază pentru selectarea vehiculelor electrice	70
Tabelul 46. Clase de vehicule electrice recomandate pentru scenariul actualizat	71
Tabelul 47. Opriri urbane recomandate pentru integrarea rutelor intercomunale	73
Tabelul 48. Configurația minimă recomandată a flotei pentru cele 5 rute	75

Tabelul 49. Scenarii de dimensionare a flotei electrice	76
Tabelul 50. Scenarii de creștere a cererii de transport.....	76
Tabelul 51. Program operațional zilnic propus pentru rutele actualizate	77
Tabelul 52. Necesarul de energie și încărcare nocturnă pe rute	78
Tabelul 53. Ipoteze tehnico-economice pentru comparația vehicule convenționale vs EV	80
Tabelul 54. Costuri operaționale anuale pe rute: situația actuală vs EV + PV/BESS	80
Tabelul 55. Reduceri de emisii și beneficii energetice pe rute	81
Tabelul 56. Cerințe minime pentru amenajarea punctului de operare la Gara Auto Sîngerei	82
Tabelul 57. Plan minim de mentenanță pentru flota electrică	83
Tabelul 58. Funcționalități recomandate pentru sistemul de management al flotei	83
Tabelul 59. Comparație tehnică între vehicule convenționale și vehicule electrice	83
Tabelul 60. Etape propuse de implementare pentru flota electrică	85
Tabelul 61. Ipoteze financiare și tehnice pentru calculul OPEX.....	85
Tabelul 62. Costuri operaționale anuale: vehicule convenționale vs vehicule electrice	86
Tabelul 63. Rezultate sintetice utilizabile în capitolele următoare.....	87
Tabelul 64. Necesar preliminar de energie și putere pentru încărcarea nocturnă la Gara Auto Sîngerei	88
Tabelul 65. Funcționalități recomandate pentru sistemul de management al flotei	89
Tabelul 66. Etape propuse de implementare pentru flota electrică	89
Tabelul 67. Sinteza soluției tehnice propuse după revizuirea rutelor.....	90
Tabelul 68. Matrice de compatibilitate între rute și modele posibile de vehicule electrice	91
Tabelul 69. Compararea vehiculelor convenționale de referință cu vehicule electrice	92
Tabelul 70. Factori sezonieri orientativi pentru cererea de transport și consumul energetic	93
Tabelul 71. Puterea preliminară a încărcării nocturne la Gara Auto Sîngerei.....	94
Tabelul 72. Opțiuni de vehicule electrice relevante pentru rutele analizate	97
Tabelul 73. Comparație tehnică între vehicule convenționale și electrice	98
Tabelul 74. Rolul locațiilor posibile pentru infrastructura de încărcare	99
Tabelul 75. Date de intrare pentru dimensionarea infrastructurii de încărcare revizuite.....	100
Tabelul 76. Scenarii de dimensionare a flotei electrice	100
Tabelul 77. Criterii de selectare a locației pentru stațiile de încărcare	101
Tabelul 78. Configurația propusă a charging hub-ului la Gara Auto Sîngerei	102
Tabelul 79. Calculul energiei zilnice și al puterii medii de încărcare.....	102
Tabelul 80. Comparația modurilor de încărcare pentru flota revizuită	103
Tabelul 81. Dimensionarea preliminară a sistemului fotovoltaic	104
Tabelul 82. Opțiuni de amplasare pentru sistemul PV	105
Tabelul 83. Configurații posibile pentru infrastructura de încărcare la Gara Auto Sîngerei	105
Tabelul 84. Scenarii pentru BESS și management energetic	107
Tabelul 85. Funcționalități recomandate pentru sistemul EMS/SCADA	107
Tabelul 86. Cerințe tehnice minime pentru amenajarea punctului de operare la Gara Auto Sîngerei	108
Tabelul 87. Plan minim de mentenanță pentru flota electrică	108
Tabelul 88. Cerințe de siguranță pentru vehicule electrice și stații de încărcare	109
Tabelul 89. Funcționalități recomandate pentru sistemul de management al flotei	109
Tabelul 90. Etape propuse de implementare	110
Tabelul 91. Criterii tehnice minime recomandate pentru achiziția vehiculelor.....	111
Tabelul 92. Furnizori / repere tehnice care pot fi analizați în etapa de achiziție	112
Tabelul 93. Formule utilizate pentru verificarea autonomiei și a încărcării	112
Tabelul 94. Parametri care trebuie validați înainte de lansarea achiziției	113
Tabelul 95. Puterea instalată și puterea simultană recomandată	113
Tabelul 96. Cerințe tehnice minime pentru racordare și siguranță.....	113
Tabelul 97. Comparația costurilor energetice anuale pentru scenariul revizuit	114
Tabelul 98. Etapele propuse de implementare a infrastructurii de încărcare, PV și BESS	114

Tabelul 99. Lucrări și amenajări necesare în zona charging hub	115
Tabelul 100. Scenarii de etapizare a puterii și echipamentelor	116
Tabelul 101. Checklist de date necesare pentru etapa următoare	116
Tabelul 102. Sinteza soluției tehnice propuse	117
Tabelul 103. Date de intrare pentru dimensionarea infrastructurii de încărcare	118
Tabelul 104. Rolul locațiilor posibile pentru infrastructura de încărcare	119
Tabelul 105. Criterii de selectare a locației pentru stațiile de încărcare	120
Tabelul 106. Configurația propusă a charging hub-ului de la Gara Auto Sîngerei	120
Tabelul 107. Comparația modurilor de încărcare pentru flota Sîngerei	121
Tabelul 108. Dimensionarea preliminară a sistemului fotovoltaic	122
Tabelul 109. Opțiuni de amplasare pentru sistemul PV	123
Tabelul 110. Scenarii pentru BESS și management energetic	126
Tabelul 111. Funcționalități recomandate pentru sistemul EMS/SCADA	126
Tabelul 112. Puterea instalată și puterea simultană recomandată	128
Tabelul 113. Cerințe tehnice minime pentru racordare și siguranță	128
Tabelul 114. Etapele propuse de implementare	130
Tabelul 115. Recomandarea finală privind varianta optimă	132
Tabelul 116. Specificații tehnice minime pentru încărcătoarele propuse	132
Tabelul 117. Lucrări și amenajări necesare în zona charging hub	133
Tabelul 118. Scenarii de etapizare a puterii și echipamentelor	134
Tabelul 119. Checklist de date necesare pentru etapa următoare	135
Tabelul 120. Ipoteze generale utilizate pentru analiza variantelor	137
Tabelul 121. Evaluarea Variantei 0 - menținerea situației actuale	137
Tabelul 122. Parametrii de calcul pentru Varianta 1	139
Tabelul 123. Componentele tehnice ale Variantei 3	140
Tabelul 124. Propunere de fazare a implementării	142
Tabelul 125. Sinteza comparativă a variantelor	143
Tabelul 126. Matrice multicriterială de evaluare a variantelor	145
Tabelul 127. Riscuri principale pe variante și măsuri de diminuare	146
Tabelul 128. Recomandarea finală privind varianta optimă	146
Tabelul 129. Ipoteze generale utilizate pentru analiza variantelor revizuite	147
Tabelul 130. Evaluarea Variantei 0 - menținerea situației actuale	147
Tabelul 131. Parametrii de calcul pentru Varianta 1	148
Tabelul 132. Verificarea compatibilității rutelor cu vehicule electrice	149
Tabelul 133. Componentele tehnice ale Variantei 3	150
Tabelul 134. Propunere de fazare a implementării	151
Tabelul 135. Sinteza comparativă a variantelor	152
Tabelul 136. Matrice multicriterială de evaluare a variantelor	152
Tabelul 137. Economii anuale estimate pe fiecare rută în varianta EV+PV/BESS	154
Tabelul 138. Cost operațional estimat per pasager în varianta EV+PV/BESS	154
Tabelul 139. Sensibilitatea perioadei de recuperare la nivelul grantului	154
Tabelul 140. Prioritizarea operațională a rutelor	154
Tabelul 141. Condiții tehnice minime înainte de lansarea pilotului	154
Tabelul 142. Decizia tehnică finală propusă pentru continuarea studiului	155
Tabelul 143. Condiții tehnice minime înainte de lansarea pilotului	156
Tabelul 144. Decizia tehnică finală propusă pentru continuarea studiului	156
Tabelul 145. Limitele modelului financiar și relația cu capitolele anterioare	157
Tabelul 146. Deviz investițional preliminar pentru scenariul recomandat	157
Tabelul 147. Comparația investițională a variantelor analizate	159
Tabelul 148. Costuri anuale ale situației actuale - vehicule convenționale	160
Tabelul 149. Costuri anuale ale scenariului recomandat - vehicule electrice + PV/BESS	161

Tabelul 150. Venituri operaționale estimate la tariful mediu de analiză	163
Tabelul 151. Economii anuale față de situația actuală	163
Tabelul 152. Ipoteze financiare utilizate pentru indicatorii de rentabilitate	165
Tabelul 153. Flux de numerar actualizat pentru scenariul recomandat, grant 80%.....	165
Tabelul 154. Indicatori financiari în funcție de nivelul grantului.....	166
Tabelul 155. Analiza de sensibilitate pentru scenariul recomandat	167
Tabelul 156. Indicatori unitari de comparație între variante	168
Tabelul 157. Structura recomandată a pachetelor de achiziții.....	168
Tabelul 158. Riscuri financiare relevante pentru etapa investițională și operațională	169
Tabelul 159. Curba estimativă de plăți pentru implementarea proiectului.....	170
Tabelul 160. Scenarii de parcurs, pasageri și acoperire a costurilor	171
Tabelul 161. Costuri de ciclu de viață și reînnoiri planificate.....	173
Tabelul 162. Pragul minim de grant pentru sustenabilitatea financiară	174
Tabelul 163. Date de validat înainte de decizia finală de investiție	175
Tabelul 164. Surse posibile de acoperire a costurilor operaționale	175
Tabelul 165. Cerințe economice minime recomandate pentru caietul de sarcini	177
Tabelul 166. Indicatori unitari de comparație între variante	177
Tabelul 167. Structura recomandată a pachetelor de achiziții.....	177
Tabelul 168. Riscuri financiare relevante pentru etapa investițională și operațională	177
Tabelul 169. Date de validat înainte de decizia finală de investiție	179
Tabelul 170. Surse posibile de acoperire a costurilor operaționale	179
Tabelul 171. Cerințe economice minime recomandate pentru caietul de sarcini	179
Tabelul 172. Indicatorii de intrare utilizați pentru evaluarea impactului	180
Tabelul 173. Impact energetic anual pe rutele operaționale revizuite	181
Tabelul 174. Indicatori specifici de eficiență energetică	181
Tabelul 175. Combustibil lichid înlocuit prin electrificarea rutelor	182
Tabelul 176. Indicatori specifici de eficiență energetică	182
Tabelul 177. Reducerea emisiilor de CO ₂ pe rute	183
Tabelul 178. Efecte de mediu locale estimate	184
Tabelul 179. Populație beneficiară și cerere estimată pe rutele revizuite.....	186
Tabelul 180. Grupuri sociale și beneficii directe ale proiectului.....	186
Tabelul 181. Grupuri sociale și beneficii directe ale proiectului.....	187
Tabelul 182. Economii operaționale anuale pe rute	189
Tabelul 183. Impact economic local și mecanisme de valorificare.....	189
Tabelul 184. Impact economic local și mecanisme de valorificare.....	190
Tabelul 185. Elemente inovative ale proiectului	191
Tabelul 186. Condiții de replicare în alte raioane/localități	192
Tabelul 187. Indicatori de monitorizare a impactului după implementare.....	192
Tabelul 188. Indicatori de monitorizare a impactului după implementare.....	193
Tabelul 189. Concluziile Capitolului 9.....	193
Tabelul 190. Date de intrare utilizate pentru planul de implementare.....	194
Tabelul 191. Etapele principale de implementare	195
Tabelul 192. Activități pregătitoare obligatorii înainte de achiziție	195
Tabelul 193. Pachete de achiziții recomandate	196
Tabelul 194. Grafic orientativ de plăți investiționale	196
Tabelul 195. Roluri și responsabilități instituționale.....	199
Tabelul 196. Opțiuni de organizare a serviciului	199
Tabelul 197. Matricea riscurilor principale	201
Tabelul 198. Măsuri de diminuare a riscurilor	201
Tabelul 199. Surse potențiale de finanțare și relevanța lor.....	203
Tabelul 200. Condiții minime de sustenabilitate financiară	203

Tabelul 201. Responsabilități de sustenabilitate după punerea în funcțiune	203
Tabelul 202. Indicatori tehnici de monitorizare	204
Tabelul 203. Indicatori financiari și sociali de monitorizare	205
Tabelul 204. Indicatori de mediu și energie	206
Tabelul 205. Recomandări finale pentru trecerea la etapa următoare	207
Tabelul 206. Plan minim de testare înainte de lansarea serviciului.....	207
Tabelul 207. Program de instruire recomandat	207
Tabelul 208. Plan de comunicare și consultări publice	208
Tabelul 209. Registru lunar de date recomandat pentru operator.....	209
Tabelul 210. Sinteza deciziei de fezabilitate	210
Tabelul 211. Configurația tehnică recomandată pentru etapa de bază revizuită	211
Tabelul 212. Concluzii tehnice pe rute operaționale revizuite	211
Tabelul 213. Indicatori energetici și climatici finali revizuiți	212
Tabelul 214. Sinteza economică a scenariului recomandat revizuit.....	213
Tabelul 215. Concluzii sociale pe categorii de beneficiari.....	214
Tabelul 216. Recomandări tehnice obligatorii înainte de proiectul tehnic	215
Tabelul 217. Recomandarea finală a studiului de fezabilitate revizuit.....	216
Tabelul 218. Sinteza economică a scenariului recomandat.....	217
Tabelul 219. Cerințe minime recomandate pentru caietele de sarcini	218
Tabelul 220. Pașii următori pentru implementare	220
Tabelul 221. Indicatori de monitorizare după implementare.....	220
Tabelul 222. Recomandarea finală a studiului de fezabilitate.....	221

Figuri

Figura 1. Evoluția vânzărilor globale de automobile electrice, 2020-2025	23
Figura 2. Comparație orientativă a consumului final specific pentru vehicule diesel și electrice	25
Figura 3. Model conceptual al sistemului de transport electric rural: oraș-centru, sate deservite, depou, stații de încărcare și panouri PV	25
Figura 4. Model conceptual PV - BESS - stații de încărcare - vehicule electrice	26
Figura 5. Structura drumurilor publice din raionul Sîngerei	29
Figura 6. Ponderi de evaluare indicate în Nota Conceptuală a proiectului.....	29
Figura 7. Schemă conceptuală a celor 5 coridoare propuse pentru analiza de mobilitate electrică	32
Figura 8. Populația localităților beneficiare pe coridoarele propuse	33
Figura 9. Structura orientativă a cererii de mobilitate pe rutele analizate	34
Figura 8. Kilometrajul operațional zilnic estimat pentru cele 5 rute propuse.....	36
Figura 8. Cererea zilnică orientativă de pasageri pe cele 5 rute	38
Figura 8. Structura drumurilor publice care traversează raionul Sîngerei	39
Figura 14. Kilometraj zilnic estimativ pe rutele actuale analizate.....	42
Figura 15. Harta rutelor actuale și a punctului de plecare/sosire la Gara Auto Sîngerei	43
Figura 16. Imagine reprezentativă a traseului și stării drumului pe ruta R1	45
Figura 17. Imagine reprezentativă a traseului și stării drumului pe ruta R2	46
Figura 18. Infrastructura stații de așteptare în sate	46
Figura 19. Imagine reprezentativă a traseului și stării drumului pe ruta R3	47
Figura 20. Imagine reprezentativă a traseului și stării drumului pe ruta R4	48
Figura 21. Vârsta estimativă a vehiculelor utilizate pe rutele analizate (calcul teoretic)	50
Figura 22. Exemple de vehicule existente utilizate pe rutele raionale (rută în așteptare în centru).....	50
Figura 23. O rută în așteptare de pasageri în centru (locul fostei gări).....	52
Figura 14. Cererea zilnică preliminară de pasageri pe rute	53
Figura 14. Încărcarea medie estimată pe cursă tur-retur.....	54
Figura 14. Scenarii de creștere a parcursului anual al serviciului	56
Figura 14. Consum anual estimat de combustibil în situația actuală.....	57
Figura 14. Consum anual estimat de energie electrică în scenariul EV	58
Figura 14. Cost operațional anual pe rută - convențional vs electric.....	59
Figura 14. Emisii anuale estimate pe rută - situația actuală vs scenariul electric	60
Figura 25. Vehicule Stații actuale de îmbarcare/debarcare locul actual de îmbarcare al rutelor existente.....	61
Figura 26. Vederea de sus, locul actual de îmbarcare și debarcare al pasagerilor.....	62
Figura 27. Structura orientativă a costurilor anuale de operare	63
Figura 28. Emisii CO ₂ estimate pe rutele analizate în situația actuală	65
Figura 29. Starea drumurilor existente pe coridoarele analizate	66
Figura 14. Distribuția lunară estimată a energiei pentru încărcare	69
Figura 14. Parcurs zilnic pe cele 5 rute operaționale actualizate.....	71
Figura 31. Harta raionului sîngerei cu lălițele spre deservire.....	72
Figura 32. Noua amplasare a Gării auto Sîngerei (preventive, locația finală urmează a fi delimitată legal).....	73
Figura 33. Noua locație propusă pentru gara auto	74
Figura 34. Teren pentru parcarele vehiculelor în staționare (așteptare) la noua locația a gării	74
Figura 14. Compoziția minimă recomandată a flotei electrice	76
Figura 14. Necesari zilnic de energie electrică cu rezervă de 15%	78
Figura 14. Durată orientativă de încărcare nocturnă la AC 22 kW	79
Figura 37. Scenarii de creștere a parcursului anual al serviciului	79
Figura 14. Costuri operaționale anuale pe rute.....	81
Figura 14. Emisii CO ₂ estimate pe rute în scenariul actualizat	82
Figura 38. Microbuz actual pe motorină sau benzină utilizat pe rutele raionale	84
Figura 39. Mercedes-Benz/DAF de pasageri utilizat ca referință convențională	85
Figura 45. Evoluția costurilor operaționale anuale pe 10 ani	87
Figura 46. Economii operaționale cumulative pe 10 ani	87
Figura 47. Rutele propuse de Consiliul Raional pentru studiu, pentru calibrarea consumului real kWh/km	88
Figura 48. Cost anual combustibil/energie pentru vehicule reprezentative la 45.000 km/an	91

Figura 49. Emisii anuale pentru vehicule convenționale reprezentative la 45.000 km/an.....	92
Figura 50. Distribuția lunară estimată a energiei pentru încărcare.....	93
Figura 51. Distribuția lunară estimată a cererii de pasageri	94
Figura 52. Putere medie recomandată pentru încărcare nocturnă la Gara Auto	94
Figura 53. Vederea de sus Gara Auto Sîngerei pentru amplasarea încărcătoarelor și parcare nocturnă.....	95
Figura 54. Exemple de stații de încărcare electrică autobuze.....	96
Figura 55. Exemplu de minibus electric compact de tip Karsan e-JEST	98
Figura 56. Comparatie orientativă a consumului specific pentru vehicule convenționale și electrice	99
Figura 14. Necesarul zilnic de energie electrică pe cele cinci rute revizuite.....	100
Figura 57. Necesarul zilnic de energie electrică pe rute	100
Figura 59. Investiție estimativă în flotă pe scenarii.....	101
Figura 14. Puterea medie de încărcare pe rută, în funcție de durata ferestrei nocturne	103
Figura 14. Profil zilnic orientativ de sarcină pentru încărcarea la Gara Auto Sîngerei	104
Figura 14. Producția PV estimată comparativ cu necesarul lunar de încărcare.....	105
Figura 64. Proiecția OPEX pe 10 ani pentru scenariul convențional și electric	106
Figura 65. Economii cumulative estimate din electrificarea celor patru rute	106
Figura 66. Grafic propus de implementare pentru etapa-pilot.....	110
Figura 67. Exemplu de sisteme de încărcare rapidă pentru autobuze electrice	111
Figura 68.. Exemplu de minibus electric.....	111
Figura 14. Costul energetic anual estimat pentru încărcarea flotei revizuite.....	114
Figura 14. Grafic propus de implementare pentru infrastructura de încărcare, PV și BESS	115
Figura 71. Exemplu de soluții de încărcare la depou pentru autobuze electrice.....	121
Figura 72. Profil zilnic orientativ de sarcină pentru încărcarea la Gara Auto Sîngerei	122
Figura 73. Producția PV estimată comparativ cu necesarul lunar de încărcare.....	123
Figura 74. Locația propusă pentru amplasarea stației PV pentru Gara auto (vehicule electrice)	124
Figura 75. Vederea terenului de la fața locului	125
Figura 76. Linia electrică din apropierea terenului indicat.....	125
Figura 77. Capacitatea PV necesară în scenarii de creștere a parcursului.....	127
Figura 78. Structura orientativă a investiției pentru charging hub, PV și BESS	127
Figura 79. Linia electrică și un transformator deja existent la locația respectivă.....	129
Figura 80. Stații BESS compacte (stocare 200-500 kWh)	129
Figura 84. Grafic propus de implementare pentru charging hub, PV și BESS.....	131
Figura 85. Exemple de stații compacte BESS încărcare auto.....	134
Figura 86. Evoluția puterii electrice necesare pe etape de implementare.....	135
Figura 8. Model orientativ de acoperire a energiei de încărcare prin rețea, PV și BESS	135
Figura 87. Stație PV deja existentă amplasată în raion (Copăceni).....	136
Figura 88. Vehicule convenționale existente pe rutele raionale	138
Figura 89. Infrastructura locală, Stație de așteptare în sate	138
Figura 90. CAPEX comparativ pe variante.....	139
Figura 92. Costuri operaționale anuale estimative pe variante.....	141
Figura 93. Cost operațional specific pe km pe variante	141
Figura 94. Amplasarea gării proiectate împreună cu terenul de amplasare al panourilor PV propus.....	142
Figura 95. Grafic propus de implementare etapizată.....	143
Figura 96. Emisii CO2 anuale estimate pe variante	144
Figura 97. Evoluția estimativă a costurilor operaționale pe 10 ani	144
Figura 98. Economii cumulative față de situația actuală	145
Figura 99. Scor multicriterial ponderat al variantelor	146
Figura 100. Nivel relativ de risc după aplicarea măsurilor de diminuare.....	146
Figura 106..Structura costului investițional pentru scenariul EV + PV/BESS	158
Figura 14. Structura costului investițional pentru scenariul revizuit EV + PV/BESS.....	159
Figura 107. CAPEX estimat pe variante tehnice	160
Figura 110. Cost operațional pe kilometru pentru variantele analizate	162
Figura 8. Cost operațional pe kilometru pentru variantele analizate	164
Figura 8. Cost operațional estimat per pasager în scenariul EV + PV/BESS	164
Figura 8. Evoluția costurilor de operare pe 12 ani	166
Figura 8. Flux actualizat cumulativ în scenariul cu grant 80%	166

Figura 8. Perioada simplă de recuperare în funcție de nivelul grantului	167
Figura 8. Sensibilitatea VAN față de principalele variabile	168
Figura 117. Grafic propus de implementare a investiției	169
Figura 118. Curba estimativă de plăți CAPEX în primul an de implementare	171
Figura 119. Evoluția OPEX în scenarii de creștere a parcursului	172
Figura 120. Acoperirea OPEX prin tarife în scenariul de bază	172
Figura 121. Structura costurilor operaționale pe ciclul de viață	173
Figura 122. Relația dintre grant și recuperarea contribuției locale	174
Figura 123. Structura recomandată a finanțării investiției	176
Figura 8. Cost total operațional pe 12 ani	178
Figura 8. Necesari anual de energie electrică pe rute	181
Figura 8. Combustibil lichid înlocuit anual prin electrificarea rutelor	182
Figura 8. Emisii CO ₂ înainte și după implementarea proiectului	183
Figura 8. Structura energiei utilizate pentru încărcarea flotei electrice	184
Figura 129. Evoluția emisiilor anuale de CO ₂ pe perioada de analiză	185
Figura 130. Zona actuală improvizată a Gării Auto și sursele actuale de emisii locale	185
Figura 8. Pasageri anual estimati pe rutele prioritare	186
Figura 8. Parcurs anual monitorizat pe fiecare rută prioritară	187
Figura 8. Scor calitativ al impactului social după proiect	187
Figura 133. Scor calitativ al impactului social înainte și după proiect	188
Figura 134. Fotografii recomandate: stații existente din satele beneficiare și condiții de așteptare pentru pasageri	188
Figura 8. Economii operaționale anuale pe rute	189
Figura 8. Evoluția costurilor operaționale pe perioada de analiză	190
Figura 137. Indicatori-cheie de impact ai proiectului	191
Figura 8. Indicatori-cheie de impact ai proiectului	193
Figura 138. Grafic Gantt propus pentru implementarea proiectului	195
Figura 139. Curba de utilizare a bugetului investițional pe durata implementării	197
Figura 140. Structura de finanțare recomandată pentru proiect	198
Figura 141. Model instituțional și operațional recomandat	199
Figura 8. Model instituțional și operațional recomandat	200
Figura 8. Matrice sintetică a riscurilor principale	202
Figura 8. Indicatori operaționali de monitorizare – valori țintă anuale	205
Figura 8. Periodicitatea minimă recomandată pentru mentenanță	206
Figura 145. Intensitatea recomandată a comunicării publice pe durata implementării	208
Figura 146. Structura minimă a sistemului de raportare pe categorii de indicatori	209
Figura 147. Evaluarea sintetică a fezabilității proiectului	210
Figura 8. Consum anual EV estimat pe rute, cu rezervă operațională de 15%	212
Figura 8. Combustibil lichid înlocuit și reducere CO ₂ estimată pe rute	213
Figura 8. Pasageri anual estimati pe rutele operaționale revizuite	214
Figura 8. OPEX anual orientativ pe variante tehnice	215
Figura 8. Structura orientativă a investiției revizuite	216
Figura 8. Perioada simplă de recuperare în funcție de nivelul grantului	217
Figura 152. Traectoria estimată a costurilor operaționale	218
Figura 153. Locația agreată preventiv pentru amplasarea Gării Auto Sîngerei pentru depou, stații de încărcare și PV/BESS	219
Figura 154. Stații existente și zonele de așteptare pe cele patru coridoare	219
Figura 155. Pașii următori și calendarul recomandat	220

Introducere

Prezentul Studiu de Fezabilitate este elaborat pentru proiectul **„Modernizarea și ecologizarea transportului public în raionul Sîngerei prin implementarea soluțiilor de mobilitate electrică”**, inițiat de Consiliul Raional Sîngerei. Studiul are drept scop evaluarea oportunității tehnice, economice, financiare, sociale și de mediu privind introducerea unui sistem modern de transport public electric pe rutele intercomunale prioritare ale raionului, cu integrarea infrastructurii de încărcare și a surselor regenerabile de energie, în special a panourilor fotovoltaice.

Necesitatea elaborării acestui studiu derivă din faptul că transportul public existent din raion este dependent de combustibili fosili, ceea ce generează costuri operaționale ridicate, emisii de gaze cu efect de seră, poluare locală și vulnerabilitate față de variațiile prețurilor la combustibili. Nota Conceptuală a proiectului indică faptul că raionul Sîngerei se află într-un proces activ de planificare strategică, inclusiv prin elaborarea Planului Integrat de Energie și Climă, unde reducerea emisiilor provenite din transport reprezintă un obiectiv important.

Proiectul propus urmărește crearea unei baze solide pentru transformarea transportului public raional într-un sistem sustenabil, prin analiza fezabilității achiziționării de autobuze și microbuze electrice pentru rutele intercomunale cheie, proiectarea unei rețele de stații de încărcare și integrarea surselor regenerabile de energie pentru alimentarea acestor stații. Un avantaj important îl constituie faptul că în orașul Sîngerei există deja o stație privată de încărcare rapidă cu capacitatea de 125 kW, ceea ce demonstrează potențialul tehnic al zonei pentru dezvoltarea mobilității electrice.

Raionul Sîngerei are o populație totală de **55.933 locuitori**, iar orașul Sîngerei, ca centru administrativ și principal nod de mobilitate, are **9.954 locuitori**, conform datelor RPL 2024 transmise pentru studiu. Caracterul predominant rural al raionului, dispersia localităților și necesitatea conectării acestora cu centrul raional justifică analiza unui sistem de transport electric intercomunal, dimensionat gradual și adaptat realităților locale.

Metodologia studiului include analiza documentelor puse la dispoziție de beneficiar, evaluarea situației existente a transportului public, estimarea cererii de mobilitate, analiza rutelor prioritare, compararea vehiculelor convenționale cu vehicule electrice, calculul consumurilor energetice și al costurilor operaționale, dimensionarea infrastructurii de încărcare, evaluarea integrării energiei solare fotovoltaice și elaborarea scenariilor de implementare. Acolo unde datele exacte nu au fost disponibile, au fost utilizate ipoteze tehnice responsabile, bazate pe consumuri specifice uzuale, distanțe estimate, parcurs zilnic/anual și costuri operaționale orientative, care urmează a fi validate în etapa de proiectare tehnică.

Prin implementarea proiectului se urmărește reducerea consumului de motorină și benzină pe rutele modernizate, diminuarea emisiilor de CO₂, reducerea costurilor de operare, creșterea predictibilității serviciului de transport public și îmbunătățirea accesibilității pentru populația rurală. Totodată, integrarea energiei fotovoltaice în alimentarea stațiilor de încărcare creează premise pentru un model local de mobilitate verde, cu aplicabilitate și pentru alte raioane ale Republicii Moldova.

Studiul de Fezabilitate reprezintă documentul de bază pentru luarea deciziei investiționale, atragerea finanțării și pregătirea etapelor ulterioare de proiectare, achiziție și implementare. Rezultatele acestuia vor permite Consiliului Raional Sîngerei să selecteze varianta optimă de dezvoltare a transportului public electric, să prioritizeze rutele și investițiile necesare și să fundamenteze un proiect durabil, eficient și adaptat necesităților reale ale populației raionului.

Informația cu privire la beneficiarul final va fi prezentată în tabelul de mai jos.

Beneficiar		
Persoană de contact	Ala Guzun	
Funcție	Sef direcția economie Consiliul Raional Sîngerei	
Nr. de telefon	068464454	
Adresă de email	sectia.economie.sg@gmail.com	
Confirmare de acceptare a Studiului de Fezabilitate	Semnătură	Ștampilă

Informația cu privire la compania de audit și auditor elaborator este prezentată în tabelul de mai jos.

Auditor energetic		
Denumirea companiei	Novaservice Mol SRL	
Adresa de email a companiei	Novaservice_mol@yahoo.com	
Nr. de telefon al companiei	+37322313832	
Adresă fizică a companiei	Or Chișinău str-la Studenților 2/4	
Pagina web a companiei	www.novaservice.org	
Numele, prenumele Auditorului	Sergiu Ungureanu	
Rolul Auditorului - Auditor principal / Auditor	Auditor	
Secțiunea / secțiunile raportului de audit elaborată/e de către Auditor	Colectare date, efectuare calcule, elaborare RAE	
Adresa de email a Auditorului	sergiuungureanu22@gmail.com	
Nr. de telefon al Auditorului	+373 69091921	
Nr. Auditorului emis de AEE	17/AE	
Data și nr. deciziei AEE privind înregistrarea Auditorului	17/AE, din 21.01.2021 prelungit prin 199/AE din 10.11.2025	
Confirmare de furnizare a AE.	Semnătură	Ștampilă

Detaliile privind finanțatorul studiului de fezabilitate existent sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Autoritatea Contractantă	
Denumirea organizației	GIZ Moldova
Denumirea proiectului	Eficiență energetică și energie durabilă pentru Moldova
Persoană de contact	Victor Țurcan
Funcția persoanei de contact	Expert energetic
Adresă de email	victor.turcan@giz.de

Sumar Executiv

Studiu de Fezabilitate privind modernizarea și ecologizarea transportului public raional prin implementarea mobilității electrice și a stațiilor de încărcare alimentate cu energie solară în raionul Sîngerei

Prezentul Studiu de Fezabilitate analizează oportunitatea implementării unui sistem modern de transport public electric în raionul Sîngerei, cu integrarea infrastructurii de încărcare, a producerii locale de energie fotovoltaică și a unui sistem de stocare BESS. Studiul a fost revizuit în baza cerințelor actualizate ale beneficiarului, Consiliul Raional Sîngerei, prin trecerea de la analiza inițială a patru coridoare conceptuale la un scenariu operațional concret format din **cinci rute prioritare**, cu frecvențe și distanțe stabilite pentru etapa de implementare.

Scopul proiectului este de a reduce dependența transportului public raional de combustibili fosili, de a diminua costurile operaționale, de a reduce emisiile de CO₂ și poluarea locală, precum și de a îmbunătăți accesul populației din localitățile rurale către orașul Sîngerei, ca centru administrativ, economic și social al raionului. Soluția propusă urmărește dezvoltarea unui serviciu de transport public mai predictibil, mai eficient și mai ecologic, adaptat necesităților reale de mobilitate ale populației.

În urma consultărilor cu beneficiarul, scenariul operațional revizuit include următoarele rute:

Nr.	Rută propusă	Frecvență zilnică	Distanță tur-retur	Parcurs estimat
R1	Coada Iazului – Bilicenii Vechi – Sîngerei, cu itinerar mixt	3 curse până la Coada Iazului și 2 curse până la Bilicenii Vechi	27 km / 20 km	121 km/zi
R2	Ciuciuieni – Iezărenii Vechi – Vrancești – Sîngerei	6 curse/zi	32 km	192 km/zi
R3	Cozăști – Brejeni – Sîngerei	3 curse/zi	36 km	108 km/zi
R4	Petrovca – Copăceni – Grigorăuca – Sîngerei	4 curse/zi	28 km	112 km/zi
R5	Prepețița – Mihailovca – Copăceni – Grigorăuca – Sîngerei	6 curse/zi	35 km	210 km/zi
Total	5 rute operaționale prioritare	—	—	743 km/zi

Pe baza acestui model, parcursul anual estimat al serviciului este de aproximativ **222.900 km/an**, calculat pentru 300 zile de operare pe an. Cererea de transport a fost estimată la aproximativ **520 pasageri/zi**, respectiv **156.000 pasageri/an**. Aceste valori reprezintă indicatori de planificare pentru faza de fezabilitate și urmează a fi validate în etapa de proiectare tehnică prin măsurători GIS, consultări cu APL-urile beneficiare, verificarea stațiilor și colectarea datelor reale de pasageri.

Soluția tehnică recomandată constă în achiziția unei flote minime de **5 vehicule electrice active**, câte unul pentru fiecare rută, la care se adaugă **1 vehicul electric de rezervă** pentru asigurarea continuității serviciului. Pentru rutele cu parcurs și cerere moderate sunt recomandate minibusuri electrice de 20–30 locuri, iar pentru rutele cu frecvență și parcurs mai ridicat pot fi utilizate vehicule electrice de capacitate mai mare, de tip midibus sau autobuz electric compact, în funcție de rezultatele finale ale proiectării și achiziției.

Infrastructura de încărcare va fi concentrată la **Gara Auto Sîngerei**, care va funcționa ca punct central de operare, parcare, încărcare nocturnă, monitorizare și management al flotei. Configurația tehnică recomandată include **5–6 stații AC de 22 kW** pentru încărcare nocturnă și **1 stație DC de 60 kW** pentru încărcare accelerată, rezervă operațională și flexibilitate în caz de întârzieri, consumuri mai mari sau necesități suplimentare de operare. Pentru etapa ulterioară poate fi prevăzută pregătirea infrastructurii pentru o stație rapidă de 120–125 kW, dacă cererea și gradul de utilizare vor justifica această extindere.

O componentă esențială a proiectului este integrarea unui sistem fotovoltaic de aproximativ **150 kWp**, completat, după caz, cu un sistem de stocare **BESS de 150–250 kWh**. Această soluție permite reducerea costului mediu al energiei utilizate pentru încărcarea vehiculelor, creșterea independenței energetice locale și diminuarea emisiilor indirecte asociate consumului de energie din rețea. Sistemul BESS este justificat în special pentru mutarea energiei solare produse în timpul zilei către orele de încărcare nocturnă și pentru limitarea vârfurilor de putere.

Consumul anual de energie electrică al flotei este estimat la aproximativ **101,9 MWh/an**, iar cu o rezervă operațională de 15% la aproximativ **117,1 MWh/an**. Înlocuirea transportului convențional cu vehicule electrice ar permite reducerea consumului de combustibil lichid cu aproximativ **33.042 litri/an** și diminuarea emisiilor cu aproximativ **70,1 t CO₂/an**. Aceste valori sunt preliminare și depind de consumul real al vehiculelor, stilul de conducere, condițiile de drum, sezon, gradul de ocupare și ponderea energiei produse local din PV.

Analiza variantelor tehnice și operaționale a comparat următoarele scenarii: menținerea situației actuale fără investiție, modernizarea cu vehicule diesel/Euro VI, implementarea vehiculelor electrice alimentate exclusiv din rețea, implementarea vehiculelor electrice cu PV/BESS și implementarea etapizată. Rezultatul analizei indică drept variantă optimă scenariul **EV + PV/BESS**, implementat etapizat. Această variantă oferă cel mai bun echilibru între impactul energetic, reducerea emisiilor, costurile de operare, sustenabilitate și compatibilitatea cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale raionului.

Devizul investițional preliminar pentru scenariul recomandat este estimat la aproximativ **2,151 milioane EUR**, echivalentul a circa **41,95 milioane lei**. Această valoare include vehiculele electrice, infrastructura de încărcare, sistemul PV, BESS, racordarea electrică, amenajarea depoului la Gara Auto Sîngerei, sistemul IT de monitorizare, proiectarea, instruirea și rezervele pentru neprevăzute. Valoarea finală a investiției trebuie confirmată prin oferte comerciale, proiect tehnic, aviz de racordare, clarificarea amplasamentelor și documentația de achiziții.

Din punct de vedere financiar, proiectul nu este recomandat pentru implementare exclusiv din resurse locale, din cauza costului investițional inițial ridicat. Totuși, acesta devine fezabil în condițiile unei finanțări nerambursabile majoritare, în special în scenarii cu grant de 70–80% sau mai mult. Economii operaționale generate de reducerea consumului de combustibil și de mentenanța mai redusă a vehiculelor electrice pot contribui la susținerea serviciului, stabilizarea tarifelor și acoperirea unei părți importante din costurile curente.

Impactul social al proiectului este semnificativ. Cele cinci rute propuse conectează localități rurale cu orașul Sîngerei și pot facilita accesul populației la servicii publice, educație, piață, locuri de muncă, servicii medicale și conexiuni regionale. Beneficiarii direcți și indirecti includ elevi, persoane vârstnice, navetiști, persoane fără automobil propriu, gospodării cu venituri moderate și APL-uri locale care au nevoie de o conectivitate mai bună cu centrul raional.

Implementarea proiectului se recomandă în mod etapizat. În prima etapă trebuie validate datele de traseu, stațiile, punctele de întoarcere, fluxurile reale de pasageri și capacitatea de racordare electrică. Ulterior se pot lansa achizițiile pentru vehicule, stații de încărcare, PV/BESS și sistemul de monitorizare. Operarea pilot trebuie începută pe rutele cu risc operațional mai redus și cu infrastructură mai ușor de organizat, urmată de extinderea către toate cele cinci rute prioritare.

Pentru etapa următoare sunt esențiale următoarele acțiuni: măsurarea GIS a traseelor, confirmarea stațiilor și punctelor de întoarcere, obținerea avizului de racordare electrică pentru Gara Auto Sîngerei,

validarea amplasamentului PV/BESS, consultarea APL-urilor beneficiare, colectarea datelor reale de pasageri timp de minimum 7 zile și elaborarea caietelor de sarcini pentru vehicule, stații, PV/BESS, lucrări de amenajare și sistem IT.

Concluzia generală a Studiului de Fezabilitate revizuit este că proiectul este **fezabil tehnic, justificat social, relevant energetic și climatic și realizabil financiar în condițiile unei finanțări nerambursabile majoritare**. Varianta recomandată este implementarea unui sistem de transport public electric pe cele cinci rute operaționale prioritare, cu încărcare la Gara Auto Sîngerei, integrare PV/BESS și management inteligent al flotei. Această soluție poate deveni un model replicabil de mobilitate electrică rurală pentru alte raioane ale Republicii Moldova.

Tabelul 1. Un rezumat al rezultatelor AE (măsurii)

Indicator-cheie	Situația actuală	Soluția propusă prin proiect	Rezultat / efect estimat
Tip transport public	Transport public raional deservit preponderent cu microbuze/autobuze mici pe motorină sau benzină, cu eficiență redusă și costuri operaționale ridicate.	Introducerea unei flote de microbuze/autobuze electrice mici și medii, adaptate rutelor locale și frecvențelor solicitate de beneficiar.	Modernizarea serviciului de transport public și reducerea dependenței de combustibili fosili.
Rute analizate	Transport existent fragmentat, fără sistem integrat raional și cu frecvențe neuniforme.	5 rute operaționale prioritare: R1 Coadă Iazului–Bilicenii Vechi–Sîngerei; R2 Ciuciuieni–Iezărenii Vechi–Vrănești–Sîngerei; R3 Cozăști–Brejeni–Sîngerei; R4 Petrovca–Copăcenii–Grigorăuca–Sîngerei; R5 Prepelița–Mihailovca–Copăcenii–Grigorăuca–Sîngerei.	Conectarea localităților rurale cu centrul raional Sîngerei și crearea unui serviciu mai predictibil.
Regim de operare	Curse neuniforme, frecvență limitată sau adaptată parțial cererii reale.	Operare zilnică pe 5 rute, cu frecvențe diferențiate: 3–6 curse/zi, conform solicitării beneficiarului.	Acoperirea necesităților principale de navetă, acces la servicii publice, educație, piață și locuri de muncă.
Parcurs operațional	Parcurs dispersat și dificil de monitorizat energetic și financiar.	Scenariu revizuit cu aproximativ 743 km/zi și 222.900 km/an .	Bază clară pentru dimensionarea flotei, consumului de energie, infrastructurii de încărcare și costurilor operaționale.
Punct principal de operare și încărcare	Lipsa unei infrastructuri publice integrate dedicate transportului electric raional.	Organizarea punctului central de operare la Gara Auto Sîngerei , cu parcare, încărcare nocturnă, monitorizare și management al flotei.	Operare predictibilă, încărcare organizată și control mai bun al serviciului.
Sursă de energie	Motorină și benzină, cu expunere la variația prețurilor și emisii directe.	Energie electrică din rețea, completată cu sistem fotovoltaic de circa 150 kWp și posibil BESS de 150–250 kWh .	Reducerea costului energiei, creșterea independenței energetice locale și diminuarea emisiilor indirecte.
Infrastructură de încărcare	Infrastructură publică dedicată insuficientă pentru transport electric raional.	5–6 stații AC 22 kW pentru încărcare nocturnă și 1 stație DC 60 kW pentru rezervă operațională și încărcare accelerată.	Asigurarea încărcării zilnice a flotei și flexibilitate pentru situații neprevăzute.
Tip vehicule recomandate	Vehicule convenționale vechi sau cu eficiență redusă, operate pe combustibili fosili.	5 vehicule electrice active + 1 vehicul de rezervă , de tip minibus electric 20–30 locuri și, după caz, midibus/autobuz electric compact pentru rutele mai solicitate.	Vehicule adaptate rutelor scurte și medii, cu consum redus și emisii locale zero.
Consum energetic	Consum de motorină/benzină, cu costuri ridicate și emisii directe.	Consum EV estimat la circa 101,9 MWh/an , respectiv 117,1 MWh/an cu rezervă operațională de 15%.	Energie măsurabilă, controlabilă și parțial produsă local din surse regenerabile.
Impact energetic	Dependență ridicată de combustibili fosili.	Înlocuirea unei părți importante a consumului de combustibil lichid cu energie electrică.	Reducerea consumului de combustibil cu aproximativ 33.042 litri/an .
Impact climatic și de mediu	Emisii directe de CO ₂ , NO _x , particule și zgomot pe rutele deservite.	Vehicule electrice cu emisii locale zero și integrare PV/BESS pentru reducerea emisiilor indirecte.	Reducere estimată de aproximativ 70,1 t CO₂/an , plus diminuarea poluării locale și a zgomotului.

Impact social	Acces limitat sau imprevizibil al populației rurale către centrul raional.	Serviciu de transport public organizat pe 5 rute, cu aproximativ 520 pasageri/zi și 156.000 pasageri/an estimați.	Îmbunătățirea accesului la educație, servicii medicale, administrație, piață, locuri de muncă și conexiuni regionale.
Costuri și economie operațională	Costuri ridicate cu combustibilul și mentenanța vehiculelor convenționale.	Operare cu vehicule electrice, încărcare la depou și utilizare parțială a energiei PV.	Economii operaționale anuale estimate la circa 1,36 mil. lei/an , în funcție de tarife, consum real și gradul de utilizare.
Investiție preliminară	Lipsa unui sistem integrat de transport electric și infrastructură dedicată.	CAPEX preliminar revizuit de aproximativ 2,151 mil. EUR / 41,95 mil. lei .	Proiect fezabil în condițiile unei finanțări nerambursabile majoritare și ale implementării etapizate.
Implementare recomandată	Fără sistem integrat raional de mobilitate electrică.	Implementare etapizată: validare date, proiect tehnic, achiziții, amenajare Gara Auto, instalare stații/PV/BESS, operare pilot și extindere.	Reducerea riscurilor investiționale și testarea modelului operațional înainte de extinderea completă.
Condiții critice de succes	Date incomplete privind pasagerii, distanțele exacte, starea drumurilor și capacitatea rețelei electrice.	Măsurări GIS, aviz de racordare, studiu de pasageri, consultări cu APL-urile, validarea amplasamentului PV/BESS și caiete de sarcini bine definite.	Fundamentarea corectă a investiției, reducerea incertitudinilor și pregătirea proiectului pentru finanțare.

Notă explicativă privind baza de date, ipotezele de calcul și limitele metodologice ale Studiului de Fezabilitate

Prezentul Studiu de Fezabilitate a fost elaborat utilizând în mod prioritar datele locale disponibile, documentele strategice existente, informațiile transmise de beneficiar, datele statistice oficiale și informațiile tehnico-economice relevante pentru sectorul transportului public și al mobilității electrice. În același timp, este necesar de menționat că pentru anumite componente ale analizei nu au fost disponibile date locale complete, centralizate și verificabile, în special cele referitoare la consumul real de combustibil pe fiecare vehicul, parcursul anual efectiv, numărul exact de pasageri transportați pe fiecare rută, costurile operaționale detaliate și structura completă a flotei care deservește rutele raionale.

Această situație este explicată prin faptul că, la nivelul raionului Sîngerei, nu există o întreprindere publică separată sau o entitate operațională unică de tip „Gara Auto Sîngerei” care să gestioneze integral transportul public raional și să dețină o bază de date consolidată privind vehiculele, cursele, consumurile, costurile, frecvențele și fluxurile de pasageri. Transportul raional este asigurat în mare parte prin operatori existenți, curse regulate sau semiregulate și vehicule convenționale, iar informațiile tehnice și financiare aferente acestora nu sunt disponibile într-un format complet și uniform pentru toate rutele analizate.

În aceste condiții, pentru fundamentarea scenariului de bază și pentru realizarea comparațiilor tehnico-economice, o parte dintre datele privind consumul de combustibil, parcursul anual, costurile de operare și emisiile aferente transportului existent au fost estimate teoretic. Estimările au fost realizate pornind de la necesarul de transport identificat pentru rutele prioritare, lungimea traseelor, frecvența minimă de operare propusă, tipurile uzuale de vehicule utilizate în transportul raional și consumurile specifice caracteristice acestor categorii de autovehicule. Aceste ipoteze au fost corelate cu date statistice disponibile la nivel național, cu informații tehnice din surse de specialitate și cu parametri utilizați în practica de evaluare energetică și climatică a transportului public.

Totodată, studiul a utilizat date locale concrete acolo unde acestea au fost disponibile. Acestea includ date privind populația raionului și a localităților deservite, structura administrativă și teritorială, rutele principale propuse pentru analiză, poziționarea orașului Sîngerei ca nod administrativ și de mobilitate, existența infrastructurii de încărcare rapidă în oraș, precum și informațiile strategice privind necesitatea reducerii emisiilor din transport și dezvoltarea mobilității electrice la nivel raional.

Prin urmare, ipotezele utilizate în studiu nu reprezintă valori arbitrare, ci estimări tehnice fundamentate, construite pe baza unei metodologii prudente și coerente. Acestea au fost necesare pentru definirea

unui scenariu de referință, față de care pot fi calculate reducerile potențiale de consum de combustibil, economiile operaționale, diminuarea emisiilor de CO₂, beneficiile sociale și impactul energetic al trecerii la transport electric. Scenariul de bază are rolul de a permite comparația între situația actuală și variantele de investiție propuse, inclusiv varianta transportului electric alimentat din rețea și varianta optimizată cu integrare fotovoltaică și sistem de stocare.

Datele indisponibile la nivel local au fost asumate pe baze științifice, statistice și tehnico-economice, prin combinarea informațiilor locale existente cu indicatori naționali și internaționali relevanți. Au fost luate în considerare caracteristicile reale ale raionului, distanțele dintre localități, necesarul minim de conectivitate, nivelul estimat al cererii de transport, tipurile de vehicule adecvate pentru trasee intercomunale și condițiile locale de implementare.

Rezultatele prezentate în Studiul de Fezabilitate trebuie interpretate ca estimări preliminare robuste, adecvate etapei de fundamentare investițională. Acestea oferă o bază suficientă pentru luarea deciziei privind oportunitatea proiectului, selectarea variantei tehnice optime, structurarea investiției și pregătirea aplicației de finanțare. În etapa următoare de proiectare tehnică și pregătire a achizițiilor, se recomandă validarea și actualizarea acestor ipoteze prin colectarea de date reale privind fluxurile de pasageri, numărul de curse, consumurile efective ale vehiculelor existente, capacitatea rețelei electrice și condițiile concrete de operare.

Astfel, Studiul de Fezabilitate utilizează maximal datele disponibile direct, iar pentru datele lipsă aplică ipoteze justificate metodologic, raportate la statistici locale, naționale și internaționale, precum și la situația tehnico-economică a raionului Sîngerei. Această abordare permite elaborarea unui cadru realist de analiză și asigură comparabilitatea variantelor propuse pentru modernizarea și ecologizarea transportului public raional.

1 CONTEXTUL GLOBAL, NAȚIONAL ȘI RAIONAL AL MOBILITĂȚII ELECTRICE

Capitolul prezintă fundamentarea strategică a proiectului de modernizare și ecologizare a transportului public în raionul Sîngerei prin implementarea soluțiilor de mobilitate electrică. Analiza pornește de la evoluțiile internaționale privind electrificarea transportului, continuă cu abordările europene de mobilitate durabilă și integrare a surselor regenerabile, apoi le raportează la contextul Republicii Moldova și la particularitățile teritoriale ale raionului Sîngerei. Pentru acest capitol, datele locale provin din Nota Conceptuală a proiectului, Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Sîngerei 2021-2028 și din surse publice internaționale. Acolo unde lipsesc date exacte, sunt utilizate valori orientative de planificare, marcate explicit și care urmează a fi validate în capitolele tehnico-economice următoare.

Tabelul 2. Sursele principale utilizate pentru fundamentarea Capitolului 1

Categorie	Sursă / document	Utilizare în studiu
Document local	Nota Conceptuală a Consiliului Raional Sîngerei	Definește obiectivul proiectului, existența stației rapide de 125 kW, necesitatea rutelor inter-comunale, integrarea PV și criteriile de impact.
Document strategic	Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Sîngerei 2021-2028	Oferă cadrul local de planificare, date privind drumurile, populația, infrastructura și direcțiile de dezvoltare.
Sursă internațională	IEA - Global EV Outlook 2025/2026	Fundamentează trendul global al electrificării transportului și al autobuzelor electrice.
Sursă europeană	Comisia Europeană - SUMP / Urban Mobility Framework / AFIR	Oferă bune practici privind mobilitatea urbană durabilă, accesibilitatea, reducerea emisiilor și infrastructura de încărcare.
Sursă tehnică	IRENA - Smart charging and renewables-based electrification	Fundamentează integrarea vehiculelor electrice cu energia regenerabilă, încărcarea inteligentă și stocarea energiei.

1.1 Evoluții globale în electrificarea transportului

Transportul rutier trece printr-o schimbare tehnologică accelerată, determinată de trei factori principali: necesitatea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, creșterea costurilor și volatilității combustibililor fosili și maturizarea rapidă a tehnologiilor de baterii, motoare electrice, încărcare rapidă și management digital al flotelor. În ultimii ani, vehiculele electrice au depășit etapa de tehnologie de nișă și au devenit o componentă centrală a politicilor de transport, energie și climă în statele dezvoltate și în tot mai multe economii emergente.

Conform Agenției Internaționale pentru Energie, vânzările globale de automobile electrice au depășit 17 milioane unități în 2024, iar pentru anul 2025 estimările indică depășirea pragului de 20 milioane unități. Această dinamică demonstrează că lanțurile de producție, tehnologiile de baterii, infrastructura de încărcare și modelele de finanțare pentru mobilitate electrică au intrat într-o etapă de maturizare. Pentru un raion precum Sîngerei, relevanța acestor evoluții nu constă în copierea modelelor metropolitane, ci în adaptarea principiilor de bază la rute predictibile, distanțe moderate, transport public de capacitate mică și medie și alimentare parțială din surse regenerabile locale.

Electrificarea flotelor de autobuze are o logică tehnică diferită de electrificarea automobilelor personale. Autobuzele și microbuzele publice circulă pe trasee relativ fixe, au orare cunoscute și se întorc periodic în puncte de staționare sau depou. Aceste caracteristici permit planificarea încărcării, estimarea consumului de energie, dimensionarea stațiilor și integrarea energiei solare. În plus, transportul public electric are un impact direct asupra calității aerului în localități, nivelului de zgomot, confortului pasagerilor și imaginii serviciilor publice.

La nivel mondial, orașele care au introdus autobuze electrice au constatat că simpla achiziție a vehiculelor nu este suficientă. Succesul depinde de analiza rutelor, planificarea încărcării, instruirea personalului, adaptarea mentenanței, monitorizarea consumului și asigurarea finanțării pentru întregul ciclu de viață. Din acest motiv, prezentul studiu va trata mobilitatea electrică nu doar ca achiziție de microbuze/autobuze, ci ca sistem integrat: vehicul - stație de încărcare - energie electrică - management operațional - tarif - impact social.

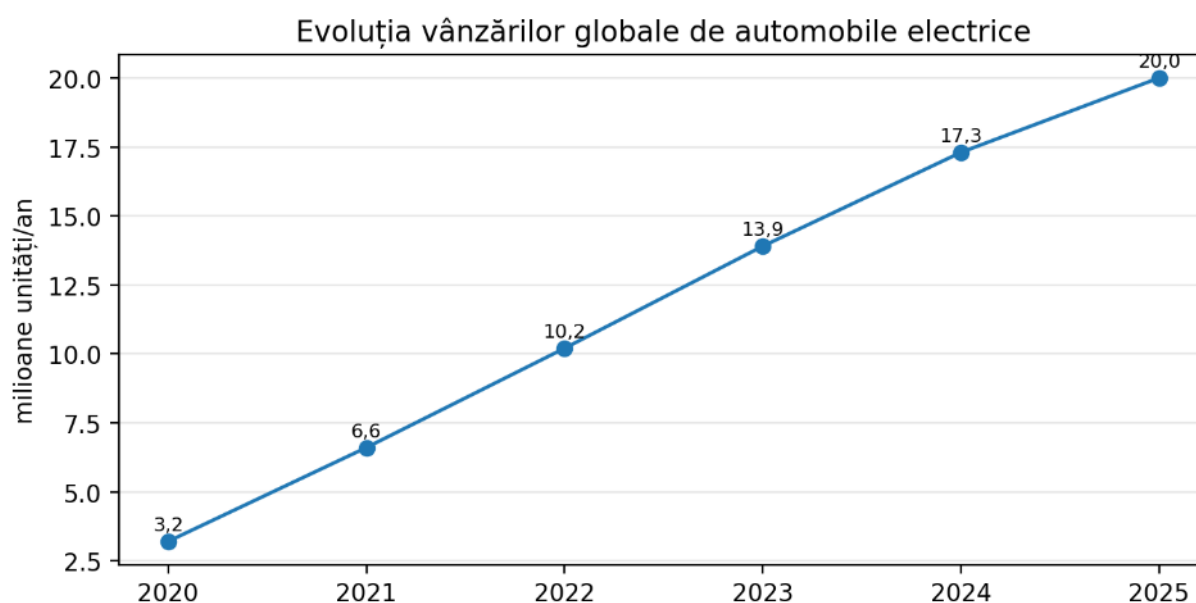

Figura 1. Evoluția vânzărilor globale de automobile electrice, 2020-2025

Sursa: prelucrare autor pe baza IEA Global EV Outlook 2025 și Global EV Outlook 2026; valorile sunt rotunjite pentru prezentare.

Tabelul 3. Tendințe globale relevante pentru proiectul Sîngerei

Tendință	Descriere sintetică	Relevanță pentru raionul Sîngerei
Creșterea rapidă a pieței EV	Vehiculele electrice au trecut de la o tehnologie de nișă la o componentă principală a pieței auto globale.	Confirmă disponibilitatea tehnologică și scăderea treptată a riscurilor de implementare.
Electrificarea transportului public	Tot mai multe orașe trec de la autobuze diesel la autobuze electrice, în special pe rute cu orar predictibil.	Rutele intercomunale scurte și medii pot fi operate cu microbuze electrice încărcate la bază sau la capete de traseu.
Digitalizarea flotelor	Monitorizare GPS, consum kWh/km, stare baterie, ticketing și planificare a mentenanței.	Permite controlul costurilor, justificarea subvențiilor și ajustarea rutelor după cererea reală.

Încărcare inteligentă	Încărcarea se programează pentru a evita vârfurile de consum și pentru a folosi energia regenerabilă locală.	Importantă pentru reducerea presiunii asupra rețelei electrice și a costului operațional.
Integrarea PV + BESS	Sursele solare și bateriile staționare pot susține stațiile de încărcare și pot reduce costul energiei.	Corelată direct cu obiectivul Notei Conceptuale de alimentare a stațiilor cu energie fotovoltaică.

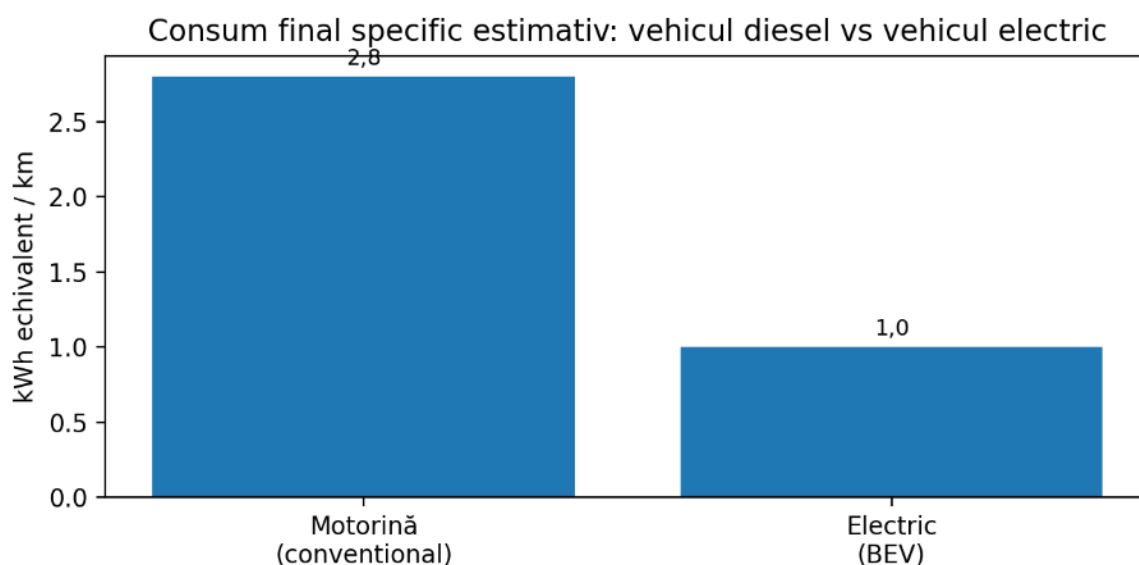
1.2 Transportul public electric pentru orașe mici și raioane rurale

În contextul raioanelor rurale și al orașelor mici, transportul public electric trebuie proiectat diferit față de sistemele mari urbane. Cererea de pasageri este mai dispersată, distanțele dintre localități sunt moderate, iar orele de vârf sunt legate de naveta spre școală, serviciu, piață, servicii medicale și instituții administrative. Din acest motiv, cea mai potrivită soluție tehnică nu este obligatoriu autobuzul urban mare, ci un mix de microbuze electrice de 15-25 locuri și autobuze electrice mici/medii pentru coridoarele cu cerere mai mare.

Pentru raionul Sîngerei, avantajul tehnic principal al transportului electric este predictibilitatea rutelor intercomunale. Rutele dintre orașul Sîngerei și localitățile apropiate pot fi planificate pe baza distanțelor zilnice, a curselor dimineața și seara și a posibilității de staționare la capete de rută. În asemenea condiții, autonomia vehiculului, capacitatea bateriei și puterea încărcătorului pot fi dimensionate fără supradimensionări majore.

Transportul electric devine fezabil mai ales când este analizat prin costul total de proprietate, nu doar prin costul de achiziție. Vehiculul electric are, de regulă, un cost inițial mai ridicat decât un vehicul diesel comparabil, dar are un cost energetic mai mic, mai puține componente mecanice supuse uzurii, frânare regenerativă și posibilitatea de monitorizare digitală a performanței. Într-un sistem public finanțat parțial din granturi sau programe de dezvoltare, această structură de cost poate deveni competitivă.

O limitare importantă este necesitatea unui sistem de operare disciplinat. Vehiculele electrice trebuie încărcate conform unui program, consumul real trebuie monitorizat, iar rutele trebuie ajustate în funcție de sezon și cerere. Temperaturile scăzute din perioada de iarnă pot reduce autonomia, iar starea drumurilor poate influența consumul specific. Din acest motiv, studiul de fezabilitate va evalua scenarii prudente de consum, autonomie și rezervă operațională.

1.3 Mobilitate electrică și energie regenerabilă

Una dintre cele mai importante evoluții recente în sectorul transporturilor este conectarea directă dintre mobilitatea electrică și producerea locală de energie regenerabilă. Vehiculul electric nu trebuie privit doar ca un consumator suplimentar de energie, ci ca parte a unui sistem energetic local care poate utiliza energia produsă din panouri fotovoltaice, poate încărca în perioadele cu producție solară ridicată și poate reduce costurile în comparație cu alimentarea exclusivă din rețea sau cu motorina.

Pentru Sîngerei, această abordare este deosebit de relevantă deoarece Nota Conceptuală propune expres integrarea surselor regenerabile, în special panouri fotovoltaice, pentru alimentarea noilor stații de încărcare. Proiectul nu urmărește doar înlocuirea combustibilului fosil cu energie electrică, ci crearea unui model de mobilitate cu impact energetic redus, în care stațiile de încărcare sunt amplasate strategic și pot fi asociate cu producție locală de energie.

Integrarea PV trebuie dimensionată pe baza profilului real de încărcare. Dacă vehiculele se încarcă preponderent noaptea la depou, producția solară din timpul zilei nu poate fi utilizată integral fără stocare sau fără consumatori locali. Dacă programul rutelor permite încărcare parțială la prânz sau la capete de rută, autoconsumul solar crește. Din acest motiv, studiul va compara scenarii fără baterii, cu baterii minime și cu baterii dimensionate pentru reducerea vârfurilor de putere.

O stație de încărcare rapidă necesită putere mare disponibilă în rețea și poate genera costuri semnificative dacă nu este gestionată corect. În schimb, o combinație de încărcare lentă la depou, încărcare rapidă doar în puncte-cheie și management inteligent poate reduce necesarul de putere instalată și costul de racordare. Pentru rutele rurale, soluția optimă poate fi o rețea mixtă de încărcătoare: AC/slow pentru staționare lungă și DC/fast pentru vehicule cu rulaj mare.

Flux integrat de energie și date pentru mobilitate electrică

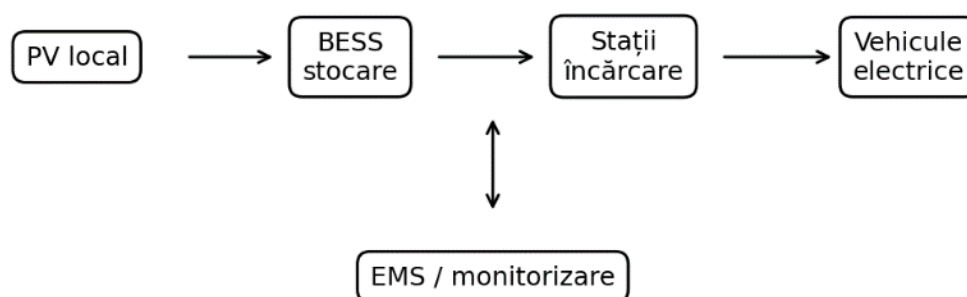

Figura 4. Model conceptual PV - BESS - stații de încărcare - vehicule electrice

Sursa: concept elaborat pentru Studiul de Fezabilitate Sîngerei, pe baza recomandărilor IRENA privind încărcarea inteligentă și integrarea SRE.

Tabelul 5. Scenarii posibile de alimentare energetică a transportului electric

Scenariu	Descriere	Avantaje	Limitări
A. Încărcare exclusiv din rețea	Vehiculele se încarcă din rețeaua electrică publică, fără PV dedicat.	Implementare mai simplă, CAPEX mai mic.	Cost energetic mai expus tarifelor; impact climatic depinde de mixul rețelei.

B. Rețea + PV fără baterii	PV produce energie pentru încărcare în timpul zilei; surplusul poate fi livrat sau consumat local.	Reduce costul energiei în ore solare; investiție moderată.	Autoconsum limitat dacă vehiculele se încarcă noaptea.
C. Rețea + PV + BESS minim	Baterie pentru reducerea vârfurilor și utilizarea parțială a energiei solare după-amiaza/seara.	Reduce puterea de vârf și crește autoconsumul.	Necesită management energetic și cost suplimentar.
D. Hub de încărcare PV + BESS extins	Stație principală cu PV, baterie, încărcare rapidă și monitorizare.	Soluție scalabilă și inovatoare; bună pentru rută-pilot.	CAPEX mai mare; necesită analiză de rețea și operare profesionistă.

1.4 Cadrul european și național privind mobilitatea durabilă

La nivel european, mobilitatea urbană durabilă este abordată prin conceptul SUMP - Sustainable Urban Mobility Plan. Acesta presupune planificarea serviciilor de transport în funcție de nevoile reale ale populației și ale activităților economice, cu accent pe accesibilitate, siguranță, incluziune socială, reducerea emisiilor și integrarea transportului public cu alte moduri de deplasare. Pentru un raion rural, această abordare poate fi adaptată prin elaborarea unei rețele intercomunale predictibile, cu noduri de transport, stații de încărcare și orare conectate la serviciile publice.

Regulamentul european privind infrastructura pentru combustibili alternativi și inițiativele conexe ale Uniunii Europene confirmă că infrastructura de încărcare nu este un element secundar, ci o condiție de bază pentru trecerea la transport cu emisii reduse. Pentru Sîngerei, această lecție este esențială: achiziția de vehicule electrice trebuie analizată împreună cu stațiile, puterea de racordare, producția PV și modelul de operare. Un vehicul electric fără infrastructură sigură de încărcare poate deveni un activ subutilizat.

În Republica Moldova, direcția de electrificare a transportului este corelată cu tranziția energetică, eficiența energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Ministerul Energiei indică progrese în dezvoltarea transportului electric și hibrid și obiective privind creșterea ponderii vehiculelor electrice și hibride până în 2030. Chiar dacă aceste obiective se referă în mare parte la parc auto general, ele creează un cadru favorabil pentru proiecte-pilot de transport public electric în orașe mici și raioane.

Nota Conceptuală Sîngerei se înscrie în această logică, deoarece menționează că raionul se află într-un proces de planificare strategică și lucrează la Planul Integrat de Energie și Climă, iar reducerea emisiilor din transport este un pilon central al acestui plan. Prin urmare, studiul de fezabilitate nu trebuie să fie doar un document de achiziție, ci un instrument de planificare climatică, energetică și socială.

Tabelul 6. Corelarea proiectului Sîngerei cu direcțiile europene și naționale

Direcție de politică	Element relevant	Aplicare în proiectul Sîngerei
SUMP / mobilitate urbană durabilă	Planificare orientată spre oameni, accesibilitate, calitate și integrare teritorială.	Rețea de rute intercomunale bazată pe cerere, servicii publice și conectivitate rural-urban.
Urban Mobility Framework	Sisteme de transport sigure, accesibile, incluzive, inteligente și cu emisii reduse.	Vehicule electrice accesibile, stații de așteptare sigure și servicii predictibile.

AFIR / infrastructură combustibili alternativi	Necesitatea infrastructurii de încărcare interoperabile și bine amplasate.	Stații publice strategice și hub de încărcare în orașul Sîngerei.
IRENA / electrificare cu SRE	Încărcare inteligentă, integrare PV și flexibilitate a sistemului electric.	PV + BESS pentru reducerea costurilor și a presiunii pe rețea.
PNIEC/PIEC/SECAP	Reducerea emisiilor și eficiență energetică în transport.	Înlocuirea motorinei pe rutele modernizate și calculul reducerilor CO2.

1.5 Relevanța pentru raionul Sîngerei

Raionul Sîngerei are un profil teritorial preponderent rural, cu orașul Sîngerei în rol de centru administrativ și de servicii pentru localitățile din jur. Transportul public intercomunal este important pentru accesul populației la instituții, educație, servicii medicale, piață, locuri de muncă și conexiuni regionale. În contextul migrației, îmbătrânirii populației și dispersiei localităților, transportul public predictibil devine o condiție pentru menținerea accesului la servicii de bază.

Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului indică existența unei rețele de drumuri publice naționale și locale de 356,75 km, dintre care 149,48 km sunt drumuri publice locale de interes raional aflate în administrarea Consiliului raional. Această infrastructură reprezintă baza fizică pentru proiectarea rutelor electrice, dar starea diferită a drumurilor și structura localităților impun o abordare etapizată. Nu toate rutele pot fi electrificate simultan, iar etapa-pilot trebuie să selecteze coridoarele cu cel mai bun raport între cerere, distanță, stare rutieră și acces la încărcare.

Nota Conceptuală subliniază că transportul public din raion este în prezent dependent de combustibili fosili și că pe teritoriul raionului există deja o stație privată de reîncărcare electrică rapidă de 125 kW în orașul Sîngerei. Această stație este un element important deoarece demonstrează posibilitatea tehnică de utilizare a infrastructurii de încărcare rapidă în zonă, dar nu este suficientă pentru un sistem public integrat. Proiectul trebuie să extindă strategic infrastructura și să o lege de rutele prioritare.

Economia locală a raionului, bazată în mare parte pe agricultură, comerț, servicii și activități publice, generează fluxuri regulate de mobilitate între sate, orașul Sîngerei și municipiul Bălți. În special, coridoarele spre Biruința, Alexandreni, Sîngerei Noi, Mărinești, Țambula, Rădoaia, Pepeni, Heciul Nou și Cubolta trebuie analizate în capitolele următoare prin prisma numărului de pasageri, lungimii rutei, stării drumului și posibilității de încărcare.

Pentru acest studiu, abordarea recomandată este una graduală. Etapa I ar trebui să confirme rutele cu cerere ridicată și distanță favorabilă pentru microbuze electrice, să amplaseze o stație principală/hub în orașul Sîngerei și să integreze PV pentru reducerea costurilor de încărcare. Etapa II poate extinde rețeaua spre coridoare mai lungi sau spre localități cu cerere mai redusă, folosind vehicule cu autonomie mai mare sau încărcare oportunistă. Etapa III poate transforma sistemul într-o rețea raională de mobilitate verde, conectată cu PIEC/SECAP și cu potențialele programe de finanțare.

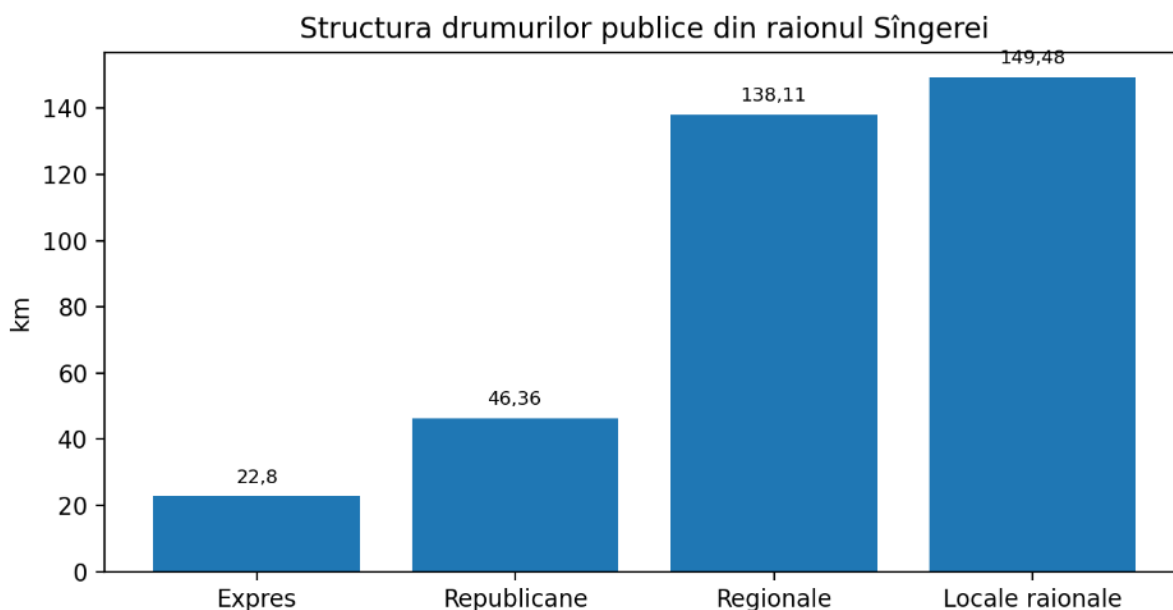

Figura 5. Structura drumurilor publice din raionul Sîngerei

Sursa: Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Sîngerei 2021-2028, secțiunea Infrastructura transportului.

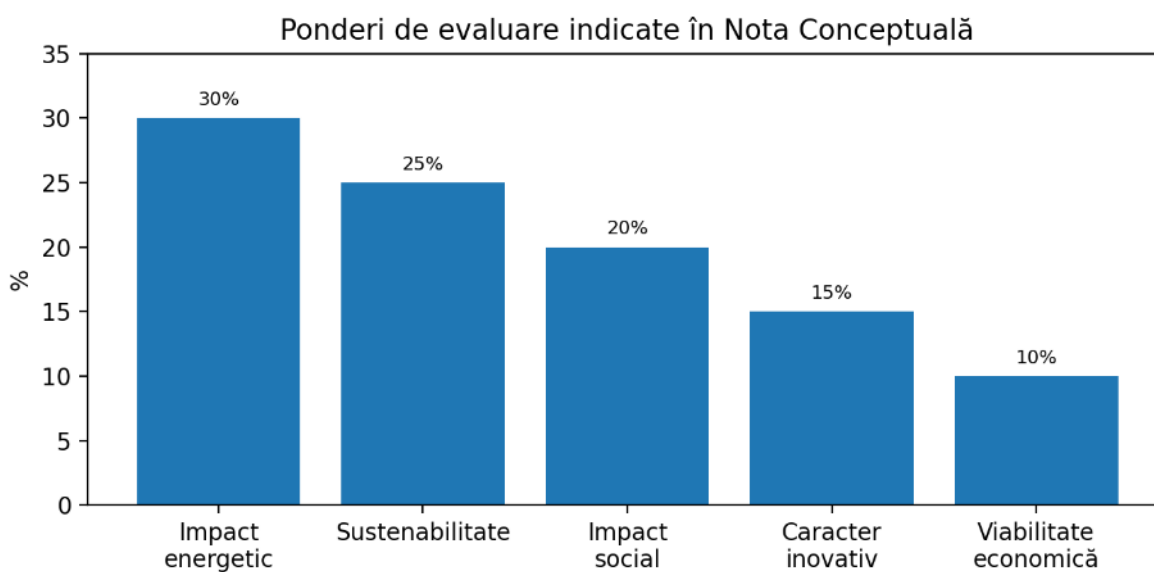

Figura 6. Ponderi de evaluare indicate în Nota Conceptuală a proiectului

Sursa: Nota Conceptuală privind elaborarea studiului de fezabilitate pentru transport public electric în raionul Sîngerei.

Tabelul 7. Argumente de oportunitate pentru implementarea proiectului în raionul Sîngerei

Argument	Situație locală / observație	Concluzie pentru studiul de fezabilitate
Centru raional cu funcții administrative	Orașul Sîngerei concentrează servicii publice, educaționale, comerciale și administrative.	Rutele trebuie orientate spre accesul populației rurale la serviciile din oraș.
Profil rural pronunțat	Localitățile rurale au nevoie de legături predictibile cu centrul raional.	Microbuzele electrice pot fi potrivite pentru rute cu fluxuri moderate.

Rețea rutieră existentă	Raionul dispune de drumuri naționale, regionale și locale, dar starea acestora este diferențiată.	Rutele pilot trebuie alese și după starea drumurilor și siguranța circulației.
Stație rapidă existentă	În orașul Sîngerei există deja o stație privată rapidă de 125 kW.	Poate servi ca punct de referință tehnică, dar sistemul public necesită stații dedicate.
Planificare energetică și climatică	Raionul lucrează la PIEC, iar reducerea emisiilor din transport este un obiectiv central.	Proiectul poate deveni măsură demonstrativă în portofoliul PIEC/SECAP.
Potențial PV	Energia solară poate susține costurile de încărcare, mai ales la hub-uri și depouri.	Se vor analiza scenarii PV, BESS și încărcare inteligentă.

1.6 Implicații pentru etapele următoare ale studiului

Din analiza contextului rezultă că studiul de fezabilitate trebuie să fie construit pe o combinație de date locale și ipoteze tehnico-economice prudente. În capitolele următoare este necesară evaluarea rutelor actuale și propuse, colectarea datelor privind pasagerii, estimarea kilometrajului zilnic și anual, alegerea tipului de vehicul, dimensionarea stațiilor de încărcare, calculul capacității PV și compararea financiară a scenariilor diesel, electric din rețea și electric alimentat parțial din PV.

Pentru a evita o investiție supradimensionată, se recomandă ca proiectul să fie modelat în minimum trei scenarii: scenariu pilot, scenariu mediu și scenariu extins. Scenariul pilot va include 2-3 rute și un număr redus de vehicule; scenariul mediu va include 4-5 rute și o stație/hub principală; scenariul extins va analiza o rețea raională cu mai multe puncte de încărcare. Această abordare permite finanțatorilor și Consiliului Raional să aleagă o variantă realistă în funcție de buget, capacitatea rețelei electrice și disponibilitatea granturilor.

Capitolele tehnice trebuie să includă calcule clare și verificabile: km/zi, kWh/km, kWh/zi, capacitate de baterie, putere de încărcare, producție PV, consum de motorină evitat, emisii CO₂ evitate, cost/km și cost/pasager. În lipsa datelor exacte, vor fi utilizate ipoteze de lucru, dar fiecare ipoteză va fi marcată și va putea fi înlocuită ulterior cu date validate de operatori, APL-uri și Consiliul Raional.

Tabelul 8. Date care trebuie validate în capitolele următoare

Categorie de date	Date necesare	Sursă recomandată
Rute	Lungime traseu, opriri, stare drum, posibilitate întoarcere, sezonabilitate.	Google Maps/OpenStreetMap, inspecții în teren, Secția drumuri, APL-uri.
Pasageri	Pasageri/zi, ore de vârf, categorii sociale, cerere latentă.	Operatori, autogară, sondaje 5-7 zile, școli, primării.
Vehicule	Tip, capacitate, autonomie, consum kWh/km, cost achiziție, garanții.	Oferte furnizori, cataloage tehnice, consultări de piață.
Încărcare	Putere disponibilă, locații, tip stație, cost racordare, capacitate rețea.	Operator distribuție, APL, proprietari terenuri, proiectant electric.
PV/BESS	Suprafață disponibilă, producție specifică, autoconsum, baterie, surplus.	PVGIS, Global Solar Atlas, cadastru, proiectant, furnizori.
Economie	Cost motorină, cost electricitate, mentenanță, venituri, subvenții.	Operatori, bugete locale/raionale, ANRE, contracte și facturi.

2 PROFILUL RAIONULUI SÎNGEREI ȘI CONTEXTUL SOCIO-ECONOMIC LOCAL

Capitolul prezintă profilul teritorial, administrativ, demografic, economic și infrastructural al raionului Sîngerei, cu accent pe cele patru coridoare de transport propuse pentru analiza de fezabilitate: Sîngerei - Prepeleța, Sîngerei - Drăgănești, Sîngerei - Dumbrăvița și Sîngerei - Alexăndreni/Biruința prin direcția Bălți. În această versiune revizuită, analiza este structurată în jurul localităților beneficiare de pe traseu, populației aferente și distanțelor operaționale necesare pentru dimensionarea flotei electrice, a stațiilor de încărcare și a capacității fotovoltaice asociate.

Nota Conceptuală a Consiliului Raional Sîngerei stabilește că proiectul urmărește modernizarea și ecologizarea transportului public prin achiziția de autobuze/microbuze electrice pentru rute inter-comunale cheie, proiectarea unei rețele de stații de încărcare publice și integrarea panourilor fotovoltaice pentru alimentarea acestor stații. Din acest motiv, profilul local nu este tratat doar descriptiv, ci ca bază de calcul pentru rute, pasageri, kilometraj, energie și costuri.

Tabelul 9. Date generale de referință pentru analiza de mobilitate

Indicator	Valoare / descriere	Relevanță pentru studiul de fezabilitate
Denumirea proiectului	Modernizarea și ecologizarea transportului public în raionul Sîngerei prin implementarea soluțiilor de mobilitate electrică	Definește orientarea spre transport public electric, stații de încărcare și energie regenerabilă.
Solicitant	Consiliul Raional Sîngerei	Autoritate responsabilă pentru coordonarea proiectului la scară raională.
Centrul raional	Orașul Sîngerei	Nod principal pentru rutele analizate și pentru amplasarea depoului/stațiilor principale.
Populație raion, RPL 2024	55.933 locuitori	Bază pentru estimarea impactului social și a potențialului de pasageri.
Populație or. Sîngerei, RPL 2024	9.954 locuitori	Punct de origine/destinație pentru fluxurile intercomunale analizate.
Număr localități raion	70 localități	Confirmă necesitatea unei abordări etapizate și intercomunale.
Model preliminar de serviciu	2 dus-întors/zi/rută, dimineața și seara	Bază pentru calculul km/zi, kWh/zi, număr vehicule și costuri.

Sursa: Nota Conceptuală Sîngerei; Anexa populației RPL 2024; Consiliul Raional Sîngerei; prelucrarea autorului.

2.1 Amplasarea geografică și rolul raional

Raionul Sîngerei este amplasat în partea de nord a Republicii Moldova și are un profil teritorial predominant rural, organizat în jurul orașului Sîngerei ca centru administrativ. Orașul concentrează funcții de administrație publică, servicii educaționale, servicii medicale, comerț, piață, conexiuni rutiere și activități de servicii, ceea ce generează deplasări zilnice din localitățile rurale apropiate și medii.

Poziția raionului în apropierea municipiului Bălți este importantă pentru analiza transportului public. Bălți funcționează ca pol regional de muncă, educație, comerț și servicii, iar coridorul Sîngerei - Biliceni Vechi - Bălți - Biruința - Alexăndreni trebuie tratat separat deoarece are o funcție dublă:

conectare internă raională și legătură cu un centru economic regional. Această caracteristică poate justifica un nivel mai ridicat de frecvență sau vehicule cu capacitate mai mare în etapele ulterioare.

Pentru transportul electric, amplasarea geografică impune o logică de rețea radială. Orașul Sîngerei este punctul natural pentru depou, încărcare peste noapte, mentenanță, dispecerat și management al flotei. Localitățile beneficiare trebuie conectate prin coridoare care să permită revenirea vehiculelor la bază fără încărcare intermediară sau, pentru rutele mai lungi, să justifice instalarea unor puncte de încărcare la capete de traseu ori în noduri intermediare.

Harta raionului și lista rutelor principale transmise de beneficiar indică patru direcții prioritare de analiză: spre Prepețița prin Grigorăuca și Copăcenii; spre Drăgănești cu intrare prin Rădoia; spre Dumbrăvița cu intrare prin Bilicenii Vechi și Chișcărenii; și spre Alexăndrenii cu intrare prin Bilicenii Vechi, Bălți și Biruința. Aceste patru coridoare acoperă atât localități apropiate, cât și rute mai lungi cu rol regional.

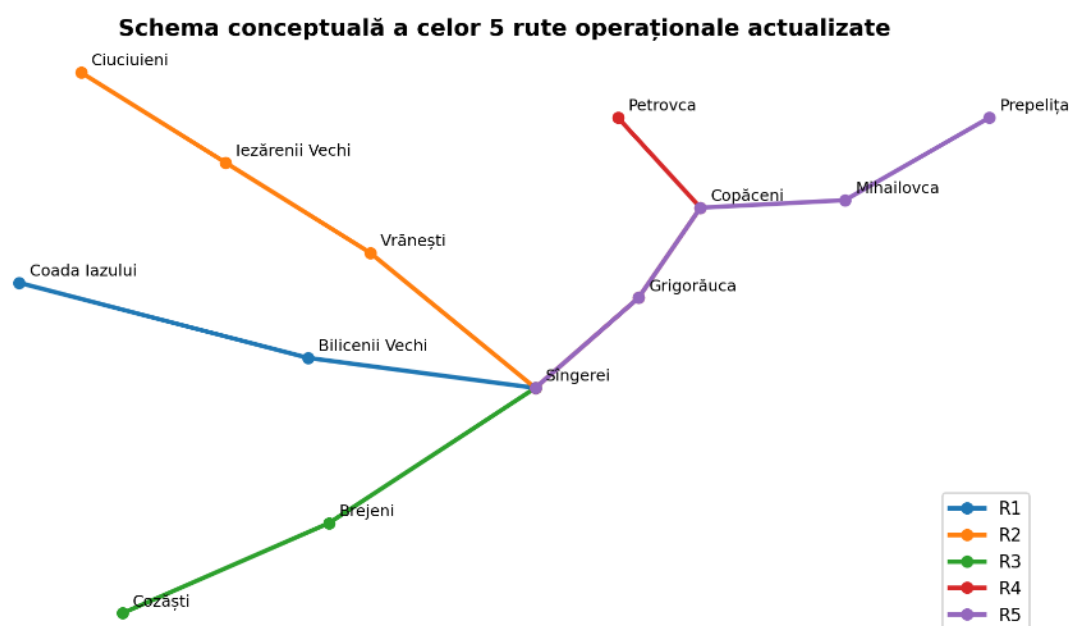

Figura 7. Schemă conceptuală a celor 5 coridoare propuse pentru analiza de mobilitate electrică

2.2 Structura administrativă și populația relevantă pentru rutele analizate

Conform datelor RPL 2024 transmise pentru raionul Sîngerei, populația cu reședință obișnuită a raionului este de 55.933 persoane, dintre care 26.383 bărbați și 29.550 femei. Orașul Sîngerei are 9.954 locuitori, iar orașul Biruința are 2.203 locuitori. Aceste valori sunt utilizate ca bază de planificare pentru estimarea populației deservite de cele patru coridoare de transport public electric.

Cele patru coridoare propuse includ localități cu populație semnificativă pentru scara rurală a raionului. Pe traseele analizate se regăsesc, printre altele, Rădoia cu 3.307 locuitori, Chișcărenii cu 3.289 locuitori, Alexăndrenii cu 3.922 locuitori, Bilicenii Vechi cu 2.122 locuitori, Prepețița cu 2.098 locuitori și Biruința cu 2.203 locuitori. Aceste localități pot asigura o bază suficientă pentru curse regulate de tip navetă, în special dacă serviciul este corelat cu orele de muncă, școală și acces la servicii publice.

În total, fără a dubla localitatea Bilicenii Vechi care apare pe două coridoare, populația localităților direct deservite de cele patru rute propuse, împreună cu orașul Sîngerei, este estimată la 33.522 locuitori. Aceasta reprezintă aproximativ 60% din populația raionului. Valoarea nu înseamnă că toți locuitorii vor

utiliza transportul public, dar arată aria socială maximă asupra căreia proiectul poate produce impact direct sau indirect.

Tabelul 10. Populația localităților relevante pentru cele 5 coridoare analizate

Localitate / UAT	Populație RPL 2024	Rol în proiectul de mobilitate
or. Sîngerei	9.954	Centru raional, punct principal de origine/destinație, posibil depou și stație centrală de încărcare pentru toate rutele R1–R5.
com. Bilicenii Vechi	2.122	Nod intermediar pe ruta R1 și punct de întoarcere pentru cursele parțiale spre Sîngerei.
sat Coadă Iazului	1.184	Capăt de traseu pentru 3 curse/zi pe ruta R1, localitate deservită direct.
com. Ciuciuieni	2.041	Capăt de traseu pe ruta R2, localitate cu cerere potențială ridicată pentru navetă spre Sîngerei.
sat Iezărenii Vechi	1.067	Punct intermediar pe ruta R2, localitate rurală conectată direct cu centrul raional.
sat Vrănești	1.236	Punct intermediar pe ruta R2, contribuie la formarea fluxului de pasageri spre Sîngerei.
sat Cozăști	824	Capăt de traseu pe ruta R3, localitate beneficiară directă a serviciului propus.
com. Brejeni	1.943	Punct intermediar major pe ruta R3, cu rol de colectare a pasagerilor spre Sîngerei.
sat Petrovca	1.087	Capăt de traseu pe ruta R4, localitate conectată cu Sîngerei prin Copăceni și Grigorăuca.
com. Copăceni	1.534	Nod intermediar comun pentru rutele R4 și R5, punct important de transfer și localitate cu cerere de navetă.
com. Grigorăuca	1.792	Nod intermediar comun pentru rutele R4 și R5, localitate de legătură spre Sîngerei.
com. Prepețița	2.098	Capăt de traseu pe ruta R5, localitate importantă cu potențial de navetă.
sat Mihailovca	746	Punct intermediar pe ruta R5, localitate rurală inclusă în serviciul regulat propus.

Sursa: Anexa nr. 2 - populația RPL 2024 transmisă de beneficiar; prelucrarea autorului.

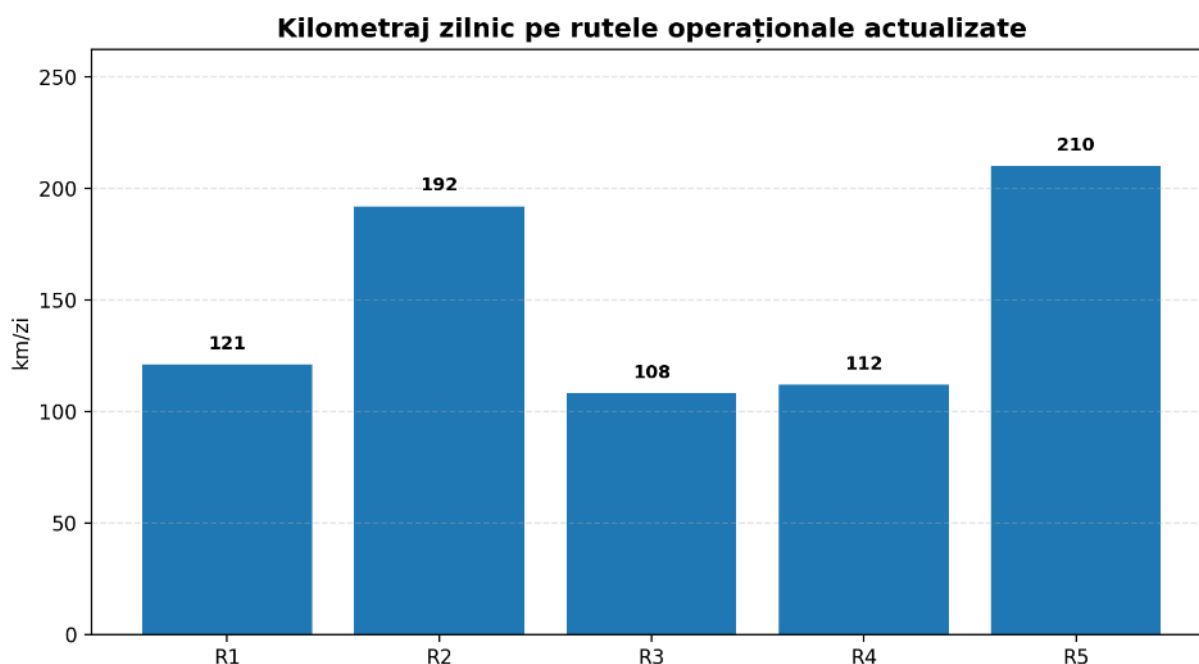

Figura 8. Populația localităților beneficiare pe coridoarele propuse

Sursa: calcul pe baza datelor RPL 2024 transmise de beneficiar; populația orașului Sîngerei nu este inclusă în valorile pe coridor pentru a evita dublarea centrului de origine/destinație.

2.3 Economia locală și generatorii de mobilitate

Economia raionului Sîngerei are un profil predominant agricol, completat de servicii, comerț, prelucrare a produselor agricole și activități administrative. Într-un asemenea profil economic, mobilitatea

zilnică este determinată de accesul populației rurale la locuri de muncă, piețe agricole, instituții educaționale, servicii medicale, servicii publice și conexiuni către Bălți. Transportul public electric trebuie să fie proiectat nu doar ca serviciu de mediu, ci ca infrastructură de acces economic și social.

Pentru localitățile rurale incluse pe trasee, orașul Sîngerei funcționează ca punct de concentrare a serviciilor. O parte din deplasări sunt previzibile: dimineața spre oraș pentru muncă, școală, instituții publice sau conexiuni spre Bălți; seara înapoi spre localitățile de domiciliu. Această structură susține ipoteza operațională propusă de două curse dus-întors pe zi pe fiecare coridor, cel puțin pentru etapa-pilot.

Rutele propuse trebuie analizate în raport cu generatorii concreți de mobilitate: școli, licee, spital/centre medicale, piață, autogară, Consiliul Raional, Primăria orașului Sîngerei, servicii de stare civilă și documentare, instituții bancare, puncte comerciale, unități economice și legături regionale. În capitolele următoare, fiecare rută va fi verificată printr-o grilă de cerere: populație, instituții, distanță, număr estimat de pasageri și compatibilitate cu vehiculele electrice.

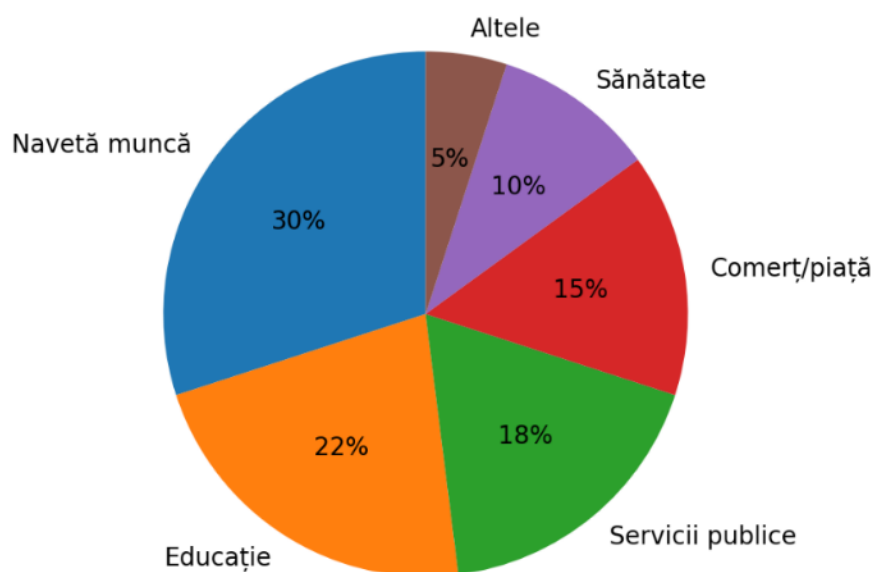

Figura 9. Structura orientativă a cererii de mobilitate pe rutele analizate

Sursa: estimare de planificare elaborată de autor; valorile vor fi validate prin sondaj de pasageri și date de la operatori.

Tabelul 11. Generatorii principali de mobilitate pentru coridoarele analizate

Categorie de generator	Exemple relevante pentru raionul Sîngerei	Implicații pentru transportul electric
Administrație publică	Consiliul Raional, Primăria or. Sîngerei, primării comunale, servicii publice	Necesită curse dimineața și seara, plus posibilă cursă de mijlocul zilei în scenariul extins.
Educație	Școli, gimnazii, licee, elevi care fac naveta	Necesită orar corelat cu începutul și sfârșitul programului școlar.
Sănătate și asistență socială	Centre medicale, consultații, servicii sociale, persoane vârstnice	Justifică vehicule accesibile, cu podea joasă și spațiu pentru persoane cu mobilitate redusă.
Comerț și piață	Piața din oraș, magazine, servicii bancare, aprovizionare rurală	Poate genera cerere suplimentară în anumite zile ale săptămânii.
Navetă economică	Angajați, mici producători, conexiuni spre Bălți	Susține coridorul R4 și potențiale curse cu frecvență mai ridicată.

Conexiuni regionale	Autogară, legături spre Bălți, drumuri naționale și regionale	Necesită integrare cu rutele existente și puncte de transfer.

Sursa: Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Sîngerei; estimări de planificare ale autorului.

2.4 Analiza celor 5 coridoare propuse și localitățile beneficiare

În urma consultărilor suplimentare cu beneficiarul, Consiliul Raional Sîngerei, scenariul de planificare a fost ajustat de la patru coridoare conceptuale la cinci rute operaționale prioritare. Aceste rute sunt tratate în prezentul capitol ca trasee preliminare de lucru pentru dimensionarea serviciului de transport electric, urmând ca distanțele, stațiile și punctele de întoarcere să fie confirmate prin măsurători GIS și verificări în teren în etapa de proiectare tehnică.

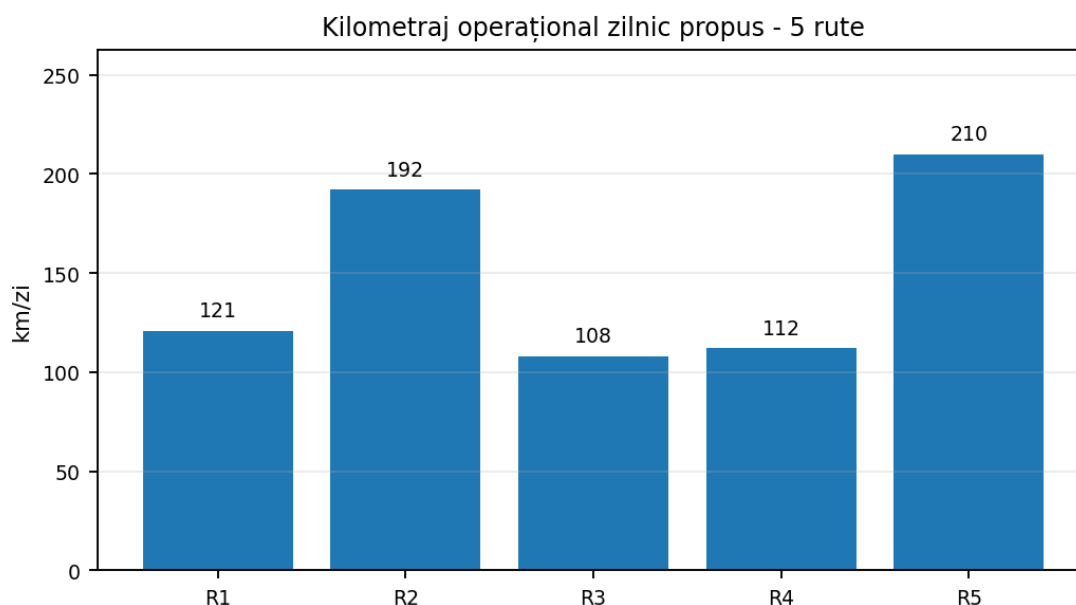
Rutele sunt organizate radial, cu orașul Sîngerei drept punct principal de origine/destinație și posibil depou pentru flota electrică. Acest model este avantajos pentru transportul electric deoarece permite încărcarea vehiculelor la același punct, simplifică managementul operațional, reduce necesitatea stațiilor de încărcare dispersate în prima etapă și permite monitorizarea centralizată a consumului de energie, kilometrilor parcurși și punctualității.

Spre deosebire de scenariul inițial cu două curse dus-întors pe zi pentru fiecare coridor, noile rute includ frecvențe diferențiate stabilite de beneficiar. Ruta R1 are un itinerar mixt, cu trei curse până la Coda Iazului și două curse până la Bilicenii Vechi, iar rutele R2 și R5 au frecvențe mai ridicate, de câte șase curse pe zi. Această modificare apropie studiul de un model de operare mai realist pentru serviciul raional propus.

Tabelul 12. Localitățile de pe trasee, populația și distanța estimativă de la Sîngerei

Rută	Localitate / punct	Populație considerată	Distanță de la Sîngerei, km	Rol pe traseu
R1	or. Sîngerei	9 954	0.0	Start / depou propus
R1	com. Bilicenii Vechi	2 122	10.0	Stație intermediară / punct de întoarcere parțială
R1	sat Coda Iazului	1 184	13.5	Capăt traseu
R2	or. Sîngerei	9 954	0.0	Start / depou propus
R2	sat Vrancești	1 236	6.0	Stație intermediară
R2	sat Iezărenii Vechi	1 067	11.0	Stație intermediară
R2	com. Ciuciuieni	2 041	16.0	Capăt traseu
R3	or. Sîngerei	9 954	0.0	Start / depou propus
R3	com. Brejeni	1 943	11.0	Stație intermediară
R3	sat Cozăști	824	18.0	Capăt traseu
R4	or. Sîngerei	9 954	0.0	Start / depou propus
R4	com. Grigorăuca	1 792	7.0	Stație intermediară
R4	com. Copăceni	1 534	10.5	Stație intermediară
R4	sat Petrovca	1 087	14.0	Capăt traseu
R5	or. Sîngerei	9 954	0.0	Start / depou propus
R5	com. Grigorăuca	1 792	7.0	Stație intermediară
R5	com. Copăceni	1 534	10.5	Stație intermediară
R5	sat Mihailovca	746	14.0	Stație intermediară
R5	com. Prepețița	2 098	17.5	Capăt traseu

Sursa: rutele actualizate transmise de beneficiar; populația - RPL 2024; distanțele sunt estimări de planificare și vor fi validate prin GIS/Google Maps.

Figura 10. Kilometrajul operațional zilnic estimat pentru cele 5 rute propuse

2.4.1 Ruta R1: Coada Iazului - Bilicenii Vechi - Sîngerei

Ruta R1 conectează orașul Sîngerei cu Bilicenii Vechi și satul Coada Iazului, având un model de operare mixt. Beneficiarul a indicat 3 curse pe zi până la Coada Iazului, cu distanță tur-retur de 27 km, și 2 curse pe zi până la Bilicenii Vechi, cu distanță tur-retur de 20 km. Kilometrajul zilnic rezultat este de circa 121 km/zi, respectiv aproximativ 36.300 km/an pentru 300 zile de operare.

Această rută este importantă deoarece include Bilicenii Vechi ca nod intermediar și punct de întoarcere parțială. Din punct de vedere tehnic, ruta este compatibilă cu un microbuz electric de 20-30 locuri încărcat la depou peste noapte. Itinerarul mixt permite adaptarea serviciului la cererea reală, fără a trimite toate cursele până la capătul cel mai îndepărtat al traseului.

2.4.2 Ruta R2: Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrănești - Sîngerei

Ruta R2 conectează localitățile Ciuciuieni, Iezărenii Vechi și Vrănești cu orașul Sîngerei. Frecvența indicată de beneficiar este de 6 curse pe zi, cu distanță tur-retur de 32 km. Kilometrajul operațional rezultat este de circa 192 km/zi, respectiv aproximativ 57.600 km/an.

Prin frecvența ridicată, R2 este una dintre rutele cu solicitare operațională importantă. Pentru această rută se recomandă un vehicul electric cu autonomie reală suficientă pentru o zi completă de operare sau cu posibilitatea de încărcare intermediară la depou în intervalele dintre curse. Din punct de vedere social, ruta are rol de conectare a unor localități rurale la serviciile administrative, educaționale, comerciale și medicale din Sîngerei.

2.4.3 Ruta R3: Cozăști - Brejeni - Sîngerei

Ruta R3 deservește localitățile Cozăști și Brejeni, cu punct final operațional în orașul Sîngerei. Beneficiarul a indicat 3 curse pe zi și o distanță tur-retur de 36 km. Astfel, kilometrajul zilnic estimat este de circa 108 km/zi, respectiv aproximativ 32.400 km/an.

Din perspectiva transportului electric, R3 este o rută scurtă-medie, potrivită pentru microbuz electric sau autobuz electric mic. Distanța zilnică poate fi acoperită cu o singură încărcare nocturnă, cu condiția ca vehiculul să aibă rezervă suficientă pentru sezonul rece, variații de trafic și posibile devieri operaționale.

2.4.4 Ruta R4: Petrovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei

Ruta R4 conectează localitățile Petrovca, Copăceni și Grigorăuca cu orașul Sîngerei. Frecvența indicată este de 4 curse pe zi, cu distanță tur-retur de 28 km. Kilometrajul operațional rezultat este de circa 112 km/zi, respectiv aproximativ 33.600 km/an.

R4 are avantajul că utilizează localități deja relevante pentru coridorul Grigorăuca-Copăceni și poate fi operată eficient cu un vehicul electric compact. Deoarece traseul include localități apropiate de Sîngerei, este potrivit pentru etapa-pilot și pentru testarea consumului real kWh/km pe drumuri locale.

2.4.5 Ruta R5: Prepelița - Mihailovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei

Ruta R5 conectează Prepelița, Mihailovca, Copăceni și Grigorăuca cu orașul Sîngerei. Beneficiarul a indicat 6 curse pe zi, cu distanță tur-retur de 35 km. Aceasta este ruta cu cel mai mare kilometraj zilnic dintre cele propuse, respectiv circa 210 km/zi și aproximativ 63.000 km/an pentru 300 zile de operare.

Pentru R5 este necesară o atenție specială la alegerea vehiculului, la autonomia reală în sezon rece și la programul de încărcare. Deși distanța tur-retur nu este mare, frecvența de 6 curse pe zi generează un parcurs zilnic ridicat. Se recomandă utilizarea unui vehicul electric cu baterie suficientă sau planificarea unei încărcări suplimentare la depou în timpul zilei, dacă intervalele dintre curse permit acest lucru.

2.5 Scenariul operațional preliminar actualizat

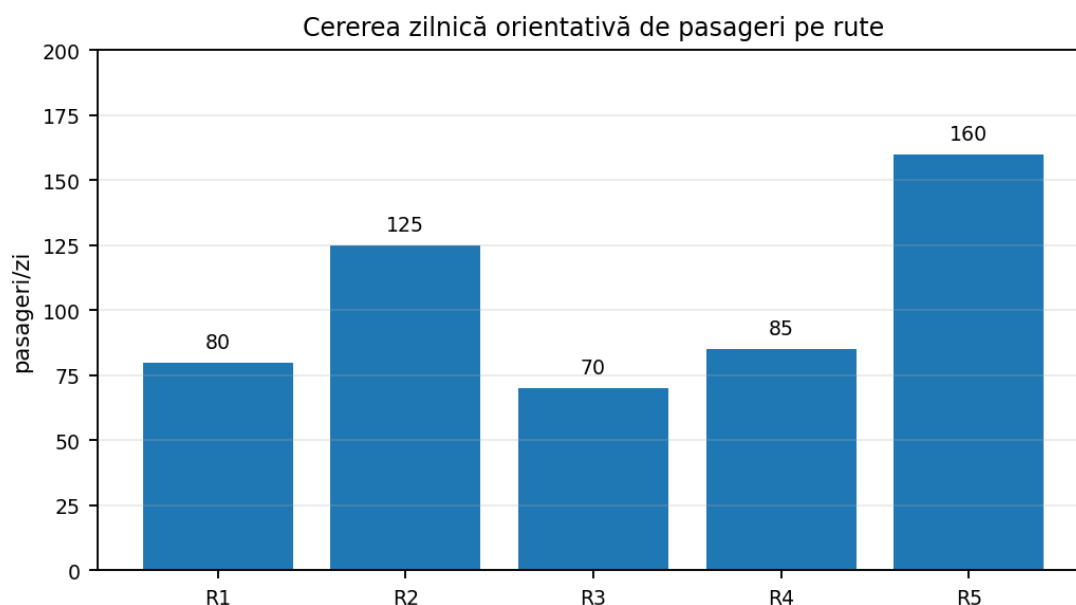
Modelul operațional revizuit se bazează pe frecvențele concrete transmise de beneficiar. În total, cele cinci rute generează un kilometraj zilnic de aproximativ 743 km/zi. La o ipoteză de 300 zile de operare pe an, kilometrajul anual ajunge la circa 222.900 km/an. Această valoare va fi utilizată în capitolele următoare pentru dimensionarea flotei electrice, calculul consumului de energie, necesarul de încărcare, analiza costurilor de operare și estimarea reducerii emisiilor de CO₂.

Cererea zilnică orientativă este estimată la aproximativ 520 pasageri/zi pentru toate rutele, ceea ce corespunde unui volum anual de aproximativ 156.000 pasageri/an. Estimarea are caracter preliminar și reflectă un nivel moderat de utilizare pentru un serviciu rural de navetă. În etapa următoare, valorile trebuie validate prin numărători în teren, consultări cu APL-urile, sondaje în localități și analiza fluxurilor existente de pasageri.

Tabelul 13. Scenariul operațional preliminar actualizat pe rute

Rută	Traseu	Frecvență zilnică	Distanță tur-retur, km	Km/zi	Km/an, 300 zile	Pasageri/zi estimați	Pasageri/an estimați
R1	Coadă Iazului - Bilicenii Vechi - Sîngerei; itinerar mixt	3 curse x 27 km + 2 curse x 20 km	mixt	121	36 300	80	24 000
R2	Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrancești - Sîngerei	6 curse/zi x 32 km	32.0	192	57 600	125	37 500
R3	Cozăști - Brejeni - Sîngerei	3 curse/zi x 36 km	36.0	108	32 400	70	21 000
R4	Petrovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	4 curse/zi x 28 km	28.0	112	33 600	85	25 500
R5	Prepelița - Mihailovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	6 curse/zi x 35 km	35.0	210	63 000	160	48 000
Total / medie	5 rute operaționale	24 curse/zi total	—	743	222 900	520	156 000

Sursa: ipoteze de planificare pe baza solicitărilor beneficiarului; distanțele și cererea vor fi validate prin studiu de trafic și măsurători GIS.

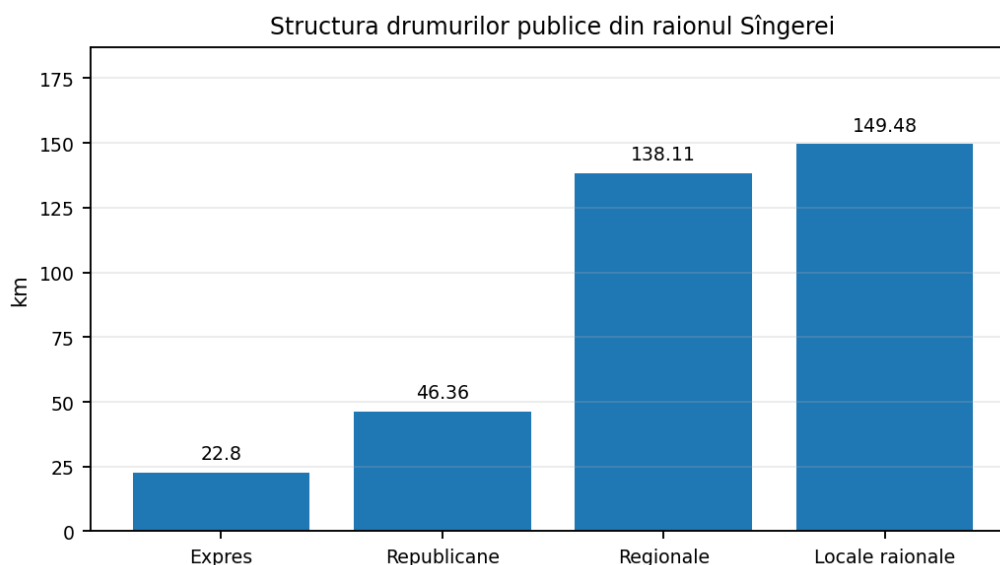
Figura 11. Cererea zilnică orientativă de pasageri pe cele 5 rute

2.6 Infrastructura rutieră, distanțe și implicații pentru transportul electric

Infrastructura rutieră rămâne o condiție esențială pentru fezabilitatea transportului electric. Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Sîngerei indică o lungime totală de 356,75 km de drumuri publice naționale și locale care traversează raionul, inclusiv 22,8 km de drumuri expres, 46,36 km de drumuri republicane, 138,11 km de drumuri regionale și 149,48 km de drumuri publice locale de interes raional. Drumurile locale de interes raional sunt administrate de Consiliul Raional și au o importanță directă pentru funcționarea rutelor intercomunale.

Pentru vehiculele electrice, calitatea drumurilor influențează consumul kWh/km, uzura anvelopelor, confortul pasagerilor, viteza comercială și autonomia reală. Drumurile cu îmbrăcăminte asfaltică permit un consum mai stabil, în timp ce sectoarele degradate, din piatră spartă sau pământ profilat pot crește consumul, pot reduce viteza medie și pot impune rezerve suplimentare de autonomie.

În noul scenariu, rutele R2 și R5 sunt cele mai solicitante din punct de vedere al parcursului zilnic, având 192 km/zi, respectiv 210 km/zi. R1, R3 și R4 au solicitare medie, cu valori între 108 și 121 km/zi. Din acest motiv, dimensionarea vehiculelor trebuie să țină cont nu doar de distanța tur-retur, ci și de frecvența zilnică efectivă și de posibilitatea încărcării suplimentare la depou.

Figura 12. Structura drumurilor publice care traversează raionul Sîngerei

Sursa: Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Sîngerei 2021-2028; prelucrarea autorului.

Tabelul 14. Implicații tehnice ale distanțelor pentru flota electrică

Rută	Km/zi estimat	Nivel de solicitare pentru vehicul electric	Recomandare preliminară
R1	121 km/zi	mediu	Microbuz electric 20-30 locuri; încărcare la depou peste noapte; itinerar mixt cu întoarcere parțială la Biliceni Vechi.
R2	192 km/zi	ridicat	Vehicul electric cu autonomie sporită; se recomandă verificarea ferestrelor pentru încărcare intermediară.
R3	108 km/zi	mediu	Microbuz electric 20-30 locuri; potrivit pentru operare cu încărcare nocturnă.
R4	112 km/zi	mediu	Microbuz electric compact; rută potrivită pentru etapa-pilot și monitorizarea consumului real.
R5	210 km/zi	ridicat	Vehicul electric cu baterie mai mare sau încărcare suplimentară la depou între curse; rută prioritară pentru verificarea autonomiei.

2.7 Concluzii ale Capitolului 2

Analiza profilului raionului Sîngerei confirmă că proiectul de transport public electric trebuie tratat ca proiect raional de conectare rural-urbană, nu doar ca inițiativă de modernizare tehnologică. Orașul Sîngerei este centrul natural de operare și conectare, iar cele cinci rute propuse acoperă localități relevante pentru navetă, acces la servicii publice, educație, comerț și conexiuni administrative.

Populația unică a localităților deservite direct de cele cinci rute, fără dublarea localităților comune și fără orașul Sîngerei, este estimată la circa 17.674 locuitori. Dacă se include orașul Sîngerei ca punct principal de origine/destinație, aria directă de influență ajunge la aproximativ 27.628 locuitori. Aceste valori justifică analiza aprofundată a unui serviciu etapizat de transport electric și confirmă necesitatea validării datelor prin sondaje și consultări locale.

Scenariul operațional actualizat generează un kilometraj total de aproximativ 743 km/zi și 222.900 km/an. Aceste valori vor fi utilizate în capitolele următoare pentru dimensionarea flotei, calculul consumului de energie electrică, necesarul de stații de încărcare, capacitatea PV/BESS și analiza

economică. Pentru rutele R2 și R5, frecvența ridicată impune atenție specială la autonomia vehiculelor, ferestrele de încărcare și rezerva pentru sezonul rece.

Pentru etapa următoare se recomandă validarea printr-un studiu scurt de trafic și pasageri pe 5-7 zile, completat cu măsurarea GIS exactă a distanțelor, identificarea stațiilor existente, verificarea stării drumurilor, confirmarea punctelor de întoarcere și consultări cu APL-urile de pe trasee. Aceste acțiuni vor reduce incertitudinea în calculul tehnico-economic și vor permite selectarea unei configurații realiste pentru flota electrică și infrastructura de încărcare.

Tabelul 15. Sinteza concluziilor tehnice pentru Capitolul 2

Element analizat	Rezultat preliminar	Utilizare în capitolele următoare
Populație raion RPL 2024	55.933 locuitori	Bază pentru calculul impactului social și al acoperirii teritoriale.
Populație unică deservită, inclusiv or. Sîngerei	circa 27.628 locuitori	Justifică implementarea etapizată a serviciului pe rute operaționale.
Rute analizate	5 rute operaționale prioritare	Vor fi utilizate în capitolele tehnice și economice pentru dimensionarea serviciului.
Kilometraj zilnic total	circa 743 km/zi	Bază pentru calculul energiei electrice și al costurilor de operare.
Kilometraj anual	circa 222.900 km/an	Bază pentru TCO, emisii evitate și dimensionarea mentenanței.
Rute cu solicitare ridicată	R2 și R5	Necesită analiză de autonomie, încărcare și tip vehicul.
Infrastructură rutieră	356,75 km drumuri publice în raion	Bază pentru evaluarea compatibilității rutelor cu vehicule electrice.

Sursa: prelucrarea autorului pe baza datelor transmise de beneficiar, RPL 2024 și Strategia raională.

3 SITUAȚIA ACTUALĂ A TRANSPORTULUI PUBLIC RAIONAL

Prezentul capitol descrie situația actuală a serviciilor de transport public raional în raport cu obiectivul general al proiectului de modernizare și ecologizare a mobilității în raionul Sîngerei. Analiza este construită în baza Notei Conceptuale transmise de Consiliul Raional Sîngerei, a datelor statistice privind populația localităților, a Strategiei de dezvoltare socio-economică a raionului Sîngerei, a hărții localităților și a celor patru coridoare propuse pentru analiză. Capitolul are rolul de a fixa linia de bază operațională: rutele existente/analizate, tipurile de vehicule, fluxurile de pasageri, costurile curente și principalele probleme care justifică trecerea la transport electric.

Conform Notei Conceptuale, infrastructura actuală de transport public din raion este dependentă de combustibili fosili, iar studiul trebuie să analizeze fezabilitatea achiziționării de autobuze/microbuze electrice pentru rutele inter-comunale cheie, precum și amplasarea strategică a stațiilor de încărcare. În această etapă a studiului, datele privind vehiculele, consumurile și fluxurile de pasageri sunt tratate ca valori de lucru, deoarece urmează a fi confirmate prin chestionarea operatorilor, prin observații în teren și prin consultări cu APL-urile de pe trasee.

Tabelul 16. Date de bază utilizate pentru analiza situației actuale a transportului public

Indicator	Valoare / descriere	Observație pentru studiu
Document de proiect	Nota Conceptuală privind modernizarea și ecologizarea transportului public în raionul Sîngerei	Definește direcțiile de analiză: vehicule electrice, stații de încărcare și integrare PV
Zona de analiză	Raionul Sîngerei, cu accent pe 4 coridoare inter-comunale	Rutele au fost indicate de beneficiar în documentul privind harta localităților
Stație de încărcare propusă pentru operare de bază	Gara Auto Sîngerei	Locație propusă de beneficiar pentru încărcarea vehiculelor pe timpul nopții
Stație de încărcare existentă menționată în Nota Conceptuală	Stație rapidă privată de 125 kW în orașul Sîngerei	Confirmă fezabilitatea tehnică inițială a încărcării electrice în oraș
Regim propus de operare pentru analiza inițială	2 curse dus-întors/zi pe fiecare rută: dimineața și seara	Ipoteză de lucru pentru calculul kilometrilor, energiei și vehiculelor
Tipuri de vehicule actuale	Microbuze și autobuze mici, 10-15 ani vechime, benzină și motorină	Valori asumate responsabil; se vor valida cu operatorii de transport

3.1 Rutele actuale și serviciile existente

Rețeaua actuală de transport inter-comunal analizată pornește din orașul Sîngerei, care funcționează ca centru administrativ și principal punct de acces la servicii publice raionale. În lipsa unui serviciu public raional unificat de mobilitate, deservirea localităților se realizează preponderent prin operatori privați, microbuze și autobuze mici care circulă după grafice limitate sau în funcție de cererea curentă. Pentru studiul de fezabilitate, analiza se concentrează pe patru coridoare propuse de beneficiar, considerate relevante pentru etapa-pilot de transport electric.

Cele patru rute analizate acoperă localități cu rol diferit în sistemul raional de mobilitate: sate apropiate de centrul raional, localități cu populație relativ numeroasă, localități aflate pe direcții rurale cu acces mai dificil și coridorul strategic spre Bălți/Biruința/Alexandreni. Rutele au fost tratate ca trasee funcționale cu plecare/sosire la Gara Auto Sîngerei, deoarece beneficiarul a indicat această locație ca punct principal de încărcare pe timp de noapte și ca nod operațional pentru viitorul sistem electric.

Tabelul 17. Rutele inter-comunale actuale/analizate și localitățile beneficiare

Cod	Traseu solicitat de beneficiar	Frecvență zilnică	Distanță tur-retur	Parcurs zilnic	Observație
R1	Coada Iazului - Bilicenii Vechi - Sîngerei	3 curse până la Coada Iazului + 2 curse până la Bilicenii Vechi	27 km / 20 km	121 km/zi	rută mixtă, cu capăt variabil
R2	Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrancești - Sîngerei	6 curse/zi	32 km	192 km/zi	frecvență ridicată, necesită vehicul dedicat
R3	Cozăști - Brejeni - Sîngerei	3 curse/zi	36 km	108 km/zi	rută scurtă-medie, cerere de validat
R4	Petrovca - Copăcenii - Grigorașca - Sîngerei	4 curse/zi	28 km	112 km/zi	compatibilă cu minibuz electric compact
R5	Prepeștea - Mihailovca - Copăcenii - Grigorașca - Sîngerei	6 curse/zi	35 km	210 km/zi	cel mai mare parcurs zilnic, necesită încărcare planificată
Total	5 rute operaționale	-	-	743 km/zi	bază nouă de calcul pentru capitolele 5-11

Sursa: Harta raionului și localitățile; distanțe estimative de planificare, de verificat prin GIS/Google Maps

Din punct de vedere operațional, o cursă dus-întors dimineața și una seara reprezintă un regim minim realist pentru localitățile rurale care au nevoie de acces către Sîngerei pentru muncă, educație, servicii medicale, servicii administrative și piață. Acest regim nu substituie integral transportul ocazional sau transportul privat, dar creează o coloană vertebrală de mobilitate predictibilă.

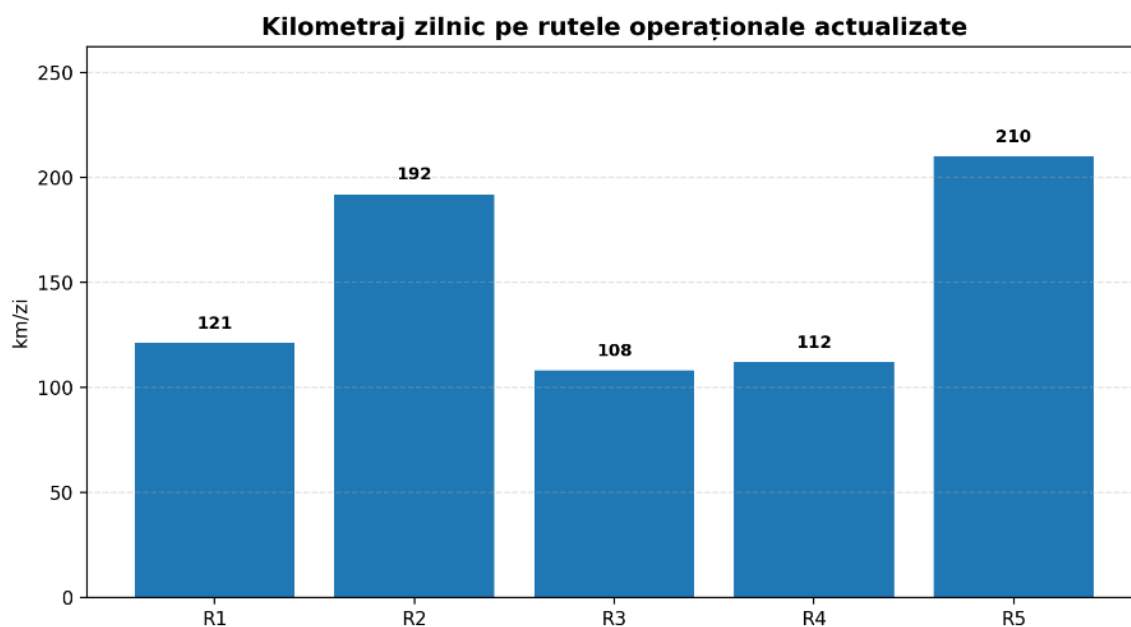

Figura 13. Kilometraj zilnic estimativ pe rutele actuale analizate

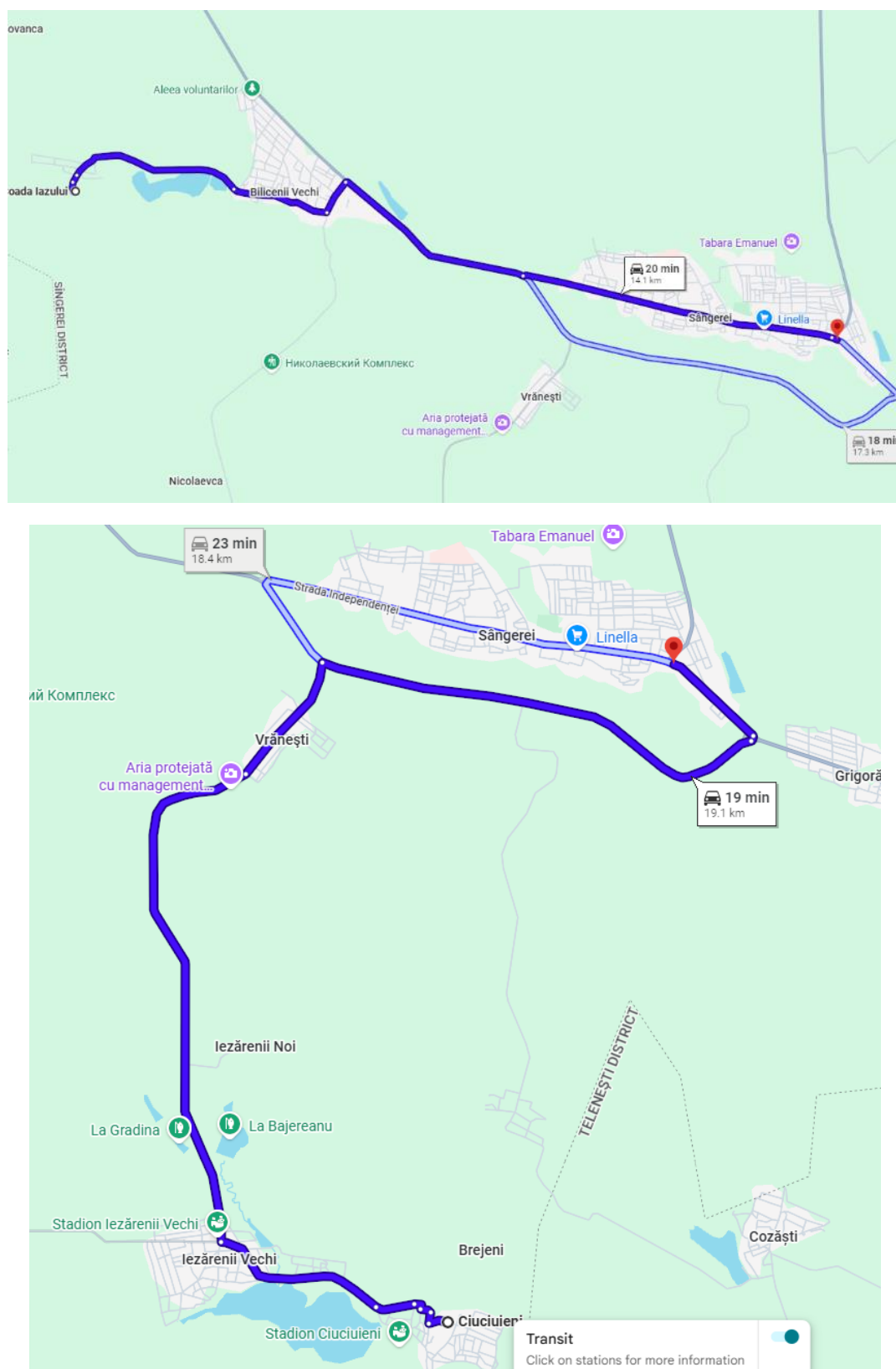
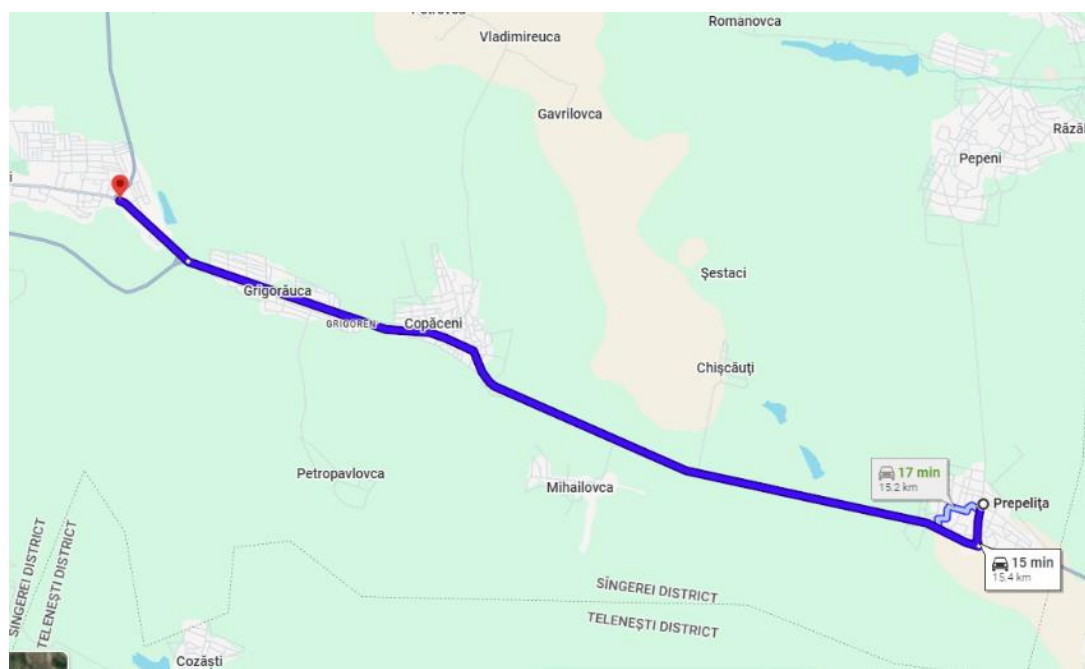

Figura 14. Harta rutelor actuale și a punctului de plecare/sosire la Gara Auto Sîngerei

Notă explicativă: Deoarece la moment nu este încă o gară auto dedicată la Sîngerei, se va considera punctul de pornire centrul orașului unde la moment se opresc 3 rute raionale.

Pentru o analiză mai apropiată de realitatea operațională, fiecare coridor a fost descris separat. Această abordare permite evaluarea diferențiată a lungimii, a cererii, a stării probabile a drumurilor și a necesarului de vehicul. În etapa de proiect tehnic, pentru fiecare traseu vor fi confirmate stațiile exacte, punctele de întoarcere, timpii de parcurs și posibilitatea de respectare a graficului dimineața/seara.

3.1.1 Profil operațional preliminar R5: Sîngerei - Grigorăuca - Copăceni - Prepețița

Ruta R1 are o lungime estimativă într-o direcție de 23.5 km și un tur-retur de 47.0 km. În regimul minim propus cu două curse dus-întors pe zi vehiculul alocat ar parcurge aproximativ 94 km/zi și 28 200 km/an calculat pentru 300 zile de operare. Localitățile beneficiare sunt: Grigorăuca Copăceni Prepețița.

Coridor de conectare a localităților Grigorăuca, Copăceni și Prepețița la centrul raional, relevant pentru acces la servicii publice, educație, piață și conexiuni ulterioare. În situația actuală, serviciul este asigurat prin vehicule convenționale de capacitate mică sau medie, ceea ce limitează confortul și predictibilitatea. Pentru transport electric, traseul trebuie analizat împreună cu autonomia vehiculului, posibilitatea încărcării nocturne la Gara Auto Sîngerei și eventualele rezerve pentru temperaturi scăzute sau devieri operaționale.

Tabelul 18. Fișa operațională preliminară a rutei R5

Parametru	Valoare de lucru	Implicație tehnică
Lungime într-o direcție	23.5 km	Determină autonomia minimă necesară
Regim zilnic propus	2 curse dus-întors/zi	O cursă dimineața și una seara
Kilometraj zilnic	94 km/zi	Bază pentru calculul consumului electric

Pasageri actuali estimați	75 persoane/zi	Bază pentru veniturile actuale
Pasageri potențiali	110 persoane/zi	Bază pentru scenariul optimizat
Tip vehicul actual/probabil	microbuz 17-19 locuri	Se compară cu alternativa electrică
Starea drumului	preponderent regional/local; necesită verificare a porțiunilor pietruite	Necesită verificare în teren

Sursa: Calcule preliminare pe baza hărții rutelor și ipotezelor de operare

Figura 15. Imagine reprezentativă a traseului și stării drumului pe ruta R1

3.1.2 Profil operațional preliminar R2: Sîngerei - Rădoia – Drăgănești (propunere de autor)

Ruta R2 are o lungime estimativă într-o direcție de 20.5 km și un tur-retur de 41.0 km. În regimul minim propus cu două curse dus-întors pe zi vehiculul alocat ar parcurge aproximativ 82 km/zi și 24 600 km/an calculat pentru 300 zile de operare. Localitățile beneficiare sunt: Rădoia Drăgănești.

Coridor rural cu intrare prin Rădoia, important pentru localități cu populație compactă și necesitate de acces zilnic spre centrul raional. În situația actuală, serviciul este asigurat prin vehicule convenționale de capacitate mică sau medie, ceea ce limitează confortul și predictibilitatea. Pentru transport electric, traseul trebuie analizat împreună cu autonomia vehiculului, posibilitatea încărcării nocturne la Gara Auto Sîngerei și eventualele rezerve pentru temperaturi scăzute sau devieri operaționale.

Tabelul 19. Fișa operațională preliminară a rutei R2

Parametru	Valoare de lucru	Implicație tehnică
Lungime într-o direcție	20.5 km	Determină autonomia minimă necesară
Regim zilnic propus	2 curse dus-întors/zi	O cursă dimineața și una seara
Kilometraj zilnic	82 km/zi	Bază pentru calculul consumului electric
Pasageri actuali estimați	70 persoane/zi	Bază pentru veniturile actuale
Pasageri potențiali	100 persoane/zi	Bază pentru scenariul optimizat

Tip vehicul actual/probabil	microbuz 16-20 locuri	Se compară cu alternativa electrică
Starea drumului	drumuri locale și regionale, cu sectoare vulnerabile în sezonul rece	Necesită verificare în teren

Sursa: Calcule preliminare pe baza hărții rutelor și ipotezelor de operare

Figura 16. Imagine reprezentativă a traseului și stării drumului pe ruta R2

Figura 17. Infrastructura stații de așteptare în sate

3.1.3 Profil operațional preliminar: Sîngerei - Bilicenii Vechi - Chișcăreni – Dumbrăvița (propunere de autor)

Ruta R3 are o lungime estimativă într-o direcție de 42.0 km și un tur-retur de 84.0 km. În regimul minim propus cu două curse dus-întors pe zi vehiculul alocat ar parcurge aproximativ 168 km/zi și 50 400 km/an calculat pentru 300 zile de operare. Localitățile beneficiare sunt: Bilicenii Vechi Chișcăreni Dumbrăvița.

Coridor mai lung spre Bilicenii Vechi, Chișcăreni și Dumbrăvița, cu potențial ridicat de pasageri datorită localităților cu populație mare și distanței față de centru. În situația actuală, serviciul este asigurat prin vehicule convenționale de capacitate mică sau medie, ceea ce limitează confortul și predictibilitatea. Pentru transport electric, traseul trebuie analizat împreună cu autonomia vehiculului, posibilitatea încărcării nocturne la Gara Auto Sîngerei și eventualele rezerve pentru temperaturi scăzute sau devieri operaționale.

Tabelul 20. Fișa operațională preliminară a rutei R3

Parametru	Valoare de lucru	Implicație tehnică
Lungime într-o direcție	42.0 km	Determină autonomia minimă necesară
Regim zilnic propus	2 curse dus-întors/zi	O cursă dimineața și una seara
Kilometraj zilnic	168 km/zi	Bază pentru calculul consumului electric
Pasageri actuali estimați	105 persoane/zi	Bază pentru veniturile actuale
Pasageri potențiali	150 persoane/zi	Bază pentru scenariul optimizat
Tip vehicul actual/probabil	autobuz mic 22-30 locuri	Se compară cu alternativa electrică
Starea drumului	coridor mai lung; necesită vehicul cu autonomie ridicată și program stabil	Necesită verificare în teren

Sursa: Calcule preliminare pe baza hărții rutelor și ipotezelor de operare

Figura 18. Imagine reprezentativă a traseului și stării drumului pe ruta R3

3.1.4 Profil operațional preliminar R4: Sîngerei - Bilicenii Vechi - Bălți - Biruința – Alexăndreni (rută propunere de autor)

Ruta R4 are o lungime estimativă într-o direcție de 46.0 km și un tur-retur de 92.0 km. În regimul minim propus cu două curse dus-întors pe zi vehiculul alocat ar parcurge aproximativ 184 km/zi și 55 200 km/an calculat pentru 300 zile de operare. Localitățile beneficiare sunt: Bilicenii Vechi Bălți Biruința Alexăndreni.

Coridor strategic care conectează Sîngerei cu Bilicenii Vechi, Bălți, Biruința și Alexăndreni, având rol regional și potențial de cerere mai ridicat. În situația actuală, serviciul este asigurat prin vehicule

convenționale de capacitate mică sau medie, ceea ce limitează confortul și predictibilitatea. Pentru transport electric, traseul trebuie analizat împreună cu autonomia vehiculului, posibilitatea încărcării nocturne la Gara Auto Sîngerei și eventualele rezerve pentru temperaturi scăzute sau devieri operaționale.

Tabelul 21. Fișa operațională preliminară a rutei R4

Parametru	Valoare de lucru	Implicație tehnică
Lungime într-o direcție	46.0 km	Determină autonomia minimă necesară
Regim zilnic propus	2 curse dus-întors/zi	O cursă dimineața și una seara
Kilometraj zilnic	184 km/zi	Bază pentru calculul consumului electric
Pasageri actuali estimați	120 persoane/zi	Bază pentru veniturile actuale
Pasageri potențiali	170 persoane/zi	Bază pentru scenariul optimizat
Tip vehicul actual/probabil	autobuz mic/mediu 25-35 locuri	Se compară cu alternativa electrică
Starea drumului	coridor strategic spre Bălți/Biruința/Alexândreni; trafic mai ridicat	Necesită verificare în teren

Sursa: Calcule preliminare pe baza hărții rutelor și ipotezelor de operare

Figura 19. Imagine reprezentativă a traseului și stării drumului pe ruta R4

Analiza preliminară indică un kilometraj zilnic total de aproximativ 528 km pentru cele patru rute, în cazul operării fiecărei rute cu două curse dus-întors pe zi. Pe baza a 300 zile de operare anuală, rezultă un volum anual de aproximativ 158 400 km. Acest nivel de parcurs este suficient de mare pentru a justifica analiza economică a transportului electric, deoarece economiile de combustibil și mentenanță devin relevante pe durata de viață a vehiculelor.

3.2 Parcul actual de vehicule

Parcul actual utilizat pe rutele inter-comunale analizate este format, în principal, din microbuze și autobuze mici cu vechime estimată de 10-15 ani. În lipsa unui registru centralizat complet transmis pentru toate rutele, studiul utilizează o structură de parc auto de lucru, bazată pe specificul transportului rural din Republica Moldova: vehicule cu capacitate redusă sau medie, preponderent diesel, cu unele unități pe benzină, exploatate intensiv, cu dotări limitate pentru confort, siguranță și accesibilitate.

Vehiculele actuale sunt adecvate doar parțial cerințelor moderne de mobilitate publică. Acestea pot asigura deplasarea de bază a populației, însă nivelul de confort, predictibilitatea serviciului, accesul persoanelor cu mobilitate redusă și performanța energetică sunt limitate. În plus, vehiculele vechi generează costuri ridicate de mentenanță, consumuri mai mari de combustibil și emisii semnificative de gaze cu efect de seră și poluanți locali.

Tabelul 22. Structura estimativă a parcului auto actual utilizat pe rutele analizate

Vehicul	Rută	Tip vehicul	Capacitate, locuri	An fabricație	Vechime, ani	Combustibil	Consum, l/100 km	Statut
V1	R1	Microbuz intercomunal	18	2012	14	motorină	13.5	activ, stare tehnică medie
V2	R2	Microbuz intercomunal	18	2013	13	motorină	14.0	activ, uzură ridicată la suspensie
V3	R3	Autobuz mic	26	2011	15	motorină	18.5	activ, necesită reparații frecvente
V4	R4	Autobuz mic/mediu	30	2010	16	motorină	22.0	activ, consum ridicat
V5	rezervă	Microbuz	16	2014	12	benzină	15.0	rezervă, utilizare ocazională
V6	rezervă	Microbuz	18	2011	15	motorină	15.5	rezervă, stare tehnică satisfăcătoare

Sursa: Ipoteze de lucru pe baza informației beneficiarului privind microbuze/autobuze mici de 10-15 ani; valori de validat prin chestionarea operatorilor

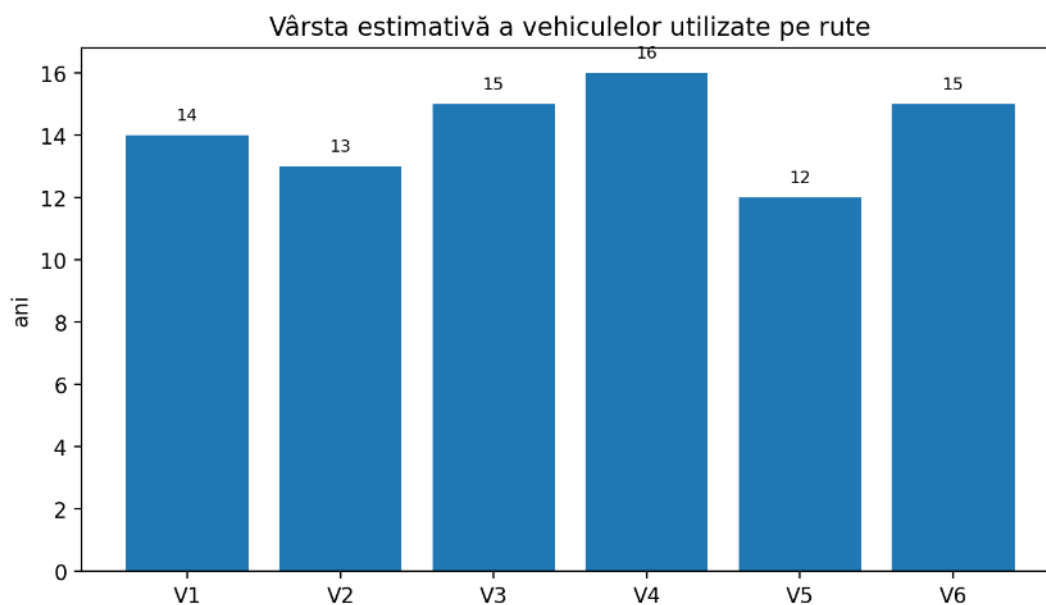

Figura 20. Vârsta estimativă a vehiculelor utilizate pe rutele analizate (calcul teoretic)

Figura 21. Exemple de vehicule existente utilizate pe rutele raionale (rută în așteptare în centru)

Pentru calculele preliminare s-a considerat că fiecare din cele patru rute este deservită de câte un vehicul activ, iar două vehicule suplimentare sunt utilizate ca rezervă operațională sau pentru acoperirea perioadelor de vârf. Această ipoteză este minimă și trebuie revizuită în funcție de frecvența finală, numărul de curse, durata de încărcare și posibilitatea efectuării mai multor rute cu același vehicul electric într-o zi.

Tabelul 23. Indicatori tehnici preliminari ai parcului actual

Indicator	Valoare estimată	Comentariu
Număr vehicule active pe rutele analizate	4 unități	1 vehicul pentru fiecare rută
Vehicule de rezervă / suport	2 unități	Utilizare ocazională, înlocuire în caz de defecțiuni

Vechime medie estimată	14.2 ani	Flotă în prag de înlocuire tehnologică
Consum mediu ponderat al vehiculelor active	18.1 l/100 km	Calculat după kilometrajul anual estimat
Capacitate medie vehicule active	23 locuri	Adecvată pentru microtransport, dar limitată la ore de vârf
Accesibilitate pentru persoane cu dizabilități	foarte redusă / neconfirmată	Se recomandă vehicule noi cu podea joasă sau rampă

Sursa: Calculele consultantului; date de validat prin inspecție tehnică și chestionar operatori

Pe lângă vârsta vehiculelor, un criteriu esențial pentru evaluarea situației existente este disponibilitatea tehnică. Vehiculele vechi tind să aibă perioade mai dese de indisponibilitate, iar rutele rurale sunt afectate imediat atunci când unul dintre microbuze intră în reparație. Pentru un serviciu public previzibil, parcul electric propus trebuie să includă nu doar vehicule active, ci și cel puțin o unitate de rezervă, un plan de mentenanță și un stoc minim de consumabile și piese critice.

Tabelul 24. Probleme tehnice frecvente ale vehiculelor convenționale vechi

Componentă / aspect	Problemă frecventă	Efect asupra serviciului	Relevanță pentru soluția electrică
Motor și sistem de alimentare	Consum ridicat, pornire dificilă iarna, fum	Întârzieri, costuri mari, disconfort	Motor electric cu randament ridicat și pornire stabilă
Sistem de frânare și suspensie	Uzură accelerată pe drumuri locale	Costuri de reparație și risc de indisponibilitate	Necesită selecția vehiculelor cu suspensie adaptată drumurilor rurale
Caroserie și salon	Uzură, izolație fonică redusă, confort scăzut	Atractivitate redusă pentru pasageri	Vehicule noi cu confort și accesibilitate sporită
Accesibilitate	Trepte înalte, lipsă rampă, lipsă spațiu PMR	Excluderea persoanelor cu mobilitate redusă	Cerință obligatorie pentru vehicule noi
Sistem electric auxiliar	Defecțiuni la iluminat, încălzire, ventilație	Calitate redusă a serviciului	Monitorizare digitală și mentenanță predictibilă

Sursa: Ipoteze bazate pe caracteristicile flotelor rurale vechi; de validat prin inspecție tehnică

Figura 22. O rută în așteptare de pasageri în centru (locul fostei gări)

Pentru validarea capitolului tehnic se recomandă colectarea pașapoartelor tehnice ale vehiculelor, verificarea kilometrilor parcurși anual, a consumului real pe ultimii doi ani și a cheltuielilor efective de reparații. Aceste date vor permite ajustarea analizei TCO și compararea corectă cu vehiculele electrice. În cazul în care operatorii nu pot furniza date complete, se recomandă cel puțin completarea unei fișe de inspecție vizuală pentru fiecare vehicul activ.

Tabelul 25. Fișă minimă de verificare a vehiculelor existente

Element verificat	Date necesare	Utilizare în studiu
Certificat de înmatriculare	An, model, combustibil, masă, capacitate	Confirmarea vârstei și capacității vehiculului
Consum combustibil	Litri/100 km sau litri/lună	Calculul costurilor și emisiilor actuale
Kilometraj anual	Km/an pe rută	Dimensionarea alternativelor electrice
Reparații și mentenanță	Lei/an și tipuri de defecțiuni	Calcul OPEX actual
Stare accesibilitate	Trepte, rampă, bare, loc PMR	Cerințe pentru vehicule noi
Disponibilitate	Zile de indisponibilitate/an	Necesitatea vehiculului de rezervă

Sursa: Format recomandat pentru colectarea datelor de la operatorii actuali

3.3 Analiza rutelor și traseelor propuse de APL Raional Sîngerei

Rute intercomunale propuse și scenarii de cerere

Cererea de mobilitate a fost recalibrată pe baza noului număr de curse și a distanțelor transmise de beneficiar. În lipsa unor numărători reale de pasageri pe fiecare rută, valorile din prezentul

capitol trebuie interpretate ca estimări de planificare, utilizate pentru dimensionarea preliminară a flotei și a infrastructurii. Ele trebuie validate printr-un studiu rapid de pasageri înainte de lansarea achizițiilor.

Pentru a evita supraestimarea, cererea zilnică a fost calculată pornind de la o încărcare moderată pe cursă tur-retur. Rutele cu frecvență mai mare, R2 și R5, au fost tratate ca rute cu potențial mai ridicat, dar și cu risc mai mare de subutilizare dacă orarul nu este corelat cu necesitățile reale ale populației.

Tabelul 26. **Cererea preliminară de pasageri pe rutele actualizate**

Rută	Traseu principal	Curse tur-retur/zi	Pasageri medii/cursă	Pasageri/zi estimați	Pasageri/an estimați
R1	Cooda Iazului - Bilicenii Vechi - Sîngerei	5	18.0	90	27 000
R2	Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrancești - Sîngerei	6	22.0	132	39 600
R3	Cozăști - Brejeni - Sîngerei	3	20.0	60	18 000
R4	Petrovca - Copăcenii - Grigorăuca - Sîngerei	4	22.0	88	26 400
R5	Prepelești - Mihailovca - Copăcenii - Grigorăuca - Sîngerei	6	25.0	150	45 000
Total	5 rute prioritare	24 curse tur-retur/zi	-	520	156 000

Sursa: estimări de planificare pe baza frecvențelor solicitate; de validat prin numărători de pasageri.

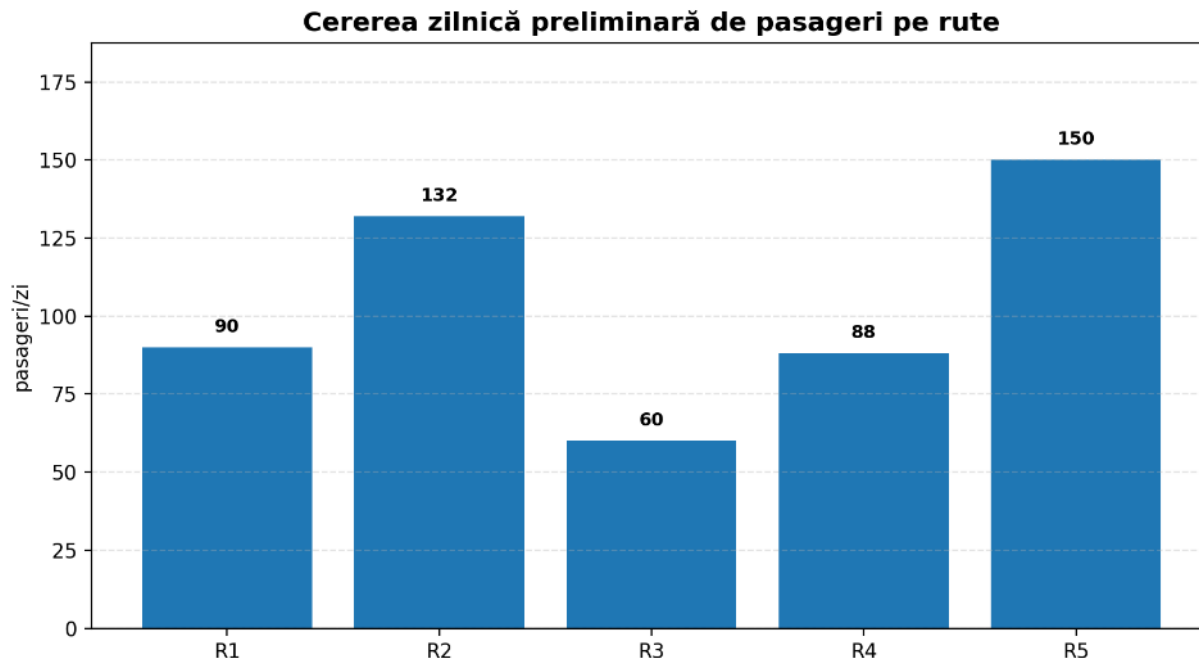

Figura 23. **Cererea zilnică preliminară de pasageri pe rute**

Sursa: estimări de planificare; valorile vor fi validate în etapa de pregătire tehnică.

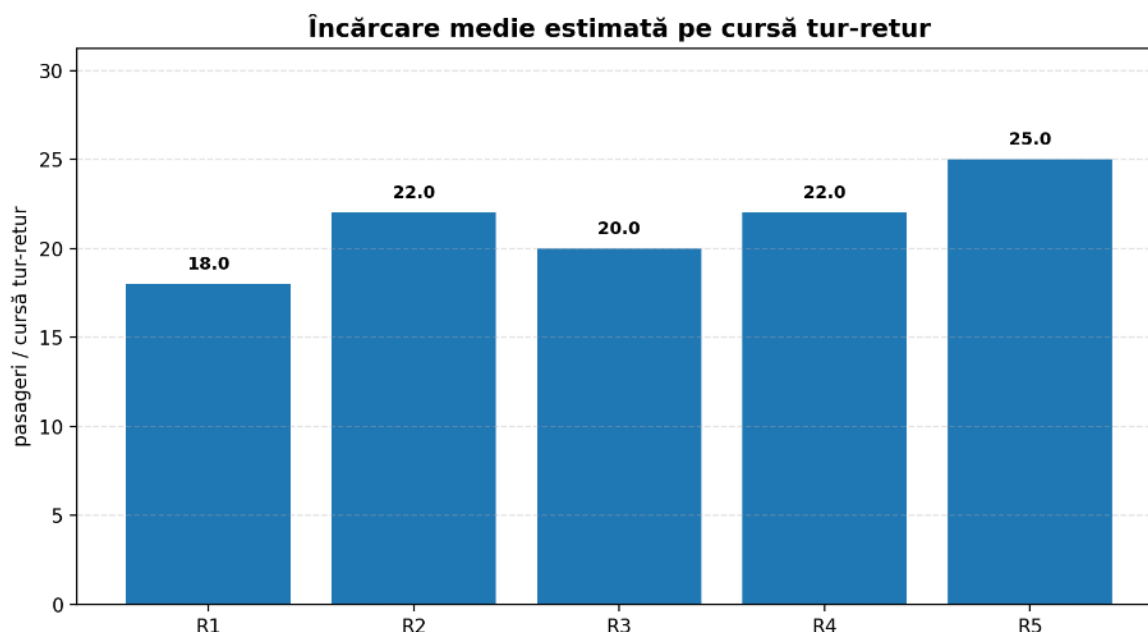

Figura 24. **Încărcarea medie estimată pe cursă tur-retur**

Sursa: calcul propriu: pasageri/zi împărțiți la numărul de curse tur-retur/zi.

Tabelul 27. **Situația datelor demografice disponibile pentru noile rute**

Rută	Localități pentru care există date directe în anexă	Populație disponibilă în anexă	Date de validat
R1	Biliceni Vechi	2 122	Coadă Iazului - verificare apartenență UAT/populație locală
R2	Ciuciuieni, Iezărenii Vechi	1 970	Vrănești - populație și puncte de oprire
R3	-	date insuficiente în anexa disponibilă	Cozăști și Brejeni - populație locală, UAT, cerere reală
R4	Copăceni, Grigorăuca	3 326	Petrovca - populație locală și stații
R5	Prepeleța, Copăceni, Grigorăuca	5 424	Mihailovca - populație locală și stații

Sursa: Anexa populație RPL 2024 disponibilă pentru unele UAT; localitățile fără date în anexă se vor valida cu APL.

Tabelul anterior arată că pentru unele localități există date demografice directe la nivel de UAT, iar pentru alte sate este necesară verificarea separată. Această limitare nu împiedică analiza de fezabilitate, dar trebuie menționată explicit și tratată ca acțiune obligatorie înainte de proiectarea finală.

3.4 Program de operare și necesarul preliminar de flotă

Noul program de operare este mai intens decât scenariul inițial cu două curse dus-întors pe zi. În total, sunt propuse 24 curse tur-retur pe zi pe cele cinci rute. Din acest motiv, scenariul minim realist presupune câte un vehicul activ pe fiecare rută și un vehicul suplimentar de rezervă, utilizabil pentru mentenanță, avarii, vârfuri de cerere sau rotații speciale.

În faza de proiectare, programul zilnic trebuie construit astfel încât cursele de dimineață să permită sosirea în Sîngerei înainte de începutul programului de lucru, școlar sau administrativ, iar cursele de după-amiază/seară să permită întoarcerea în localități. Pentru R2 și R5, unde sunt prevăzute

șase curse pe zi, este necesară verificarea timpului real de parcurs și a pauzelor de încărcare/operationale.

Tabelul 28. **Program operațional actualizat și parcurs anual pe rute**

Rută	Curse tur-retur/zi	Km/zi	Km/an	Tip vehicul recomandat	Observație operațională
R1	5	121	36 300	minibus electric 20-25 locuri	rută mixtă, cu capăt variabil
R2	6	192	57 600	minibus/midibus electric 25-35 locuri	frecvență ridicată, necesită vehicul dedicat
R3	3	108	32 400	minibus electric 20-25 locuri	rută scurtă-medie, cerere de validat
R4	4	112	33 600	minibus electric 20-25 locuri	compatibilă cu minibus electric compact
R5	6	210	63 000	minibus/midibus electric 25-35 locuri	cel mai mare parcurs zilnic, necesită încărcare planificată
Total	24	743	222 900	5 active + 1 rezervă	configurație minimă pentru operare zilnică

Sursa: solicitarea beneficiarului; calcule proprii la 300 zile/an.

Tabelul 29. **Necesar preliminar de flotă pe scenarii**

Scenariu	Descriere	Vehicule active	Rezervă	Total flotă	Utilizare recomandată
S1 - minim pilot	operare inițială pe 3 rute cu cerere mai sigură	3	1	4	testare, date reale, ajustare orar
S2 - bază recomandată	toate cele 5 rute solicitate de beneficiar	5	1	6	scenariul de bază pentru SF actualizat
S3 - extins	5 rute + suplimentări urbane/ore de vârf	6-7	1-2	7-9	după validarea cererii și finanțării

Sursa: estimare preliminară; numărul final depinde de orar, autonomie, ofertă tehnică și cererea validată.

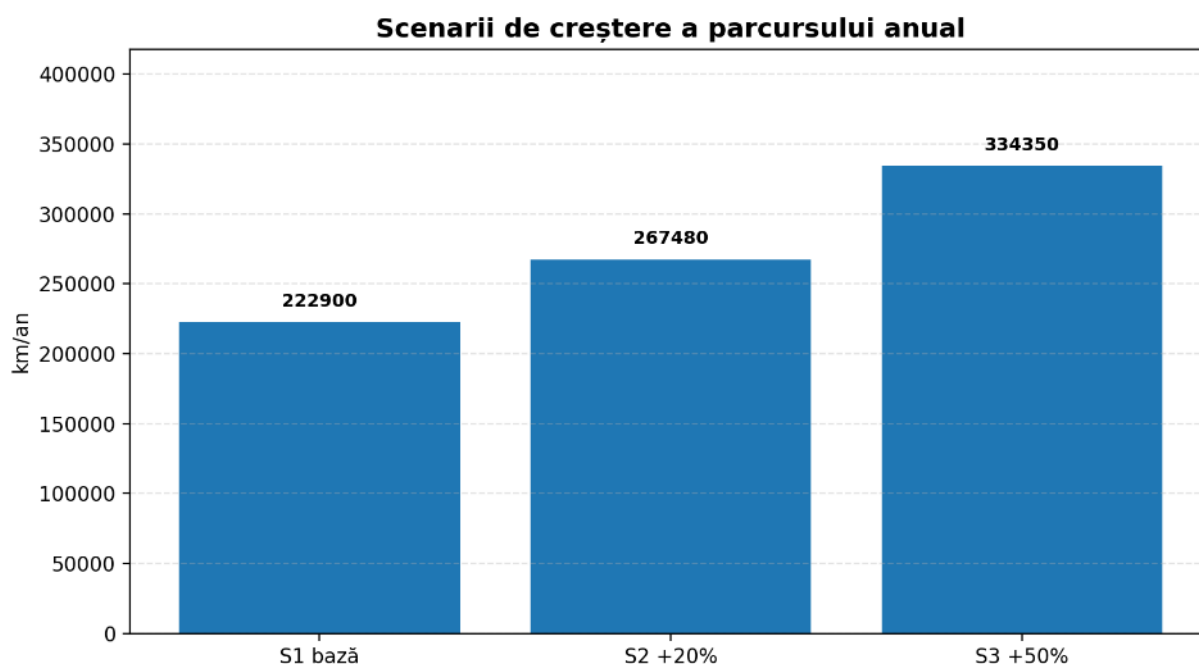

Figura 25. **Scenarii de creștere a parcursului anual al serviciului**

Sursa: calcule proprii: S1 - baza actualizată, S2 - creștere moderată, S3 - extindere graduală.

Parcursul anual de 222.900 km/an devine noua bază pentru capitolele ulterioare. Dacă serviciul va fi extins către rute urbane locale sau vor fi introduse curse suplimentare la ore de vârf, infrastructura de încărcare trebuie proiectată cu posibilitate de extindere.

3.5 Compararea vehiculelor convenționale cu vehiculele electrice

Pentru comparație, situația actuală a fost aproximată prin vehicule convenționale de tip microbuz sau autobuz mic, cu consumuri diferențiate în funcție de lungimea rutei, frecvență și profilul de exploatare. În scenariul electric, rutele R1, R3 și R4 pot fi deservite cu minibuze electrice compacte, iar R2 și R5 necesită vehicule cu autonomie și disponibilitate operațională mai ridicată.

Consumul specific electric utilizat în acest capitol este o valoare de lucru pentru faza de fezabilitate și include o rezervă rezonabilă pentru opriri, variații de sarcină și condiții sezoniere. Valorile finale se vor actualiza după selectarea modelelor concrete de vehicule și confirmarea consumului garantat de producător.

Tabelul 30. **Comparație tehnică între vehicule convenționale și vehicule electrice**

Tip vehicul / rută	Utilizare recomandată	Consum convențional de referință	Consum EV de lucru	Observație
Microbuz diesel vechi	rute scurte/medii	14-15 l/100 km	-	referință pentru situația actuală
Minibus electric 20-25 locuri	R1, R3, R4	-	0,40-0,42 kWh/km	potrivit pentru rute scurte și frecvență moderată
Minibus/midibus electric 25-35 locuri	R2, R5	-	0,50 kWh/km	necesar pentru frecvență ridicată și parcurs zilnic mare
Vehicul de rezervă	înlocuire temporară pe orice rută	-	0,40-0,50 kWh/km	trebuie să fie compatibil cu

				majoritatea traseelor

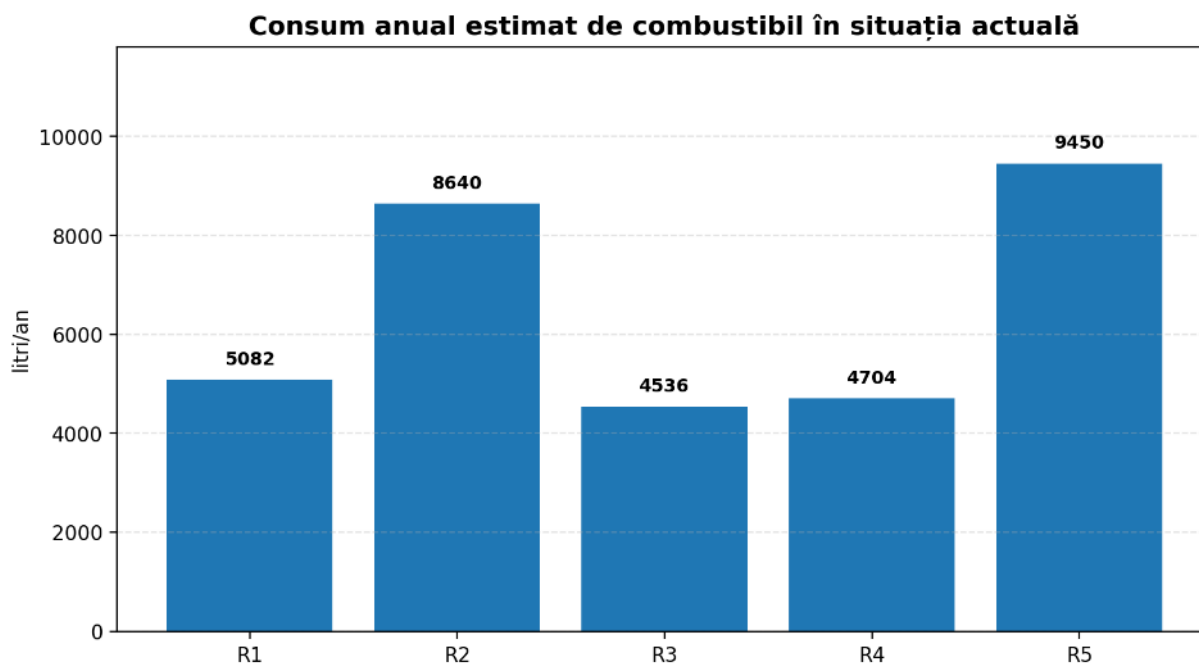
Sursa: ipoteze de planificare și date tehnice orientative pentru vehicule electrice de capacitate mică/medie.

Sursa: imagine/fotografie de inserat de beneficiar în versiunea finală.

Tabelul 31. Calcul comparativ al consumului anual de combustibil și energie electrică

Rută	Km/an	l/100 km referință	Combustibil, litri/an	kWh/km EV	Energie EV, MWh/an	Energie cu rezervă 15%, MWh/an
R1	36 300	14	5082	0.40	14.5	16.7
R2	57 600	15	8640	0.50	28.8	33.1
R3	32 400	14	4536	0.42	13.6	15.6
R4	33 600	14	4704	0.40	13.4	15.5
R5	63 000	15	9450	0.50	31.5	36.2
Total	222 900	-	32412	-	101.9	117.1

Sursa: calcule proprii; valorile se vor actualiza după confirmarea vehiculelor și măsurarea traseelor.

Figura 26. Consum anual estimat de combustibil în situația actuală

Sursa: calcule proprii pe baza parcursului anual și a consumurilor convenționale de referință.

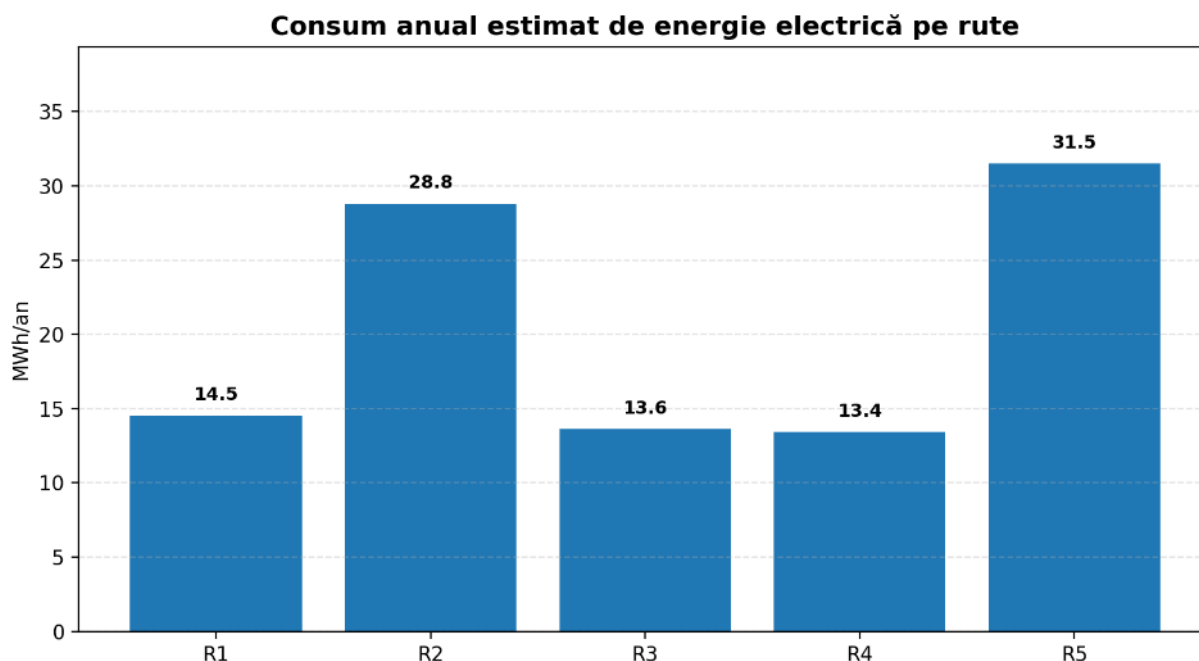

Figura 27. **Consum anual estimat de energie electrică în scenariul EV**

Sursa: calcule proprii pe baza parcursului anual și a consumurilor specifice kWh/km.

3.6 Analiza costurilor operaționale, emisiilor și eficienței pe termen mediu

Analiza preliminară a costurilor operaționale arată că, deși noul scenariu are un parcurs anual mai ridicat, costul total de exploatare în varianta electrică rămâne semnificativ mai redus decât în situația convențională. Aceasta se explică prin eficiența energetică a vehiculelor electrice, posibilitatea de utilizare a energiei PV și costurile de mentenanță mai mici.

Tabelul 32. **Ipoteze financiare și tehnice pentru calculul OPEX și emisiilor**

Parametru	Valoare utilizată	Comentariu
Preț combustibil	33 lei/litru	valoare de planificare, de actualizat la data depunerii proiectului
Cost mediu energie EV	2,08 lei/kWh	mix rețea + PV/BESS, valoare de lucru
Mentenanță convențională	4,5 lei/km	vehicule vechi/uzate, cost ridicat de exploatare
Mentenanță EV	2,5 lei/km	ipoteză preliminară pentru minibus/midibus electric
Factor CO ₂ combustibil	2,68 kg CO ₂ /litru	factor de calcul pentru motorină/combustibil lichid
Pondere energie din rețea	45%	ipoteză compatibilă cu 55% PV/BESS în scenariul recomandat

Sursa: ipoteze de planificare; valorile finale se vor actualiza cu tarife ANRE, oferte și date reale.

Tabelul 33.. **Costuri operaționale anuale: vehicule convenționale vs vehicule electrice**

Rută	OPEX convențional, lei/an	OPEX EV + PV/BESS, lei/an	Economie anuală, lei/an	Reducere OPEX
R1	331056	120952	210104	63%
R2	544320	203904	340416	63%
R3	295488	109305	186183	63%
R4	306432	111955	194477	63%
R5	595350	223020	372330	63%
Total	2072646	769135	1303511	63%

Sursa: calcule proprii pentru scenariul actualizat; nu include salarii, amortizare și administrare generală.

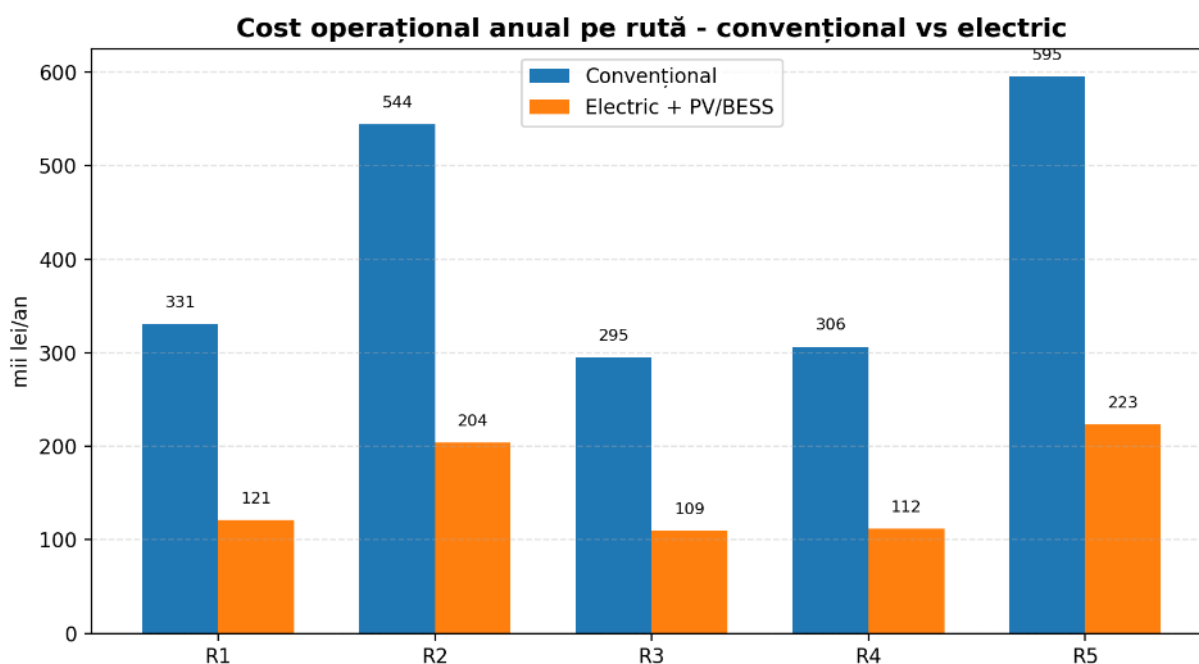

Figura 28. Cost operațional anual pe rută - convențional vs electric

Sursa: calcule proprii pe baza ipotezelor din Tabelul 4.10.

Tabelul 34. Reducerea estimată a emisiilor CO₂ în scenariul actualizat

Rută	CO ₂ situația actuală, t/an	CO ₂ EV + PV/BESS, t/an	Reducere estimată, t/an	Reducere relativă
R1	13.6	2.3	11.3	83%
R2	23.2	4.5	18.6	80%
R3	12.2	2.1	10.0	82%
R4	12.6	2.1	10.5	83%
R5	25.3	5.0	20.4	80%
Total	86.9	16.0	70.8	82%

Sursa: calcule proprii; factorii de emisie sunt valori de planificare pentru faza de fezabilitate.

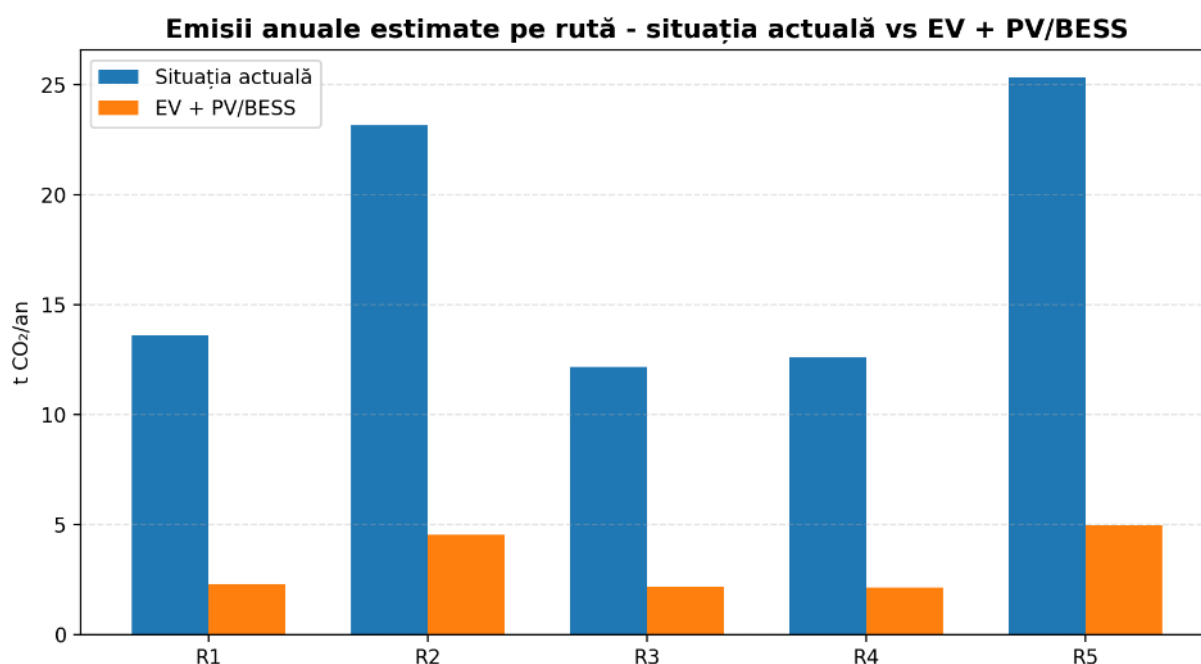

Figura 29. **Emisii anuale estimate pe rută - situația actuală vs scenariul electric**

Sursa: calcule proprii pe baza consumului de combustibil și a ponderii estimative PV/BESS.

Rezultatele confirmă că beneficiul major al electrificării nu este doar reducerea consumului de combustibil, ci și reducerea expunerii la volatilitatea prețurilor, diminuarea costurilor de mentenanță și crearea unui cadru de monitorizare a performanței pe fiecare rută.

Sursa: Estimări de lucru ale consultantului

În varianta de lucru, fluxul actual estimat este de aproximativ 370 pasageri/zi pe cele patru rute, ceea ce corespunde unui volum anual de circa 111 000 pasageri/an. Cererea potențială poate ajunge la aproximativ 530 pasageri/zi dacă serviciul devine predictibil, confortabil și accesibil tarifar. Diferența dintre fluxul actual și cel potențial reprezintă cerere latentă: persoane care astăzi utilizează transport informal, automobil personal, taxi ocazional sau renunță la deplasări din cauza lipsei unei opțiuni stabile.

Tabelul 35. Tipologia cererii de mobilitate pe rutele inter-comunale

Categorie de utilizatori	Pondere orientativă	Moment principal de deplasare	Relevanță pentru proiect
Elevi și studenți	20-25%	dimineața/seara	Necesită orar predictibil și tarife accesibile
Angajați și navetiști	30-35%	dimineața/seara	Necesită punctualitate și conexiuni spre Sîngerei/Bălți
Persoane vârstnice	15-20%	dimineața/prânz	Necesită vehicule accesibile și opriri apropiate
Persoane care accesează servicii medicale și administrative	10-15%	dimineața	Necesită stații în apropierea instituțiilor publice

Călătorii ocazionale/comerciale	10-15%	zile de piață și zile lucrătoare	Crește necesitatea flexibilității programului

Sursa: Estimare de lucru pe baza funcțiilor orașului Sîngerei și a profilului rural al raionului

Pentru proiectarea transportului electric, cererea de pasageri trebuie corelată cu capacitatea vehiculului și cu frecvența curselor. Un microbuz electric de 16-22 locuri poate fi adecvat pentru rutele scurte și medii cu flux de 70-110 pasageri/zi, în timp ce un autobuz electric mic sau mediu de 25-35 locuri devine mai justificat pe rutele lungi și pe coridoarele cu potențial mai mare, cum ar fi direcția Dumbrăvița și direcția Alexandreni/Biruința/Bălți.

Figura 30. Vehicule Stații actuale de îmbarcare/debarcare locul actual de îmbarcare al rutelor existente

Figura 31. Vederea de sus, locul actual de îmbarcare și debarcare al pasagerilor

Autoritatea publică (Consiliul Raional și primăria) au în vedere o altă locație pentru Gara auto, aceasta se va afla

3.7 Costuri, tarife și sustenabilitatea serviciilor

Costurile actuale de operare sunt influențate în principal de consumul de combustibil, mentenanța vehiculelor vechi, costurile cu personalul, taxele de operare și reparațiile neplanificate. Transportul rural cu microbuze vechi este sensibil la fluctuațiile prețului motorinei și benzinei, iar orice creștere a costurilor se transmite fie în majorarea tarifelor, fie în reducerea frecvenței curselor. Această situație afectează în special localitățile rurale și categoriile vulnerabile de populație.

În absența unor date contabile detaliate de la operatorii existenți, studiul utilizează ipoteze tehnico-economice prudente: preț combustibil 24 lei/litru, consum mediu ponderat de aproximativ 18.1 l/100 km pentru vehiculele active și costuri de mentenanță cuprinse între 4,8 și 7,2 lei/km, în funcție de tipul vehiculului. Aceste valori trebuie verificate înainte de elaborarea analizei financiare finale, însă sunt suficiente pentru a construi o linie de bază realistă a costurilor actuale.

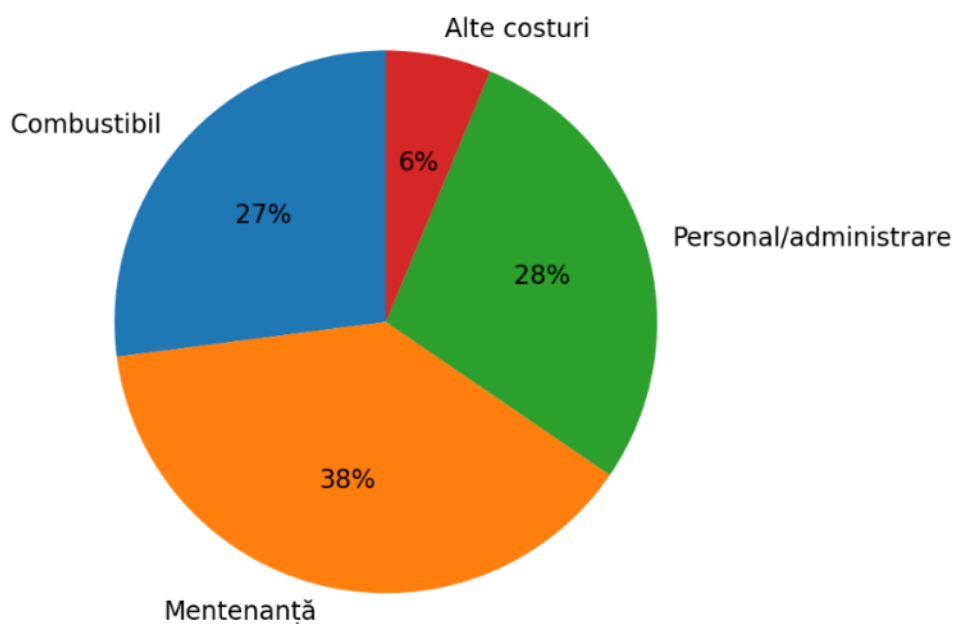

Figura 32. Structura orientativă a costurilor anuale de operare

Sursa: Ipoteze de lucru ale consultantului

Pe baza ipotezelor de lucru, consumul anual al vehiculelor active de pe cele patru rute este de aproximativ 28 719 litri/an, iar costul combustibilului se apropie de 689 256 lei/an. Costurile de mentenanță pentru vehiculele vechi pot depăși 978 480 lei/an. Aceste valori arată că transportul existent are o presiune operațională semnificativă și că electrificarea poate deveni relevantă dacă se asigură un parcurs anual suficient, încărcare la cost redus și mentenanță predictibilă.

Tabelul 36. Linia de bază financiară a serviciului actual de transport pe cele 4 rute

Indicator	Valoare estimată	Comentariu
Km operaționali/an	158 400 km/an	2 tur-retur/zi/rută, 300 zile/an
Pasageri actuali/an	111 000 pasageri/an	Estimare de lucru
Cost combustibil/an	689 256 lei/an	La 24 lei/litru
Cost mentenanță/an	978 480 lei/an	Vehicule 10-15 ani, cu reparații frecvente
Cost total combustibil + mentenanță/km	10.53 lei/km	Nu include integral salarii, impozite, amortizare și profit
Tarif mediu de lucru	12-18 lei/călătorie	Variază în funcție de distanță; de confirmat cu operatorii

Sursa: Calcule preliminare ale consultantului

Sustenabilitatea economică a serviciului actual este limitată de trei factori: număr relativ mic de pasageri pe unele rute, costuri variabile ridicate ale combustibilului și uzura flotei. Într-un model electric, costul energiei pe kilometru poate scădea, dar investiția inițială este mai mare și trebuie susținută prin granturi, cofinanțare publică sau mecanisme de achiziție etapizată. De aceea, linia de bază actuală este esențială pentru calculul diferenței de cost pe ciclul de viață între transportul convențional și transportul electric.

Stația de încărcare de bază propusă la Gara Auto Sîngerei modifică logica economică a serviciului. În modelul convențional, vehiculul depinde de alimentări repetate cu motorină/benzină și de fluctuația

prețurilor de piață. În modelul electric, o parte importantă a costului se mută către energia electrică achiziționată noaptea, mentenanța stațiilor de încărcare și, eventual, energia produsă local prin instalații fotovoltaice. Pentru Capitolul 6 al studiului se va analiza dacă încărcarea nocturnă poate fi combinată cu PV și sistem de stocare sau dacă energia PV va fi utilizată pentru compensarea consumului zilnic al nodului de transport.

Tabelul 37. Ipoteze tarifare și financiare pentru analiza situației actuale

Indicator	Valoare de lucru	Comentariu
Tarif mediu scurt/mediu	12-15 lei/călătorie	Rute apropiate de Sîngerei; de verificat cu operatorii
Tarif mediu rută lungă	18-25 lei/călătorie	Rute spre Dumbrăvița/Alexăndreni/Bălți; de verificat
Venit anual estimativ din bilete	1,8-2,5 milioane lei/an	Depinde de pasageri, distanță și tariful mediu
Subvenție publică actuală	neconfirmată	Date de solicitat de la Consiliul Raional/APL
Nivel de suport necesar pentru transport electric	de calculat	Depinde de CAPEX, finanțare nerambursabilă și costul energiei

Sursa: Ipoteze preliminare; tarifele finale vor fi colectate de la operatori și APL

În studiul final, sustenabilitatea serviciului va fi evaluată nu doar prin profitabilitatea strictă, ci și prin valoarea socială a mobilității. Pentru localitățile rurale, două curse pe zi pot genera beneficii indirecte importante: acces la muncă, educație, servicii publice, servicii medicale și piață. Aceste beneficii justifică utilizarea unor mecanisme mixte de finanțare: venituri din bilete, contribuții publice, granturi pentru investiția inițială și reducerea costurilor prin încărcare electrică optimizată.

3.8 Probleme identificate

Analiza situației existente confirmă existența unor probleme structurale ale transportului public raional. Acestea țin atât de partea tehnică, cât și de partea socială și financiară. Principala problemă este dependența de vehicule convenționale vechi, care funcționează pe motorină și benzină, au consumuri ridicate, generează emisii și necesită reparații frecvente. În plus, serviciul nu este suficient de predictibil și nu acoperă întotdeauna nevoile persoanelor din localitățile rurale.

Strategia raională evidențiază faptul că raionul dispune de o infrastructură de transport diversificată și ramificată, dar menționează și reabilitarea insuficientă a drumurilor regionale și locale, precum și lipsa mijloacelor de transport adecvate și a căilor speciale de acces pentru persoanele cu handicap. Aceste constatări sunt relevante pentru proiectul de mobilitate electrică, deoarece un serviciu modern trebuie să combine vehicule eficiente energetic cu accesibilitate, siguranță și drumuri adecvate pentru operare regulată.

Tabelul 38. Problemele principale ale transportului public actual și implicațiile pentru proiect

Problemă identificată	Manifestare în situația actuală	Implicație pentru transport electric
Vehicule vechi	Microbuze și autobuze mici de 10-15 ani, uzură tehnică ridicată	Necesitatea înlocuirii cu vehicule electrice noi sau etapizate

Consum ridicat de combustibil	Consum mediu ponderat estimat 18.1 l/100 km	Economii potențiale prin utilizarea energiei electrice și PV
Costuri mari de mentenanță	Reparații frecvente, piese uzate, indisponibilitate operațională	Mentenanță predictibilă, garanții și service specializat
Accesibilitate redusă	Vehicule fără rampă/podea joasă, stații neamenajate	Cerință pentru vehicule accesibile și stații modernizate
Frecvență limitată	Serviciu minim sau variabil în funcție de cerere	Model propus: 2 tur-retur/zi/rută, cu posibilitate de extindere
Emisii și zgomot	Motorină/benzină, emisii locale și zgomot în localități	Reducere directă prin vehicule electrice
Dependență de combustibili fosili	Costuri sensibile la prețul motorinei	Încărcare electrică la Gara Auto și integrare PV în etapele următoare

Sursa: Strategia raională; Nota Conceptuală; estimările consultantului

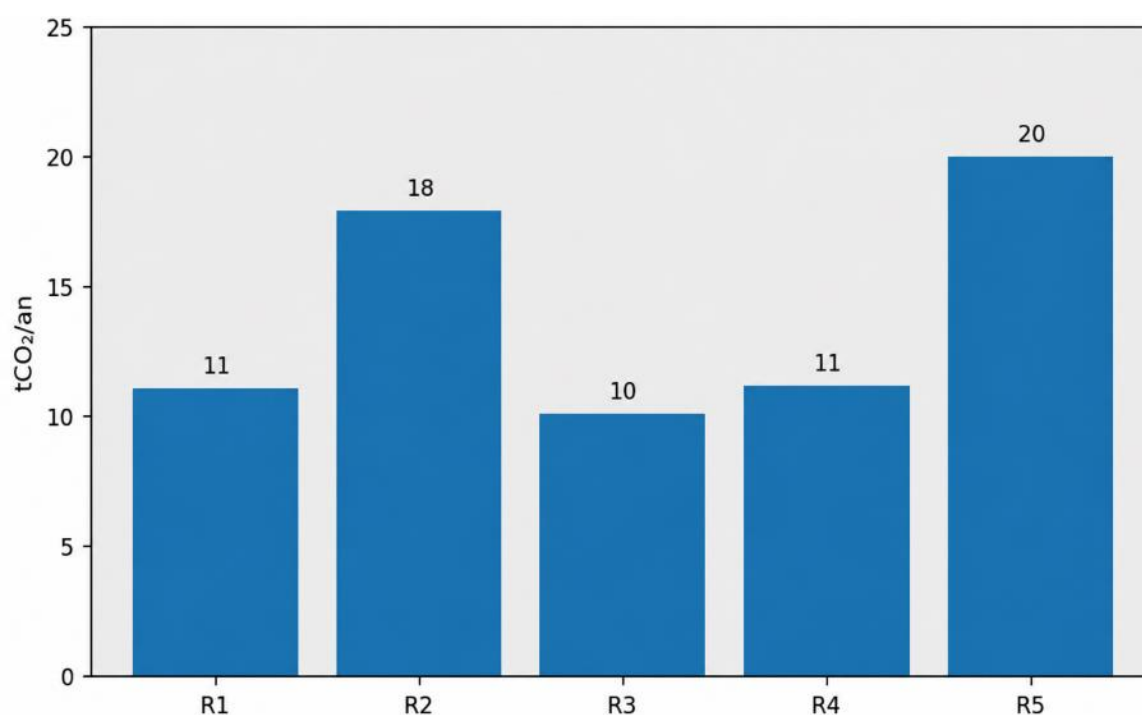

Figura 33. Emisii CO₂ estimate pe rutele analizate în situația actuală

Sursa: Calcule preliminare ale consultantului; factor de emisie orientativ 2,68 kg CO₂/litru

Figura 34. Starea drumurilor existente pe coridoarele analizate

Din punct de vedere al infrastructurii de încărcare, soluția propusă de beneficiar este ca vehiculele să fie încărcate noaptea la locația Gării Auto din Sîngerei. Această abordare este potrivită pentru etapa inițială, deoarece simplifică operarea, permite parcare și supravegherea vehiculelor într-un singur punct și reduce necesitatea amplasării imediate a încărcătoarelor în fiecare localitate. Pentru rutele mai lungi, în special R3 și R4, se va analiza în capitolele următoare dacă autonomia vehiculelor permite efectuarea întregului program zilnic fără încărcare intermediară.

Problemele identificate pot fi grupate în trei categorii. Prima categorie este tehnică: vehicule îmbătrânite, consum mare, mentenanță dificilă și lipsa dotărilor moderne. A doua categorie este operațională: frecvență limitată, lipsă de monitorizare GPS, lipsă de date digitale privind pasagerii și grafic neuniform. A treia categorie este socială: acces redus pentru persoanele vulnerabile, dificultăți de deplasare pentru locuitorii satelor și costuri de transport care pot deveni împovărătoare pentru gospodăriile cu venituri reduse.

Tabelul 39. Prioritizarea problemelor pentru formularea scenariilor de intervenție

Problemă	Severitate	Probabilitate	Prioritate	Măsură recomandată în scenariile următoare
Vechimea flotei	ridicată	ridicată	foarte mare	Înlocuire etapizată cu microbuze/autobuze electrice
Cost combustibil	ridicată	ridicată	foarte mare	Electrificare și încărcare controlată la Gara Auto
Lipsa accesibilității	ridicată	medie	mare	Vehicule cu podea joasă/rampă și stații modernizate

Date operaționale insuficiente	medie	ridicată	mare	GPS, ticketing sau evidență digitală minimă
Starea drumurilor pe unele sectoare	medie	medie	medie-mare	Verificare trasee și adaptarea vehiculelor la drumuri rurale
Capacitate electrică neconfirmată	ridicată	medie	mare	Aviz de racordare și studiu tehnic la Gara Auto

Concluzie tehnică preliminară

Situația actuală a transportului public raional justifică analiza unei soluții de modernizare prin vehicule electrice. Cele patru rute analizate generează un parcurs anual estimativ de peste 150 mii km și conectează localități cu populație relevantă la centrul raional. Vehiculele actuale sunt vechi, dependente de motorină/benzină și au costuri ridicate de operare. Pentru etapa următoare se recomandă confirmarea datelor prin chestionarea operatorilor, numărarea pasagerilor și verificarea tehnică a Gării Auto Sîngerei ca punct de încărcare nocturnă.

Tabelul 40. Sinteza liniei de bază pentru capitolele tehnico-economice următoare

Indicator de bază	Valoare de lucru	Utilizare în capitolele următoare
Număr rute analizate	4 coridoare inter-comunale	Dimensionarea rețelei de transport
Regim de operare	2 tur-retur/zi/rută	Calcul km/zi, consum energie, număr vehicule
Kilometraj total	528 km/zi; 158 400 km/an	Calcul TCO, consum combustibil și consum electric
Pasageri actuali estimați	370 pasageri/zi; 111 000 pasageri/an	Estimare venituri, impact social
Flotă actuală de lucru	4 vehicule active + 2 rezervă	Compararea cu flota electrică necesară
Consum combustibil actual	28 719 litri/an	Calcul economii și reduceri de emisii
Emisii CO ₂ actuale	77.0 tCO ₂ /an	Calcul impact climatic
Punct de încărcare propus	Gara Auto Sîngerei	Dimensionarea încărcătoarelor și operarea nocturnă

Sursa: Calcule preliminare ale consultantului pe baza rutelor indicate de beneficiar

Datele prezentate în acest capitol constituie baza pentru Capitolul 4, în care se va analiza cererea de mobilitate și prioritizarea rutelor, precum și pentru capitolele tehnice privind selecția vehiculelor electrice, dimensionarea stațiilor de încărcare și evaluarea costurilor. Toate valorile asumate trebuie privite ca valori de planificare și vor fi actualizate după colectarea datelor primare de la operatori și APL-uri.

Capitolul 4 actualizat stabilește noua bază operațională a Studiului de Fezabilitate: cinci rute prioritare, 24 curse tur-retur pe zi, 743 km/zi și aproximativ 222.900 km/an. Această modificare trebuie preluată în toate capitolele următoare, deoarece afectează flota, încărcarea, energia, costurile, emisiile și indicatorii de impact.

În comparație cu scenariul inițial, noul model este mai apropiat de necesitățile operaționale concrete ale beneficiarului. El indică o cerere de transport structurată pe frecvențe reale, nu doar

pe coridoare conceptuale. În același timp, frecvențele mai mari impun o planificare mai atentă a orarului, a timpilor de pauză, a încărcării nocturne și a disponibilității vehiculelor.

Tabelul 41. **Rezultate sintetice utilizabile în capitolele următoare**

Indicator	Valoare actualizată	Utilizare în capitolele următoare
Rute analizate	5 rute operaționale	bază pentru flota electrică și programul de operare
Curse tur-retur/zi	24	bază pentru cerere și orar
Parcurs zilnic total	743 km/zi	dimensionare autonomie și încărcare
Parcurs anual total	222 900 km/an	calcul OPEX, energie, emisii
Cerere estimată	520 pasageri/zi; 156 000 pasageri/an	analiză socială și venituri potențiale
Consum EV estimat	101,9 MWh/an; 117,1 MWh/an cu rezervă	dimensionare PV/BESS și încărcătoare
Flotă minimă	5 active + 1 rezervă	dimensionare CAPEX și achiziții

Sursa: sinteză a calculelor actualizate din Capitolul 4.

3.9 Set de date tehnico-operaționale pentru dimensionarea etapelor următoare

Pentru a menține coerența studiului, valorile din tabelul următor trebuie utilizate ca date de intrare pentru capitolele 5-11. Dacă în etapa de validare se modifică distanțele sau numărul de curse, toate calculele derivate trebuie actualizate corespunzător.

Tabelul 42. **Date tehnico-operaționale de transmis către capitolele următoare**

Domeniu	Date de intrare recomandate	Observație
Flotă	5 vehicule active + 1 rezervă	numărul poate crește dacă se introduc rute urbane
Încărcare AC	minimum 5-6 puncte AC 22 kW	permite încărcarea simultană/nocturnă a flotei
Încărcare DC	1 stație DC 60 kW, cu pregătire pentru 120-125 kW	rezervă operațională și încărcare accelerată
PV	150 kWp ca bază; verificare pentru extindere	rămâne compatibil cu consumul anual estimat
BESS	150-250 kWh	stocare, limitare vârf și utilizare PV pentru încărcare nocturnă
Date de pasageri	numărători minimum 7 zile pe fiecare rută	condiție pentru proiectarea finală
GIS	măsurare finală trasee, stații, puncte de întoarcere	condiție pentru autonomii și grafic

Sursa: recomandări de proiectare pe baza scenariului actualizat.

3.10 Profil sezonier și implicații pentru încărcarea nocturnă

Consumul de energie electrică al flotei nu va fi uniform pe tot parcursul anului. În sezonul rece, încălzirea salonului, temperaturile scăzute și condițiile de drum pot crește consumul specific, iar în sezonul cald climatizarea poate avea un efect similar, deși mai moderat. De aceea, dimensionarea infrastructurii de încărcare trebuie să includă o rezervă tehnică de minimum 15% față de consumul anual de bază.

Tabelul 43. **Factori sezonieri orientativi pentru cererea de transport și consumul energetic**

Perioadă	Efect asupra cererii	Efect asupra consumului EV	Măsură recomandată
Iarnă	cerere stabilă pentru navetă; risc meteo	consum mai mare pentru încălzire și rulare dificilă	încărcare completă nocturnă, rezervă de autonomie
Primăvară	creștere moderată a mobilității	consum apropiat de medie	monitorizare kWh/km pe rută
Vară	posibilă mobilitate suplimentară locală	consum ușor mai mare prin climatizare	orare flexibile și verificare SOC
Toamnă	cerere ridicată pentru educație și piață	consum apropiat de medie	ajustare orar la școală și servicii

Sursa: ipoteze de planificare; se vor valida prin date reale de operare după lansarea pilotului.

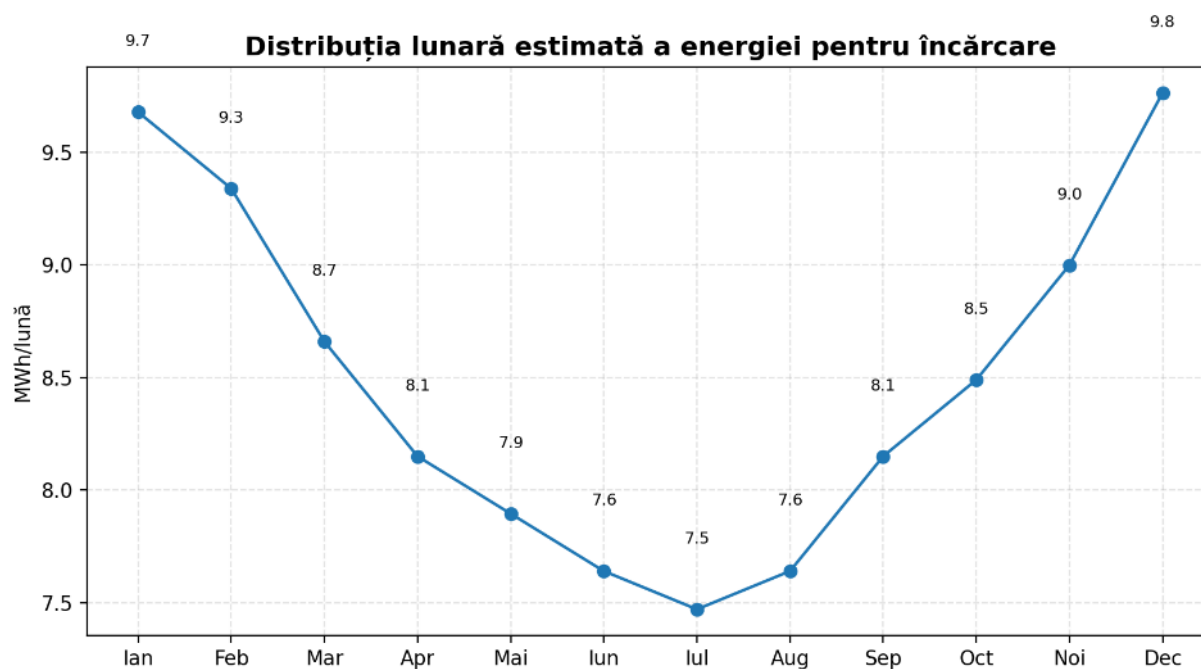

Figura 35. **Distribuția lunară estimată a energiei pentru încărcare**

Sursa: estimare orientativă pe baza consumului anual și a factorilor sezonieri.

4 ANALIZA CERERII DE MOBILITATE ȘI A RUTELOR PRIORITARE

Capitolul evaluează cererea preliminară de mobilitate pentru cele patru coridoare propuse de Consiliul Raional Sîngerei și stabilește baza tehnică de calcul pentru trecerea de la transportul convențional pe motorină/benzină la vehicule electrice încărcate preponderent la Gara Auto Sîngerei. Analiza folosește datele demografice RPL 2024, harta localităților, rutele transmise de beneficiar, ipoteza operațională de două curse dus-întors pe zi pentru fiecare rută, precum și valori tehnico-economice asumate responsabil pentru consumul vehiculelor actuale și al vehiculelor electrice.

Rezultatele din prezentul capitol sunt utilizate în capitolele următoare pentru dimensionarea flotei, dimensionarea stațiilor de încărcare, calculul energiei electrice necesare, estimarea producției fotovoltaice, analiza costurilor operaționale și evaluarea impactului asupra emisiilor de CO₂.

Tabelul 44. Baza de calcul utilizată pentru analiza cererii și a rutelor

Element	Valoare de lucru	Observație
Rute analizate	4 coridoare prioritare	Sîngerei-Prepețița; Sîngerei-Drăgănești; Sîngerei-Dumbrăvița; Sîngerei-Alexândreni/Biruința/Bălți
Program minim propus	2 dus-întors/zi/rută	o cursă dimineața și o cursă seara
Zile de operare	300 zile/an	ipoteză pentru scenariu de bază; poate fi ajustată la 320-330 zile/an
Punct de încărcare	Gara Auto Sîngerei	încărcare lentă/nocturnă la depou; încărcare rapidă doar dacă ruta o cere
Vehicule actuale	microbuze și autobuze mici/medii de 10-15 ani	preponderent motorină și benzină; o parte pot fi Mercedes-Benz/DAF de capacitate mai mare
Vehicule propuse	minibuze/midibuze electrice	15-30 locuri pentru R1/R2 și 30-50 locuri pentru R3/R4/R5

Sursa: prelucrarea autorului pe baza datelor transmise de beneficiar și a ipotezelor de planificare.

4.1 Identificarea coridoarelor prioritare

Structura rutelor actualizate favorizează utilizarea de vehicule electrice compacte și medii, nu autobuze urbane mari. Traseele au distanțe tur-retur între 20 și 36 km, dar frecvențele zilnice sunt diferite, ceea ce face ca parcursul zilnic pe vehicul să varieze de la 108 km/zi până la 210 km/zi. Din acest motiv, alegerea vehiculului nu trebuie făcută doar pe baza distanței într-o direcție, ci pe baza parcursului zilnic, numărului de curse, cererii estimate și capacității de încărcare nocturnă.

Pentru R1, R3 și R4 sunt suficiente, în etapa de bază, minibuze electrice de 20-25 locuri, cu autonomie reală minimă de 180-220 km în condiții locale. Pentru R2 și R5, unde sunt propuse câte 6 curse tur-retur pe zi, este mai prudentă selectarea unor vehicule de 25-35 locuri sau midibuze electrice, cu baterie mai mare, sistem eficient de climatizare și posibilitate de încărcare completă pe timp de noapte.

Tabelul 45. Date operaționale de bază pentru selectarea vehiculelor electrice

Rută	Traseu actualizat	Curse tur-retur/zi	km/zi	km/an	Tip vehicul recomandat
R1	Coada Iazului - Biliceni Vechi - Sîngerei	5	121	36300	minibus electric 20-25 locuri
R2	Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrancești - Sîngerei	6	192	57600	minibus/midibus electric 25-35 locuri
R3	Cozăști - Brejeni - Sîngerei	3	108	32400	minibus electric 20-25 locuri
R4	Petrovca - Copăceni - Grigorauca - Sîngerei	4	112	33600	minibus electric 20-25 locuri
R5	Prepeleța - Mihailovca - Copăceni - Grigorauca - Sîngerei	6	210	63000	minibus/midibus electric 25-35 locuri

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Sîngerei.

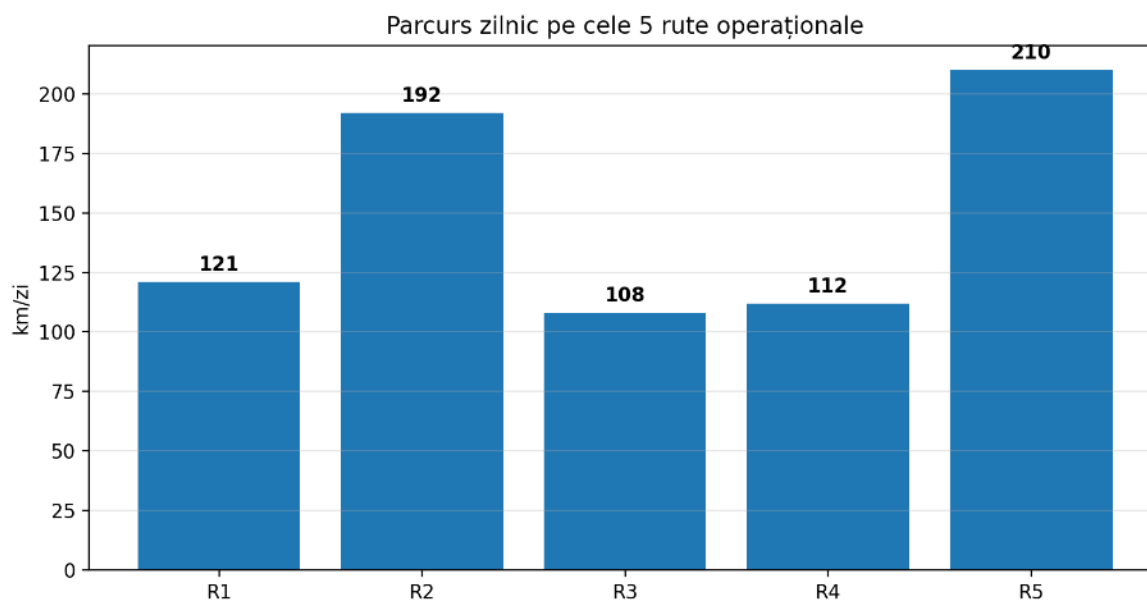

Figura 36. Parcurs zilnic pe cele 5 rute operaționale actualizate

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza rutelor operaționale actualizate.

Tabelul 46. Clase de vehicule electrice recomandate pentru scenariul actualizat

Clasă vehicul	Rute recomandate	Autonomie reală minimă	Consum de lucru	Argument tehnic
Minibus electric 20-25 locuri	R1, R3, R4	180-220 km autonomie reală minimă	0,40-0,42 kWh/km	cost de achiziție mai redus, manevrabilitate bună în localități
Minibus/midibus electric 25-35 locuri	R2, R5	220-260 km autonomie reală minimă	0,50 kWh/km	potrivit pentru frecvență ridicată și cerere mai mare

Această organizare permite transportului rural să deservească și deplasările urbane de scurtă distanță fără a introduce separat o rută urbană completă în etapa I.

Pentru versiunea finală a studiului se recomandă introducerea unei hărți urbane detaliate a orașului Sîngerei, cu amplasarea Gării Auto, a instituțiilor publice, a pieței, a stațiilor existente și a punctelor unde poate fi organizată staționarea vehiculelor electrice.

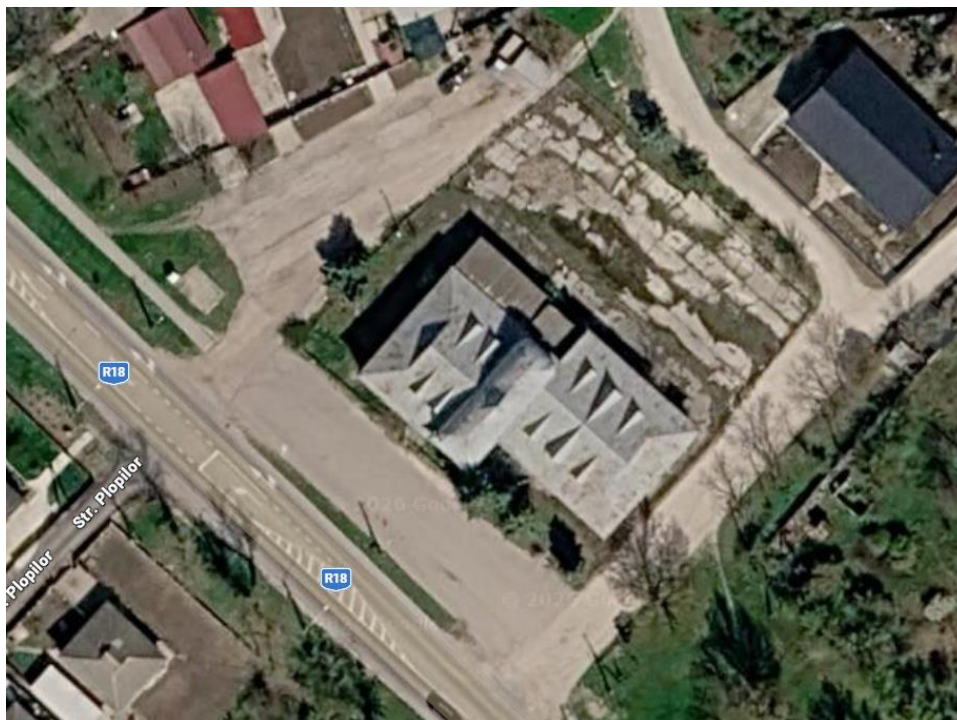
Tabelul 47. Opriri urbane recomandate pentru integrarea rutelor intercomunale

Punct urban	Rol funcțional	Rute asociate
Gara Auto Sîngerei	punct de plecare/întoarcere, parcare și încărcare nocturnă	toate rutele
Zona centrală / Consiliul Raional	acces la servicii administrative, instituții publice și legături urbane	toate rutele
Piață / zonă comercială	acces la servicii economice, cumpărături și deplasări rurale periodice	R1-R5, cu prioritate în zilele de piață
Instituții educaționale și medicale	cerere din partea elevilor, cadrelor didactice, pacienților și persoanelor vulnerabile	în special cursele de dimineață și seară
Ieșiri spre coridoare	puncte de colectare spre satele de pe traseu	diferențiate pentru fiecare rută

După cum am menționat, se propune o nouă locație pentru gara auto, aceasta va fi amplasată la marginea de sud a orașului (ieșirea spre Chișinău). Locația la moment nu este utilizată fiind în delăsare

Figura 38. Noua amplasare a Gării auto Sîngerei (preventive, locația finală urmează a fi delimitată legal)

https://www.google.com/maps/@47.6290919,28.1718972,129m/data=!3m1!1e3!5m1!1e2?entry=ttu&g_ep=EgoyMDI2MDkxMy4wLWlKXMDSoASAFAQAw%3D%3D

Figura 39. *Noua locație propusă pentru gara auto*

Această locație are în spate și un teren destul de vast pentru organizarea parcării de noapte a vehiculelor și a încărcării electrice a acestora. Locația este mai departe de centru ceea ce are avantaje deoarece nu îngreunează traficul în zona centrală.

Figura 40. Teren pentru parcare vehiculelor în staționare (așteptare) la noua locația a gării

Terenul și locația sunt neutilizate de multă vreme dar pot fi ușor reabilite pentru necesitățile gării.

Amplasarea încărcătoarelor la Gara Auto este justificată tehnic. Încărcarea nocturnă reduce necesitatea de încărcare rapidă pe traseu, permite utilizarea unor încărcătoare AC/DC de putere

moderată și creează condiții pentru contractarea energiei electrice și monitorizarea consumului într-un singur punct. În capitolele tehnice următoare se va verifica puterea necesară de racordare, în funcție de numărul de vehicule și de capacitatea bateriilor.

4.3 Rute intercomunale propuse și scenarii de cerere

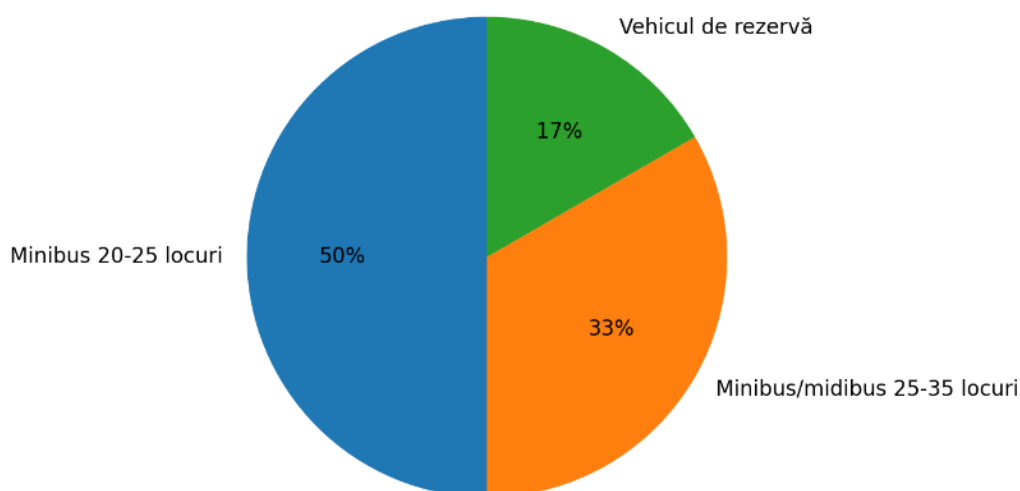
Dimensionarea flotei pornește de la principiul că fiecare rută operațională trebuie să aibă cel puțin un vehicul activ dedicat. Deoarece frecvențele sunt diferite, vehiculele nu trebuie tratate identic: R2 și R5 au un grad de utilizare mai ridicat, iar R1 are un caracter mixt, cu trei curse până la Coadă Iazului și două curse până la Bilicenii Vechi. Din perspectiva riscului operațional, este necesar un vehicul de rezervă, deoarece lipsa acestuia ar putea bloca complet una dintre rute în caz de defecțiune, mentenanță sau încărcare incompletă.

Scenariul recomandat pentru etapa de bază este format din 5 vehicule active și 1 vehicul de rezervă. Această configurație este mai robustă decât varianta minimă cu 5 vehicule fără rezervă și rămâne suficient de prudentă pentru un proiect pilot finanțabil. În etapa de extindere, după validarea cererii reale, se poate analiza introducerea unui vehicul suplimentar pentru rute urbane locale sau pentru suplimentarea curselor în orele de vârf.

Tabelul 48. Configurația minimă recomandată a flotei pentru cele 5 rute

Rută	Traseu	Nr. vehicule	Tip vehicul	Parcurs de referință	Rol operațional
R1	Coadă Iazului - Bilicenii Vechi - Sîngerei	1	minibus electric 20-25 locuri	121 km/zi	activ permanent pe rută
R2	Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrancești - Sîngerei	1	minibus/midibus electric 25-35 locuri	192 km/zi	activ permanent pe rută
R3	Cozăști - Brejeni - Sîngerei	1	minibus electric 20-25 locuri	108 km/zi	activ permanent pe rută
R4	Petrovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	1	minibus electric 20-25 locuri	112 km/zi	activ permanent pe rută
R5	Prepelița - Mihailovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	1	minibus/midibus electric 25-35 locuri	210 km/zi	activ permanent pe rută
Rezervă	utilizare flexibilă pe R1-R5	1	minibus/midibus electric compatibil	după necesitate	înlocuire la mentenanță/avarie

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Sîngerei.

Figura 41. Compoziția minimă recomandată a flotei electrice

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza rutelor operaționale actualizate.

Tabelul 49. Scenarii de dimensionare a flotei electrice

Scenariu	Descriere	Vehicule active	Vehicule rezervă	Total flotă	Utilizare recomandată
S1 - minim pilot	3 rute operate electric în prima etapă	3	1	4	risc redus, dar acoperire parțială a cerinței beneficiarului
S2 - bază recomandată	toate cele 5 rute operaționale solicitate	5	1	6	scenariul recomandat pentru revizuirea studiului
S3 - extins	5 rute + rute urbane locale / ore de vârf	6-7	1-2	7-9	necesită date reale, finanțare suplimentară și validare a cererii

Sursa: calcul: pasageri/zi raportați la 1.000 locuitori ai localităților beneficiare.

Valorile din tabel arată un nivel de captare relativ uniform, de aproximativ 19-22 pasageri/zi la 1.000 locuitori. Această uniformitate este intenționată, deoarece studiul folosește o ipoteză prudentă de pornire. Pentru R4, cererea reală poate fi mai mare, având în vedere conexiunea cu Bălți, dar această creștere trebuie tratată separat, pentru a nu supradimensiona flota în etapa inițială.

Tabelul 50. Scenarii de creștere a cererii de transport

Scenariu	Descriere	Creștere estimată	Cerere posibilă	Implicație operațională
Scenariu conservator	cererea rămâne aproape de nivelul de bază	0-10% în 3 ani	530-580 pasageri/zi	menținerea a 2 dus-întors/zi/rută
Scenariu moderat	serviciul devine mai atractiv, predictibil și confortabil	15-25% în 3 ani	610-660 pasageri/zi	creșterea frecvenței pe R3/R4 sau introducerea unei curse de prânz

Scenariu extins	serviciul devine rețea raională de referință, cu legături spre Bălți	30-50% în 5 ani	690-800 pasageri/zi	necesar vehicule suplimentare și încărcare rapidă/opportună

Sursa: estimări de planificare ale autorului; creșterea va fi validată prin date reale de operare după pilot.

4.4 Program de operare și necesarul preliminar de flotă strategia de încărcare

Programul minim propus este construit pe două ferestre de mobilitate: dimineața și seara. Dimineața, vehiculul transportă pasageri din localități spre orașul Sîngerei și revine pe traseu; seara, serviciul acoperă întoarcerea din oraș spre localități. Acest model este potrivit pentru naveta elevilor, angajaților, persoanelor care accesează servicii administrative și medicale, precum și pentru deplasările către piață și servicii comerciale.

Pentru un serviciu de bază, fiecare rută poate fi operată cu un vehicul dedicat, iar sistemul trebuie să prevadă cel puțin un vehicul de rezervă. Astfel, pentru etapa I se recomandă 4 vehicule active și 1 vehicul de rezervă. Pentru scenariul moderat, cu creștere a frecvenței pe R3 și R4, necesarul poate crește la 6 vehicule active și 1 vehicul de rezervă.

Programul de operare trebuie construit astfel încât vehiculele să efectueze cursele solicitate de beneficiar, iar încărcarea să se realizeze în principal noaptea, la Gara Auto Sîngerei. Strategia de încărcare nocturnă rămâne soluția tehnică preferată, deoarece reduce presiunea asupra programului de circulație, simplifică managementul flotei și permite utilizarea punctului central de depou pentru controlul bateriilor, siguranță și mentenanță.

Pentru rutele R2 și R5, care au cel mai mare parcurs zilnic, se recomandă monitorizarea atentă a stării de încărcare a bateriei. În cazul în care programul real include opriri scurte între curse, stația DC 60 kW poate fi utilizată ca rezervă operațională pentru încărcări scurte de completare. Aceasta nu trebuie să înlocuiască încărcarea nocturnă, ci să funcționeze ca mecanism de siguranță pentru zilele cu cerere mai mare, temperaturi scăzute sau întârzieri operaționale.

Tabelul 51. Program operațional zilnic propus pentru rutele actualizate

Rută	Frecvență	Distribuție orientativă	Observație operațională	Strategie încărcare
R1	5 curse mixte	dimineață, prânz, după-amiază/seară	capăt variabil: Coada Iazului / Biliceni Vechi	încărcare nocturnă completă
R2	6 curse tur-retur	frecvență distribuită pe zi	rută cu utilizare ridicată	monitorizare SOC; posibil DC de rezervă
R3	3 curse tur-retur	dimineață, prânz, seară	rută scurtă-medie	AC nocturn suficient
R4	4 curse tur-retur	dimineață și după-amiază cu suplimentări	rută compactă spre Copăceni/Grigoraș	AC nocturn suficient
R5	6 curse tur-retur	frecvență ridicată	cel mai mare parcurs zilnic	AC nocturn + DC rezervă la nevoie

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Sîngerei.

Tabelul 52. Necesarul de energie și încărcare nocturnă pe rute

Rută	km/zi	kWh/km	MWh/an bază	MWh/an cu rezervă 15%	kWh/zi cu rezervă	Ore AC 22 kW/noapte
R1	121	0,40	14,5	16,7	56	2,5
R2	192	0,50	28,8	33,1	110	5,0
R3	108	0,42	13,6	15,6	52	2,4
R4	112	0,40	13,4	15,5	52	2,3
R5	210	0,50	31,5	36,2	121	5,5

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Sîngerei.

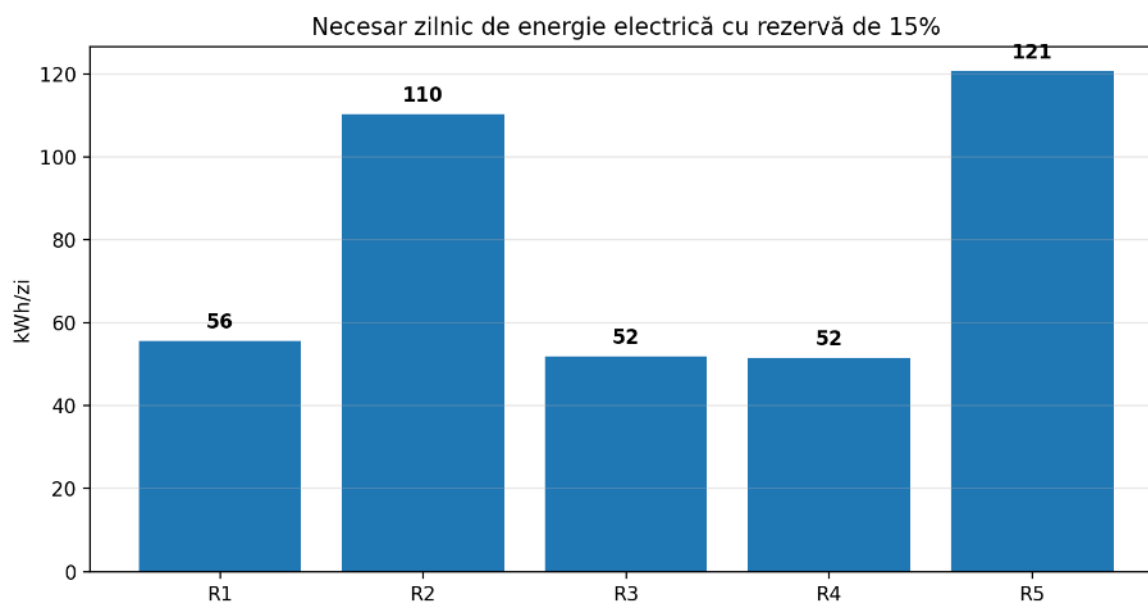
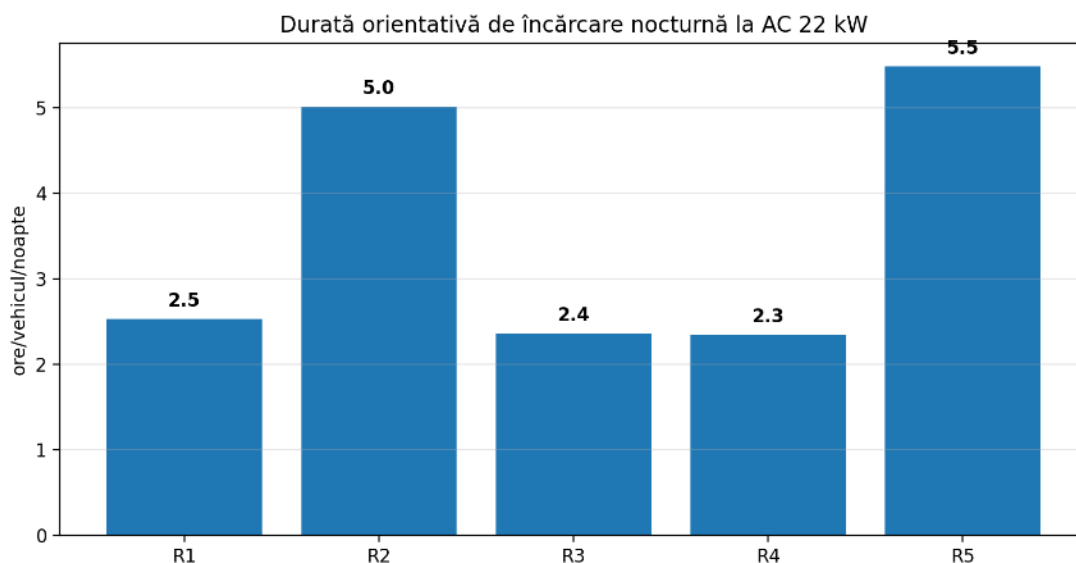

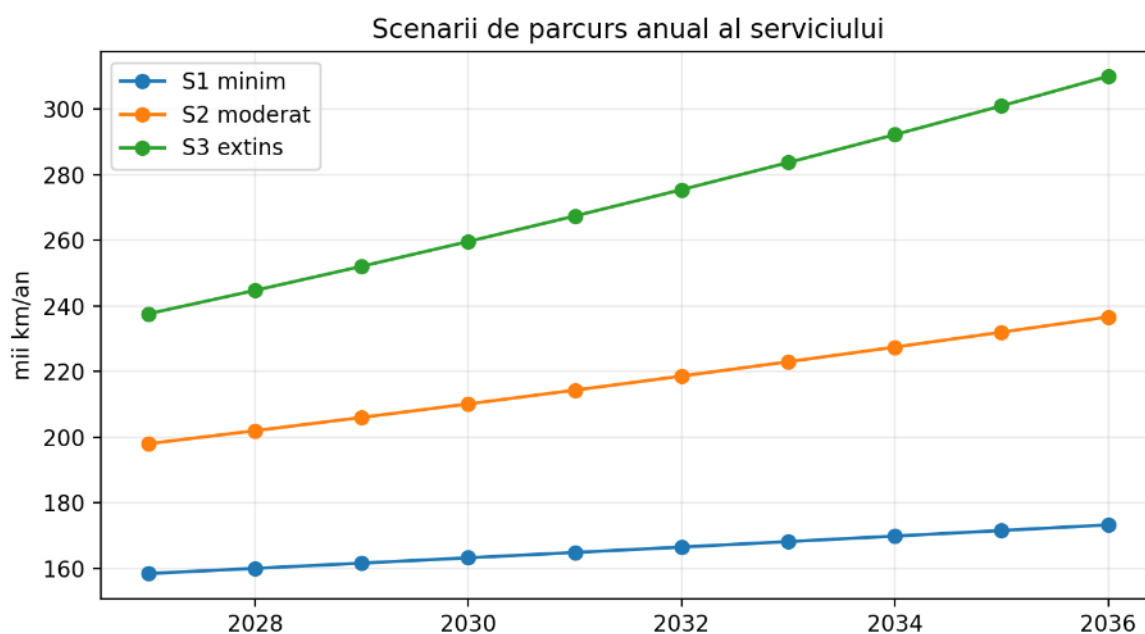
Figura 42. Necesarul zilnic de energie electrică cu rezervă de 15%

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza rutelor operaționale actualizate.

Figura 43. Durată orientativă de încărcare nocturnă la AC 22 kW

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza rutelor operaționale actualizate.

Figura 44. Scenarii de creștere a parcursului anual al serviciului

Sursa: calcule proprii: S1 - bază, S2 - creștere moderată, S3 - extindere graduală.

Scenariile de creștere a parcursului sunt necesare pentru dimensionarea prudentă a infrastructurii de încărcare. Dacă în etapa inițială parcul electric parcurge circa 158.400 km/an, în scenariul moderat poate ajunge la aproximativ 200.000 km/an, iar într-un scenariu extins la peste 235.000 km/an. Infrastructura de la Gara Auto trebuie proiectată astfel încât să permită extinderea fără refacerea completă a racordului electric.

4.5 Compararea vehiculelor convenționale cu vehiculele electrice

În prezent, pe rutele raionale similare se utilizează de regulă microbuze și autobuze mici/medii vechi de 10-15 ani, alimentate cu motorină sau benzină. Pentru rutele cu cerere mai mare pot fi utilizate și

autobuze de tip Mercedes-Benz de 12 m sau DAF de pasageri. Aceste vehicule oferă capacitate mai mare, dar au consum ridicat, costuri de mentenanță în creștere și emisii semnificative, mai ales atunci când sunt utilizate în regim cu opriri frecvente și drumuri locale.

În scenariul actualizat, avantajul vehiculelor electrice nu rezultă doar din eliminarea emisiilor locale, ci și din reducerea costurilor operaționale pe kilometru. Vehiculele convenționale utilizate pe rute raionale au costuri ridicate din cauza combustibilului, mentenanței și uzurii. Vehiculele electrice au cost inițial mai mare, dar permit reducerea costului de energie, mai ales atunci când încărcarea este combinată cu producția PV și management energetic.

Pentru comparabilitate, calculul utilizează aceleași principii ca în Capitolul 4 revizuit: preț combustibil de lucru de 33 lei/litru, cost mediu ponderat al energiei EV de 2,08 lei/kWh, mentenanță convențională de 4,5 lei/km și mentenanță EV de 2,5 lei/km. Aceste valori trebuie actualizate înainte de depunerea proiectului, conform tarifelor ANRE, ofertelor comerciale și condițiilor contractuale finale.

Tabelul 53. Ipoteze tehnico-economice pentru comparația vehicule convenționale vs EV

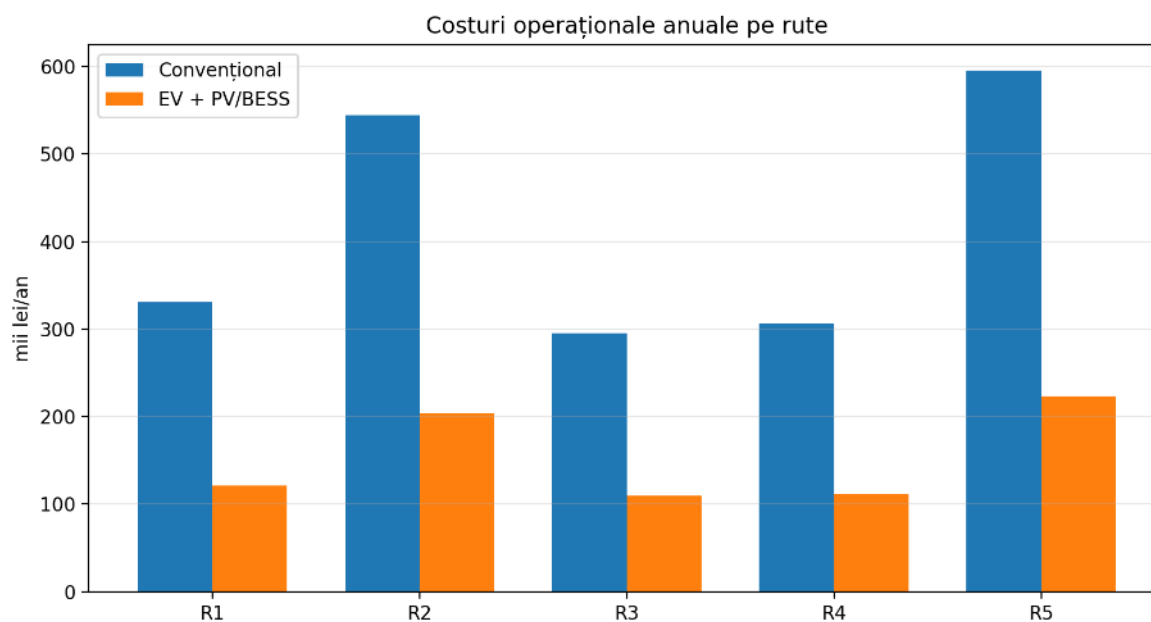
Parametru	Valoare de lucru	Comentariu
Preț combustibil	33 lei/litru	valoare de lucru pentru studiul revizuit
Cost mediu energie EV	2,08 lei/kWh	mix rețea + PV/BESS, valoare de planificare
Mentenanță convențională	4,5 lei/km	vehicule vechi/uzate, risc mai mare de defecțiuni
Mentenanță EV	2,5 lei/km	ipoteză preliminară pentru minibus/midibus electric
Factor CO ₂ combustibil	2,68 kg CO ₂ /litru	factor orientativ pentru combustibil lichid
Factor CO ₂ energie EV cu PV/BESS	0,16 kg CO ₂ /kWh	valoare orientativă pentru mix cu pondere PV/BESS

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Singerei.

Tabelul 54. Costuri operaționale anuale pe rute: situația actuală vs EV + PV/BESS

Rută	OPEX convențional, lei/an	OPEX EV + PV/BESS, lei/an	Economie anuală, lei/an	Reducere OPEX
R1	331 056	120 952	210 104	63%
R2	544 320	203 904	340 416	63%
R3	295 488	109 305	186 183	63%
R4	306 432	111 955	194 477	63%
R5	595 350	223 020	372 330	63%
Total	2 072 646	769 136	1 303 510	63%

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Singerei.

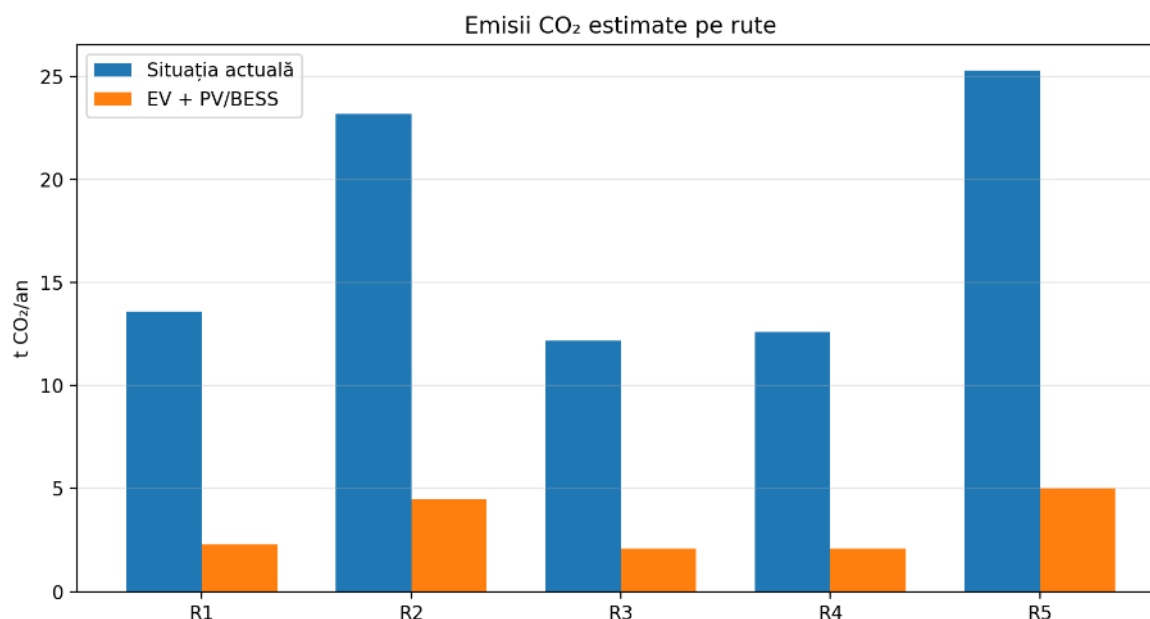
Figura 45. Costuri operaționale anuale pe rute

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza rutelor operaționale actualizate.

Tabelul 55. Reduceri de emisii și beneficii energetice pe rute

Rută	CO ₂ situația actuală, t/an	CO ₂ EV + PV/BESS, t/an	Reducere estimată, t/an	Reducere relativă
R1	13,6	2,3	11,3	80-83%
R2	23,2	4,5	18,7	80-83%
R3	12,2	2,1	10,1	80-83%
R4	12,6	2,1	10,5	80-83%
R5	25,3	5,0	20,3	80-83%
Total	86,9	16,0	70,9	aprox. 81%

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Singerei.

Figura 46. Emisii CO₂ estimate pe rute în scenariul actualizat

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza rutelor operaționale actualizate.

4.6 Depou, mentenanță și siguranță operațională

Gara Auto Sîngerei rămâne nodul operațional central al sistemului. În scenariul revizuit, rolul acesteia devine și mai important deoarece toate cele 5 rute necesită revenirea vehiculelor pentru încărcare, parcare, verificare tehnică și colectare de date. Spațiul trebuie organizat astfel încât să permită staționarea simultană a cel puțin 6 vehicule, accesul la stațiile AC, accesul la stația DC de rezervă și manevrarea sigură a vehiculelor.

Mentenanța trebuie organizată pe două niveluri: verificări zilnice efectuate de operator și mentenanță periodică asigurată de furnizor sau de un service autorizat. Pentru baterii și sistemul de încărcare, contractul trebuie să prevadă diagnosticare, actualizări software, intervenții rapide și disponibilitatea pieselor critice. În lipsa unui asemenea model, riscul tehnic se poate transfera în întreruperi ale serviciului public.

Tabelul 56. Cerințe minime pentru amenajarea punctului de operare la Gara Auto Sîngerei

Element	Cerință minimă	Justificare
Parcare nocturnă	minimum 6 locuri pentru vehicule electrice	5 active + 1 rezervă, cu spațiu de manevră
Încărcare AC	minimum 5-6 puncte AC 22 kW	încărcare simultană/nocturnă a flotei
Încărcare DC	1 stație DC 60 kW	rezervă operațională și încărcări rapide de completare
Securitate electrică	tablouri, protecții, împământare, semnalizare	condiție obligatorie pentru exploatare publică
Acces și circulație internă	separarea zonelor pentru vehicule, pasageri și service	reducerea riscurilor la manevrare
Monitorizare	cameră video, contorizare, acces controlat	protecția echipamentelor și urmărirea consumurilor

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Sîngerei.

Tabelul 57. Plan minim de mentenanță pentru flota electrică

Periodicitate	Acțiune recomandată	Responsabil
Zilnic	verificare SOC, presiune pneuri, frâne, iluminat, curățenie	șofer / operator transport
Săptămânal	verificare cabluri încărcare, conectori, erori bord, raport consum	operator transport + operator energetic
Lunar	analiză kWh/km, kilometraj, punctualitate, reclamații	manager flotă / Consiliul Raional
Trimestrial	diagnostic baterie, actualizări software, verificare climatizare	service autorizat / furnizor
Anual	revizie tehnică, verificare sistem HV, audit energetic operațional	operator + consultant tehnic

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Singerei.

4.7 Sistem de management al flotei și grafic propus de implementare

Sistemul de management al flotei trebuie introdus încă din etapa pilot, nu după lansarea serviciului. Pentru că datele actuale sunt parțial estimate, operarea vehiculelor electrice trebuie folosită ca sursă de date reale: kilometri efectuați, pasageri, consum kWh/km, nivel de încărcare, punctualitate, opriri, costuri și intervenții tehnice. Aceste date vor permite calibrarea modelului financiar și pregătirea extinderii serviciului.

Implementarea se recomandă în etape, dar studiul poate păstra ca scenariu de bază acoperirea celor 5 rute. Etapa inițială trebuie să includă validarea datelor, măsurarea GIS, confirmarea stațiilor, proiectarea încărcării și achiziția vehiculelor. După lansarea serviciului, primele 3-6 luni trebuie tratate ca perioadă de operare pilot și ajustare operațională.

Tabelul 58. Funcționalități recomandate pentru sistemul de management al flotei

Funcționalitate	Rol	Utilizare practică
GPS și traseu	monitorizarea poziției vehiculelor și respectării rutei	toate vehiculele
SOC baterie	urmărirea nivelului de încărcare și a autonomiei disponibile	critic pentru R2 și R5
Consum kWh/km	calcul real pe rută, sezon și șofer	actualizarea modelului financiar
Ticketing / validare simplificată	estimarea pasagerilor și veniturilor	date pentru ajustarea frecvenței
Raportare lunară	km, pasageri, energie, costuri, incidente	Consiliul Raional / operator
Alerte tehnice	erori vehicul, stație încărcare, depășiri de consum	reducerea riscului de întrerupere

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Singerei.

Tabelul 59. Comparație tehnică între vehicule convenționale și vehicule electrice

Tip/model	Dimensiune	Capacitate	Consum de lucru	Observație	Rută potrivită
Microbuz diesel/benzină uzat	6-8 m	15-25 pasageri	15-20 l/100 km	autonomie mare, dar costuri de combustibil și mentenanță ridicate	R1-R2 în situația actuală

Mercedes-Benz/DAF pasageri uzat	10-12 m	45-80 pasageri	35-45 l/100 km	capacitate mare, dar consum ridicat și emisii locale	R3-R4 sau curse cu cerere ridicată
Karsan e-JEST	~6 m	până la 22 pasageri	0,33-0,42 kWh/km	foarte potrivit pentru rute scurte, localități compacte și străzi înguste	R1, R2
Iveco E-Daily Minibus	chassis/minibus	~23 locuri	0,45-0,52 kWh/km	opțiune bună pentru rute rurale și mentenanță regională	R1, R2, parțial R3
Yutong E7S	~7 m	până la 30 pasageri	0,55-0,65 kWh/km	capacitate mai mare și baterie robustă pentru rute mai lungi	R3, eventual R4
Solaris Urbino electric / midibus	9-12 m	capacitate ridicată	0,90-1,30 kWh/km	potrivit pentru rute cu cerere mare și autonomie extinsă	R4 și scenariul extins

Figura 47. Microbuz actual pe motorină sau benzină utilizat pe rutele raionale

Figura 48. Mercedes-Benz/DAF de pasageri utilizat ca referință convențională

Tabelul 60. Etape propuse de implementare pentru flota electrică

Etapă	Perioadă orientativă	Activități principale	Rezultat
1. Validare tehnică	luni 1-2	GIS, stații, timpi de parcurs, consultări APL	date finale pentru proiectare
2. Proiectare și caiete de sarcini	luni 2-4	vehicule, stații, depou, IT, PV/BESS	documentație de achiziție
3. Achiziții	luni 4-9	licitații pe loturi, evaluare oferte	contracte semnate
4. Amenajare și livrare	luni 8-13	Gara Auto, stații, recepție vehicule	infrastructură funcțională
5. Testare și instruire	luni 13-15	curse de probă, șoferi, dispecerat	serviciu pregătit
6. Operare pilot	luni 15-18	monitorizare R1-R5, ajustare program	date reale pentru extindere

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Singerei.

Diferența dintre transportul convențional și transportul electric nu trebuie interpretată doar prin costul combustibilului. Vehiculele electrice au mai puține componente mecanice supuse uzurii, nu necesită schimburi de ulei de motor, filtre și sisteme complexe de evacuare, iar frânarea regenerativă poate reduce uzura frânelor. Totuși, acestea necesită management riguros al bateriei, instruire a șoferilor și mentenanță specializată pentru sistemele de înaltă tensiune.

4.8 Analiza costurilor operaționale, emisiilor și eficienței pe termen mediu

Pentru evaluarea eficienței economice preliminare s-a calculat costul operațional anual pentru situația actuală și pentru scenariul electric. Costul actual include combustibilul și mentenanța vehiculelor convenționale. Costul electric include energia electrică pentru încărcare și mentenanța vehiculelor electrice. În scenariul de bază s-a utilizat un preț de lucru al motorinei de 22 MDL/l, un preț efectiv al energiei electrice de 2,60 MDL/kWh, rezultat din combinarea energiei din rețea cu o componentă fotovoltaică, și costuri de mentenanță diferențiate pe tip de vehicul.

Tabelul 61. Ipoteze financiare și tehnice pentru calculul OPEX

Ipoteză	Valoare	Comentariu
Preț motorină	22,0 MDL/l	valoare de planificare; actualizabilă la data aplicării pentru finanțare
Preț energie electrică efectiv	2,60 MDL/kWh	ipoteză: mix rețea + producție PV locală; va fi recalculat în capitolul PV/încărcare
Zile de operare	300 zile/an	serviciu regulat, cu posibilitate de extindere
Mentenanță microbuz/autobuz mic convențional	3,0 MDL/km	include reparații curente, consumabile, anvelope, filtre
Mentenanță autobuz convențional mediu/mare	4,5-5,0 MDL/km	valoare mai mare pentru vehicule 10-15 ani
Mentenanță EV mic/midibus	1,5-2,2 MDL/km	valoare orientativă pentru mentenanță preventivă și consumabile
Factor CO ₂ motorină	2,68 kg CO ₂ /l	factor standard utilizat pentru calcule de emisii directe
Factor CO ₂ electricitate	0,40 kg CO ₂ /kWh înainte de PV	valoare de lucru; în scenariul cu 40% PV rezultă 0,24 kg CO ₂ /kWh

Sursa: ipoteze de planificare; valori finale de actualizat pe baza tarifelor, contractelor și ofertei tehnice.

Tabelul 62. Costuri operaționale anuale: vehicule convenționale vs vehicule electrice

Rută	OPEX convențional, lei/an	OPEX EV + PV/BESS, lei/an	Economie anuală, lei/an	Reducere OPEX
R1	331 056	120 952	210 104	63%
R2	544 320	203 904	340 416	63%
R3	295 488	109 305	186 183	63%
R4	306 432	111 955	194 477	63%
R5	595 350	223 020	372 330	63%
Total	2 072 646	769 136	1 303 510	63%

Sursa: calcule proprii pentru scenariul de bază; nu include amortizarea investiției, salariile și costurile administrative.

În scenariul de bază, costul operațional anual estimat pentru cele patru rute scade de la aproximativ 1.66 milioane MDL/an în situația convențională la aproximativ 0.58 milioane MDL/an în scenariul electric. Economia operațională anuală rezultată este de circa 1.08 milioane MDL/an, ceea ce reprezintă o reducere de aproximativ 65% a costurilor analizate.

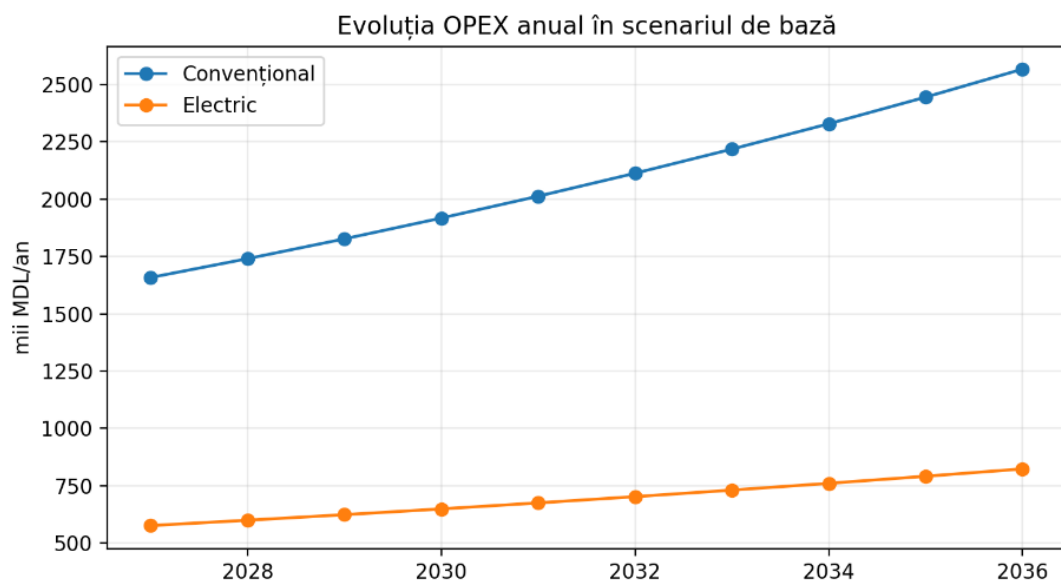

Figura 49. Evoluția costurilor operaționale anuale pe 10 ani

Sursa: calcule proprii; include creșterea treptată a parcursului și a prețurilor la energie.

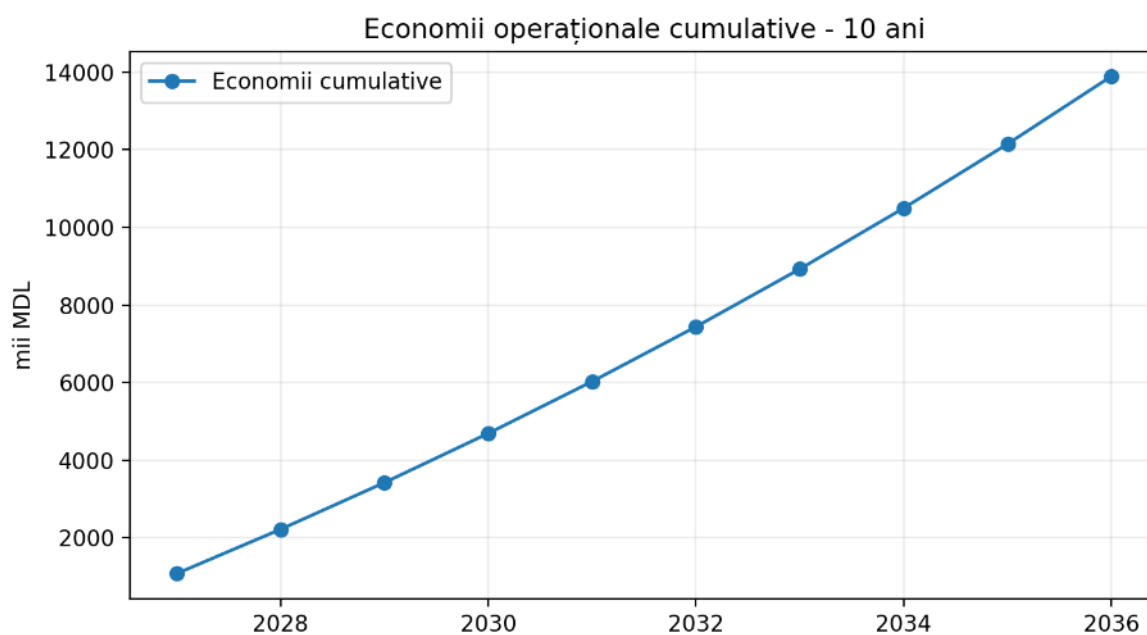

Figura 50. Economii operaționale cumulative pe 10 ani

Tabelul 63. Rezultate sintetice utilizabile în capitolele următoare

Indicator	Valoare de lucru	Utilizare în studiu
Parcurs zilnic total	528 km/zi	bază pentru încărcare, energie, mentenanță
Parcurs anual total	158 400 km/an	bază pentru TCO și emisii
Pasageri anuali estimați	159 000 pasageri/an	bază pentru cost/pasager și impact social
Consum combustibil actual	45318 litri/an	bază pentru reducerea motorinei și CO ₂
Consum energie EV	109698 kWh/an	bază pentru dimensionarea stațiilor și PV

OPEX actual analizat	1658196 MDL/an	bază pentru comparația economică
OPEX EV analizat	576575 MDL/an	bază pentru calculul economiilor
Economii OPEX	1081621 MDL/an	input pentru analiza financiară
Reducere CO ₂	95.1 t/an	input pentru capitolul de impact climatic

Sursa: sinteză calculată în Capitolul 4; valorile se actualizează după confirmarea datelor reale de operare.

Pentru proiectarea încărcării nocturne la Gara Auto, consumul zilnic de energie electrică se estimează la aproximativ 366 kWh/zi pentru scenariul minim. Dacă toate vehiculele se încarcă într-o fereastră de 8 ore, puterea medie necesară este de aproximativ 46 kW, fără a include pierderile de încărcare și rezerva de putere. Din acest motiv, se recomandă analiza unui racord de cel puțin 120-180 kW în etapa I, cu posibilitate de extindere la 250-350 kW în scenariul extins.

Tabelul 64. Necesar preliminar de energie și putere pentru încărcarea nocturnă la Gara Auto Sîngerei

Scenariu	Flotă de lucru	Energie/zi, kWh	Fereastră încărcare	Putere medie	Recomandare
Scenariu minim	4 vehicule active + 1 rezervă	366	8 ore	46 kW	racord recomandat 120-180 kW
Scenariu moderat	6 vehicule active + 1 rezervă	457	8 ore	57 kW	racord recomandat 180-250 kW
Scenariu extins	8 vehicule active + 2 rezervă	548	8 ore	69 kW	racord recomandat 250-350 kW

Sursa: calcule proprii; puterea instalată a încărcătoarelor trebuie să includă pierderi, simultaneitate și rezervă operațională.

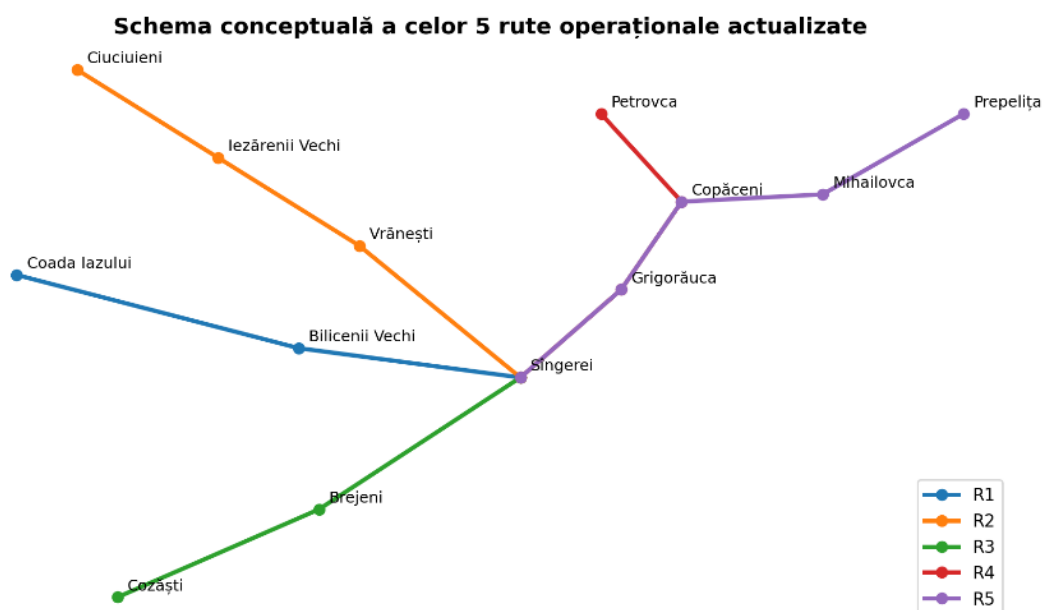

Figura 51. Rutele propuse de Consiliul Raional pentru studiu, pentru calibrarea consumului real kWh/km

Sistem de management propus pentru proiect

Sistemul de management al flotei trebuie introdus încă din etapa pilot, nu după lansarea serviciului. Pentru că datele actuale sunt parțial estimate, operarea vehiculelor electrice trebuie folosită ca sursă de date reale: kilometri efectuați, pasageri, consum kWh/km, nivel de încărcare, punctualitate, opriri,

costuri și intervenții tehnice. Aceste date vor permite calibrarea modelului financiar și pregătirea extinderii serviciului.

Implementarea se recomandă în etape, dar studiul poate păstra ca scenariu de bază acoperirea celor 5 rute. Etapa inițială trebuie să includă validarea datelor, măsurarea GIS, confirmarea stațiilor, proiectarea încărcării și achiziția vehiculelor. După lansarea serviciului, primele 3-6 luni trebuie tratate ca perioadă de operare pilot și ajustare operațională.

Tabelul 65. **Funcționalități recomandate pentru sistemul de management al flotei**

Funcționalitate	Rol	Utilizare practică
GPS și traseu	monitorizarea poziției vehiculelor și respectării rutei	toate vehiculele
SOC baterie	urmărirea nivelului de încărcare și a autonomiei disponibile	critic pentru R2 și R5
Consum kWh/km	calcul real pe rută, sezon și șofer	actualizarea modelului financiar
Ticketing / validare simplificată	estimarea pasagerilor și veniturilor	date pentru ajustarea frecvenței
Raportare lunară	km, pasageri, energie, costuri, incidente	Consiliul Raional / operator
Alerte tehnice	erori vehicul, stație încărcare, depășiri de consum	reducerea riscului de întrerupere

Sursa: calcule autor pe baza scenariului operațional actualizat solicitat de Consiliul Raional Singerei.

Tabelul 66. **Etape propuse de implementare pentru flota electrică**

Etapă	Perioadă orientativă	Activități principale	Rezultat
1. Validare tehnică	luni 1-2	GIS, stații, timpi de parcurs, consultări APL	date finale pentru proiectare
2. Proiectare și caiete de sarcini	luni 2-4	vehicule, stații, depou, IT, PV/BESS	documentație de achiziție
3. Achiziții	luni 4-9	licitații pe loturi, evaluare oferte	contracte semnate
4. Amenajare și livrare	luni 8-13	Gara Auto, stații, recepție vehicule	infrastructură funcțională
5. Testare și instruire	luni 13-15	curse de probă, șoferi, dispecerat	serviciu pregătit
6. Operare pilot	luni 15-18	monitorizare R1-R5, ajustare program	date reale pentru extindere

4.9 Concluzii ale Capitolului 4

Analiza cererii și a rutelor prioritare confirmă că cele patru coridoare propuse pot fi operate în etapa inițială cu un model simplu de două curse dus-întors pe zi pe rută. Kilometrajul total rezultat, de aproximativ 528 km/zi și 158.400 km/an, este compatibil cu o flotă electrică de 4 vehicule active și 1 vehicul de rezervă, cu încărcare nocturnă centralizată la Gara Auto Singerei.

R1 și R2 pot fi deservite cu minibuze electrice compacte, în timp ce R3 și R4 necesită vehicule cu capacitate și autonomie mai mare. R4 trebuie analizată cu atenție suplimentară deoarece include conexiunea spre Bălți și poate genera cerere peste scenariul de bază. Din punct de vedere tehnic,

traseele sunt fezabile pentru vehicule electrice dacă se asigură încărcare nocturnă, monitorizare a consumului și rezervă de autonomie pentru iarnă.

Compararea cu vehiculele convenționale arată o diferență majoră de cost operațional. În ipotezele de lucru utilizate, trecerea la vehicule electrice poate reduce costurile analizate cu aproximativ 65% și poate genera economii operaționale de circa 1.08 milioane MDL/an. Reducerea emisiilor directe este semnificativă, iar emisiile indirecte pot fi diminuate suplimentar prin integrarea panourilor fotovoltaice la Gara Auto și/sau în alte locații publice.

Pentru etapa următoare se recomandă: validarea distanțelor prin GIS, numărătoare de pasageri timp de minimum 5-7 zile, confirmarea vehiculelor actuale și a consumurilor reale de combustibil, verificarea capacității electrice la Gara Auto Sîngerei, identificarea spațiului pentru încărcătoare și pregătirea caietului de sarcini pentru minibuze/midibuze electrice compatibile cu rutele analizate.

Necesarul anual de energie pentru scenariul operațional revizuit este estimat la aproximativ 101,9 MWh/an, respectiv 117,1 MWh/an cu rezervă operațională de 15%. Această valoare rămâne compatibilă cu soluția propusă de încărcare la Gara Auto Sîngerei, cu minimum 5-6 puncte AC 22 kW, o stație DC 60 kW pentru rezervă și integrare PV/BESS. Capitolul 6 trebuie să preia aceste valori pentru redimensionarea infrastructurii de încărcare și verificarea capacității electrice.

Tabelul 67. **Sinteza soluției tehnice propuse după revizuirea rutelor**

Element	Valoare recomandată	Rol în studiul revizuit
Rute operaționale	5 rute prioritare	conform solicitărilor Consiliului Raional Sîngerei
Parcurs anual	222 900 km/an	bază pentru consum, OPEX și emisii
Flotă minimă	5 vehicule active + 1 rezervă	scenariu de bază recomandat
Tip vehicule	minibuze 20-25 locuri + minibuze/midibuze 25-35 locuri	dimensionare diferențiată după rută
Consum EV	101,9 MWh/an; 117,1 MWh/an cu rezervă 15%	valoare de intrare pentru Capitolul 6
Încărcare	5-6 AC 22 kW + 1 DC 60 kW	încărcare nocturnă + rezervă operațională
Management	GPS, SOC, kWh/km, pasageri, raportare lunară	necesar pentru calibrarea datelor reale

4.10 Set de date tehnico-operaționale pentru dimensionarea etapelor următoare

Pentru ca rezultatele Capitolului 4 să poată fi utilizate direct în capitolele tehnice și financiare următoare, în continuare se prezintă un set consolidat de date de lucru. Aceste date nu substituie măsurătorile de trafic și ofertele tehnice finale, dar permit o primă dimensionare realistă a flotei, a încărcătoarelor și a costurilor de operare.

În special, comparația cu vehicule convenționale de tip Mercedes-Benz de 12 m și DAF de pasageri este utilă pentru a evidenția diferența între transportul actual cu vehicule uzate și soluția electrică. În

practică, consumul unui autobuz diesel de 12 m depinde de ruta reală, opriri, starea drumului, încărcare, sezon și stare tehnică. Pentru prezentul studiu, valorile de 38-42 l/100 km sunt utilizate ca interval de referință pentru vehicule convenționale de capacitate mare.

Tabelul 68. Matrice de compatibilitate între rute și modele posibile de vehicule electrice

Rută	Km/zi	Capacitate minimă	Model/segment recomandat	Compatibilitate EV	Observație
R1	94	15-25 locuri	Karsan e-JEST / Iveco E-Daily	foarte bună	încărcare nocturnă la Gara Auto este suficientă
R2	82	15-25 locuri	Karsan e-JEST / Iveco E-Daily	foarte bună	autonomie reală peste 180 km este suficientă
R3	168	25-40 locuri	Yutong E7S / Iveco E-Daily cu baterie mare	bună	rezervă de iarnă obligatorie; încărcare rapidă opțională
R4	184	30-50 locuri	Yutong E7S / Solaris 9-10,5 m / autobuz electric 12 m	medie-bună	necesită baterie mare sau încărcare suplimentară în cazul extinderii programului
R5	82	15-25 locuri	Karsan e-JEST / Iveco E-Daily	foarte bună	rezervă de iarnă obligatorie; încărcare rapidă opțională

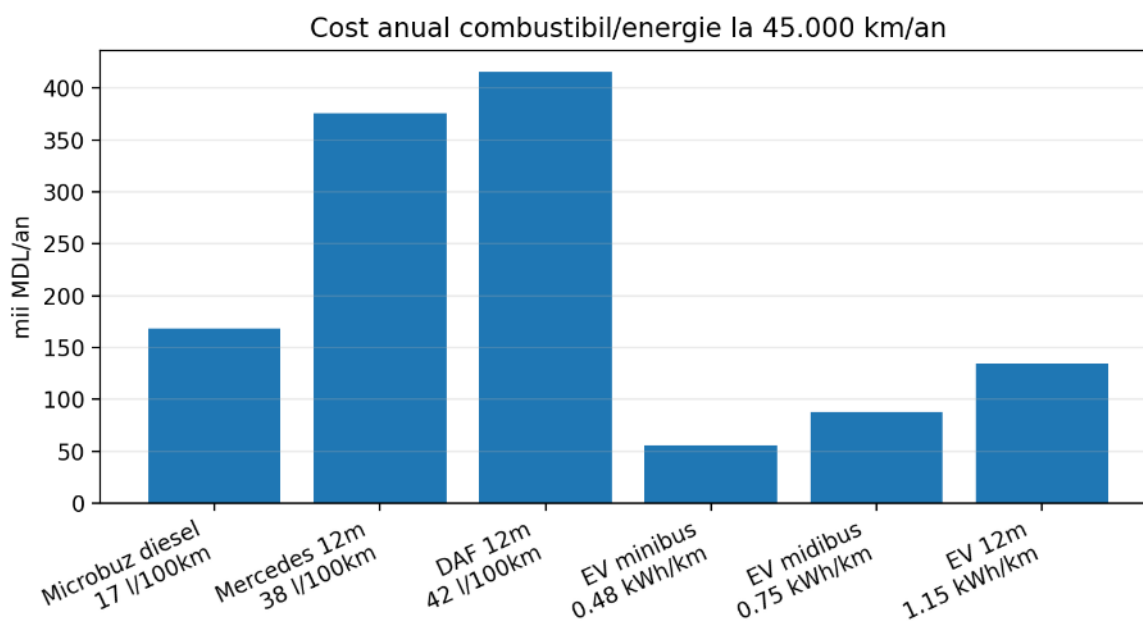

Figura 52. Cost anual combustibil/energie pentru vehicule reprezentative la 45.000 km/an

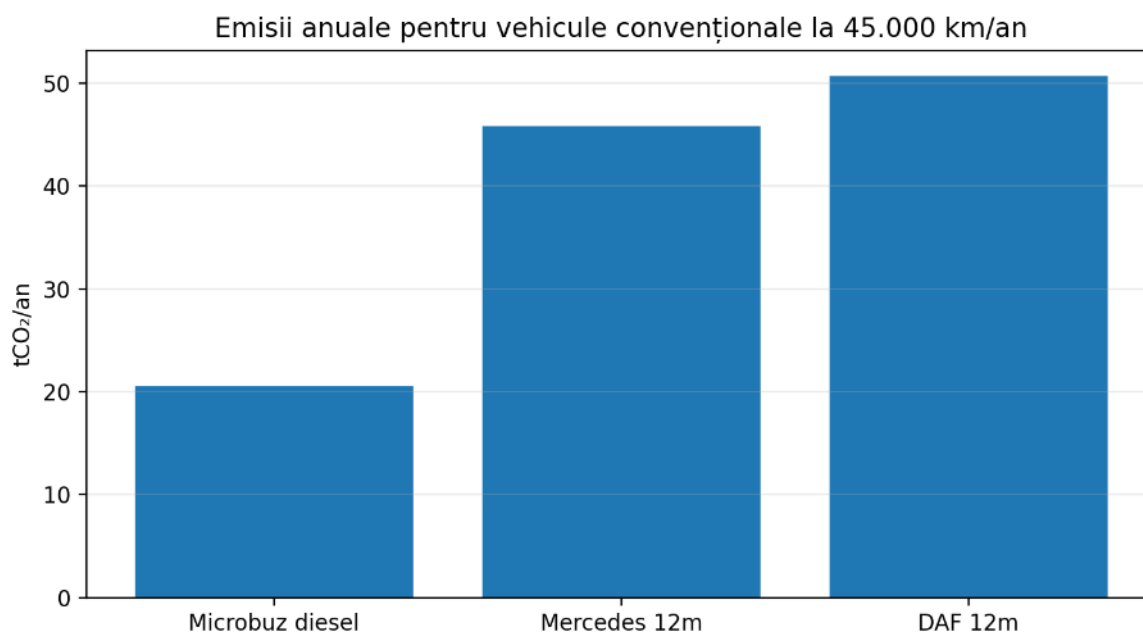

Figura 53. Emisii anuale pentru vehicule convenționale reprezentative la 45.000 km/an

Sursa: calcule proprii; factor de emisie motorină 2,68 kg CO₂/l.

Tabelul 69. Compararea vehiculelor convenționale de referință cu vehicule electrice

Vehicul de referință	Capacitate	Consum specific	Parcurs de comparație	Cost anual energie/combustibil	Concluzie
Microbuz diesel/benzină uzat	15-25 pasageri	15-20 l/100 km	45.000 km/an	168-198 mii MDL/an combustibil	soluție actuală, cost operațional ridicat
Mercedes-Benz 12 m diesel uzat	45-80 pasageri	38 l/100 km	45.000 km/an	376 mii MDL/an combustibil	capacitate mare, dar consum ridicat
DAF pasageri 12 m diesel uzat	45-80 pasageri	42 l/100 km	45.000 km/an	416 mii MDL/an combustibil	cel mai costisitor în scenariul de referință
Minibus electric	15-25 pasageri	0,45-0,52 kWh/km	45.000 km/an	53-61 mii MDL/an energie	foarte potrivit pentru rute sub 150 km/zi
Midibus electric	25-40 pasageri	0,55-0,75 kWh/km	45.000 km/an	64-88 mii MDL/an energie	potrivit pentru R3 și R4 în etapa de bază
Autobuz electric 12 m	50+ pasageri	0,90-1,30 kWh/km	45.000 km/an	105-152 mii MDL/an energie	potrivit dacă R4 se dezvoltă ca rută intensă spre Bălți

4.11 Profil sezonier și implicații pentru încărcarea nocturnă

Cererea de pasageri și consumul de energie nu sunt constante pe parcursul anului. În lunile de toamnă și primăvară, cererea poate fi mai mare datorită activităților școlare și administrative. În lunile de vară, cererea poate scădea pentru elevi, dar poate rămâne relevantă pentru piață, servicii publice, sănătate

și deplasări economice. În sezonul rece, consumul vehiculelor electrice poate crește din cauza încălzirii habitaculului și a condițiilor de drum.

Din acest motiv, dimensionarea încărcării nocturne la Gara Auto Sîngerei trebuie realizată nu doar pe media anuală, ci și pe ziua de vârf. Pentru proiectarea inițială se recomandă aplicarea unei rezerve de 15-25% față de consumul mediu zilnic, iar pentru R3 și R4 se recomandă verificarea autonomiei în scenarii de iarnă.

Tabelul 70. Factori sezonieri orientativi pentru cererea de transport și consumul energetic

Luna	Factor sezonier	Pasageri/lună estimați	Energie încărcare, kWh/lună
Ian	1.05	13 912	9 599
Feb	1.00	13 250	9 142
Mar	1.05	13 912	9 599
Apr	1.00	13 250	9 142
Mai	1.02	13 515	9 324
Iun	0.85	11 262	7 770
Iul	0.70	9 275	6 399
Aug	0.75	9 938	6 856
Sep	1.15	15 237	10 513
Oct	1.10	14 575	10 056
Noi	1.08	14 310	9 873
Dec	1.05	13 912	9 599

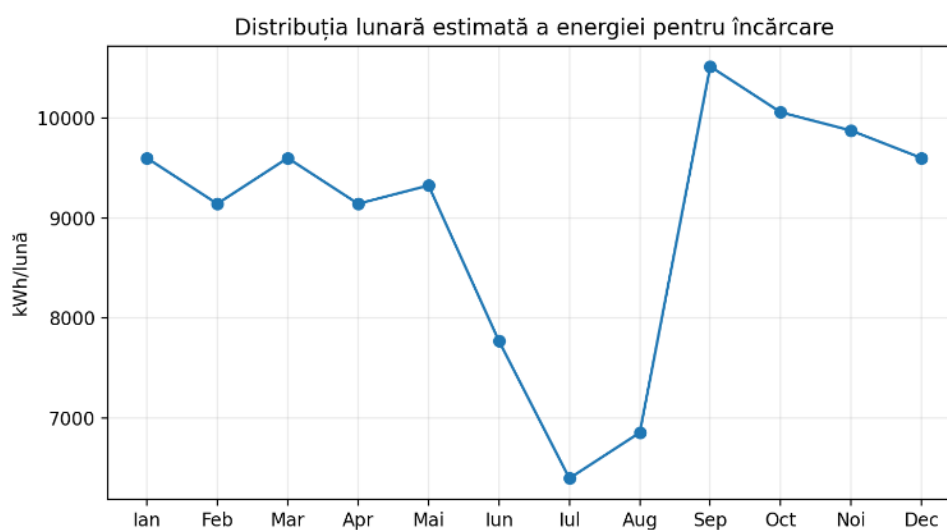

Figura 54. Distribuția lunară estimată a energiei pentru încărcare

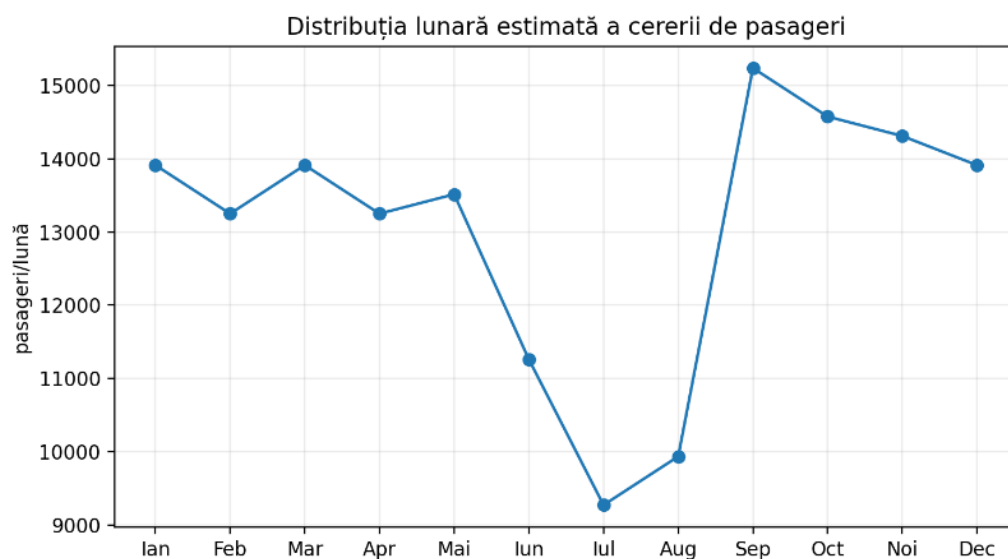

Figura 55. Distribuția lunară estimată a cererii de pasageri

Sursa: calcule proprii; include reducere sezonieră vara și creștere în perioada școlară.

Tabelul 71. Puterea preliminară a încărcării nocturne la Gara Auto Sîngerei

Scenariu	Energie/zi, kWh	Fereastră încărcare	Putere medie cu rezervă, kW	Notă
Minim	366	8 ore	53	include rezervă de 15% pentru pierderi și simultaneitate
Moderat	457	8 ore	66	include rezervă de 15% pentru pierderi și simultaneitate
Extins	548	8 ore	79	include rezervă de 15% pentru pierderi și simultaneitate

Sursa: calcule proprii; rezultatele vor fi utilizate la dimensionarea stațiilor de încărcare și a racordului electric.

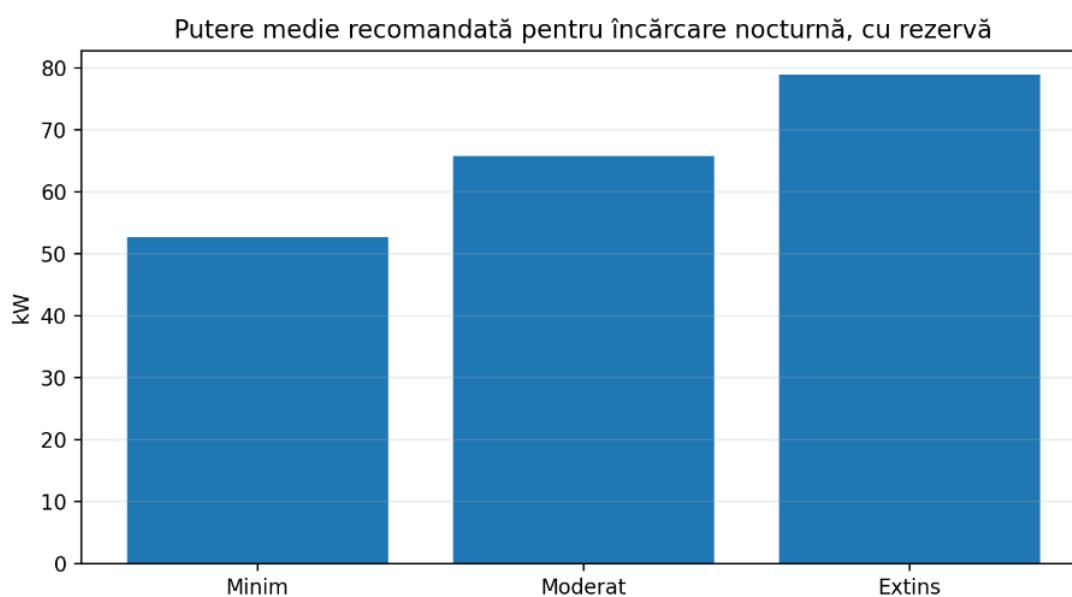

Figura 56. Putere medie recomandată pentru încărcare nocturnă la Gara Auto

Sursa: calcule proprii; include rezervă de 15%.

Loc propus pentru amplasarea stațiilor de încărcare electrică (la noua locație)

Figura 57. Vederea de sus Gara Auto Sîngerei pentru amplasarea încărcătoarelor și parcare nocturnă

Figura 58. Exemple de stații de încărcare electrică autobuze

5 Soluția tehnică: vehicule electrice și model operațional

Capitolul 5 dezvoltă soluția tehnică propusă pentru etapa de tranziție a transportului public raional Sîngerei către vehicule electrice. Capitolul utilizează datele din capitolele 2-4 privind cele patru coridoare prioritare, populația deservită, distanțele, scenariul de operare cu două curse dus-întors pe zi și ipoteza de încărcare nocturnă la Gara Auto Sîngerei. Sunt analizate opțiunile de vehicule electrice disponibile pe piață, comparația cu vehiculele convenționale actuale, necesarul de flotă, cerințele de încărcare, mentenanța și graficul propus de implementare.

5.1 Tipuri de vehicule potrivite pentru raionul Sîngerei

Transportul public raional analizat are un profil diferit de transportul urban din municipiile mari. Cele patru rute propuse sunt rute intercomunale scurte și medii, cu parcurs zilnic controlabil, plecare și întoarcere în orașul Sîngerei și posibilitatea parcurii peste noapte într-un punct comun. Din acest motiv, soluția tehnică optimă nu trebuie să pornească obligatoriu de la autobuze mari de 12 m, ci de la o combinație de microbuze electrice, midibuze electrice și, doar pentru coridorul cu cerere ridicată, autobuze electrice compacte de 9-10,5 m.

În situația actuală, multe servicii raionale sunt realizate cu microbuze și autobuze mici/medii de 10-15 ani, alimentate cu motorină sau benzină. Pentru rutele cu cerere mai mare se pot întâlni vehicule de tip Mercedes-Benz de aproximativ 12 m sau autobuze DAF pentru pasageri, cu consumuri ridicate și costuri de mentenanță în creștere. În raport cu aceste vehicule, transportul electric oferă avantajul unui consum energetic specific mai mic, al mentenanței simplificate și al posibilității de alimentare parțială din surse regenerabile.

Documentul transmis privind autobuzele electrice indică mai multe modele relevante: Karsan e-JEST, Yutong E7S, Iveco eDaily Minibus și Solaris Urbino 10.5 Electric. Aceste opțiuni acoperă o plajă largă de capacități, de la aproximativ 22 pasageri până la capacități de tip midibus/autobuz urban compact. Pentru Sîngerei, alegerea optimă trebuie făcută pe rută, în funcție de lungimea traseului, numărul de pasageri, starea drumului și posibilitatea de încărcare nocturnă.

Tabelul 72. Opțiuni de vehicule electrice relevante pentru rutele analizate

Model	Lungime	Capacitate	Baterie	Autonomie	Consum specific	Aplicabilitate
Karsan e-JEST	~6 m	până la 22 pasageri	88 kWh	~210 km NEDC	0,33-0,42 kWh/km	rute scurte, străzi înguste, cerere redusă-medie
IVECO eDaily Minibus	platformă Daily	până la 23 locuri	111 kWh, 3 pachete	~220-235 km	0,45-0,52 kWh/km	rute intercomunale scurte/medii, service local mai accesibil
Yutong E7S	~7 m	până la 30 pasageri	140-176 kWh	~250-300 km	0,55-0,65 kWh/km	rute medii cu cerere mai mare
Solaris Urbino 10.5 Electric	10,5 m	până la ~85 pasageri	peste 400 kWh	>600 km eSORT	0,85-1,10 kWh/km	coridor de capacitate mare, legătură cu Bălți/Biruința

Figura 59. Exemplu de minibus electric compact de tip Karsan e-JEST

Tabelul 73. Comparație tehnică între vehicule convenționale și electrice

Tip vehicul	Capacitate	Consum anual estimat	Emisii locale	Aplicabilitate	Observații
Microbuz diesel/benzină 10-15 ani	15-22 locuri	9-12 mii l/an pe rută scurtă	mediu spre ridicat	rute scurte, cerere redusă	Cost inițial redus, dar costuri mari de combustibil și reparații
Mercedes-Benz / DAF 10-12 m diesel	45-80 locuri	15-18 mii l/an pe rută lungă	ridicat	rute cu cerere mare	Consum ridicat, mentenanță scumpă, poluare locală
Minibus electric 6-7 m	20-30 pasageri	11-18 MWh/an	redus	R1, R2 și parțial R3	Bun pentru rute scurte/medii și încărcare nocturnă
Midibus/autobuz electric 9-10,5 m	50-85 pasageri	48-52 MWh/an pe ruta lungă	foarte redus local	R3, R4	Potrivit pentru rută cu cerere ridicată și legătură cu Bălți

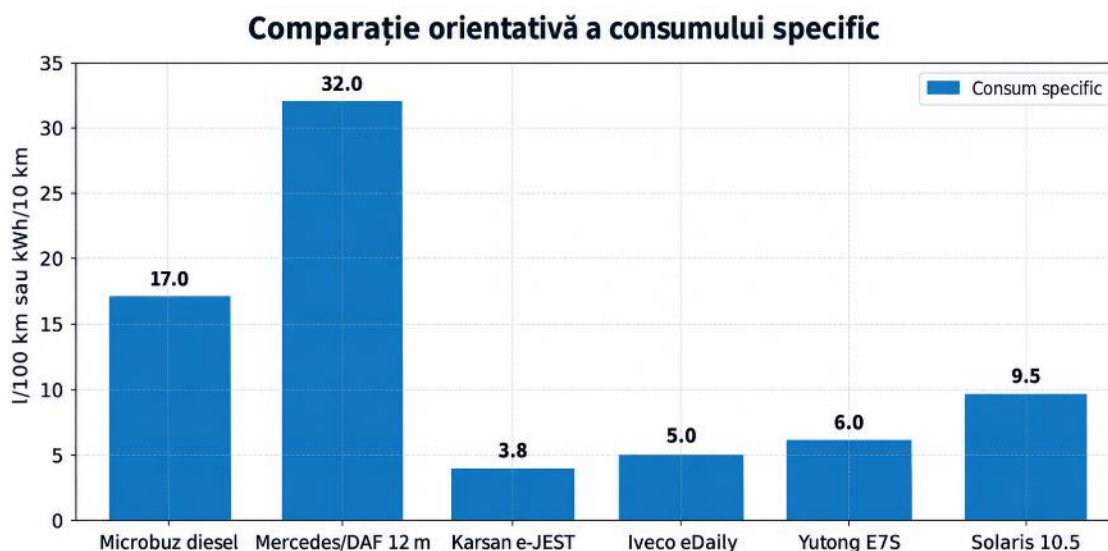

Figura 60. Comparație orientativă a consumului specific pentru vehicule convenționale și electrice

Sursa: Calcule proprii. Pentru comparabilitate, consumul electric este prezentat ca kWh/10 km, iar consumul convențional ca l/100 km.

Pentru scenariul, Gara Auto Sîngerei rămâne punctul central recomandat pentru încărcarea flotei electrice, indiferent de faptul că rutele au fost detaliate în cinci trasee operaționale. Concentrarea încărcării într-un singur punct permite organizarea parcurii de noapte, controlul accesului, monitorizarea consumurilor, securizarea echipamentelor și coordonarea plecărilor zilnice.

În oraș există deja experiență locală relevantă privind încărcarea rapidă, prin existența unei stații private de capacitate ridicată. Totuși, pentru operarea transportului public nu se recomandă dependența de infrastructura privată existentă, ci crearea unui hub dedicat serviciului public, dimensionat pentru nevoile flotei, cu contorizare separată, reguli de acces, mentenanță contractuală și sistem de raportare.

Tabelul 74. Rolul locațiilor posibile pentru infrastructura de încărcare

Locație / opțiune	Rol posibil	Aprecieri pentru etapa revizuită
Gara Auto Sîngerei	Depou, parcare, încărcare nocturnă, dispecerat	Locație principală recomandată pentru etapa de bază
Stație privată rapidă existentă	Încărcare ocazională / rezervă comercială	Utilă ca infrastructură complementară, nu ca bază operațională
Capete de traseu în sate	Încărcare de oportunitate, dacă va exista extindere	Nu este necesară în etapa I, deoarece traseele permit revenirea la Sîngerei
Teren adiacent pentru PV	Producere locală de energie	Necesar pentru reducerea costului energiei și justificarea climatică
Clădiri publice apropiate	Posibile acoperișuri pentru PV suplimentar	Opțiune secundară, de evaluat după clarificarea regimului juridic

5.2 Dimensionarea flotei electrice

Dimensionarea flotei a fost realizată pornind de la ipoteza operațională stabilită de beneficiar: fiecare dintre cele patru rute prioritare va fi operată cu două curse dus-întors pe zi, una dimineața și una seara. Această abordare este potrivită pentru etapa-pilot, deoarece asigură conectarea localităților rurale cu centrul raional în intervalele cu cea mai mare cerere: deplasarea spre instituții, servicii publice, piață, locuri de muncă și întoarcerea seara.

Pentru etapa inițială se recomandă un model de flotă compus din minimum patru vehicule active, câte unul pe fiecare rută, plus un vehicul de rezervă. Vehiculul de rezervă este necesar deoarece orice sistem de transport public trebuie să asigure continuitatea serviciului în caz de defecțiune, mentenanță planificată, condiții meteo nefavorabile sau creșteri temporare ale cererii.

Tabelul 75. Date de intrare pentru dimensionarea infrastructurii de încărcare revizuite

Indicator	Valoare utilizată	Rol în dimensionare
Număr rute operaționale	5 rute prioritare	Stabilește numărul minim de vehicule active și puncte de încărcare
Parcurs zilnic total	743 km/zi	Baza pentru calculul energiei zilnice
Parcurs anual	222.900 km/an	Baza pentru energia anuală, costuri și emisii
Consum EV de lucru	0,40-0,56 kWh/km	Valori diferențiate după rută și tip vehicul
Necesar anual EV	101,9 MWh/an	Consum fără rezervă operațională
Necesar anual cu rezervă	117,1 MWh/an	Bază de dimensionare pentru PV/BESS și încărcare
Flotă minimă	5 vehicule active + 1 rezervă	Bază pentru numărul de puncte AC și DC
Strategie încărcare	preponderent nocturnă	Reduce impactul asupra programului zilnic și permite controlul energiei

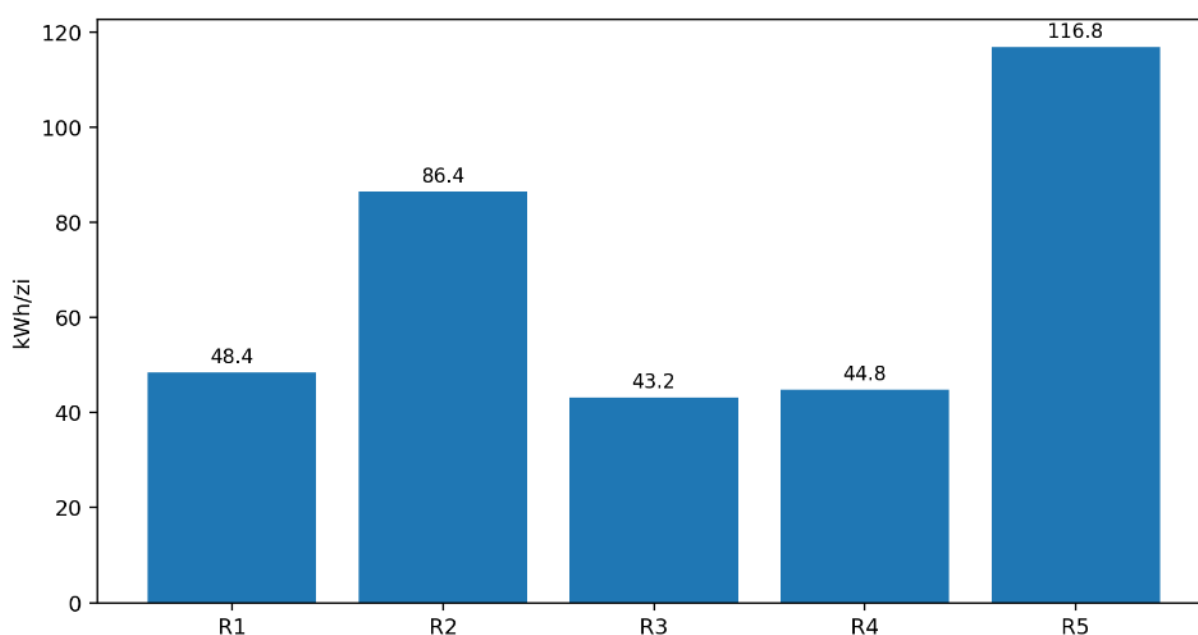

Figura 61. Necesarul zilnic de energie electrică pe cele cinci rute revizuite

Figura 62. Necesarul zilnic de energie electrică pe rute

Sursa: Calcule proprii, pe baza parcursului zilnic și consumului specific al vehiculului recomandat.

Tabelul 76. Scenarii de dimensionare a flotei electrice

Scenariu	Vehicule active	Rezervă	Acoperire	Observații
S1 - etapă minimă	4 vehicule active	0-1 vehicul rezervă	R1-R4, serviciu de bază	Investiție mai redusă, risc mai mare la avarii
S2 - etapă pilot recomandată	4 vehicule active	1 vehicul rezervă	R1-R4 cu continuitate operațională	Configurația recomandată pentru lansarea proiectului
S3 - etapă extinsă	6-8 vehicule	1-2 vehicule rezervă	Rute suplimentare, frecvență crescută, curse speciale	Potrivită după validarea cererii și accesarea finanțării

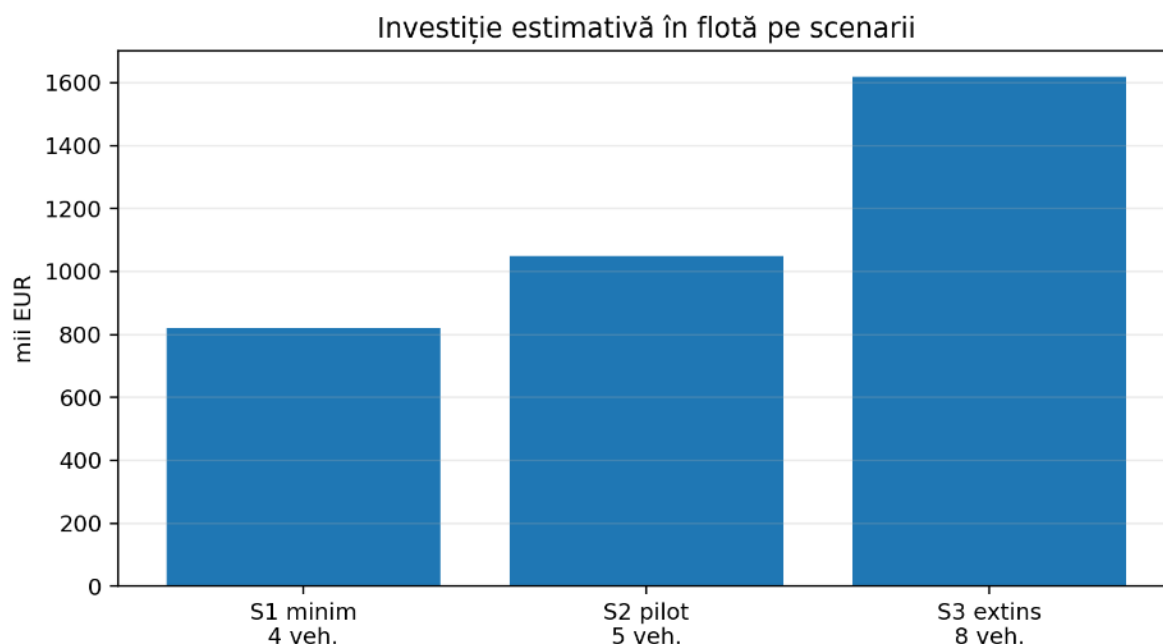

Figura 63. Investiție estimativă în flotă pe scenarii

Sursa: Calcule proprii, valori orientative; nu includ costul complet al infrastructurii de încărcare și PV.

5.3 Locații strategice pentru stații noi și criterii de amplasare

Alegerea locației pentru stațiile de încărcare trebuie să pornească de la programul de circulație revizuit. Deoarece cele cinci rute au distanțe tur-retur relativ reduse, iar toate au legătură funcțională cu orașul Sîngerei, soluția optimă pentru etapa de bază este încărcarea centralizată la Gara Auto. Această soluție reduce investițiile în echipamente dispersate, simplifică mentenanța și permite un management unitar al flotei.

Totuși, amplasamentul trebuie ales astfel încât să permită extinderea. Dacă frecvența curselor va crește sau vor fi introduse rute urbane locale, aceeași infrastructură poate deservi vehicule suplimentare. Prin urmare, în proiectul tehnic trebuie rezervat spațiu pentru puncte AC suplimentare, pentru o eventuală stație DC de 120-125 kW și pentru extinderea BESS.

Tabelul 77. Criterii de selectare a locației pentru stațiile de încărcare

Criteriu	Cerință minimă	Comentariu pentru Sîngerei
Acces rutier	Intrare/ieșire sigură pentru autobuze și minibuze	Important pentru evitarea manevrelor în zona centrală aglomerată
Putere electrică disponibilă	Aviz pentru cel puțin 150-250 kW în etapa de bază	Puterea exactă va fi stabilită de operatorul de distribuție
Spațiu pentru parcare	Minimum 6 locuri pentru vehicule electrice	5 active + 1 rezervă, cu posibilitate de extindere
Securitate	Iluminat, supraveghere, acces controlat	Echipamentele AC/DC, BESS și cablurile trebuie protejate
Integrare PV	Teren/acoperiș disponibil sau teren apropiat	Preferabil lângă Gara Auto sau pe teren public apropiat
Distanță față de locuințe	Minimizarea disconfortului și a conflictelor de trafic	Încărcarea nocturnă trebuie organizată fără impact fonic major

Tabelul 78. Configurația propusă a charging hub-ului la Gara Auto Sîngerei

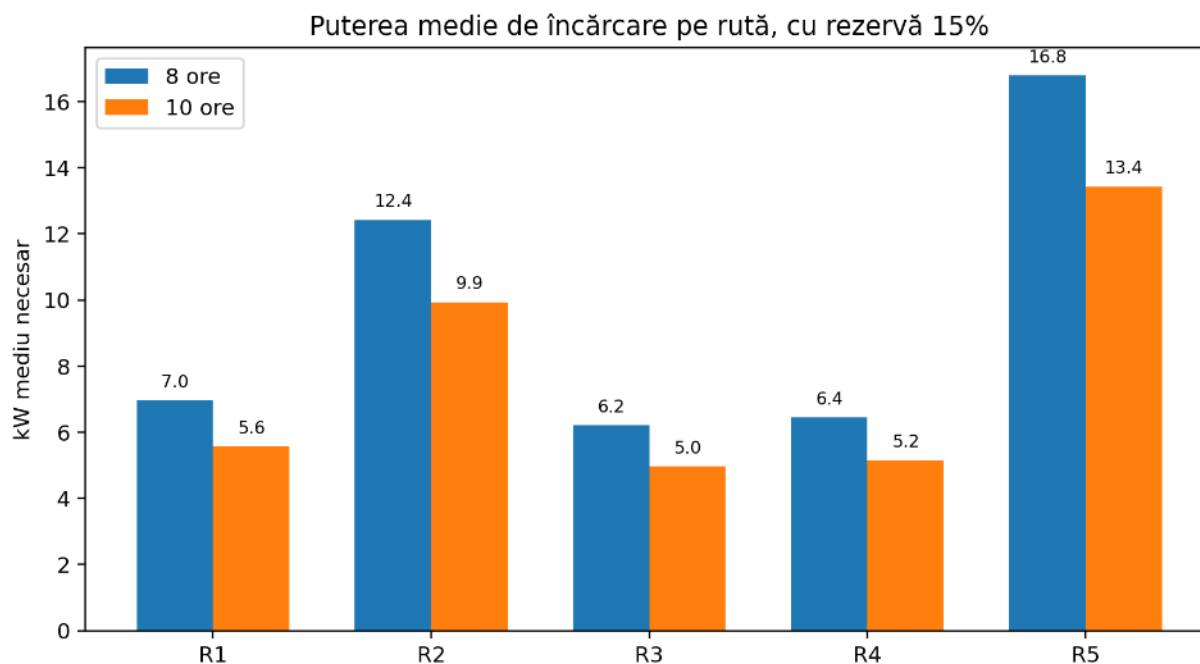
Componentă	Cantitate recomandată	Funcție principală	Observație
Stații AC 22 kW	5-6 puncte	Încărcare nocturnă pentru vehiculele active și rezervă	Numărul final depinde de graficul de rotație și de locurile de parcare
Stație DC 60 kW	1 punct	Încărcare rapidă de rezervă, corecții de program, perioade de vârf	Nu este destinată încărcării zilnice de bază
Pregătire DC 120-125 kW	fundație, cabluri, protecții	Extindere ulterioară sau interoperabilitate cu alte vehicule	Echiparea completă poate fi amânată
Sistem PV	150 kWp	Reducerea costului energiei și a emisiilor indirecte	Capacitate adecvată pentru etapa revizuită
BESS	150-250 kWh	Stocare, limitare vârfuri, creșterea autoconsumului PV	Recomandare de bază: cca 200 kWh
EMS/SCADA	1 sistem	Monitorizare încărcare, PV, BESS, consum, alarme	Obligatoriu pentru raportare și control

5.4 Tipuri de încărcare și dimensionarea puterii instalate

În scenariul revizuit, încărcarea principală trebuie realizată noaptea, prin stații AC de 22 kW. Această soluție este mai ieftină, mai simplă tehnic și mai favorabilă pentru durata de viață a bateriilor decât utilizarea zilnică a încărcării rapide. Stația DC de 60 kW este justificată ca element de rezervă, pentru situații în care un vehicul revine cu nivel scăzut de baterie, apare o modificare de program sau este necesară o încărcare rapidă între curse.

Tabelul 79. Calculul energiei zilnice și al puterii medii de încărcare

Rută	Traseu	km/zi	kWh/km	kWh/zi	kWh/zi +15%	kW mediu la 10 h
R1	Coda Iazului / Biliceni Vechi - Sîngerei	121	0.40	48.4	55.7	5.6
R2	Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrancești - Sîngerei	192	0.45	86.4	99.4	9.9
R3	Cozăști - Brejeni - Sîngerei	108	0.40	43.2	49.7	5.0
R4	Petrovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	112	0.40	44.8	51.5	5.2
R5	Prepeșița - Mihailovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	210	0.56	116.8	134.3	13.4
Total	-	743	-	339.6	390.5	39.1

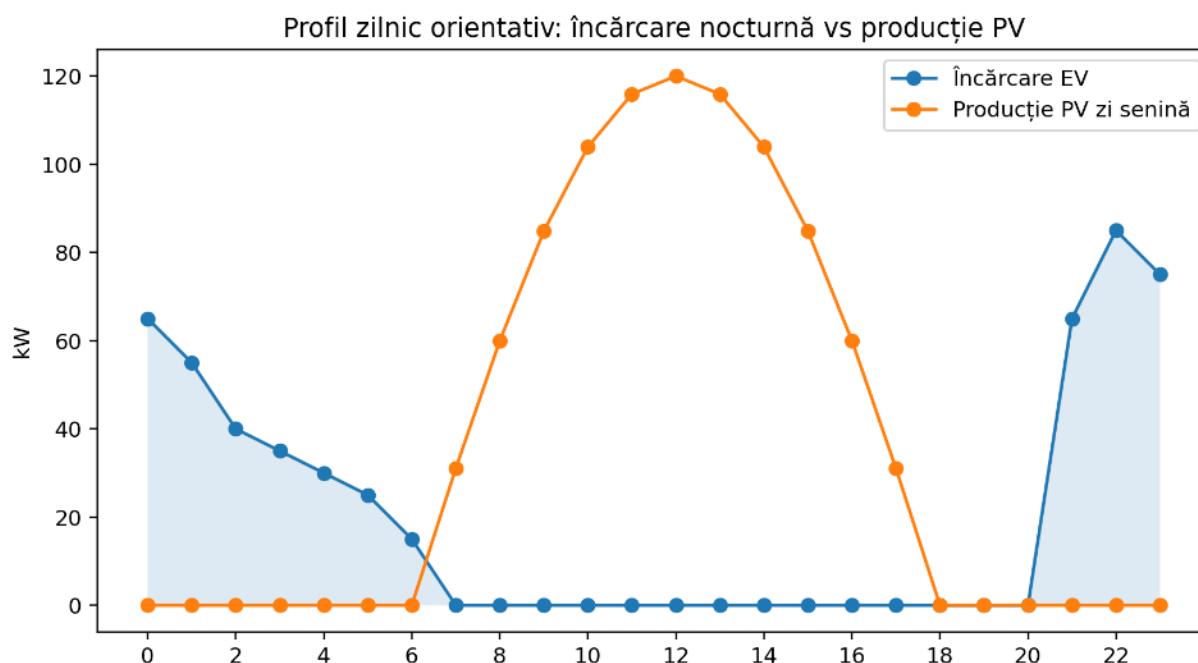

Figura 64. Puterea medie de încărcare pe rută, în funcție de durata ferestrei nocturne

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza scenariului operațional revizuit.

Tabelul 80. Comparația modurilor de încărcare pentru flota revizuită

Mod încărcare	Putere tipică	Rol în proiect	Avantaje	Limitări
AC 22 kW	11-22 kW/punct	Încărcare de bază peste noapte	Cost redus, montaj simplu, protejează bateria	Necesită timp suficient de staționare
DC 60 kW	50-60 kW	Rezervă și încărcare accelerată	Poate recupera rapid autonomie între curse	CAPEX mai mare, solicită rețeaua mai mult
DC 120-125 kW	120-125 kW	Extindere viitoare / interoperabilitate	Utilă pentru autobuze mai mari și flotă extinsă	Nu este obligatorie în etapa inițială
Încărcare la capăt de traseu	22-60 kW	Posibilă în faze ulterioare	Reduce revenirea la depou pentru rute lungi	Necesită investiții în sate și contracte locale
Încărcare inteligentă	control EMS	Managementul simultaneității	Reduce vârfurile și costurile de racordare	Necesită software, contorizare și reguli de operare

Figura 65. Profil zilnic orientativ de sarcină pentru încărcarea la Gara Auto Singerei

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza scenariului operațional revizuit.

5.5 Integrarea energiei solare fotovoltaice pentru alimentarea stațiilor

Sistemul fotovoltaic rămâne o componentă importantă a fezabilității economice și climatice. Necesarul anual de energie cu rezervă pentru cele cinci rute este estimat la aproximativ 117,1 MWh/an. Un sistem PV de 150 kWp, la o producție orientativă de 1.150-1.250 kWh/kWp/an, poate produce în jur de 172-188 MWh/an. Aceasta nu înseamnă că întreaga energie este utilizată direct pentru încărcare, deoarece producția PV are loc în timpul zilei, iar încărcarea principală are loc noaptea. De aceea, este necesară combinarea PV cu BESS și management energetic.

Tabelul 81. Dimensionarea preliminară a sistemului fotovoltaic

Parametru	Valoare recomandată	Explicație
Necesar anual EV fără rezervă	101,9 MWh/an	Rezultat din scenariul operațional revizuit
Necesar anual cu rezervă 15%	117,1 MWh/an	Valoare de dimensionare pentru etapa de bază
Capacitate PV recomandată	150 kWp	Păstrează soluția tehnică inițială și oferă marjă pentru extindere
Producție specifică de calcul	1.200 kWh/kWp/an	Valoare orientativă pentru planificare
Producție anuală PV estimată	180 MWh/an	Mai mare decât necesarul anual EV, dar nu integral simultan cu încărcarea
Autoconsum util prin BESS/EMS	55-70%	Depinde de grafic, baterie, contract de furnizare și regim de compensare
Capacitate suplimentară posibilă	50-100 kWp în faze ulterioare	Pentru rute urbane sau extindere de flotă

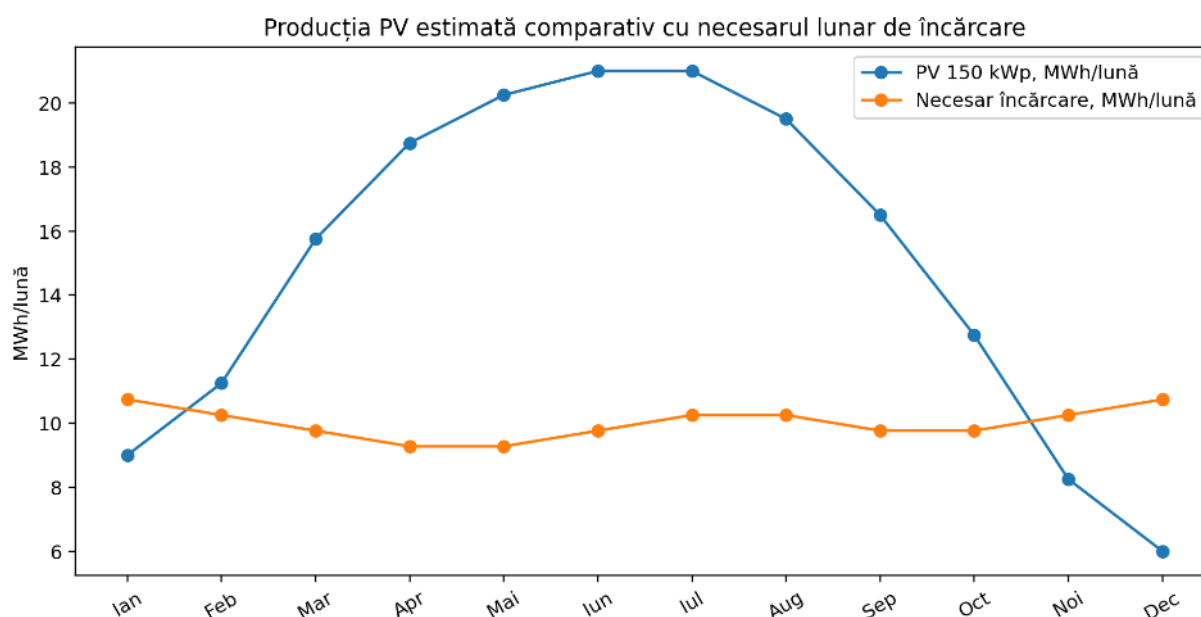

Figura 66. Producția PV estimată comparativ cu necesarul lunar de încărcare

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza scenariului operațional revizuit.

Tabelul 82. Opțiuni de amplasare pentru sistemul PV

Opțiuni de amplasare	Avantaje	Condiții de verificat
Teren public adiacent Gării Auto	Integrare directă cu charging hub, pierderi reduse, control ușor	Regim juridic, suprafață, acces, umbră, distanță până la tablouri
Acoperișuri ale clădirilor Gării Auto	Utilizează suprafețe existente și reduce ocuparea terenului	Rezistență structurală, orientare, acces mentenanță
Teren public apropiat	Poate asigura suprafață suficientă pentru 150 kWp	Cablu de legătură, servitute, cost de conectare
Clădiri publice locale	Poate crea sistem distribuit	Management contractual mai complex, contorizare separată
Extindere viitoare pe alte terenuri	Permite rute urbane și creștere de flotă	Necesită etapizare și avize suplimentare

Tabelul 83. Configurații posibile pentru infrastructura de încărcare la Gara Auto Sîngerei

Variantă	Echipamente	Putere instalată	Avantaje	Limitări
Configurație minimă	4 puncte AC 22 kW	88 kW	cost redus, simplu	încărcare mai lentă, mai puțină flexibilitate
Configurație recomandată	2 încărcătoare DC 60 kW + 2 AC 22 kW	164 kW	echilibru între cost și flexibilitate	necesită racordare electrică corespunzătoare
Configurație extinsă	1 DC 120 kW + 2 DC 60 kW + 2 AC 22 kW	284 kW	pregătită pentru extindere și top-up	CAPEX mai mare; necesită analiză de rețea

5.6 Comparații tehnico-economice între vehicule convenționale și electrice

Pentru justificarea tehnică a trecerii la transport electric, analiza trebuie să compare nu doar prețul de achiziție, ci costul total de operare. Vehiculele convenționale existente au costuri mai mici la

achiziție, dar consumă combustibil scump, au motoare și transmisii complexe, necesită schimburi regulate de ulei, filtre, ambreiaje, sisteme de evacuare și reparații mai frecvente odată cu înaintarea în vârstă. Vehiculele electrice au cost inițial mai mare, însă costuri operaționale mai mici și mentenanță simplificată.

În calculele de lucru s-au utilizat următoarele ipoteze: preț motorină 22 MDL/l, preț mediu efectiv al energiei electrice pentru încărcare 2,55 MDL/kWh, consum vehicule actuale 17-32 l/100 km, consum vehicule electrice 0,45-0,95 kWh/km, 300 zile de operare anual și 2 curse dus-întors/zi pe rută. Ipotezele sunt prudente și trebuie actualizate după colectarea ofertelor și confirmarea tarifelor la energie.

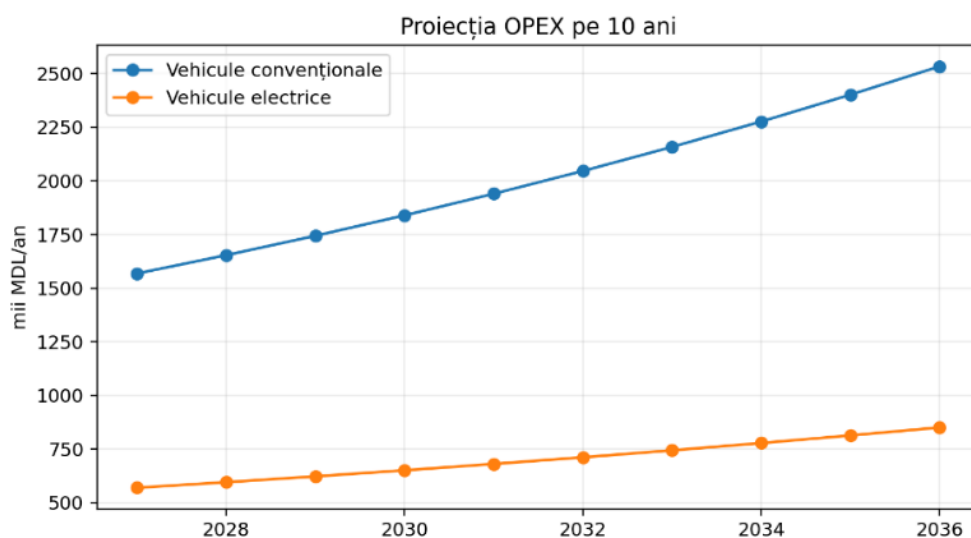

Figura 67. Proiecția OPEX pe 10 ani pentru scenariul convențional și electric

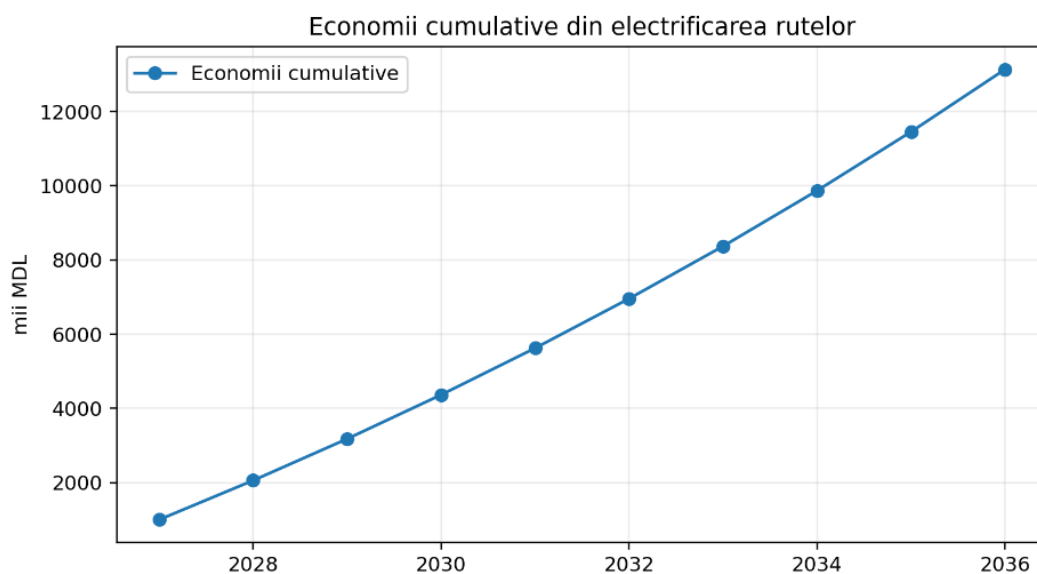

Figura 68. Economii cumulative estimate din electrificarea celor patru rute

Sursa: Calcule proprii, scenariu de bază 2027-2036.

Rezultatul comparativ indică o reducere semnificativă a costurilor operaționale, în special pe rutele mai lungi, unde vehiculele diesel de tip DAF sau Mercedes-Benz au consum ridicat. În scenariul de bază, economiile anuale operaționale pentru cele patru rute sunt estimate la peste 1,0 milioane MDL/an, iar economiile cumulative pe 10 ani pot depăși 12 milioane MDL, fără a include beneficiile sociale și de mediu.

5.7 Sistem de stocare și management energetic

BESS nu trebuie tratat doar ca o baterie de rezervă, ci ca un instrument de optimizare energetică. Întrucât producția PV apare în timpul zilei, iar încărcarea flotei are loc în special noaptea, stocarea permite utilizarea unei părți mai mari din energia produsă local. În plus, BESS poate reduce vârfurile de putere, ceea ce poate diminua presiunea asupra racordului electric și asupra costurilor aferente puterii contractate.

Tabelul 84. Scenarii pentru BESS și management energetic

Scenariu	Capacitate BESS	Rol principal	Apreciere
Fără BESS	0 kWh	Încărcare din rețea + PV utilizat direct ziua	Cost inițial mai mic, dar autoconsum PV redus și control slab al vârfurilor
BESS minim	100-150 kWh	Preluare parțială PV și protecție la vârfuri scurte	Acceptabil dacă bugetul este limitat
BESS recomandat	150-250 kWh	Stocare PV, limitare vârfuri, flexibilitate operațională	Soluție recomandată pentru etapa revizuită
BESS extins	300-500 kWh	Extindere flotă, rute urbane, DC rapid mai intens	Pentru faze ulterioare, după monitorizarea consumului real

Tabelul 85. Funcționalități recomandate pentru sistemul EMS/SCADA

Funcționalitate	Descriere	Utilitate pentru proiect
Monitorizare încărcătoare	Stare, putere, energie, alarme, sesiuni de încărcare	Control operațional zilnic
Monitorizare SOC vehicule	Nivel baterie înainte/după cursă	Planificarea încărcării și prevenirea riscului de autonomie
Management simultaneitate	Limitarea puterii totale atunci când se încarcă mai multe vehicule	Evitarea depășirii puterii contractate
Integrare PV/BESS	Control producție, stocare, descărcare și autoconsum	Reducerea costului mediu al energiei
Raportare KPI	km electrici, kWh/km, energie PV, emisii evitate	Monitorizare către Consiliul Raional și finanțatori
Export date	Fișiere lunare Excel/CSV pentru audit și raportare	Validarea ipotezelor din studiul de fezabilitate

5.8 Depou, mentenanță și siguranță operațională

Pentru etapa-pilot nu este obligatorie construirea imediată a unui depou complex. Se recomandă utilizarea Gării Auto Sîngerei ca nod operațional de bază, cu amenajarea unei zone dedicate pentru parcare nocturnă, încărcare, verificări tehnice zilnice și dispecerat. Pe termen mediu, această zonă poate fi dezvoltată într-un mic hub de mobilitate electrică, cu copertine fotovoltaice, puncte de încărcare publică și spațiu de mentenanță ușoară.

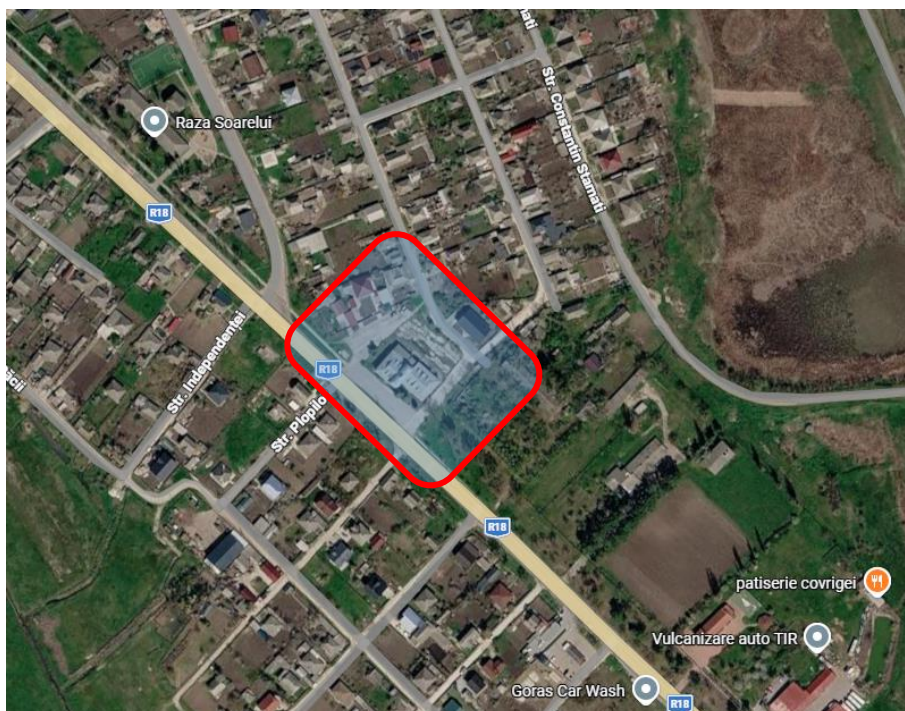

Figura 5.12. Amplasamentul Gării Auto Singerei și spațiul posibil pentru stații de încărcare

Tabelul 86. Cerințe tehnice minime pentru amenajarea punctului de operare la Gara Auto Singerei

Componentă	Cerință minimă	Observații
Parcare vehicule	minimum 5 locuri pentru etapa-pilot	marcaj, protecție, acces facil la încărcătoare
Racordare electrică	min. 160 kW instalat pentru varianta recomandată	aviz operator distribuție, tablou general, protecții
Încărcare	2 x DC 60 kW + 2 x AC 22 kW	configurație recomandată pentru flexibilitate
Dispecerat	spațiu mic pentru operator / monitorizare	program curse, bilete, monitorizare GPS
Mentenanță ușoară	zonă de verificare zilnică și curățenie	fără intervenții complexe asupra bateriilor
Siguranță	stingătoare, semnalizare, proceduri HV	instruire personal, acces controlat

Sursa: Propunere tehnică de lucru pentru etapa-pilot.

Mentenanța vehiculelor electrice trebuie organizată pe trei niveluri: verificări zilnice efectuate de șofer, mentenanță periodică de bază realizată de operatorul local și intervenții specializate efectuate de furnizor sau service autorizat. În contractele de achiziție se recomandă includerea unui pachet de garanție extinsă pentru baterie și invertoare, instruirea personalului și livrarea pieselor de schimb critice.

Tabelul 87. Plan minim de mentenanță pentru flota electrică

Periodicitate	Activități principale	Responsabil
Zilnic	Verificare nivel baterie, anvelope, lumini, frâne, uși, curățenie	Șofer / dispecer

Săptămânal	Verificare cabluri încărcare, conectori, sistem climatizare, erori software	Operator local
Lunar	Diagnoză consum, verificare suspensie, frâne, sistem electric auxiliar	Operator + service
Trimestrial	Mentenanță preventivă, actualizări software, verificare încărcătoare	Service autorizat
Anual	Revizie tehnică completă, raport baterie SOH, audit de siguranță	Furnizor / service autorizat

Sursa: Bune practici pentru operarea flotelor electrice și recomandări ale producătorilor.

Tabelul 88. Cerințe de siguranță pentru vehicule electrice și stații de încărcare

Risc / cerință	Măsură propusă	Efect așteptat
Baterii HV	instruire personal, interdicție de intervenție neautorizată	reducerea riscului electric
Încărcătoare DC	verificare periodică, protecții diferențiale, semnalizare	siguranță la operare nocturnă
Incendiu	stingătoare adecvate, proceduri de izolare, acces pompieri	continuitate și prevenire
Iarnă	precondiționare vehicul, rezervă de autonomie 20-30%	evitarea întreruperii curselor
Pasageri	podea joasă, rampă, camere, informare audio/vizuală	accesibilitate și confort

Sursa: Sinteză tehnică pentru proiectarea și operarea flotei electrice.

5.9 Sistem de management al flotei și grafic propus de implementare

Implementarea transportului electric nu trebuie limitată la achiziția vehiculelor. Pentru a obține economie reală și predictibilitate, operatorul trebuie să utilizeze un sistem de management al flotei. Acesta va monitoriza poziția vehiculelor, consumul kWh/km, nivelul bateriei, respectarea graficului, numărul de curse, kilometrajul și alertele de mentenanță. Datele generate vor permite actualizarea anuală a studiului și pregătirea extinderii serviciului.

Tabelul 89. Funcționalități recomandate pentru sistemul de management al flotei

Funcționalitate	Rol practic	Utilizator principal
GPS și urmărire traseu	monitorizarea curselor și punctualității	operator, Consiliul Raional
Monitorizare baterie SOC/SOH	planificarea încărcării și mentenanței	operator, furnizor vehicule
Consum kWh/km	evaluarea performanței pe rută și sezon	operator, consultant energetic
Ticketing / numărare pasageri	date reale pentru venituri și cerere	operator, APL-uri
Raportare lunară	km parcurși, costuri, emisii evitate	Consiliul Raional, finanțator
Alertare mentenanță	reducerea riscului de avarii	operator și service autorizat

Sursa: Propunere de sistem operațional pentru etapa-pilot și extindere.

Graficul propus de implementare este structurat pe o perioadă de 12 luni pentru etapa-pilot, pornind de la actualizarea datelor de mobilitate și terminând cu lansarea serviciului electric pe rutele prioritare. Achiziția vehiculelor și instalarea stațiilor de încărcare trebuie corelate, deoarece livrarea vehiculelor înainte de finalizarea infrastructurii poate genera întârzieri și costuri suplimentare.

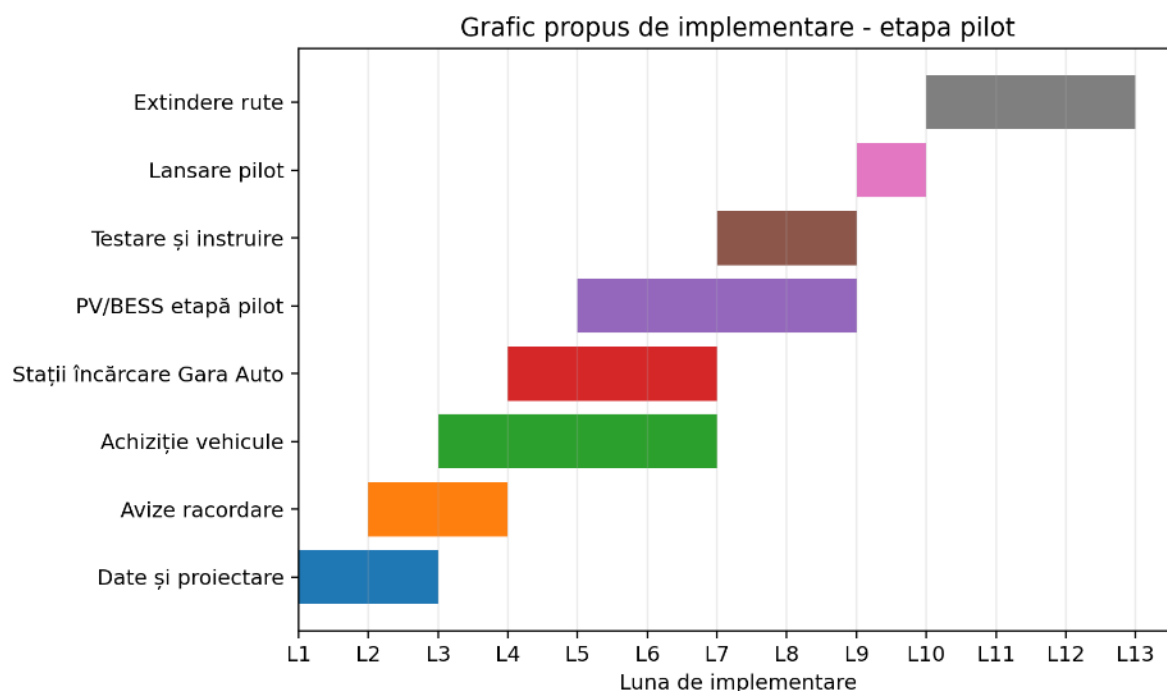

Figura 69. Grafic propus de implementare pentru etapa-pilot

Sursa: Propunere autor. Calendarul va fi ajustat după sursa de finanțare, procedurile de achiziție și avizele tehnice.

Tabelul 90. Etape propuse de implementare

Nr.	Etapă	Conținut	Perioadă	Responsabil
1	Actualizare date mobilitate	colectare pasageri, confirmare rute, consultări publice	Luna 1-2	Consiliul Raional / consultant
2	Aviz de racordare și proiectare încărcare	verificarea puterii disponibile la Gara Auto Sîngerei	Luna 2-4	operator distribuție / proiectant
3	Pregătire achiziții	specificații vehicule, încărcătoare, garanții, mentenanță	Luna 3-5	beneficiar / consultant
4	Achiziție vehicule și stații	licitație, evaluare, contractare	Luna 4-7	beneficiar
5	Instalare infrastructură	stații DC/AC, tablouri, protecții, eventual PV pilot	Luna 5-8	antreprenor
6	Testare și instruire	probe, instruire șoferi și tehnicieni	Luna 8-9	furnizor / operator
7	Lansare pilot	operare pe R1-R4, monitorizare lunară	Luna 9-12	operator transport
8	Extindere	rute suplimentare, creșterea frecvenței, integrare PV/BESS	după 12 luni	Consiliul Raional

Sursa: Propunere de implementare etapizată pentru studiul de fezabilitate.

Pentru achiziția publică a vehiculelor electrice, caietul de sarcini trebuie să evite specificarea unui singur model și să formuleze cerințe funcționale minime. Astfel, se asigură concurență între

furnizori și se permite selectarea celui mai bun raport calitate-preț. Pentru Sîngerei, cerințele-cheie sunt autonomia reală în sezon rece, capacitatea de transport, compatibilitatea cu încărcarea nocturnă la Gara Auto, accesibilitatea pentru persoane cu mobilitate redusă și disponibilitatea service-ului regional.

Tabelul 91. Criterii tehnice minime recomandate pentru achiziția vehiculelor

Criteriu	Cerință recomandată	Motivare
Autonomie reală	minimum 170 km pentru R1-R2; minimum 230 km pentru R3; minimum 270 km pentru R4	Autonomia trebuie declarată pentru condiții reale, nu doar ciclu idealizat
Rezervă de iarnă	minimum 20-30% peste parcursul zilnic	Necesară pentru încălzirea habitaculului și condiții de drum dificile
Încărcare	compatibilitate CCS2 sau standard european echivalent	Permite utilizarea stațiilor DC/AC din hubul de la Gara Auto
Accesibilitate	podea joasă sau rampă, loc pentru cărucior, bare de sprijin	Condiție socială importantă pentru localitățile rurale
Garanție baterie	minimum 8 ani sau limită de km echivalentă	Reduce riscul financiar al operatorului
Service	service autorizat în Moldova sau România, timp maxim de intervenție definit	Condiție critică pentru continuitatea transportului public
Monitorizare	date SOC, consum, erori, localizare GPS, export raport lunar	Necesare pentru urmărirea economiilor și raportarea către finanțator

Sursa: Criterii formulate pe baza profilului operațional al rutelor Sîngerei și a bunelor practici de achiziție pentru flote electrice.

Figura 70. Exemple de sisteme de încărcare rapidă pentru autobuze electrice

Figura 71.. Exemplu de minibus electric

Opțiuni locale disponibile pentru vehicule auto electrice autobuze. Din perspectiva pieței, opțiunile de achiziție nu trebuie limitate la furnizori foarte mari. Pentru Moldova sunt relevante atât companiile europene cu reprezentanțe regionale, cât și producătorii din Turcia, China sau România, cu condiția asigurării garanției, pieselor și service-ului. Documentul tehnic transmis menționează explicit opțiuni precum Karsan, Yutong, Solaris și IVECO eDaily, iar aceste modele pot fi utilizate ca repere tehnice în caietul de sarcini, fără a restrânge competiția.

Tabelul 92. Furnizori / repere tehnice care pot fi analizați în etapa de achiziție

Model / reper	Origine și rețea de suport	Tip vehicul	Rută potrivită	Observații
Karsan e-JEST	Turcia / rețea regională România-Moldova	minibus urban compact	R1, R2, servicii cu cerere redusă-medie	bun pentru străzi înguste și cost redus de operare
IVECO eDaily Minibus	IVECO / rețea regională inclusiv România și Moldova	minibus electric pe platformă comercială	R1, R2, parțial R3	avantaj la service și piese pentru platforme comerciale
Yutong E7S	China / furnizori regionali și licitații internaționale	minibus/midibus 7 m	R2, R3, vehicul de rezervă	capacitate mai mare și autonomie bună
Solaris Urbino 10.5 Electric	Polonia / Solaris Bus & Coach	autobuz electric compact	R4, eventual R3 în scenariul extins	capacitate mare, autonomie ridicată, cost inițial mai mare
Echivalent european/chinez/român	în funcție de licitație	vehicul electric 6-10,5 m	toate rutele, după specificație	poate reduce costul dacă sunt respectate garanțiile și service-ul

Tabelul 93. Formule utilizate pentru verificarea autonomiei și a încărcării

Indicator	Formulă	Explicație
Energie zilnică vehicul	$E_{zi} = km_{zi} \times cEV$	unde cEV este consumul specific, kWh/km
Energie cu pierderi de încărcare	$E_{inc} = E_{zi} \times 1,10$	se include pierdere tehnică de 10%
Putere medie de încărcare nocturnă	$P_{med} = E_{inc} / 8h$	pentru încărcare între orele 22:00-06:00
Autonomie minimă recomandată	$A_{min} = km_{zi} \times 1,25$	rezervă de 25% pentru sezon rece și devieri
Cost anual energie EV	$CEV = k_{man} \times cEV \times \text{tarif kWh}$	tarif efectiv poate include PV și rețea
Economie operațională	$E_{con} = OPEX_{actual} - OPEX_{EV}$	include combustibil/energie și mentenanță

Aplicarea acestor formule confirmă că infrastructura de încărcare de la Gara Auto poate fi dimensionată gradual. În faza pilot este suficientă o putere instalată de aproximativ 160 kW pentru încărcare flexibilă, chiar dacă necesarul mediu nocturn este mai mic. Diferența reprezintă rezervă operațională pentru încărcarea vehiculului de rezervă, întâzieri în program, zile de iarnă și creșterea treptată a numărului de curse.

Tabelul 94. Parametri care trebuie validați înainte de lansarea achiziției

Parametru	Metodă de validare	Impact asupra proiectului
Număr real de pasageri	numărări în teren 5-7 zile	corectarea capacității vehiculelor
Distanțe GIS finale	măsurare trasee și stații	confirmarea autonomiei
Starea drumurilor	inspecție comună CR/APL/operator	alegerea vehiculului și a suspensiei
Putere disponibilă la Gara Auto	aviz de racordare de la operatorul de distribuție	dimensionarea încărcătoarelor
Tarif electric și potențial PV	analiză furnizor energie și teren/acoperișuri	actualizarea costului pe km
Oferte comerciale	minim 3 oferte comparabile	actualizarea CAPEX și TCO

Sursa: Listă de verificare pentru etapa următoare de proiectare și finanțare.

5.10 Verificarea capacității rețelei electrice și condiții tehnice de racordare

Chiar dacă energia zilnică necesară pentru cele cinci rute nu este foarte mare în raport cu capacitatea unui hub electric, racordarea trebuie proiectată prudent. Puterea instalată totală poate depăși 190 kW dacă se montează 6 puncte AC de 22 kW și o stație DC de 60 kW. Totuși, datorită încărcării inteligente, puterea simultană utilizată poate fi limitată la aproximativ 110-150 kW în etapa de bază.

Tabelul 95. Puterea instalată și puterea simultană recomandată

Componentă	Putere instalată	Regim de utilizare	Putere simultană recomandată
5 stații AC 22 kW	110 kW	încărcare nocturnă pentru vehicule active	60-90 kW prin management de sarcină
6 stații AC 22 kW	132 kW	variantă recomandată pentru 5 active + rezervă	70-110 kW prin management de sarcină
Stație DC 60 kW	60 kW	utilizare ocazională / rezervă	0-60 kW, nu simultan cu toate AC la maxim
BESS	50-100 kW inverter orientativ	limitare vârfuri și suport PV	conform proiectului electric
PV 150 kWp	150 kWp DC	producție diurnă	racordare conform avizului și inverterului
Putere simultană de proiectare	—	regim controlat EMS	150-250 kW recomandat pentru aviz inițial

Tabelul 96. Cerințe tehnice minime pentru racordare și siguranță

Element	Cerință minimă	Observație
Aviz de racordare	obligatoriu înainte de achiziții	Va confirma puterea disponibilă și costurile reale
Post transformare	250 kVA etapa de bază; 400 kVA pentru extindere	Dimensiunea finală depinde de simultaneitate și de DC rapid
Tablouri electrice	protecții diferențiale, suprasarcină, măsurare separată	Necesare pentru siguranță și audit energetic
Împământare și protecție trăsnet	conform normelor aplicabile	Important pentru stații, PV și BESS
Protecție anti-incendiu	deteție, stingătoare, distanțe, semnalizare	BESS și stațiile DC necesită reguli clare
Cabluri și trasee	dimensionare pentru extindere	Recomandabil tubulatură/canale cu rezervă
Contorizare	separată pentru încărcare, PV, BESS	Utilă pentru raportare către finanțator

5.11 Evaluarea energetică și economică preliminară a infrastructurii de încărcare

Pentru rutele revizuite, costul energetic anual depinde de ponderea energiei produse local și utilizate pentru încărcare. În scenariul de bază se poate menține ipoteza unui mix de energie: o parte din rețea și o parte din PV utilizată direct sau prin BESS. Cu cât crește autoconsumul PV, cu atât scade costul mediu al energiei pe kilometru și crește reziliența economică a serviciului.

Tabelul 97. **Comparația costurilor energetice anuale pentru scenariul revizuit**

Scenariu energie	Necesar anual utilizat	Cost mediu energie	Cost anual estimat	Observație
Doar rețea	117.2 MWh/an	3,03 lei/kWh	355 mii lei/an	Simplu operațional, dar cost mai mare și emisii indirecte mai mari
Mix 55% PV/BESS	117.2 MWh/an	aprox. 2,08 lei/kWh	244 mii lei/an	Scenariu recomandat pentru etapa de bază
PV majoritar extins	117.2 MWh/an	aprox. 1,73 lei/kWh	203 mii lei/an	Posibil după optimizare și extindere BESS

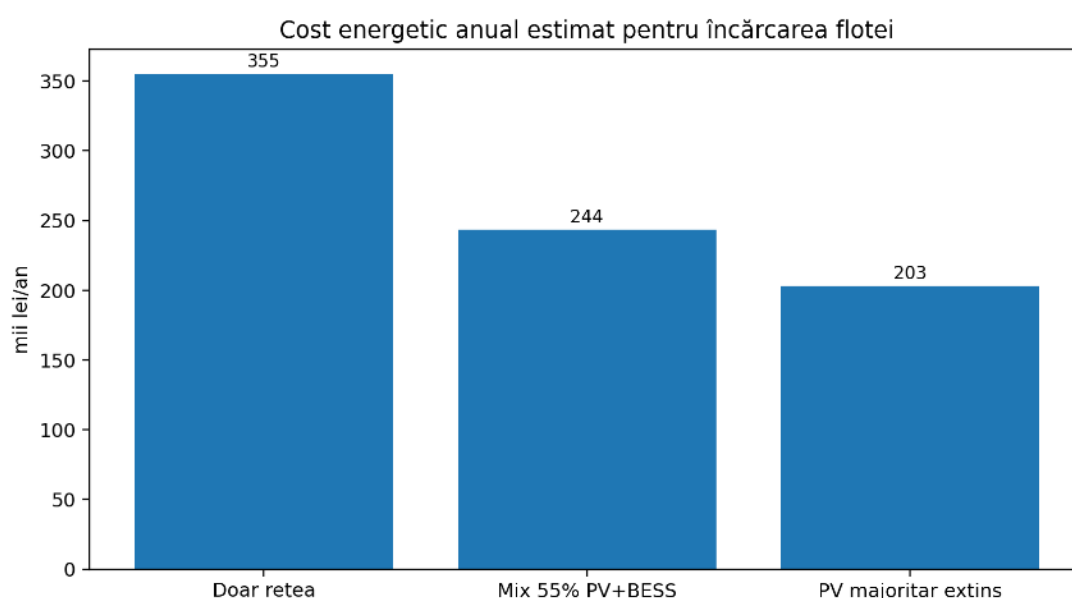

Figura 72. Costul energetic anual estimat pentru încărcarea flotei revizuite

Tabelul 98. **Etapile propuse de implementare a infrastructurii de încărcare, PV și BESS**

Etapă	Conținut tehnic	Rezultat așteptat
Etapă 1 - validare	măsurare GIS, program rute, aviz racordare, verificare teren	date finale pentru proiectare
Etapă 2 - proiect tehnic	scheme electrice, amplasare stații, PV, BESS, devize	documentație de achiziție
Etapă 3 - achiziție	stații AC/DC, PV, BESS, EMS/SCADA, lucrări civile	contracte semnate
Etapă 4 - instalare	lucrări la Gara Auto, racordare, instalare încărcătoare	hub funcțional
Etapă 5 - integrare	conectare PV/BESS, configurare EMS, testare siguranță	sistem energetic integrat

Etapa 6 - pilot	încărcare controlată pentru 5 rute, colectare KPI	validare consumuri reale

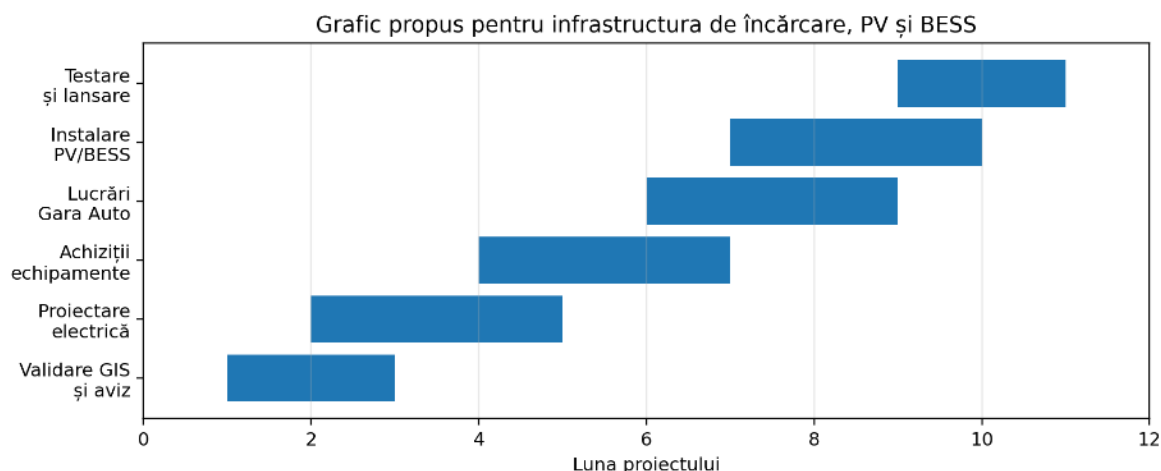

Figura 73. Grafic propus de implementare pentru infrastructura de încărcare, PV și BESS

5.12 Specificații tehnice minime pentru achiziția stațiilor de încărcare

Specificațiile tehnice trebuie formulate astfel încât să nu limiteze concurența, dar să asigure compatibilitatea cu vehiculele electrice, siguranța de operare și posibilitatea de monitorizare. Pentru transport public se recomandă echipamente robuste, cu garanție, service regional, comunicare standardizată și posibilitate de integrare într-un sistem EMS/SCADA.

Tabelul 87. Specificații tehnice minime pentru încărcătoarele propuse

Echipament	Cerințe minime recomandate	Motiv
Stații AC 22 kW	trifazat, 400 V, minim 22 kW, protecții integrate, contorizare, acces controlat	încărcare nocturnă pentru vehicule active
Stație DC 60 kW	CCS2, reglaj putere, contorizare, ecran/indicator, comunicare OCPP	rezervă operațională și încărcare accelerată
Pregătire DC 120-125 kW	fundație, cabluri dimensionate, spațiu în tablou, canalizații	permite extindere fără lucrări majore
OCPP / comunicare	OCPP 1.6J sau echivalent superior	integrare în managementul energetic
Garanție și service	minim 24 luni, timp de intervenție definit	reduce riscul de indisponibilitate
Protecții electrice	suprasarcină, scurtcircuit, diferențial, supratensiune	cerință de siguranță pentru exploatare publică
Interfață date	export sesiuni, kWh, timp încărcare, alarme	necesar pentru raportare lunară și finanțatori

5.13 Lucrări civile, securitate și organizarea fluxurilor în Gara Auto

Amenajarea fizică a hub-ului este la fel de importantă ca echipamentele electrice. Vehiculele trebuie să poată intra, parca, încărca, ieși și reveni pe traseu fără conflict cu pasagerii, pietonii, vehiculele private sau activitățile comerciale din zonă. În proiectul tehnic, fluxurile trebuie desenate explicit, iar stațiile AC/DC trebuie amplasate astfel încât cablurile să nu traverseze căi pietonale.

Tabelul 99. Lucrări și amenajări necesare în zona charging hub

Categorie lucrări	Conținut orientativ	Observații
Platformă/parcare	marcaje pentru 6 vehicule electrice, zonă rezervă și manevră	trebuie dimensionată pentru autobuze/midibuze
Fundații stații	socuri, canale, protecții mecanice	se prevăd și pentru extindere
Cablare și tablouri	canalizații, cabluri, tablouri, contorizare	dimensionare cu rezervă tehnică
Iluminat și CCTV	iluminat exterior, camere, control acces	protecție pentru investiție și siguranță
Semnalizare	indicatoare, zone pietonale, reguli de încărcare	necesare pentru exploatare clară
Securitate anti-incendiu	stingătoare, distanțe de siguranță, proceduri	mai ales pentru BESS și DC
Drenaj și protecții	evacuare ape, protecție împotriva inundațiilor locale	important pentru echipamente electrice

5.14 Scenarii de etapizare a infrastructurii electrice

Pentru a reduce riscurile investiționale, infrastructura poate fi implementată etapizat. Totuși, chiar dacă achiziția vehiculelor se face gradual, lucrările de bază la Gara Auto trebuie proiectate cu viziune de extindere. Este mai eficient să se prevadă de la început trasee de cabluri, spații de echipamente și capacitate de tablou pentru extindere, decât să se refacă lucrările civile după lansarea pilotului.

Tabelul 100. Scenarii de etapizare a puterii și echipamentelor

Scenariu	Echipare minimă	Flotă deservită	Avantaje	Limitări
Pilot minim	3-4 AC 22 kW + 1 DC 60 kW; pregătire PV	2-3 vehicule	CAPEX redus și testare rapidă	Nu acoperă confortabil toate cele 5 rute
Etapă de bază recomandată	5-6 AC 22 kW + 1 DC 60 kW + PV 150 kWp + BESS 150-250 kWh	5 active + 1 rezervă	Echilibru între investiție, funcționalitate și risc	Necesită finanțare nerambursabilă
Etapă extinsă	6-8 AC + DC 120-125 kW + BESS 300-500 kWh	rute suplimentare/urbane	Pregătită pentru extindere locală	Se justifică după date reale de operare
Hub regional	capacitate >300 kW, multiple DC, PV extins	flotă raională extinsă	impact regional ridicat	Necesită proiect separat și buget major

5.15 Date care trebuie colectate înainte de proiectarea finală

Capitolul 6 utilizează date de planificare adecvate studiului de fezabilitate, însă proiectarea finală trebuie să se bazeze pe date confirmate. Prioritare sunt avizul de racordare, măsurarea traseelor și validarea graficului zilnic, deoarece acestea pot influența simultan dimensiunea flotei, puterea de încărcare, capacitatea BESS și costurile de investiție.

Tabelul 101. Checklist de date necesare pentru etapa următoare

Nr.	Date necesare	De ce sunt necesare	Responsabil posibil
1	Aviz de racordare pentru Gara Auto Sîngerei	confirmă puterea disponibilă, costul și condițiile tehnice	Primăria / operator distribuție
2	Măsurători GIS pentru cele 5 rute	confirmă km/zi, puncte de întoarcere și opriri	proiectant / consultant
3	Grafic zilnic final pe fiecare rută	confirmă ferestrele de încărcare și numărul de vehicule	Consiliul Raional / operator
4	Plan cadastral și regim juridic teren	necesar pentru stații, PV, BESS și lucrări civile	Primăria / Consiliul Raional
5	Date privind umbrirea și orientarea PV	confirmă producția anuală și schema de montaj	proiectant PV

6	Specificații vehicule selectate	confirmă consumul real, capacitatea bateriei și conectorii	grup achiziții
7	Reguli de operare și securitate	necesare pentru exploatare sigură a încărcării nocturne	operator / beneficiar

5.16 Concluzii ale capitolului 5

Revizuirea capitolului confirmă că noile cinci rute operaționale pot fi deservite printr-un hub centralizat de încărcare la Gara Auto Sîngerei. Necesarul de energie al flotei este estimat la circa 101,9 MWh/an fără rezervă și 117,1 MWh/an cu rezervă operațională de 15%. Această valoare poate fi gestionată printr-o combinație de stații AC 22 kW, o stație DC 60 kW, sistem PV de 150 kWp, BESS de 150-250 kWh și management inteligent al încărcării.

Soluția recomandată este instalarea a 5-6 puncte AC 22 kW pentru încărcare nocturnă, completate de o stație DC 60 kW pentru situații de rezervă. Puterea instalată totală poate ajunge la circa 170-190 kW, însă prin EMS/SCADA puterea simultană poate fi limitată și gestionată. Pentru avizul de racordare se recomandă solicitarea unei puteri de proiectare suficient de flexibile, orientativ 150-250 kW în etapa de bază, cu posibilitate de extindere.

Capacitatea PV de 150 kWp rămâne justificată și după revizuirea rutelor, deoarece producția anuală estimată poate depăși necesarul anual al flotei. Totuși, pentru utilizarea eficientă a energiei solare, BESS și managementul energetic sunt necesare. În etapa de proiectare finală, toate valorile trebuie validate prin GIS, aviz de racordare, ofertare tehnică și specificațiile exacte ale vehiculelor selectate.

Tabelul 102. Sinteza soluției tehnice propuse

Element	Soluție recomandată	Comentariu
Rute pilot	4 rute intercomunale	R1-R4, conform capitolelor 2-4
Program	2 curse dus-întors/zi/rută	dimineața și seara
Flotă activă	4 vehicule electrice	1 vehicul/rută
Rezervă	1 vehicul electric	pentru continuitatea serviciului
Încărcare	Gara Auto Sîngerei	încărcare nocturnă 22:00-06:00
Infrastructură minim recomandată	2 x DC 60 kW + 2 x AC 22 kW	extensibilă pentru faza II
Sistem management	GPS, SOC, consum kWh/km, raportare	necesar pentru monitorizare și finanțatori

Sursa: Sinteză autor pe baza analizei tehnice și operaționale din capitol.

6 Rețeaua de stații de încărcare și integrarea energiei solare PV

Capitolul 7 prezintă soluția tehnică propusă pentru infrastructura de încărcare a vehiculelor electrice destinate rutelor intercomunale prioritare ale raionului Sîngerei. Analiza pornește de la scenariul operațional stabilit în capitolele precedente: patru coridoare de transport, două curse dus-întors pe zi pentru fiecare rută, încărcare nocturnă la Gara Auto Sîngerei și posibilitatea integrării energiei solare fotovoltaice pentru reducerea costurilor de exploatare.

Logica tehnică propusă este una etapizată și prudentă: în faza inițială se recomandă un nod principal de încărcare la Gara Auto Sîngerei, deoarece toate vehiculele pornesc și revin în același punct, iar administrarea flotei este mai simplă. În fazele ulterioare pot fi analizate puncte secundare de încărcare rapidă pe coridoarele cu distanțe mai mari, în special pe direcțiile spre Bălți/Biruința/Alexândreni și Dumbrăvița/Chișcăreni.

În Nota Conceptuală a beneficiarului este menționată existența unei stații private de încărcare rapidă de 125 kW în orașul Sîngerei, aceasta demonstrând potențialul tehnic al zonei, dar nefiind suficientă pentru un sistem public raional integrat. Din acest motiv, studiul tratează infrastructura de încărcare ca o componentă separată a investiției, cu puteri dedicate, management energetic și, după caz, sistem fotovoltaic și baterii staționare.

Tabelul 103. Date de intrare pentru dimensionarea infrastructurii de încărcare

Indicator	Valoare de lucru	Observație
Număr rute prioritare	5	Rute stabilite în capitolele 2-4
Regim operațional	2 dus-întors/zi/rută	Specific fiecărei rute
Punct principal de încărcare	Gara Auto Sîngerei	Încărcare nocturnă la depou
Zile de operare	300 zile/an	Ipoteză de planificare
Necesar electric total	circa 507 kWh/zi	Include rezervă de iarnă de 15%
Consum anual EV	circa 152.2 MWh/an	Pentru etapa-pilot cu 4 vehicule active
Sistem PV recomandat	150 kWp	Dimensionat pentru compensarea energetică anuală
BESS opțional	150-250 kWh	Pentru reducerea vârfurilor și utilizarea locală a PV

Sursa: calcul autor pe baza lungimilor rutelor din capitolul 4.

6.1 Infrastructura existentă de încărcare și rolul Gării Auto Sîngerei (în proiectare)

La momentul elaborării studiului, infrastructura de încărcare pentru vehicule electrice în raionul Sîngerei este încă la nivel incipient. Nota Conceptuală menționează existența unei stații private de încărcare rapidă de 125 kW în orașul Sîngerei, ceea ce confirmă posibilitatea tehnică de racordare a unor echipamente de putere relevantă în zona urbană. Totuși, o stație privată nu poate fi considerată automat infrastructură operațională pentru o flotă publică, deoarece sunt necesare

condiții stabile de acces, programare, tarifyare, prioritate de încărcare, mentenanță și responsabilitate contractuală.

Se recomandă instalarea unui parc fotovoltaic destinat alimentării necesităților de consum ale vehiculelor electrice preconizate. Se recomandă o stație PV de 150 kW putere amplasată nu departe pe terenul adiacent stației de epurare al orașului. Puterea de 150 kW a fost aleasă deoarece din punct de vedere legal este mai ușor de obținut avizul de racordare de la rețea pentru puteri de pînă la 200 kW. Ulterior aceasta va putea fi mărită pînă la 200 kW peak

Stația se preconizează cu sisteme de acumulare de energie BESS de capacitate de 400 kWh.

Pentru flota propusă în proiect, punctul principal de încărcare trebuie să fie amplasat la Gara Auto Sîngerei. Această alegere este justificată tehnic prin concentrarea rutelor în același punct de plecare și întoarcere, existența spațiilor de staționare, posibilitatea organizării graficului de exploatare și avantajul încărcării nocturne. Încărcarea noaptea reduce presiunea asupra programului de operare, permite utilizarea unor încărcătoare de putere medie și prelungește durata de viață a bateriilor în raport cu încărcarea rapidă frecventă.

În faza de proiect tehnic, amplasamentul Gării Auto trebuie verificat din punct de vedere juridic, electric și funcțional. Se vor confirma drepturile asupra terenului, spațiul disponibil pentru 4-6 locuri de încărcare, posibilitatea de instalare a unui post de transformare dedicat sau extinderea celui existent, accesul autospecialelor de intervenție, traseele cablurilor și condițiile de siguranță pentru pasageri și personal.

În paralel, se recomandă păstrarea opțiunii de interconectare cu stația privată de 125 kW, printr-un acord de rezervă sau utilizare ocazională. Aceasta poate funcționa ca punct de încărcare rapidă de avarie, fără a înlocui însă infrastructura dedicată a proiectului.

Tabelul 104. Rolul locațiilor posibile pentru infrastructura de încărcare

Locație	Rol în etapa I	Rol în etapa II / extindere	Observație tehnică
Gara Auto Sîngerei	nod principal de încărcare nocturnă	depozit, dispecerat și management flotă	locația prioritară recomandată
Stația privată 125 kW	punct de referință tehnică	încărcare de avarie sau contractată	necesită acord cu proprietarul
Capăt R3 - Dumbrăvița/Chișcăreni	nu este obligatoriu în etapa I	posibil punct rapid 60-120 kW	util la creșterea frecvenței
Capăt R4 - Bălți/Biruința/Alexăndreni	nu este obligatoriu în etapa I	posibil punct rapid/opportunity	important pentru rute lungi
Teren/acoperiș public în Sîngerei	suport pentru PV	extindere PV și BESS	se verifică cadastral și structural

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

6.2 Locații strategice pentru stații noi și criterii de amplasare

Pentru un sistem raional de transport electric, amplasarea stațiilor de încărcare trebuie să urmeze logica rețelei de rute. Întrucât toate coridoarele analizate pornesc din orașul Sîngerei, soluția minimă fezabilă constă în amenajarea unui charging hub unic la Gara Auto. Această configurație reduce costurile investiționale inițiale, simplifică exploatarea și permite monitorizarea centralizată a consumului de energie.

Criteriile principale pentru alegerea locației sunt: apropierea de capătul de rută, posibilitatea de parcare sigură peste noapte, accesul la rețeaua electrică de medie sau joasă tensiune, existența

terenului public sau a unui regim juridic clar, distanța față de locuințe și zone pietonale aglomerate, posibilitatea instalării PV și, după caz, a bateriilor staționare.

Gara Auto Sîngerei răspunde cel mai bine acestor criterii, deoarece reprezintă nodul natural al transportului raional. În plus, încărcarea nocturnă poate fi coordonată cu programul de lucru al șoferilor, iar vehiculele pot fi parcate în mod organizat, cu acces la curățare, verificări tehnice și mentenanță curentă.

Pentru etapa II, se recomandă analizarea unui punct de încărcare rapidă pe coridorul R4, unde apar cele mai mari distanțe zilnice și legătura cu Bălți/Biruința/Alexăndreni. O astfel de stație poate reduce riscul operațional în sezonul rece și permite extinderea numărului de curse fără creșterea excesivă a capacității bateriilor vehiculelor.

Tabelul 105. Criterii de selectare a locației pentru stațiile de încărcare

Criteriu	Importanță	Cerință minimă	Aplicare la Gara Auto Sîngerei
Acces rutier	foarte ridicată	intrare/ieșire sigură pentru autobuze	favorabilă
Spațiu disponibil	foarte ridicată	min. 4-6 locuri de parcare/încărcare	de verificat prin măsurare
Putere electrică disponibilă	foarte ridicată	min. 120-180 kW în etapa I	necesită aviz operator distribuție
Regim juridic teren	ridică	proprietate publică sau drept de folosință	de confirmat cadastral
Siguranță și acces public	ridică	separare zona de încărcare de fluxul pietonal	se proiectează prin marcaje și garduri
Extindere PV/BESS	medie-ridică	teren/acoperiș pentru 100-150 kWp	de analizat pe amplasament

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Tabelul 106. Configurația propusă a charging hub-ului de la Gara Auto Sîngerei

Componentă	Capacitate recomandată	Rol	Observație
Încărcător AC nr. 1	22 kW	încărcare minibus R1	poate fi înlocuit cu DC 30 kW dacă vehiculul nu acceptă AC rapid
Încărcător AC nr. 2	22 kW	încărcare minibus R2	încărcare nocturnă 6-8 ore
Încărcător DC nr. 1	60 kW	încărcare midibus R3	putere suficientă pentru 150-180 kWh/noapte
Încărcător DC nr. 2	60 kW	încărcare midibus/autobuz R4	poate fi extins la 90 kW
Stație rapidă opțională	120-125 kW	rezervă, extindere și încărcare rapidă	poate fi etapa II
Management încărcare	limitare 120-150 kW	reducere vârfuri de sarcină	necesar pentru tarif și rețea

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

6.3 Tipuri de încărcare și dimensionarea puterii instalate

Pentru rutele analizate în raionul Sîngerei se recomandă încărcarea la depou peste noapte ca soluție de bază. Documentul tehnic privind autobuzele electrice indică pentru încărcarea la depou puteri tipice de 11-22 kW AC sau 30-60 kW DC pentru vehicule care revin la bază și pot sta la încărcare 4-8 ore. Pentru operațiuni cu utilizare intensă, încărcătoarele rapide DC de 90-180 kW pot asigura încărcări în timp scurt, însă cresc costul investiției și solicită mai mult rețeaua electrică.

Calculul de dimensionare folosește un interval de încărcare de 7 ore, între aproximativ 22:00 și 05:00, cu posibilitatea extinderii până la ora 06:00. Pentru fiecare rută se determină energia zilnică necesară și puterea medie minimă a încărcătorului. Se aplică o rezervă de 15% pentru consum suplimentar în sezonul rece, încălzire habitacul, variații de trafic, degradarea treptată a bateriei și eventuale devieri de traseu.

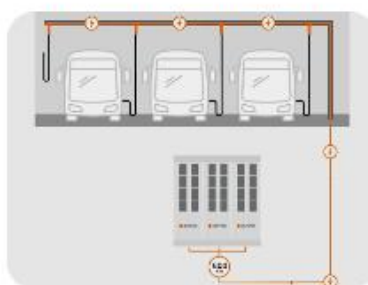
Tabelul 107. Comparația modurilor de încărcare pentru flota Sîngerei

Tip încărcare	Putere uzuală	Avantaje	Limitări	Recomandare pentru proiect
AC depou	11-22 kW	cost redus, impact mic asupra rețelei, bun pentru noapte	lent pentru baterii mari	adekvat pentru R1-R2
DC depou putere medie	30-60 kW	echilibru bun între timp și cost	necesită racordare mai robustă	recomandat pentru R3-R4
DC rapid	90-180 kW	încărcare rapidă, util în avarie	CAPEX și putere instalată mai mari	opțional etapa II
Pantograf/opportunity	150-450 kW	încărcări foarte rapide la capete	nejustificat pentru etapa-pilot rurală	nu se recomandă în etapa I

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Electric Bus Charging Strategy: De...
Bus CMMS

Electric Bus Depot Charging | Kem...
Kempower

Depot charging - eCity powered b...
eCity powered by Solaris

Figura 74. Exemplu de soluții de încărcare la depou pentru autobuze electrice

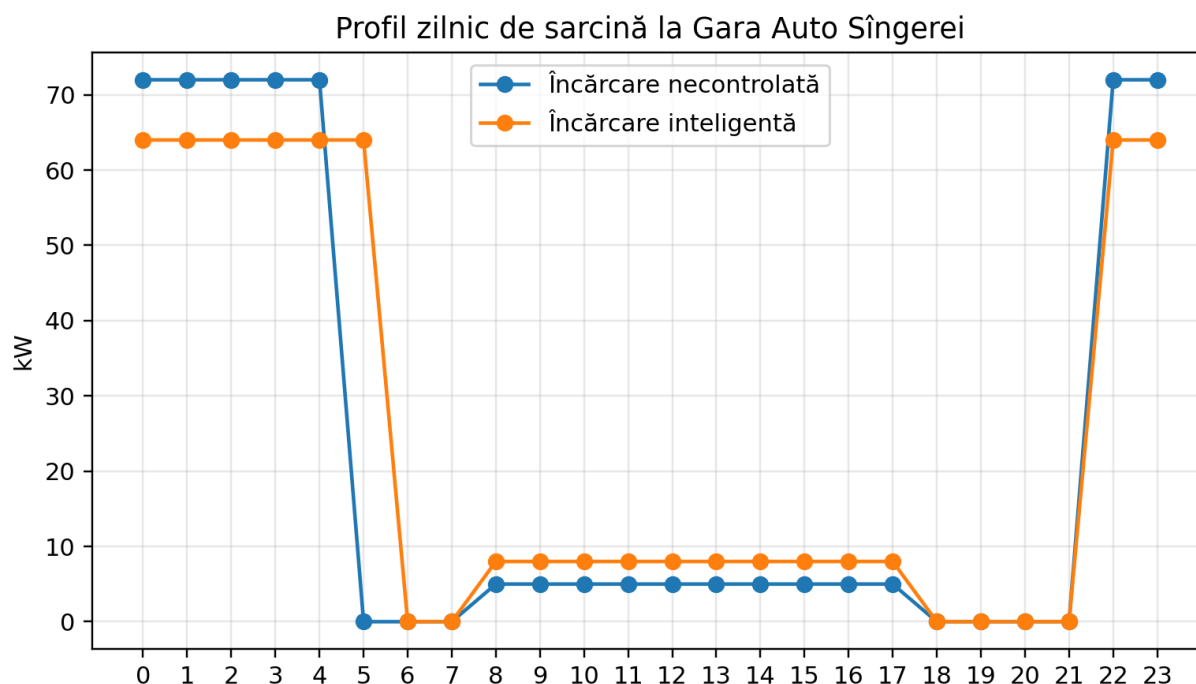

Figura 75. Profil zilnic orientativ de sarcină pentru încărcarea la Gara Auto Sîngerei

Sursa: modelare autor, scenariu cu încărcare nocturnă.

6.4 Integrarea energiei solare fotovoltaice pentru alimentarea stațiilor

Integrarea energiei solare PV reprezintă o componentă esențială a proiectului, deoarece reduce costul energiei pentru încărcare și crește caracterul demonstrativ al investiției. În cazul raionului Sîngerei, producerea locală a energiei electrice este potrivită pentru proiect deoarece parcursul vehiculelor este previzibil, iar consumul anual de energie poate fi estimat cu suficientă precizie încă din faza de fezabilitate.

Pentru etapa I, consumul anual al flotei este estimat la aproximativ 152.2 MWh/an. La un randament specific orientativ de 1200 kWh/kWp/an pentru zona de nord a Republicii Moldova, capacitatea PV necesară pentru compensarea anuală a consumului ar fi de circa 127 kWp. Se recomandă dimensionarea unei centrale fotovoltaice de 150 kWp, pentru a acoperi consumul anual al flotei, pierderile, consumurile auxiliare ale charging hub-ului și o mică rezervă pentru extindere.

Deoarece vehiculele se vor încărca în principal noaptea, energia PV produsă în timpul zilei nu poate fi utilizată integral în mod direct fără un mecanism de compensare, autoconsum în alte clădiri publice sau stocare. De aceea, studiul recomandă două opțiuni complementare: racordarea centralei PV într-un sistem de compensare/contractare energetică conform cadrului legal aplicabil și instalarea unui BESS opțional pentru transferul unei părți din producția diurnă spre seară/noapte.

Amplasamentele PV trebuie căutate prioritar în zona Gării Auto, pe acoperișuri publice apropiate, parări cu copertine solare sau terenuri publice din oraș. Pentru fiecare amplasament se vor verifica regimul juridic, umbrirea, orientarea, rezistența structurii acoperișului, distanța până la tablourile electrice și condițiile de racordare.

Tabelul 108. Dimensionarea preliminară a sistemului fotovoltaic

Indicator	Valoare	Comentariu
Consum EV anual	152.2 MWh/an	4 vehicule active, 300 zile/an
Producție specifică PV	1200 kWh/kWp/an	valoare orientativă pentru planificare

Capacitate PV minimă	127 kWp	pentru compensarea energiei EV
Capacitate PV recomandată	150 kWp	include pierderi și rezervă
Producție PV anuală estimată	180.0 MWh/an	la 150 kWp
Grad de acoperire energetică anuală	118%	acoperire bilanțieră, nu neapărat orară

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

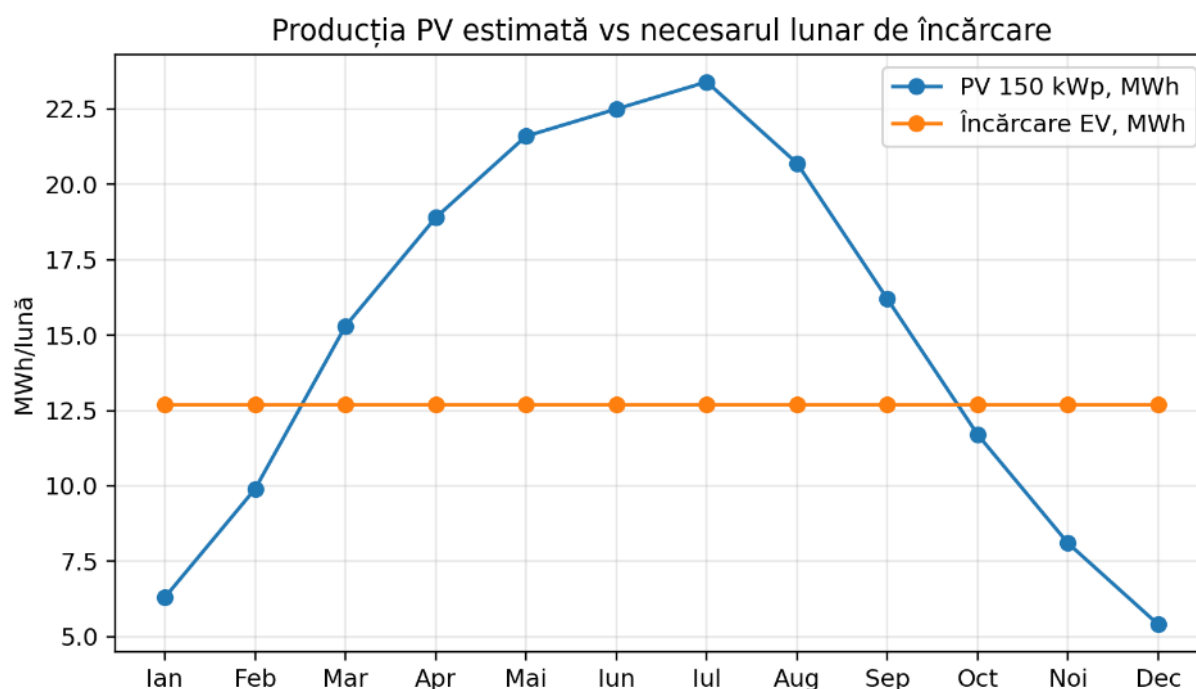

Figura 76. Producția PV estimată comparativ cu necesarul lunar de încărcare

Tabelul 109. Opțiuni de amplasare pentru sistemul PV

Amplasament	Avantaje	Limitări	Acțiune necesară
Acoperiș clădire Gara Auto	aproape de consum, pierderi mici	Nu este suficient acoperiș	expertiză acoperiș și măsurare suprafață
Parcare cu copertine PV	umbrire vehicule, imagine publică bună	cost mai mare al structurii	schiță arhitecturală și deviz
Teren public lângă Gara Auto	extindere ușoară, mentenanță facilă	necesită teren liber și pază	verificare cadastrală
Acoperișuri ale instituțiilor publice	poate compensa consumuri locale	mai multe puncte de racordare	inventar acoperișuri
Teren municipal separat	capacitate mare, ușor de orientat	distanță față de încărcare	analiză de racordare și cabluri

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Deci cea mai bună opțiune este amplasarea pe un teren municipal disponibil care are și o infrastructură electrică (linie sau transformator în apropiere). Astfel a fost aleasă locația din imaginea de mai jos care are suficient suprafață, este practic orizontal (fără înclinație) și nu are obiecte în apropiere care să umbrească locul.

Figura 77. Locația propusă pentru amplasarea stației PV pentru Gara auto (vehicule electrice)
 Amplasarea exactă și terenul exact va fi determinat prin hotărîrea administrației publice locale

Figura 78. Vederea terenului de la fața locului

Figura 79. Linia electrică din apropierea terenului indicat

6.5 Sistem de stocare și management energetic

Sistemul de stocare BESS nu este obligatoriu pentru lansarea proiectului, dar crește flexibilitatea și reziliența charging hub-ului. Rolul principal al bateriei staționare este de a prelua o parte din energia PV produsă ziua și de a o livra seara/noaptea pentru încărcarea vehiculelor. În plus, BESS poate reduce vârful de putere cerut din rețea atunci când mai multe vehicule se încarcă simultan.

Pentru etapa I, se recomandă analizarea unei baterii de 350-400 kWh, cu putere de descărcare de 175-225 kW. O astfel de capacitate poate acoperi aproximativ 30-50% din necesarul zilnic al flotei în scenariul de bază, în funcție de gradul de încărcare al bateriei, producția PV din ziua respectivă și programul exact de operare. În faza inițială, bateria poate fi inclusă ca opțiune separată în deviz, pentru a permite finanțatorului selectarea pachetului optim.

Managementul energetic este esențial chiar și fără baterie. Încărcătoarele trebuie să permită controlul puterii, programarea sesiunilor de încărcare, prioritizarea vehiculelor care pleacă primele

dimineata și limitarea puterii totale absorbite din rețea. Sistemul EMS trebuie să monitorizeze energia livrată fiecărui vehicul, costul pe rută, randamentul încărcării, consumul specific kWh/km și eventualele abateri de la program.

O arhitectură recomandată este: contor principal inteligent, tablou de distribuție dedicat, încărcătoare AC/DC cu protocol de comunicare OCPP, sistem EMS/SCADA, posibil BESS, monitorizare PV și raport lunar pentru Consiliul Raional/operatorul de transport. Această arhitectură permite trecerea de la simple stații de încărcare la un sistem public de mobilitate gestionat pe bază de date.

Tabelul 110. Scenarii pentru BESS și management energetic

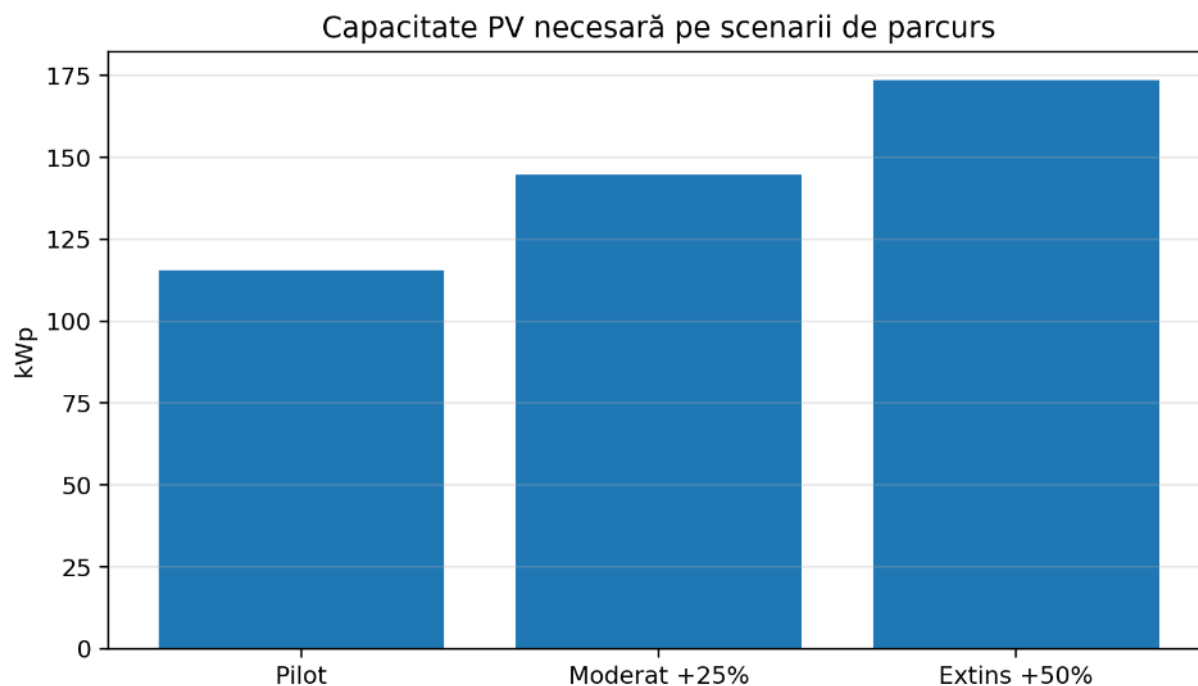
Scenariu	BESS	Putere limită rețea	Avantaj	Recomandare
A - fără BESS	0 kWh	160-180 kW	cost inițial minim	posibil pentru etapa pilot
B - BESS minim	150 kWh	120-150 kW	reduce vârful și permite utilizarea parțială a PV	recomandat dacă rețeaua este limitată
C - BESS recomandat	250 kWh	100-130 kW	crește autoconsumul PV și reziliența	opțiune optimă dacă există finanțare
D - BESS extins	400+ kWh	sub 100 kW	pregătire pentru flota extinsă	etapa II/III

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Tabelul 111. Funcționalități recomandate pentru sistemul EMS/SCADA

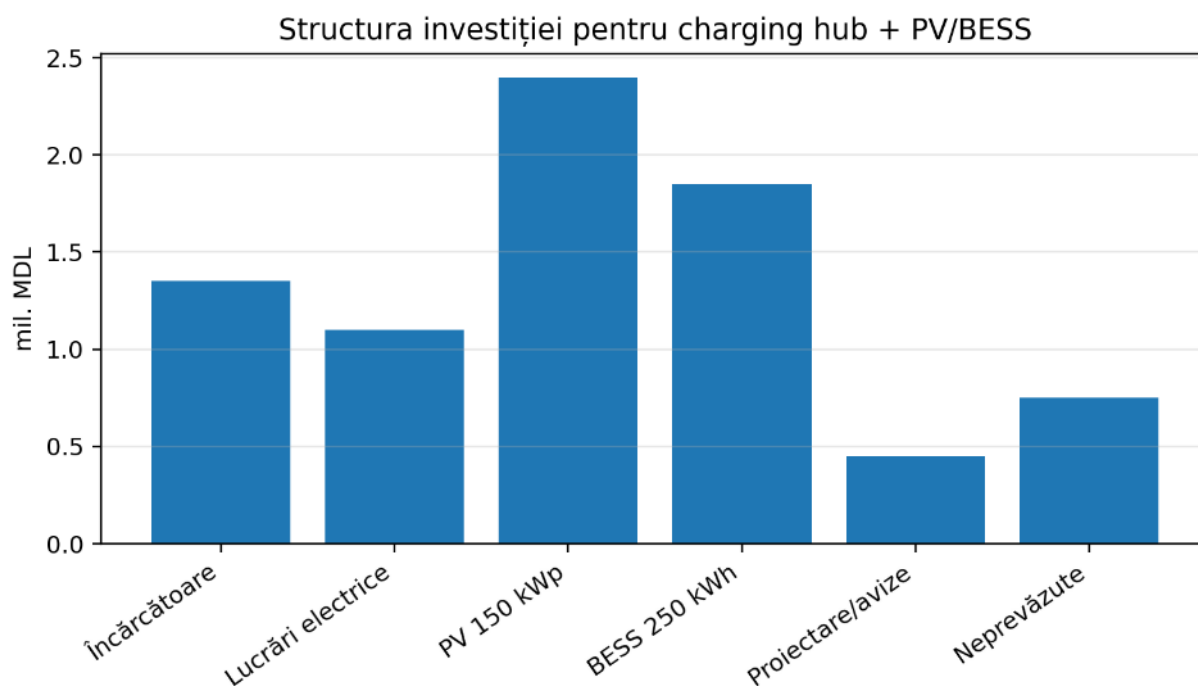
Funcție	Descriere	Beneficiu
Programare încărcare	setarea orelor și puterii pe fiecare vehicul	reducerea vârfurilor
Prioritizare vehicule	vehiculul cu plecare timpurie primește prioritate	continuitate operațională
Monitorizare SOC	urmărirea nivelului bateriei vehiculului	evitarea plecărilor cu baterie insuficientă
Raportare pe rută	kWh, km, cost, emisii evitate	bază pentru optimizare
Integrare PV/BESS	control fluxuri energie locală	maximizarea autoconsumului
Alerte tehnice	erori încărcătoare, suprasarcină, temperaturi	mentenanță preventivă

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Figura 80. Capacitatea PV necesară în scenarii de creștere a parcursului

Sursa: calcul autor, pe baza scenariilor de creștere a kilometrajului.

Figura 81. Structura orientativă a investiției pentru charging hub, PV și BESS

Sursa: estimări preliminare de fezabilitate.

6.6 Verificarea capacității rețelei electrice și condiții tehnice de racordare

Verificarea capacității rețelei electrice este o condiție obligatorie înainte de aprobarea soluției finale. Nota Conceptuală indică expres necesitatea analizării capacității rețelelor electrice de încărcare din raion, luând ca model de succes stația de 125 kW existentă. Pentru Gara Auto Sîngerei, studiul recomandă solicitarea unui aviz preliminar de racordare de la operatorul de distribuție, cu indicarea puterii simultane necesare, a scenariului de extindere și a eventualului sistem PV/BESS.

În scenariul tehnic recomandat, puterea instalată nominală a încărcătoarelor este de 164 kW, fără a include o stație rapidă opțională. Totuși, prin management inteligent, puterea maximă absorbită simultan poate fi limitată la aproximativ 120-150 kW. Dacă se instalează și o stație DC rapidă de 120-125 kW pentru rezervă sau extindere, puterea contractuală ar trebui analizată la nivel de 250-300 kW sau gestionată prin limitare dinamică.

Pentru siguranță și scalabilitate, se recomandă examinarea unei soluții cu post de transformare dedicat de 250 kVA pentru etapa I sau 400 kVA pentru etapa extinsă. Alegerea finală depinde de capacitatea rețelei de medie tensiune, distanța până la punctul de racordare, costul lucrărilor electrice și decizia privind instalarea BESS.

Soluția trebuie să includă protecții electrice, împământare, iluminat, supraveghere video, protecție mecanică a cablurilor, marcaje de siguranță și separarea zonei de încărcare față de fluxurile de pasageri. Pentru conectori se recomandă compatibilitate europeană: Type 2 pentru AC și CCS2 pentru DC, în concordanță cu practica UE privind interoperabilitatea infrastructurii de încărcare.

Tabelul 112. Puterea instalată și puterea simultană recomandată

Element	Putere nominală	Putere simultană gestionată	Observație
2 încărcătoare AC	2 x 22 kW = 44 kW	20-40 kW	pentru R1-R2
2 încărcătoare DC	2 x 60 kW = 120 kW	80-120 kW	pentru R3-R4
Total etapa I	164 kW	120-150 kW	cu management inteligent
Stație DC rapidă opțională	120-125 kW	doar la nevoie	etapa II sau avarie
PV 150 kWp	150 kW DC	variabil ziua	nu reduce automat puterea nocturnă fără BESS
BESS 250 kWh	75-125 kW	shaving vârfuri	opțional dar recomandabil

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Tabelul 113. Cerințe tehnice minime pentru racordare și siguranță

Domeniu	Cerință recomandată	Comentariu
Racordare	aviz operator distribuție pentru 150-300 kW	în funcție de etapizare
Post transformare	250 kVA etapa I / 400 kVA extindere	de confirmat prin proiect electric
Conectori	Type 2 AC și CCS2 DC	compatibilitate europeană
Protecții	RCD, protecții suprasarcină, SPD, împământare	obligatoriu în proiect
Comunicare	OCCP/EMS/SCADA	monitorizare și raportare
Siguranță fizică	marcaje, bariere, iluminat, CCTV	separare față de pasageri
Măsurare	contor principal și contoare pe încărcător	costuri pe rută/vehicul
Plan urgență	proceduri incendiu/baterii/defecțiuni	instruire personal

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Figura 82. Linia electrică și un transformator deja existent la locația respectivă

Soluția poate fi în extinderea liniei existente sau în construcția unei linii noi cu amplasarea unui transformator propriu de alimentare.

Acest lucru va fi cunoscut doar în urma obținerii avizului de racordare de la operatorul de rețea RED-Nord care va indica în secțiunea Condițiilor tehnice de racordare dacă are capacitate suficientă sau va indica construcția unui tronson de linie de la capacitatea cea mai apropiată disponibilă

Figura 83. Stații BESS compacte (stocare 200-500 kWh)

Stațiile de stocare compacte moderne pot fi amplasate în câmp deschis nemijlocit pe terenul de amplasare al panourilor PV și invertorului, nu necesită condiții speciale de amplasare decât cele standard de securitate electrică

6.7 Evaluarea energetică și economică preliminară a infrastructurii de încărcare

Pe baza consumului zilnic estimat, trecerea de la vehicule convenționale pe motorină/benzină la vehicule electrice reduce semnificativ costul energiei pe kilometru. În scenariul de lucru, costul energiei electrice din rețea este de 4,50 MDL/kWh, iar costul energiei echivalente din PV este estimat la 2,20 MDL/kWh. Prețul motorinei este considerat 23,50 MDL/l, iar consumul vehiculelor actuale variază între 12 l/100 km pentru microbuze și 24-28 l/100 km pentru autobuze medii de tip Mercedes-Benz/DAF.

În aceste condiții, costul anual al combustibilului pentru rutele analizate este estimat la aproximativ 796 mii MDL/an, iar costul energiei electrice din rețea la aproximativ 685 mii MDL/an. Dacă energia este compensată parțial prin PV, costul energetic echivalent poate scădea la aproximativ 335 mii MDL/an. Aceste rezultate justifică introducerea infrastructurii de încărcare ca investiție separată, deoarece ea este elementul care permite transformarea economiilor energetice în economii bugetare reale.

Din punct de vedere al emisiilor, vehiculele actuale ar genera aproximativ 90.8 tCO₂/an pe cele patru rute analizate. Vehiculele electrice au emisii locale zero; dacă energia este preluată integral din rețea, emisiile indirecte depind de mixul energetic, iar dacă energia este compensată prin PV, impactul climatic scade suplimentar. Beneficiul local imediat rămâne reducerea poluării la nivelul localităților, reducerea zgomotului și creșterea confortului pentru pasageri.

6.8 Grafic propus de implementare a infrastructurii de încărcare și PV

Implementarea infrastructurii de încărcare trebuie corelată cu achiziția vehiculelor. Nu se recomandă procurarea flotei înainte de confirmarea racordării electrice și a locurilor de încărcare. De asemenea, nu se recomandă instalarea PV fără clarificarea modului de utilizare a energiei produse: autoconsum, compensare, livrare în rețea sau stocare.

Graficul propus prevede o perioadă de circa 16 luni până la operarea pilot stabilizată. Primele două luni sunt dedicate confirmării soluției, avizelor și colectării datelor. Urmează proiectarea tehnică, achizițiile, lucrările de racordare și montajul stațiilor/PV/BESS. După punerea în funcțiune se recomandă cel puțin 3 luni de operare pilot și optimizare a programului de încărcare.

Tabelul 114. Etapele propuse de implementare

Etapă	Perioadă	Activități principale	Rezultat
1. Confirmare amplasament	Luna 1-2	măsurări, cadastru, consultări, fotografii teren	locăție confirmată
2. Aviz de racordare	Luna 1-3	cerere operator distribuție, putere solicitată, soluție tehnică	condiții de racordare
3. Proiectare tehnică	Luna 3-5	proiect electric, PV, BESS, stații, securitate	documentație pentru achiziție
4. Achiziții	Luna 5-8	licitație stații, PV/BESS, lucrări electrice	contracte semnate
5. Lucrări și montaj	Luna 8-12	post transformare, cabluri, stații, PV, BESS	infrastructură instalată
6. Testare	Luna 12-13	probe, integrare EMS, recepție	punere în funcțiune
7. Operare pilot	Luna 13-16	monitorizare încărcări, consumuri, rute	parametri optimizați

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

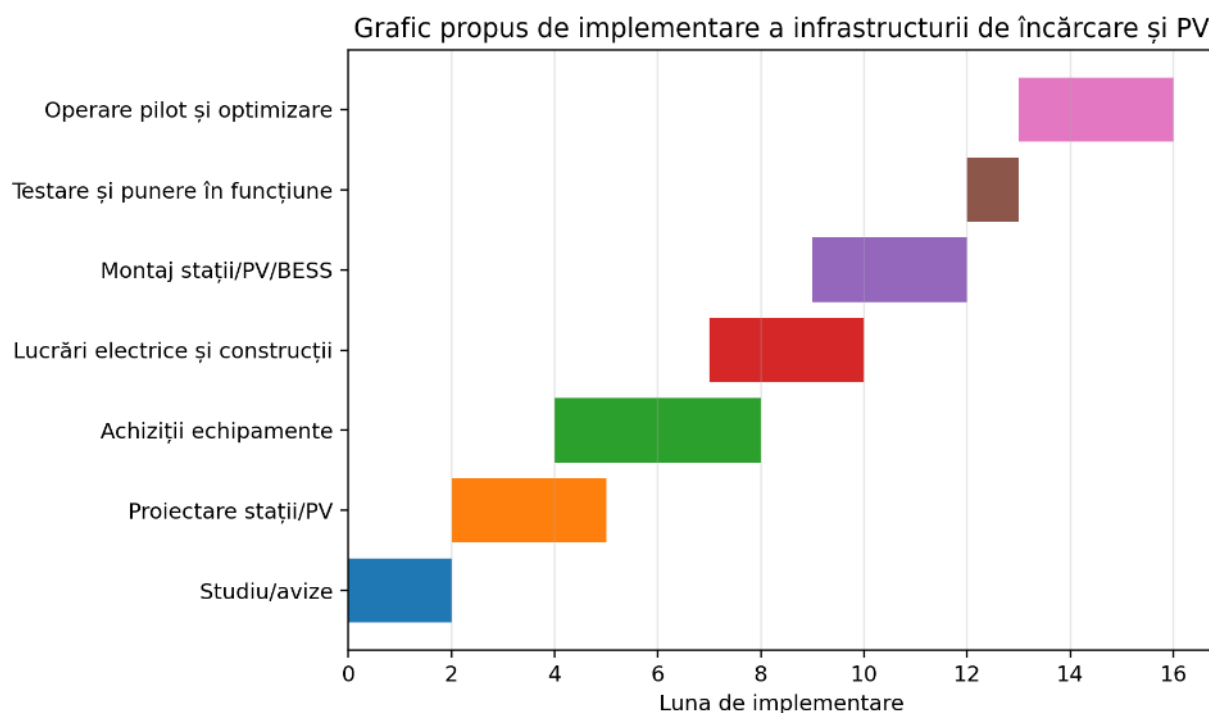

Figura 84. Grafic propus de implementare pentru charging hub, PV și BESS

Sursa: elaborat de autor.

6.9 Concluziile generale ale capitolului

Analiza variantelor confirmă că menținerea situației actuale nu este recomandată, iar modernizarea exclusiv diesel poate fi considerată doar o soluție tranzitorie. Variantele electrice sunt compatibile cu noul scenariu operațional deoarece parcursurile zilnice ale celor cinci rute sunt acoperibile prin încărcare nocturnă centralizată, iar consumul anual total cu rezervă rămâne compatibil cu un sistem PV de 150 kWp și BESS de 150-250 kWh.

Varianta recomandată rămâne transportul electric cu încărcare la Gara Auto Sîngerei, integrare PV/BESS și management inteligent al energiei. Pentru diminuarea riscurilor, implementarea trebuie realizată etapizat, cu lansarea unei faze-pilot pe rutele cele mai potrivite și extinderea ulterioară pe toate cele cinci rute operaționale.

Tabelul 99. Riscuri principale pe variante și măsuri de diminuare

Risc	Variantă afectată	Măsură de diminuare
Cerere de pasageri sub prognoză	Toate variantele	Numărători pe 7 zile, consultări APL, ajustare orar
Capacitate electrică insuficientă	S2-S3-S4	Aviz racordare, management de sarcină, BESS
Cost CAPEX peste buget	S2-S3	Licitații pe loturi, cerințe tehnice clare, neprevăzute
Performanță redusă iarna	S2-S3-S4	Rezervă de autonomie 15-20%, încărcare completă noaptea
Disponibilitate service redusă	S2-S3-S4	Contract service, garanție baterie, piese critice

Tabelul 115. **Recomandarea finală privind varianta optimă**

Element	Recomandare
Varianta tehnică recomandată	S3 - transport electric cu încărcare PV/BESS și management inteligent
Modalitate de implementare	S4 - implementare etapizată a S3 pe cele 5 rute operaționale
Flotă minimă	5 vehicule active + 1 vehicul de rezervă
Infrastructură minimă	5-6 stații AC 22 kW + 1 stație DC 60 kW + PV 150 kWp + BESS 150-250 kWh
Condiție obligatorie	Validare GIS, aviz de racordare și date reale de pasageri înainte de achiziții

Analiza tehnică confirmă că infrastructura de încărcare poate fi organizată în mod eficient în jurul Gării Auto Sîngerei, cu încărcare nocturnă pentru cele patru vehicule active aferente rutelor prioritare. Soluția minimă recomandată include două încărcătoare AC de 22 kW și două încărcătoare DC de 60 kW, cu management inteligent al puterii. Pentru extindere sau rezervă operațională poate fi prevăzută o stație DC rapidă de 120-125 kW.

Necesarul energetic zilnic al flotei este estimat la circa 507 kWh/zi, iar consumul anual la circa 152.2 MWh/an. O centrală fotovoltaică de 150 kWp poate acoperi bilanțier consumul anual al flotei și poate reduce substanțial costul energiei, mai ales dacă este combinată cu management inteligent, compensare energetică și, după caz, baterie staționară.

Din perspectivă economică, infrastructura de încărcare și PV permite reducerea costurilor de exploatare față de vehiculele convenționale. Economii anuale estimate numai din diferența de cost energetic pot depăși 111 mii MDL/an în scenariul de alimentare din rețea și pot fi mai mari dacă energia PV este utilizată eficient. Aceste economii vor fi integrate în capitolele următoare privind analiza variantelor tehnice și analiza financiar-economică.

Pentru proiectul tehnic se recomandă: confirmarea amplasamentului Gării Auto, solicitarea avizului de racordare pentru 150-300 kW, verificarea posibilității instalării PV de 150 kWp, analiza opțiunii BESS 150-250 kWh, pregătirea unui plan de securitate pentru încărcare și implementarea unui sistem EMS/SCADA cu raportare lunară pe rută și vehicul.

6.10 Specificații tehnice minime pentru achiziția stațiilor de încărcare

Pentru etapa de achiziție, specificațiile tehnice trebuie formulate suficient de clar pentru a permite ofertarea echipamentelor compatibile cu vehicule electrice de transport public, dar fără a limita artificial concurența. Se recomandă definirea cerințelor prin parametri funcționali: putere, tip conector, compatibilitate cu standarde europene, comunicare, protecții, garanție, mentenanță și capacitate de integrare cu sistemul de management energetic.

Încărcătoarele AC de 22 kW sunt recomandate pentru vehiculele mici care au timp suficient de staționare peste noapte. Pentru vehiculele de capacitate medie se recomandă încărcătoare DC de 60 kW, cu posibilitate de reducere dinamică a puterii. Toate stațiile trebuie să permită raportarea energiei livrate pe vehicul, autentificarea șoferului/operatorului și exportul datelor în format utilizabil pentru analiza lunară a costurilor.

Tabelul 116. Specificații tehnice minime pentru încărcătoarele propuse

Parametru	Încărcător AC 22 kW	Încărcător DC 60 kW	Stație DC rapidă 120-125 kW
Destinație	minibuze R1-R2	midibuze R3-R4, R5	rezervă/opțiune etapa II
Conector	Type 2	CCS2	CCS2, posibil dublu conector

Regim utilizare	nocturn, 6-8 ore	nocturn/operațional	rapid sau avarie
Comunicare	OCPP/Modbus	OCPP/EMS	OCPP/EMS, limitare dinamică
Protecții	RCD, SPD, supracurent	supracurent, temperatură, izolație	protecții extinse și răcire cablu dacă e cazul
Măsurare	contor intern certificat	contor intern certificat	contor intern certificat
Garanție minimă	2-3 ani	2-3 ani	2-3 ani
Service	local/regional	local/regional	local/regional prioritar

6.11 Lucrări civile, securitate și organizarea fluxurilor în Gara Auto

Instalarea stațiilor de încărcare nu se limitează la echipamentul electric propriu-zis. Charging hub-ul trebuie integrat într-un spațiu de operare sigur pentru vehicule, șoferi, personal tehnic și pasageri. De aceea, proiectul tehnic trebuie să includă lucrări de amenajare, platforme de beton/asfalt, marcaje, protecții mecanice, iluminat, semnalizare și, dacă este cazul, împrejmuire parțială.

Zona de încărcare trebuie separată de zona de așteptare a pasagerilor. Cablurile nu trebuie să traverseze căi pietonale, iar încărcătoarele trebuie protejate împotriva lovirii de către vehicule. Se recomandă amplasarea echipamentelor într-o zonă cu vizibilitate bună și acces facil pentru intervenții, dar fără a bloca fluxurile zilnice ale autogării.

Tabelul 117. Lucrări și amenajări necesare în zona charging hub

Categorie	Lucrări recomandate	Scop tehnic
Platformă staționare	asfalt/beton, marcaje pentru 4-6 vehicule	siguranță și operare organizată
Canalizație cabluri	tuburi, cămine, trasee protejate	protecția cablurilor electrice
Tablou electric	distribuție dedicată, protecții, contorizare	siguranță și separare sarcini
Iluminat și CCTV	corpuri LED, camere video	securitate pe timp de noapte
Protecții mecanice	stâlpi anti-lovire, borduri, bariere	protecția încărcătoarelor
Drenaj local	rigole, evacuare ape pluviale	evitarea acumulărilor de apă
Semnalizare	indicatoare, reguli de acces, marcaje	control fluxuri și siguranță

Figura 85. Exemple de stații compacte BESS încărcare auto

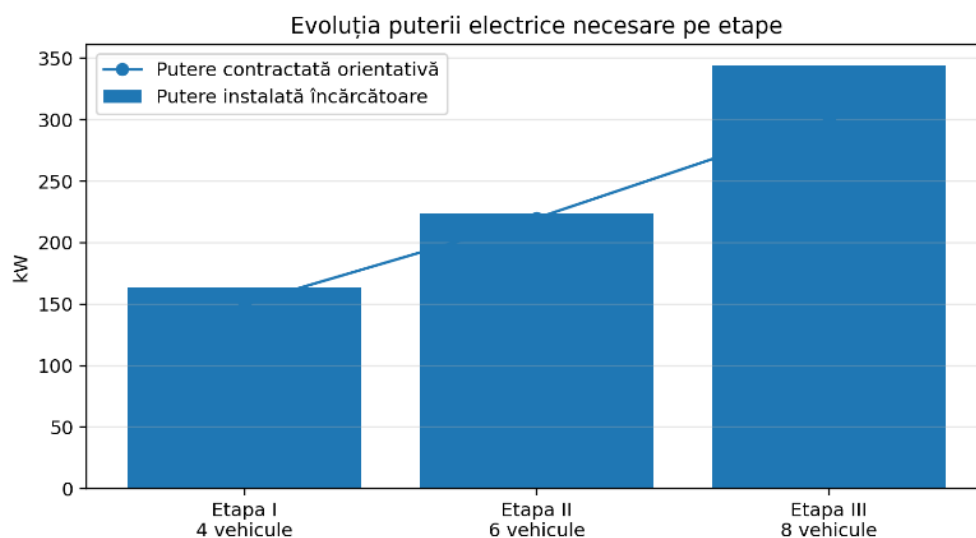
6.12 Scenarii de etapizare a infrastructurii electrice

Pentru evitarea supradimensionării investiției, infrastructura de încărcare poate fi realizată etapizat. Etapa I acoperă strict cele patru rute prioritare și patru vehicule active, cu un vehicul de rezervă. Etapa II permite creșterea frecvenței pe rutele R3 și R4 și introducerea unei curse suplimentare în zilele cu cerere ridicată. Etapa III pregătește extinderea spre alte localități sau crearea unor puncte secundare de încărcare.

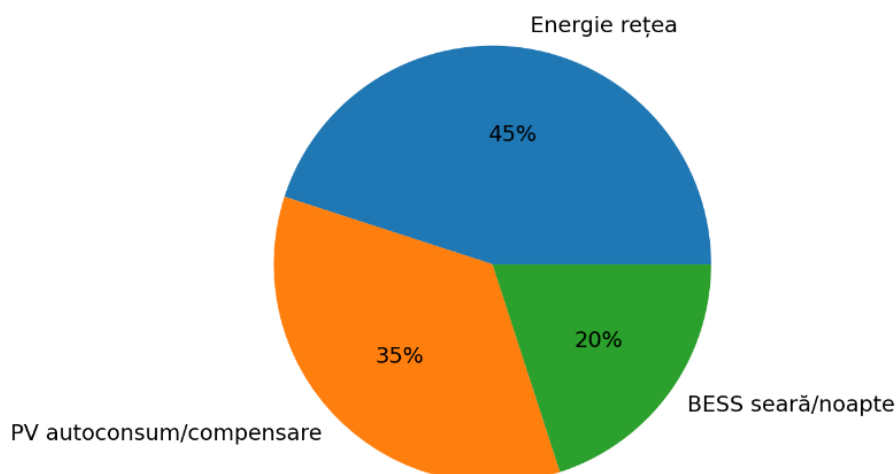
Tabelul 118. Scenarii de etapizare a puterii și echipamentelor

Scenariu	Vehicule active	Încărcătoare recomandate	Putere instalată	PV recomandat	BESS recomandat
Etapa I - pilot	4	2 x 22 kW AC + 2 x 60 kW DC	164 kW	150 kWp	opțional 150-250 kWh
Etapa II - frecvență mărită	6	2 x 22 kW AC + 3 x 60 kW DC	224 kW	200-250 kWp	250-400 kWh
Etapa III - extindere	8	2 x 22 kW AC + 3 x 60 kW DC + 1 x 120 kW DC	344 kW	300-350 kWp	400-600 kWh

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Figura 86. Evoluția puterii electrice necesare pe etape de implementare

Figura 87. Model orientativ de acoperire a energiei de încărcare prin rețea, PV și BESS

6.13 Date care trebuie colectate înainte de proiectarea finală

Înainte de elaborarea proiectului tehnic, beneficiarul trebuie să colecteze un set minim de date de teren. Aceste informații vor reduce riscul de modificări ulterioare ale devizului și vor permite dimensionarea exactă a racordului electric, a sistemului PV, a bateriei staționare și a lucrărilor civile.

Tabelul 119. Checklist de date necesare pentru etapa următoare

Nr.	Date necesare	Instituție responsabilă	Utilizare în proiect

1	Plan cadastral și drept de folosință asupra terenului Gării Auto	Consiliul Raional / Primăria Sîngerei	confirmare amplasament
2	Fotografii și măsurători ale platformei de staționare	echipa de proiect / APL	plan de organizare charging hub
3	Aviz preliminar de racordare 150-300 kW	operator distribuție	dimensionare post transformare
4	Date despre postul de transformare existent	operator distribuție / administrator autogară	estimare lucrări electrice
5	Suprafață disponibilă pentru PV	APL / cadastru / administrator clădire	dimensionare 150 kWp
6	Date orare/lunare de consum ale autogării și clădirilor publice apropiate	administrator autogară / APL	autoconsum PV
7	Confirmarea tipului de vehicule electrice	beneficiar / consultant achiziții	conectori și puteri stații
8	Reguli de acces și pază în zona autogării	administrator autogară	siguranță operațională

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor proiectului și ipotezelor de calcul.

Figura 88. Stație PV deja existentă amplasată în raion (Copăcenii)

7 ANALIZA VARIANTELOR TEHNICE ȘI OPERAȚIONALE

Capitolul compară scenariile tehnice și operaționale posibile pentru modernizarea transportului public intercomunal din raionul Sîngerei. Analiza pornește de la cele patru coridoare prioritare stabilite în capitolele anterioare și de la ipoteza de operare cu două curse dus-întors pe zi pe fiecare rută, cu încărcare nocturnă a vehiculelor la Gara Auto Sîngerei.

Scopul capitolului este selectarea unei variante fezabile și etapizabile, care să poată fi finanțată, operată și extinsă fără a crea presiuni excesive asupra bugetului raional. Variantele sunt evaluate tehnic, economic, social și climatic, utilizând ponderile de selecție menționate în Nota Conceptuală: impact energetic, impact social, caracter inovativ, viabilitate economică și continuitate/sustenabilitate.

Tabelul 120. Ipoteze generale utilizate pentru analiza variantelor

Indicator	Valoare de lucru	Observație
Rute analizate	4 rute intercomunale prioritare	R1 Prepețița, R2 Drăgănești, R3 Dumbrăvița, R4 Alexăndreni/Biruința/Bălți
Program de operare	2 curse dus-întors/zi/rută	o cursă dimineața și una seara
Zile de operare	300 zile/an	ipoteză conservatoare pentru studiu
Parcurs anual total	158 400 km/an	calculat din lungimile rutelor și programul minim
Punct principal de operare	Gara Auto Sîngerei	încărcare nocturnă, parcare, monitorizare și dispecerizare
Vehicule actuale de referință	microbuze/autobuze 10-15 ani; Mercedes-Benz/DAF pe rute mai grele	motorină/benzină; consum și mentenanță ridicate
Vehicule electrice analizate	Karsan e-JEST, IVECO eDaily, Yutong E7S, Solaris Urbino 10.5 Electric	modele orientative; oferta finală se validează prin achiziții

7.1 Varianta 0 - fără investiție

Varianta 0 presupune menținerea modelului actual de transport public, bazat pe vehicule convenționale vechi, operate pe motorină sau benzină. Această variantă nu presupune investiții majore pe termen scurt, dar păstrează toate problemele identificate: costuri ridicate de combustibil, mentenanță imprevizibilă, poluare locală, zgomot, lipsă de confort și accesibilitate redusă.

Pentru calcul, s-a considerat că pe R1 și R2 se utilizează microbuze sau autobuze mici cu consum de aproximativ 17 l/100 km, pe R3 un autobuz mic/mediu cu consum de aproximativ 30 l/100 km, iar pe R4 un vehicul de capacitate mai mare de tip Mercedes-Benz/DAF cu consum de aproximativ 38 l/100 km. Valorile sunt orientative și trebuie confirmate de operatorii existenți, dar sunt realiste pentru vehicule cu vârstă de 10-15 ani utilizate pe rute rurale și periurbane.

Principalul avantaj al Variantei 0 este lipsa investiției inițiale. Totuși, acest avantaj este aparent, deoarece costurile operaționale cresc anual, iar serviciul rămâne vulnerabil la prețul combustibilului, starea vehiculelor și disponibilitatea operatorilor. În plus, varianta nu răspunde obiectivelor raionale privind reducerea emisiilor din transport și nu valorifică existența punctului de încărcare rapidă de 125 kW din orașul Sîngerei.

Tabelul 121. Evaluarea Variantei 0 - menținerea situației actuale

Sursa: analiză proprie.

Criteriu	Avantaj	Limitare	Concluzie
Investiție inițială	nu necesită CAPEX major	nu rezolvă problemele structurale	avantaj pe termen scurt
Cost de operare	fără schimbare organizatorică	cost mare cu motorina și mentenanța	nefavorabil
Calitate serviciu	operatorii cunosc traseele	vehicule vechi, confort redus	slab
Impact climatic	nu necesită infrastructură nouă	emisii CO2 și noxe locale ridicate	neconform cu obiectivele PIEC/SECAP
Risc operațional	model existent	risc de defecțiuni și întreruperi	ridicat
Fezabilitate generală	ușor de menținut temporar	nu este soluție de dezvoltare	nu se recomandă ca variantă finală

Figura 89. Vehicule convențional existente pe rutele raionale

Figura 90. Infrastructura locală, Stație de așteptare în sate

7.2 Varianta 1 - modernizare cu microbuze/autobuze diesel mai eficiente

Varianta 1 presupune înlocuirea treptată a vehiculelor vechi cu microbuze și autobuze diesel mai noi, preferabil cu standarde de emisii Euro VI. Această soluție reduce parțial consumul de combustibil și crește fiabilitatea serviciului, dar menține dependența de combustibili fosili și de fluctuațiile prețului la motorină.

Pentru calculul economic s-a presupus o reducere a consumului de combustibil cu aproximativ 15% față de parcul actual și o reducere a costurilor de mentenanță de la 4,5 lei/km la 3,8 lei/km. Chiar și în aceste condiții, costul anual rămâne mult mai mare decât în scenariile electrice, deoarece energia mecanică este produsă în continuare prin arderea motorinei.

Varianta 1 poate fi acceptată doar ca soluție tranzitorie sau pentru rute unde infrastructura de încărcare electrică nu poate fi realizată imediat. Pentru cele patru rute analizate, lungimile zilnice sunt însă suficient de mici pentru vehicule electrice, iar amplasarea încărcării la Gara Auto Sîngerei reduce semnificativ riscul tehnic al electrificării.

Tabelul 122. Parametrii de calcul pentru Varianta 1

Indicator	Situația actuală	Varianta 1	Observație
Consum combustibil	100% referință	85% din referință	reducere estimată prin vehicule mai noi
Mentenanță	4,5 lei/km	3,8 lei/km	mai puține defecțiuni, dar tehnologie termică păstrată
Emisii locale	ridicate	medii	norme mai bune, dar nu zero emisii
CAPEX	0	cca 370 mii EUR	5 vehicule diesel/microbuze + cheltuieli conexe
Compatibilitate cu PIEC	slabă	parțială	nu asigură decarbonizare reală

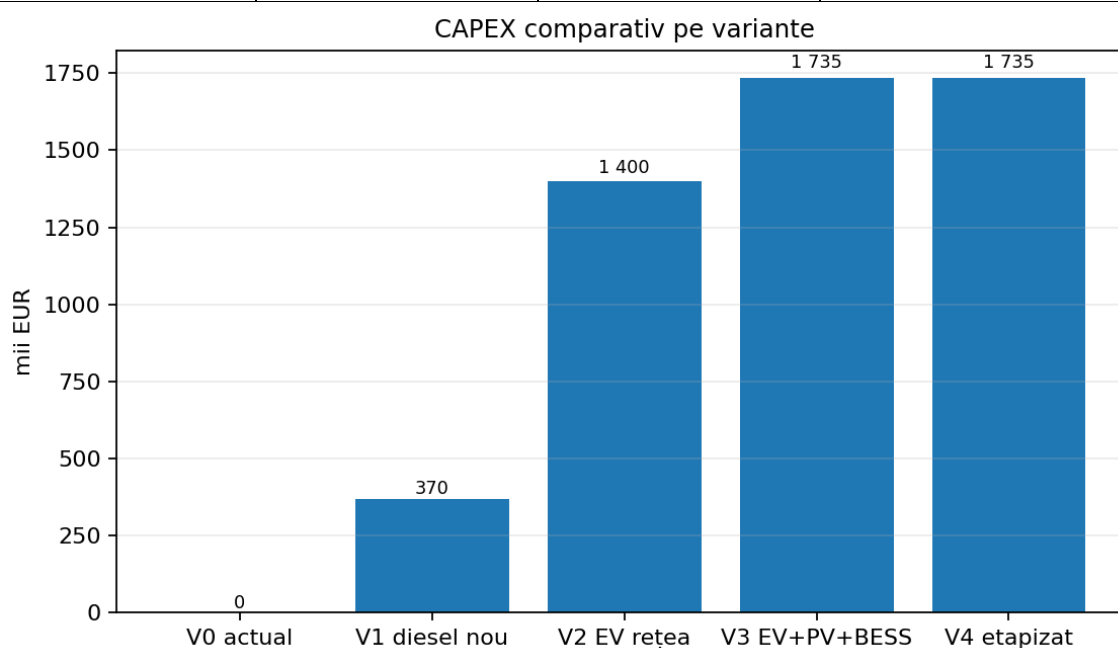

Figura 91. CAPEX comparativ pe variante

7.3 Varianta 2 - vehicule electrice alimentate exclusiv din rețea

Varianta 2 presupune achiziția vehiculelor electrice pentru cele patru rute prioritare și alimentarea lor exclusivă din rețeaua electrică, prin încărcătoare instalate la Gara Auto Sîngerei. În această variantă, investiția include flota, încărcătoarele, lucrările electrice, spațiul de parcare și sistemul minim de monitorizare.

Din punct de vedere operațional, această variantă este fezabilă deoarece parcursul zilnic total este controlabil: R1 - 94 km/zi, R2 - 82 km/zi, R3 - 168 km/zi și R4 - 184 km/zi. Modelele electrice analizate în capitolele anterioare pot acoperi aceste distanțe cu rezerve diferite de autonomie. Pentru R1 și R2 sunt suficiente minibuze electrice compacte, iar pentru R3 și R4 sunt necesare midibuze sau autobuze electrice cu baterii mai mari.

Documentul tehnic privind opțiunile de autobuze electrice indică un consum specific de 0,33-0,42 kWh/km pentru Karsan e-JEST, 0,45-0,52 kWh/km pentru IVECO eDaily, 0,55-0,65 kWh/km pentru Yutong E7S și valori mai mari pentru autobuze electrice urbane de capacitate ridicată. Aceste valori confirmă avantajul energetic al vehiculelor electrice față de vehiculele convenționale.

Limitarea principală a Variantei 2 este faptul că energia electrică este cumpărată integral din rețea. Deși costurile de operare scad considerabil față de motorină, proiectul valorifică doar parțial potențialul local de energie regenerabilă și nu reduce suficient expunerea la tarifele viitoare ale energiei electrice.

7.4 Varianta 3 - transport electric cu încărcare PV și management inteligent

Varianta 3 reprezintă soluția tehnică recomandată pentru obiectivul final al proiectului. Aceasta combină vehicule electrice, stații de încărcare la Gara Auto Sîngerei, sistem fotovoltaic local, stocare BESS opțională și management inteligent al încărcării. Modelul permite reducerea costului energiei utilizate pentru transport și transformă Gara Auto într-un hub de mobilitate electrică raională.

În această variantă, vehiculele sunt încărcate prioritar noaptea, iar sistemul PV produce energia pe parcursul zilei. Energia solară poate fi utilizată direct pentru consumurile auxiliare, pentru încărcarea unor baterii staționare sau pentru compensarea energiei consumate de infrastructura de încărcare, în funcție de cadrul legal și schema de racordare. Integrarea BESS este utilă pentru reducerea vârfurilor de sarcină și pentru creșterea autoconsumului energiei solare.

Avantajul major al Variantei 3 este reducerea simultană a costurilor operaționale, a emisiilor și a dependenței energetice. Comparativ cu Varianta 2, CAPEX-ul este mai mare, dar costul energiei pe termen lung este mai stabil, iar impactul climatic este mai puternic. Această variantă este cea mai apropiată de obiectivele Notei Conceptuale, care prevede integrarea surselor regenerabile pentru alimentarea stațiilor de încărcare.

Tabelul 123. Componentele tehnice ale Variantei 3

Componentă	Soluție propusă	Rol în sistem	Observație
Vehicule electrice	4 active + 1 rezervă în etapa I	transport pasageri pe cele 4 rute	dimensionare finală după sondaj pasageri
Stații de încărcare	AC 22 kW + DC 60 kW, opțional 120-125 kW	încărcare nocturnă și rezervă rapidă	amplasare la Gara Auto Sîngerei

PV	cca 150 kWp în etapa I	reducere cost energie și emisii	poate fi extins după creșterea flotei
BESS	150-250 kWh opțional	stocare, vârfuri, rezervă locală	se confirmă după avizul de racordare
EMS/monitorizare	platformă de management energetic și flotă	programare încărcare, date, raportare	necesar pentru control OPEX
Mentenanță	contract service vehicule + stații + PV	continuitate serviciu	condiție obligatorie de finanțare

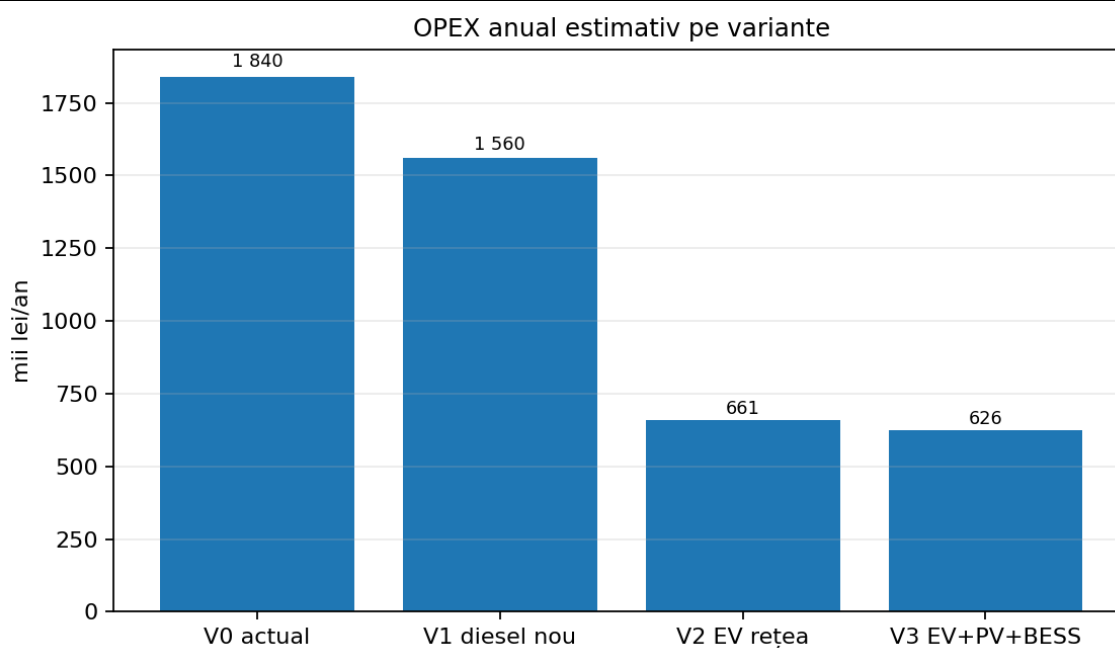

Figura 92. Costuri operaționale anuale estimative pe variante

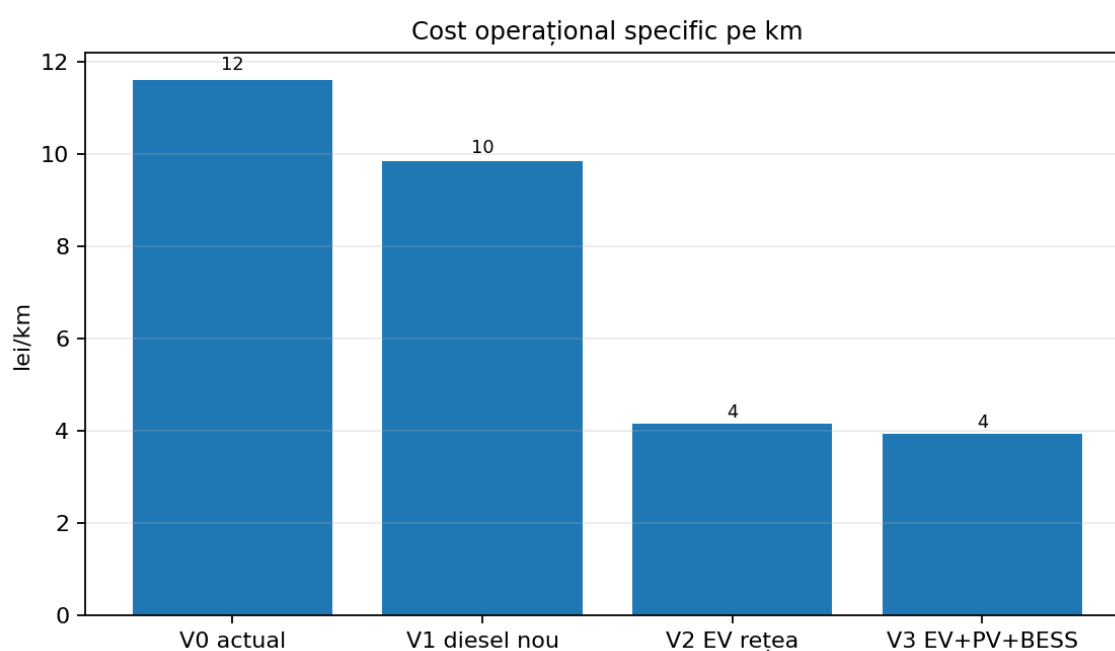

Figura 93. Cost operațional specific pe km pe variante

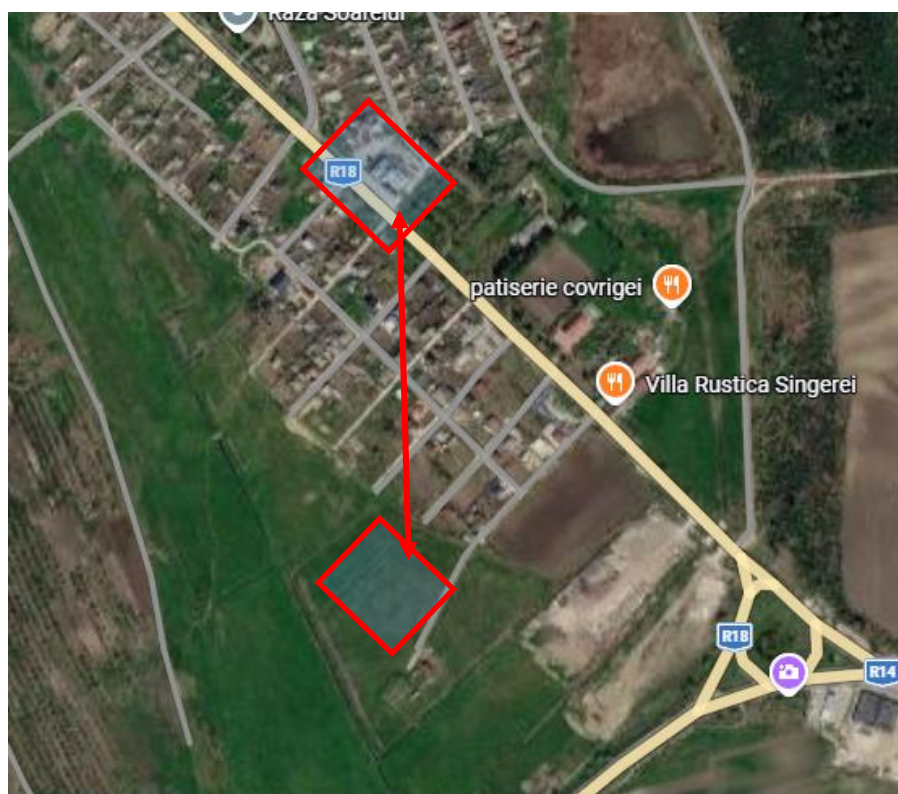

Figura 94. Amplasarea gării proiectate împreună cu terenul de amplasare al panourilor PV propus

7.5 Varianta 4 - implementare etapizată pe coridoare prioritare

Varianta 4 nu este o tehnologie separată, ci o metodă prudentă de implementare a Variantei 3. Ea presupune introducerea treptată a transportului electric, începând cu rutele cu risc tehnic mai mic și cu cerere stabilă, apoi extinderea spre rutele cu parcurs mai lung și cerere mai mare.

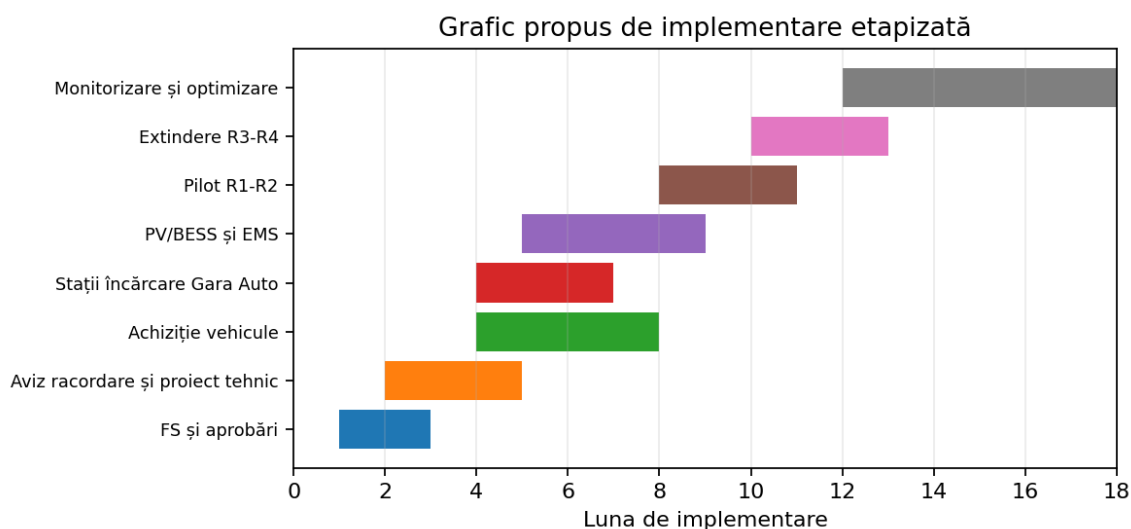
Pentru raionul Singerei, fazarea recomandată este: Faza I - implementarea hubului de încărcare la Gara Auto și operarea rutelor R1 și R2 cu minibuze electrice; Faza II - introducerea vehiculelor de capacitate mai mare pe R3 și R4; Faza III - extinderea frecvenței, eventual curse de prânz și integrarea altor localități pe baza datelor reale de pasageri.

Această abordare reduce riscul investițional, permite instruirea graduală a personalului, colectarea datelor reale de consum și ajustarea modelului tarifar. În același timp, implementarea etapizată facilitează atragerea finanțărilor în tranșe și permite adaptarea proiectului la capacitatea rețelei electrice confirmată de operatorul de distribuție.

Tabelul 124. Propunere de fazare a implementării

Fază	Perioadă	Conținut	Vehicule	Rezultat așteptat
Faza I - pilot	lunile 1-12	proiectare, avize, încărcătoare la Gara Auto, 2 rute scurte	2 active + 1 rezervă	validarea modelului operațional
Faza II - extindere	lunile 12-24	rute R3 și R4, vehicule de capacitate mai mare, PV 150 kWp	4 active + 1 rezervă	acoperirea celor 4 coridoare prioritare

Faza III - optimizare	anii 3-5	creștere frecvență, integrare BESS, ticketing și date pasageri	6-8 active + rezervă	serviciu raional stabil și scalabil
Faza IV - replicare	după anul 5	alte rute/localități, stații secundare, integrare cu Bălți	în funcție de cerere	model regional de mobilitate electrică

Figura 95. Grafic propus de implementare etapizată

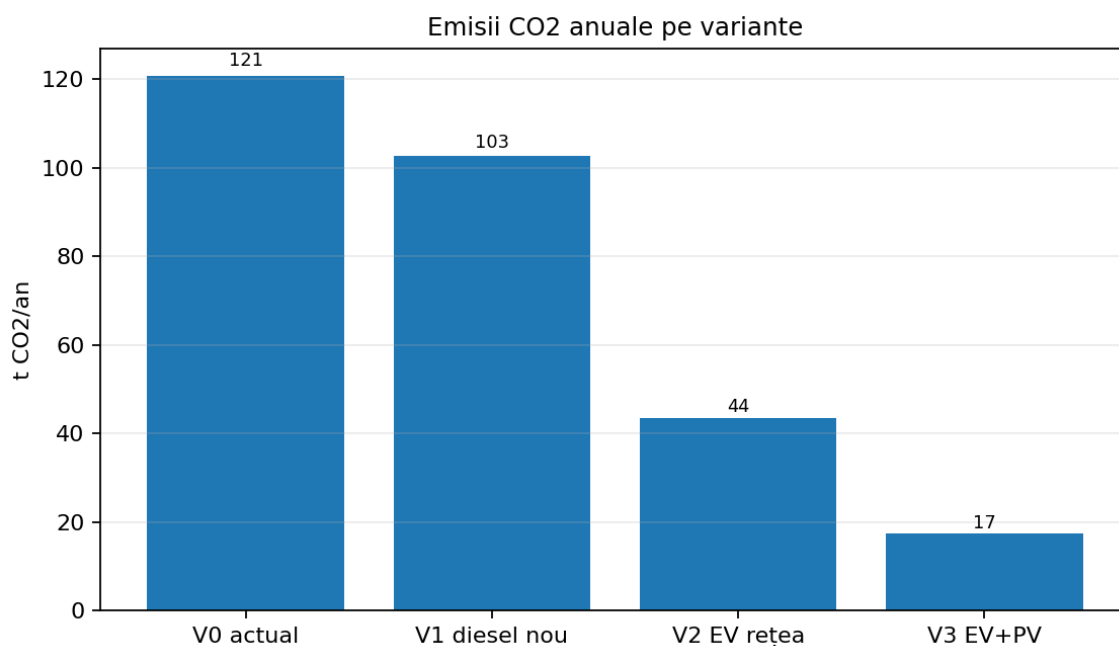
Sursa: propunere proprie; calendarul se ajustează după finanțare și proceduri de achiziție.

7.6 Compararea și selectarea variantei optime

Compararea variantelor a fost realizată pe două niveluri: primul nivel analizează costurile, consumurile, emisiile și riscurile; al doilea nivel utilizează o matrice multicriterială cu ponderile stabilite în Nota Conceptuală. Această abordare permite justificarea deciziei nu doar financiar, ci și social, energetic și instituțional.

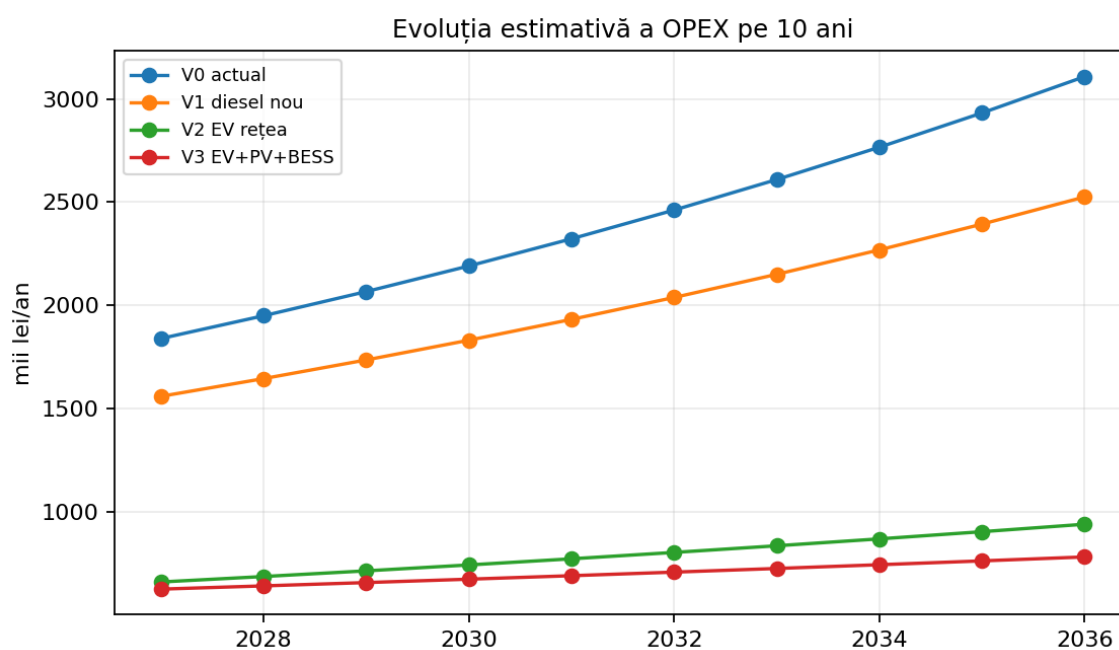
Tabelul 125. Sinteza comparativă a variantelor

Variantă	Descriere	CAPEX, mii EUR	OPEX, mii lei/an	Emisii, t CO2/an	Compatibilitate strategică	Concluzie
V0	Fără investiție	0	1839.6	120.8	scăzută	nu se recomandă
V1	Diesel nou/Euro VI	370	1559.7	102.7	medie	tranzitoriu
V2	EV alimentat din rețea	1 400	660.6	43.5	bună	fezabil
V3	EV + PV + BESS	1 735	626.0	17.4	foarte bună	recomandată
V4	Implementare etapizată	1 735 total	626.0 la maturitate	17.4	foarte bună	metodă de implementare recomandată

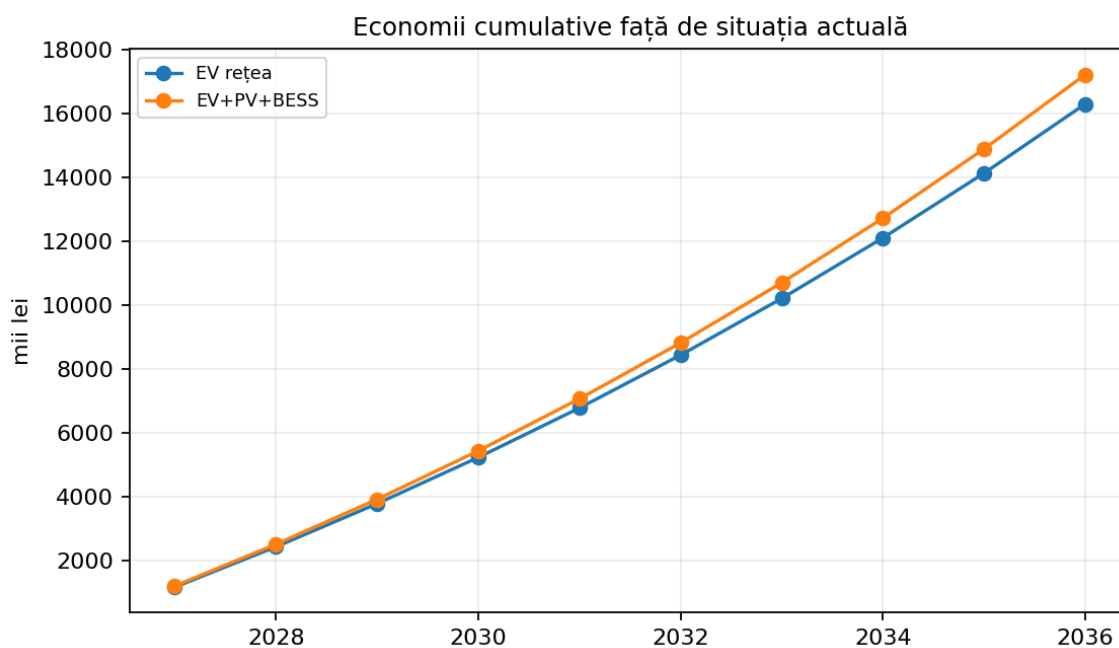
Figura 96. Emisii CO2 anuale estimate pe variante

Sursa: calcule proprii; pentru EV+PV s-a presupus acoperire solară de 60% din energia anuală.

Figura 97. Evoluția estimativă a costurilor operaționale pe 10 ani

Sursa: calcule proprii; creșteri anuale asumate: motorină 6%, diesel nou 5,5%, EV rețea 4%, EV+PV 2,5%.

Figura 98. Economii cumulative față de situația actuală

Sursa: calcule proprii.

Tabelul 126. Matrice multicriterială de evaluare a variantelor

Criteriu	Pondere	V0	V1	V2	V3	V4
Impact energetic	30%	1	2	4	5	4
Impact social	20%	2	3	4	5	4
Caracter inovativ	15%	1	2	4	5	5
Viabilitate economică	10%	2	3	3	4	4
Sustenabilitate	25%	1	2	4	5	5
Scor ponderat final	100%	1.30	2.30	3.90	4.90	4.40

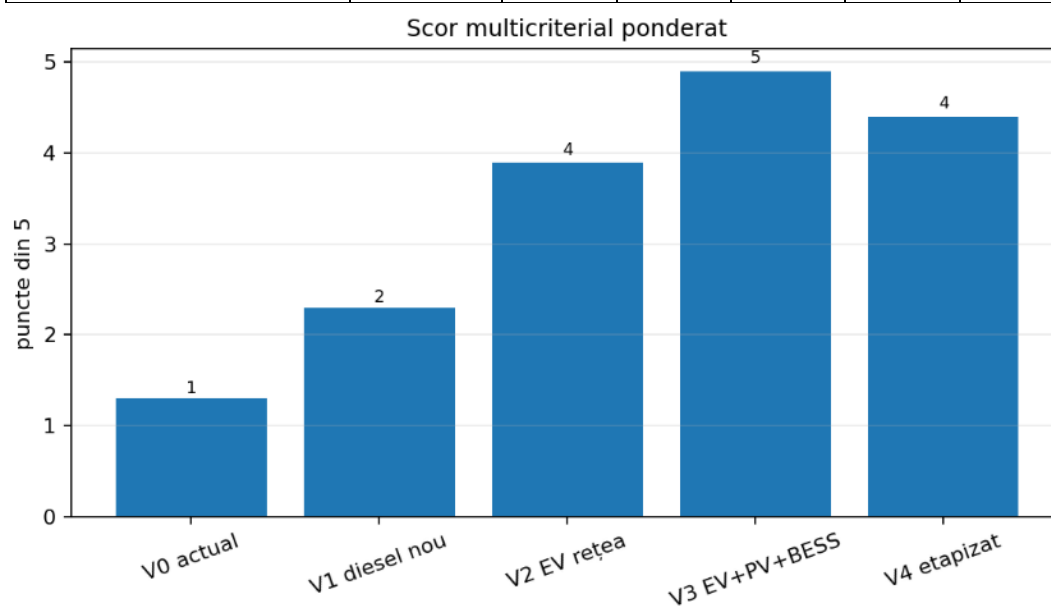

Figura 99. Scor multicriterial ponderat al variantelor

Sursa: calcule proprii pe baza matricei multicriteriale.

Tabelul 127. Riscuri principale pe variante și măsuri de diminuare

Variantă	Risc tehnic	Risc economic	Risc social	Măsuri de diminuare
V0 actual	defecțiuni, vehicule uzate	cost combustibil volatil	serviciu imprevizibil	nu rezolvă riscul structural
V1 diesel nou	risc scăzut tehnic	dependență motorină	impact social moderat	contracte service și eficiență operațională
V2 EV rețea	racordare și încărcare	tarif electric viitor	acceptare bună dacă serviciul e stabil	aviz racordare, monitorizare, încărcare nocturnă
V3 EV+PV+BESS	complexitate mai mare	CAPEX ridicat	acceptare ridicată	implementare modulară, service, instruire
V4 etapizat	coordonare între faze	întârziere finanțare	beneficii apar gradual	contracte pe etape și monitorizare indicatori
Concluzie	risc minim controlabil prin fazare	V3/V4 oferă cel mai bun raport risc-beneficiu	impact social maxim	se recomandă V3 implementată prin V4

Nivelul relativ de risc după măsuri de diminuare

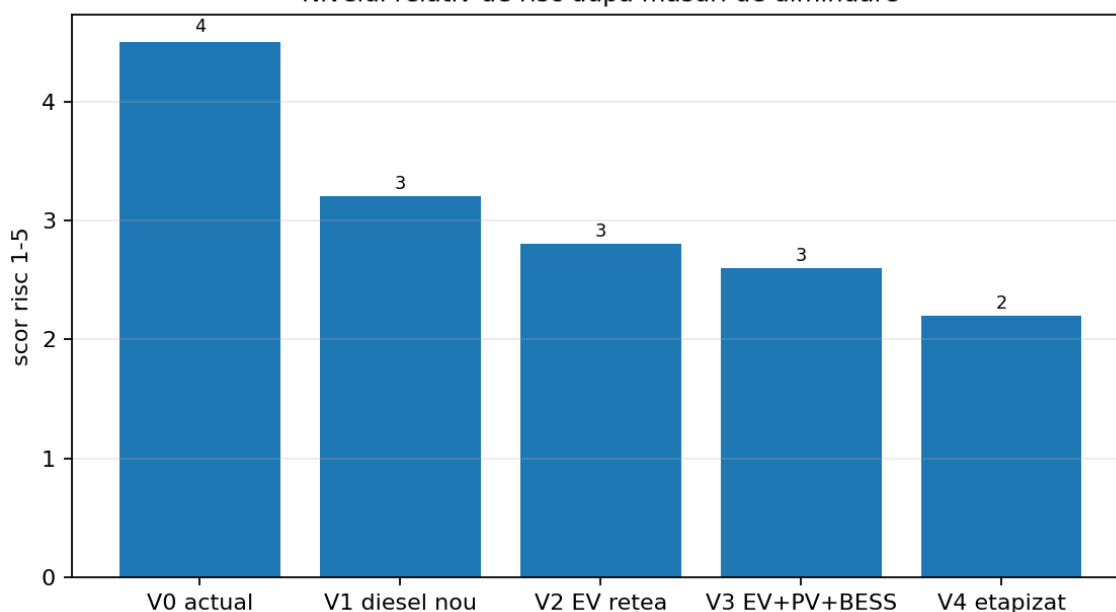

Figura 100. Nivel relativ de risc după aplicarea măsurilor de diminuare

Sursa: evaluare proprie pe scară 1-5.

Tabelul 128. Recomandarea finală privind varianta optimă

Element analizat	Recomandare	Argument
Tehnologie principală	vehicule electrice	parcurs zilnic predictibil și cost/km redus
Sursă de energie	încărcare la rețea + PV local	reduce costurile și emisiile, crește independența energetică

Punct de încărcare	Gara Auto Sîngerei	nod funcțional existent, potrivit pentru încărcare nocturnă
Mod de implementare	etapizat	reduce riscul financiar și tehnic
Rute prioritare inițiale	R1-R4	acoperă coridoarele propuse de beneficiar și populația rurală relevantă
Variantă selectată	V3 implementată prin V4	cea mai bună combinație de impact energetic, social, inovativ și sustenabilitate

7.7 Analiza structural economică și operațională a scenariilor de operare ale rutelor propuse

7.7.1 Varianta 0 - fără investiție

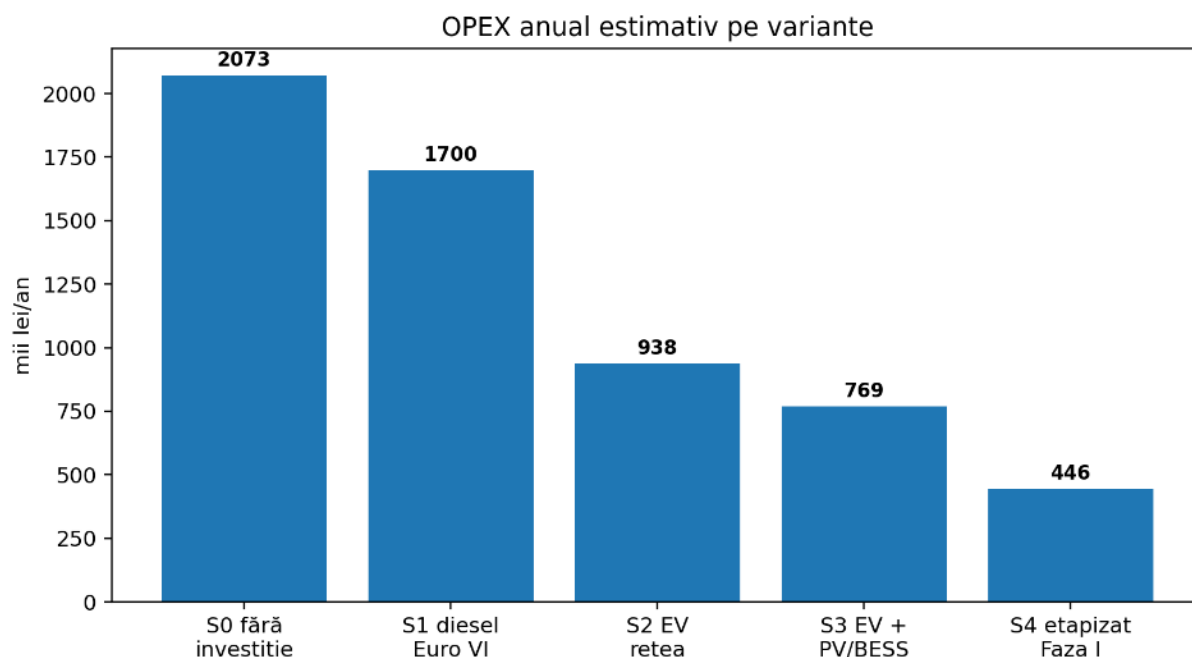
Varianta 0 reprezintă menținerea situației actuale, cu operatori existenți, vehicule convenționale și infrastructură de oprire/încărcare nedevelopată. Această variantă nu presupune investiții majore inițiale, dar păstrează dependența de motorină și benzină, vulnerabilitatea la prețurile combustibililor și calitatea neuniformă a serviciului. În noul scenariu operațional, frecvențele cerute de beneficiar sunt mai mari decât ipoteza inițială, ceea ce face ca menținerea flotei convenționale să amplifice costurile operaționale și emisiile.

Tabelul 129. Ipoteze generale utilizate pentru analiza variantelor revizuite

Indicator	Valoare utilizată	Comentariu
Număr rute operaționale	5 rute	Rute definite de beneficiar pentru etapa de analiză actualizată
Parcurs zilnic total	743 km/zi	Include frecvența mixtă a R1 și frecvențele R2-R5
Parcurs anual total	222 900 km/an	Ipoteză de 300 zile de operare/an
Consum EV anual	117,1 MWh/an	Include rezervă de 15% pentru condiții reale de exploatare
Flotă minimă	5 vehicule active + 1 rezervă	Câte un vehicul activ pe rută și rezervă operațională
Punct de încărcare	Gara Auto Sîngerei	Încărcare nocturnă centralizată și management energetic

Tabelul 130. Evaluarea Variantei 0 - menținerea situației actuale

Criteriu	Evaluare	Implicație
CAPEX	Foarte redus	Nu necesită investiție majoră imediată, dar nu creează active moderne
OPEX	cca 2072,6 mii lei/an	Costuri ridicate cu combustibilul și mentenanța
Emisii CO ₂	cca 86,9 t/an	Emisii directe pe toate rutele operate convențional
Calitatea serviciului	Neuniformă	Frecvențe, confort și predictibilitate limitate
Compatibilitate cu obiectivele PIEC	Slabă	Nu produce decarbonizare și nu valorifică PV/BESS

Figura 90. Costuri operaționale anuale estimative pe variante

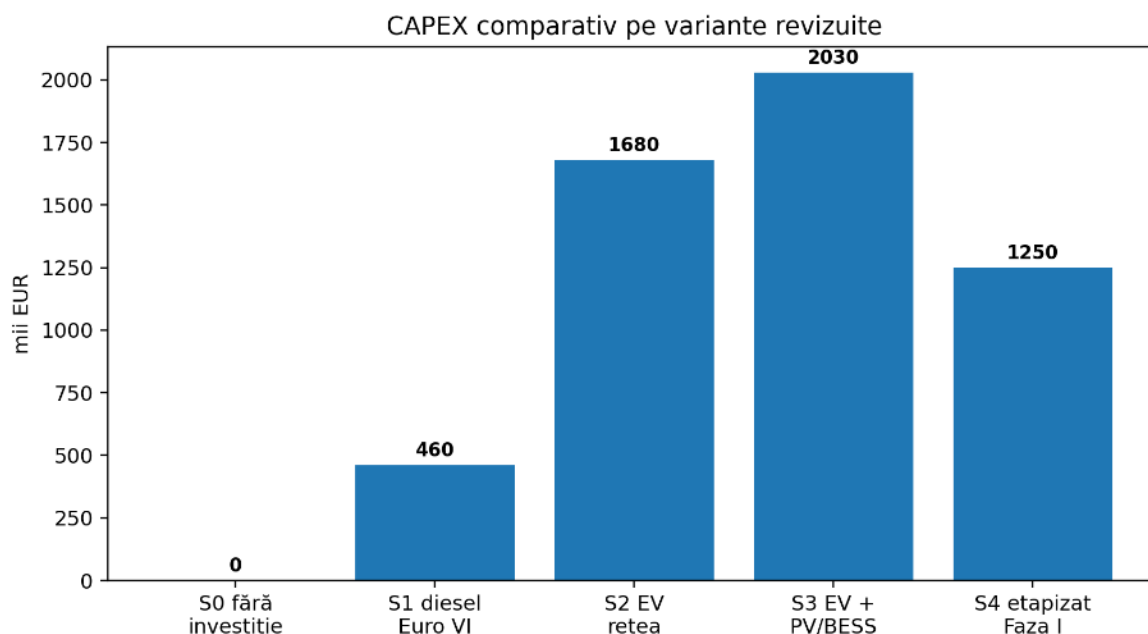
Sursa: grafic elaborat de autor pe baza scenariului operațional revizuit și a modelului tehnico-economic.

7.7.2 Varianta 1 - modernizare cu microbuze/autobuze diesel mai eficiente

Varianta 1 presupune înlocuirea vehiculelor vechi cu microbuze și autobuze diesel mai noi, preferabil cu standarde de emisii Euro VI. Această soluție poate reduce consumul de combustibil și frecvența defecțiunilor, însă menține dependența de combustibili fosili și nu creează infrastructură locală de energie regenerabilă. Pentru cele cinci rute actualizate, această variantă rămâne o opțiune tranzitorie, nu o soluție strategică de modernizare climatică.

Tabelul 131. Parametrii de calcul pentru Varianta 1

Indicator	Situația actuală	Varianta 1	Observație
Consum combustibil	100% referință	80-85% din referință	Reducere estimată prin vehicule mai noi
Mentenanță	Ridicată	Medie	Defecțiuni mai puține, dar tehnologia termică rămâne
CAPEX	0	cca 460 mii EUR	6 vehicule diesel/microbuze + cheltuieli conexe
Emisii locale	Ridicate	Medii	Reducere parțială, dar nu zero emisii
Compatibilitate cu PV/BESS	Nu	Nu	Nu valorifică infrastructura energetică propusă

Figura 91. CAPEX comparativ pe variante revizuite

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza scenariului operațional revizuit și a modelului tehnico-economic.

7.7.3 Varianta 2 - vehicule electrice alimentate exclusiv din rețea

Varianta 2 presupune achiziționarea flotei electrice și instalarea stațiilor de încărcare la Gara Auto Sîngerei, dar fără componenta PV/BESS. Această variantă are avantajul eliminării emisiilor directe pe trasee și reducerii costurilor de mentenanță, însă costul energiei rămâne dependent de tariful rețelei, iar vârfurile de putere trebuie gestionate exclusiv prin racordare și programarea încărcării.

Tabelul 132. Verificarea compatibilității rutelor cu vehicule electrice

Rută	Parcurs zilnic, km	Vehicul recomandat	Energie cu rezervă, kWh/zi	Compatibilitate
R1	121	minibus electric 20-25 locuri	55,7	bună
R2	192	minibus/midibus electric 25-35 locuri	110,3	bună, cu management de încărcare
R3	108	minibus electric 20-25 locuri	52,0	bună
R4	112	minibus electric 20-25 locuri	51,7	bună
R5	210	minibus/midibus electric 25-35 locuri	120,7	bună, cu management de încărcare

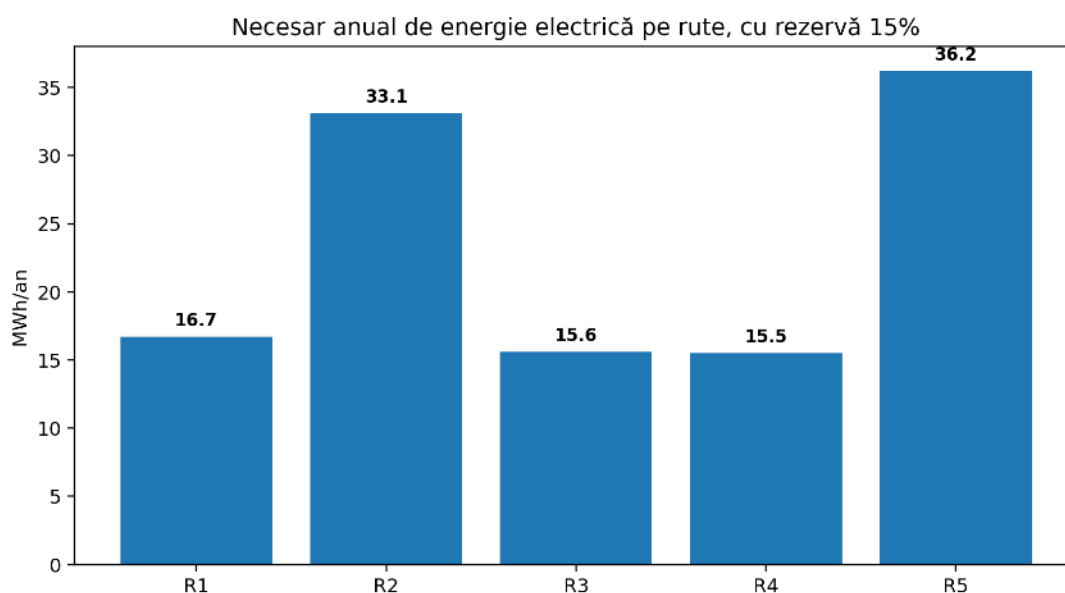

Figura 92. Necesar anual de energie electrică pe rute, cu rezervă de 15%

7.7.4 Varianta 3 - transport electric cu încărcare PV și management inteligent

Varianta 3 este varianta recomandată a studiului revizuit. Ea combină flota electrică pentru cele cinci rute operaționale cu charging hub la Gara Auto Sîngerei, stații AC pentru încărcare nocturnă, o stație DC pentru rezervă operațională, sistem PV de 150 kWp, BESS de 150-250 kWh și sistem de management energetic/operare. În această configurație, energia electrică devine un cost monitorizabil și parțial controlabil prin producere locală.

Tabelul 133. Componentele tehnice ale Variantei 3

Componentă	Configurație recomandată	Rol în scenariul revizuit
Flotă EV	5 vehicule active + 1 rezervă	Acoperirea celor 5 rute operaționale și continuitate în caz de mentenanță
Stații AC 22 kW	5-6 puncte	Încărcare nocturnă lentă, cost redus și protecție pentru baterii
Stație DC 60 kW	1 punct	Rezervă/opportunity charging și flexibilitate pentru R2/R5
PV	150 kWp	Reducerea costului mediu al energiei și a emisiilor indirecte
BESS	150-250 kWh	Limitare vârfuri și mutarea energiei PV spre încărcarea nocturnă
EMS/SCADA și IT	GPS, SOC, consum, raportare	Monitorizarea performanței și calibrarea datelor reale

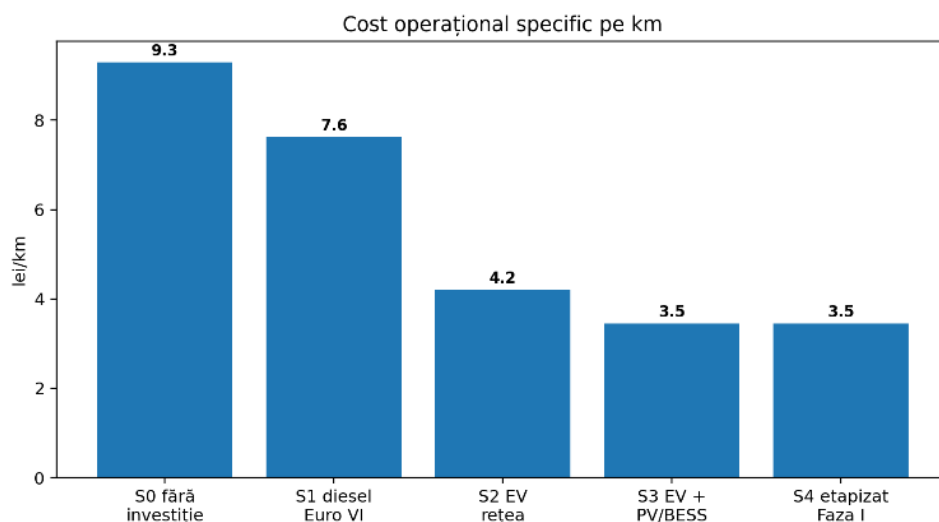

Figura 93. Cost operațional specific pe km pe variante

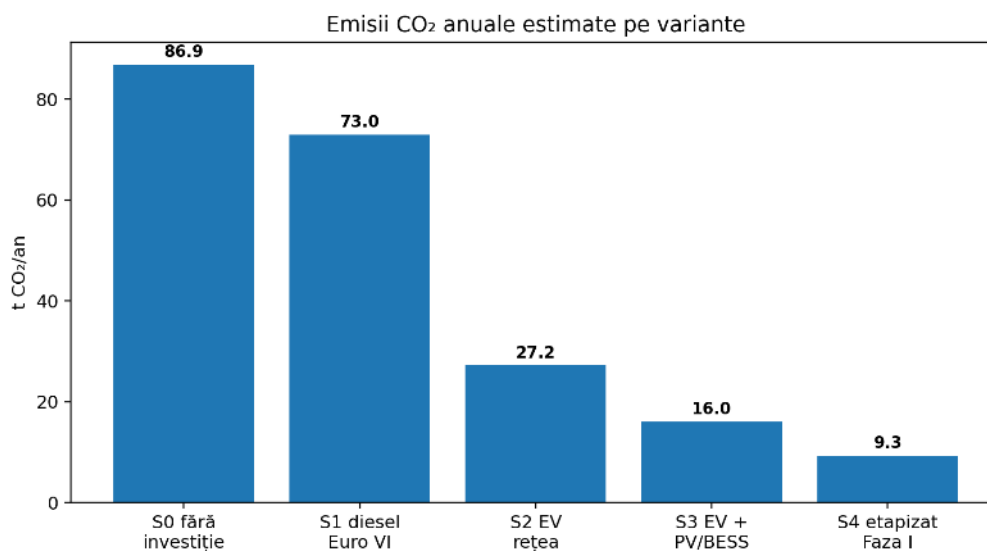

Figura 94. Emisii CO₂ anuale estimate pe variante

7.7.5 Varianta 4 - implementare etapizată pe rute prioritare

Varianta 4 nu este o tehnologie separată, ci o modalitate de implementare a Variantei 3. Ea este utilă pentru reducerea riscurilor, deoarece permite lansarea inițială a rutelor cele mai potrivite pentru pilot, testarea încărcării nocturne și colectarea datelor reale privind pasagerii, consumul și disponibilitatea vehiculelor.

Tabelul 134. Propunere de fazare a implementării

Fază	Rute incluse	Justificare	Rezultat așteptat
Faza I - pilot extins	R1, R4, R5	Rutele acoperă axa Biliceni/Vechi/Copăceni/Grigorauca/Prepeleța și permit testarea frecvențelor diferite	Date reale de consum, pasageri și orar
Faza II - completare rețea	R2, R3	Rute cu frecvență și caracteristici distincte; se includ după calibrarea sistemului	Rețea operațională completă pe 5 rute

Faza III - optimizare	Ajustări pe toate rutele	Program, stații, tarif, capacitate, încărcare și extinderi urbane	Serviciu stabil și replicabil

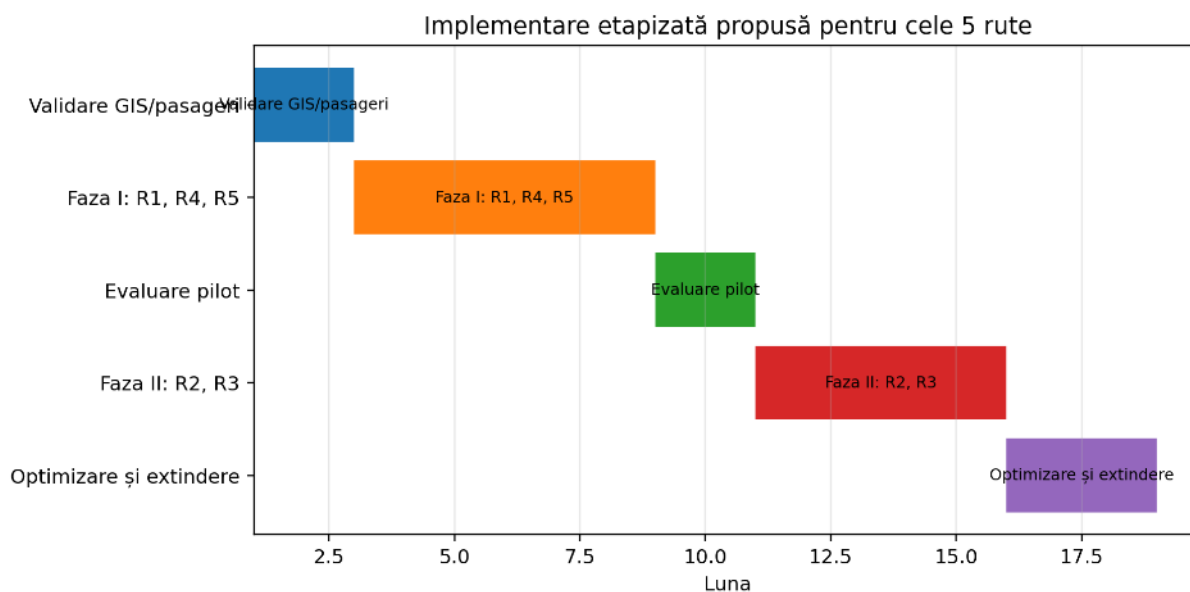

Figura 95. Grafic propus de implementare etapizată

7.8 Compararea și selectarea variantei optime

Compararea variantelor a fost realizată pe baza criteriilor relevante pentru un proiect public de mobilitate electrică: cost investițional, cost operațional, emisii, fezabilitate tehnică, impact social, compatibilitate cu obiectivele climatice și riscul de implementare. În logica strictă a costului inițial, Variantele 0 și 1 sunt mai ieftine, dar nu răspund obiectivului de modernizare verde. În logica costului total de operare și a impactului social-climatic, Varianta 3 este cea mai coerentă soluție, iar Varianta 4 este modalitatea recomandată de implementare.

Tabelul 135. Sinteza comparativă a variantelor

Variantă	CAPEX, mii EUR	OPEX, mii lei/an	CO ₂ , t/an	Avantaj principal	Limitare principală
S0 - fără investiție	0	2072,6	86,9	fără CAPEX inițial	costuri mari și poluare
S1 - diesel/Euro VI	460	1699,6	73,0	serviciu mai fiabil	nu decarbonizează
S2 - EV din rețea	1 680	938,3	27,2	zero emisii locale	tarif rețea și vârfuri
S3 - EV + PV/BESS	2 030	769,1	16,0	cost redus și impact climatic	CAPEX mai mare
S4 - etapizat	1 250 faza I	446,1	9,3	risc redus în pilot	necesită extindere ulterioară

Tabelul 136. Matrice multicriterială de evaluare a variantelor

Criteriu	Pondere	S0	S1	S2	S3	S4
Cost investițional	15%	5	4	3	2	4
Cost operațional	20%	1	2	4	5	5
Impact climatic	20%	1	2	4	5	5

Fezabilitate tehnică	15%	3	3	4	4	5
Impact social	15%	2	3	4	5	4
Risc implementare	15%	2	3	3	4	5
Scor ponderat /100	100%	38	51	71	86	82

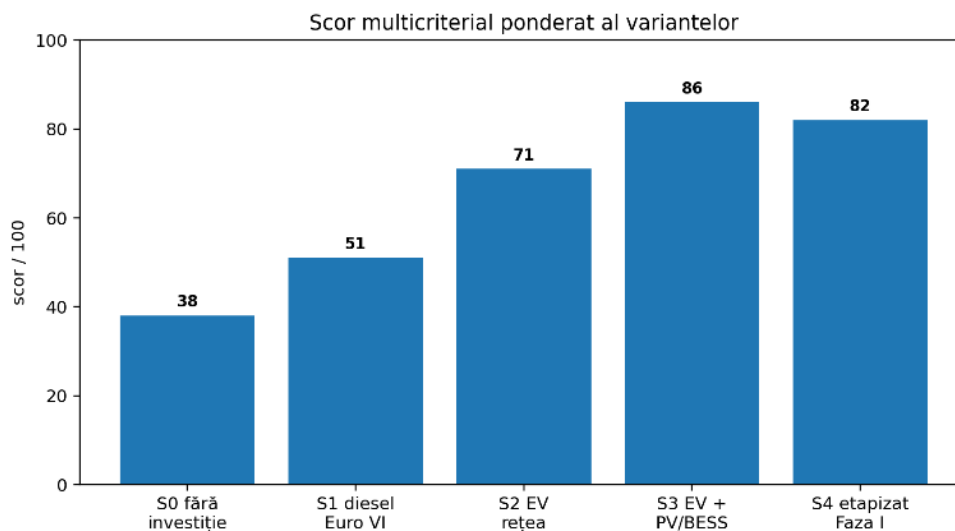

Figura 96. Scor multicriterial ponderat al variantelor

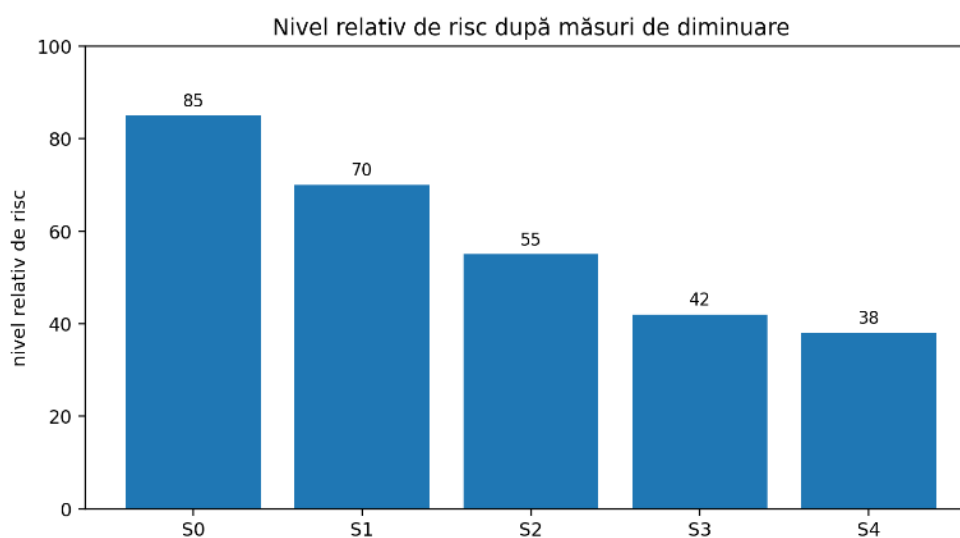

Figura 97. Nivel relativ de risc după aplicarea măsurilor de diminuare

7.9 Analiză suplimentară pentru fundamentarea deciziei

7.9.1 Analiză suplimentară pentru fundamentarea deciziei

Pentru etapa de finanțare și proiect tehnic, decizia finală trebuie susținută prin indicatori unitari suplimentari: economie anuală pe rută, cost operațional per pasager, sensibilitatea recuperării contribuției locale la nivelul grantului și prioritizarea rutelor pentru pilot. Acești indicatori nu schimbă recomandarea, dar ajută beneficiarul să argumenteze investiția în fața finanțatorilor.

Tabelul 137. Economii anuale estimate pe fiecare rută în varianta EV+PV/BESS

Rută	OPEX convențional, lei/an	OPEX EV+PV, lei/an	Economie, lei/an	Reducere OPEX
R1	331 056	120 952	210 104	63,5%
R2	544 320	203 904	340 416	62,5%
R3	295 488	109 305	186 183	63,0%
R4	306 432	111 955	194 477	63,5%
R5	595 350	223 020	372 330	62,5%

Tabelul 138. Cost operațional estimat per pasager în varianta EV+PV/BESS

Rută	Pasageri/an estimați	OPEX EV+PV, lei/an	Cost/pasager, lei
R1	27 000	120 952	4,48
R2	39 600	203 904	5,15
R3	18 000	109 305	6,07
R4	26 400	111 955	4,24
R5	45 000	223 020	4,96
Total	156 000	769 136	4,93

Tabelul 139. Sensibilitatea perioadei de recuperare la nivelul grantului

Grant nerambursabil	Contribuție locală, mil. lei	Economie anuală, mil. lei	Payback simplu, ani
50%	19,79	1,30	15,2
70%	11,88	1,30	9,1
80%	7,92	1,30	6,1
90%	3,96	1,30	3,0

Tabelul 140. Prioritizarea operațională a rutelor

Rută	Argument de prioritate	Recomandare
R1	Include Bilicenii Vechi și capăt mixt Coadă Iazului/Bilicenii Vechi; utilă pentru testarea flexibilității	inclusă în Faza I
R4	Rută scurtă, stabilă, legată de Copăceni și Grigorăuca	inclusă în Faza I
R5	Frecvență mare și continuitate spre Prepelița; testează parcursul zilnic ridicat	inclusă în Faza I
R2	Frecvență mare, necesită validare atentă a fluxurilor și stațiilor	Faza II
R3	Rută scurtă-medie, cerere mai modestă, bună pentru completarea rețelei	Faza II

Tabelul 141. Condiții tehnice minime înainte de lansarea pilotului

Condiție	Descriere	Responsabil propus
GIS trasee	Confirmarea lungimilor, opririlor și punctelor de întoarcere	proiectant / CR Sîngerei
Date pasageri	Numărători pe minimum 7 zile pentru fiecare rută	operator / APL / consultant

Aviz racordare	Putere disponibilă pentru 5-6 AC + DC 60 kW + PV/BESS	Primăria Sîngerei / distribuitor
Caiet sarcini vehicule	Autonomie, garanție baterie, PMR, service, telemetrie	grup achiziții
Model de operare	Contract, tarif, raportare, responsabilități pe active	Consiliul Raional / APL

Tabelul 142. Decizia tehnică finală propusă pentru continuarea studiului

Decizie	Conținut
Baza de calcul finală	5 rute operaționale, 743 km/zi, 222 900 km/an
Soluția recomandată	EV + PV/BESS, încărcare la Gara Auto Sîngerei
Implementare	Etapizat, cu fază-pilot și extindere pe toate cele 5 rute
Element de verificat înainte de investiție	Distanțe GIS, cerere reală, capacitate rețea, oferte ferme

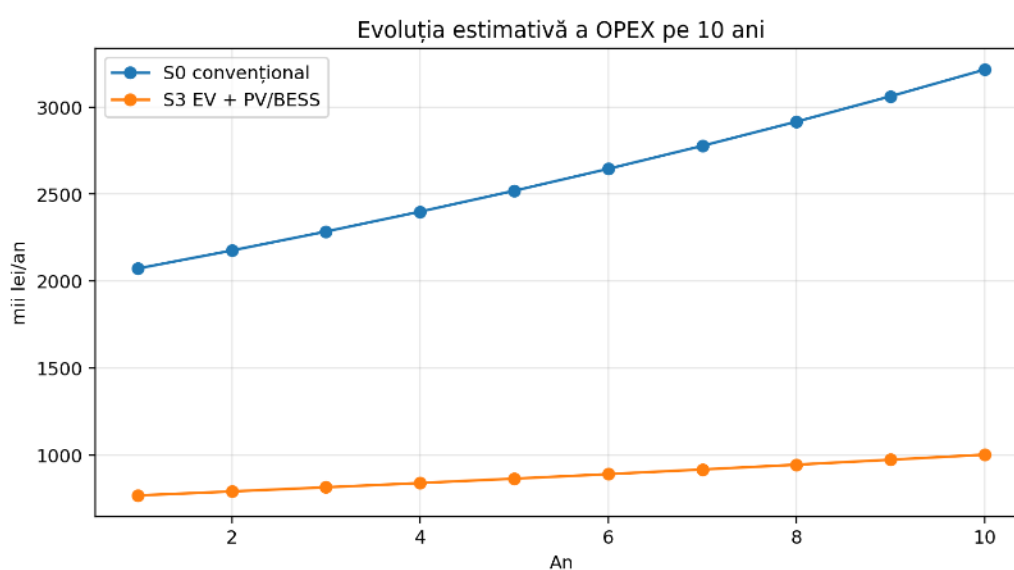

Figura 98. Evoluția estimativă a costurilor operaționale pe 10 ani

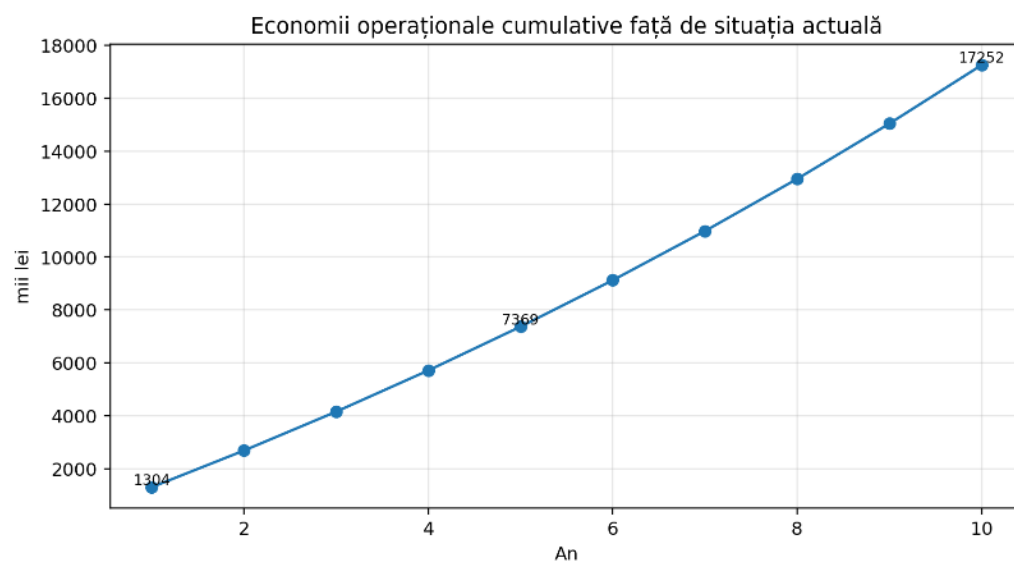

Figura 99. Economii cumulative față de situația actuală

Tabelul 143. Condiții tehnice minime înainte de lansarea pilotului

Condiție	Descriere	Responsabil	Moment recomandat
Confirmarea rutelor	validare GIS și verificare teren pentru fiecare traseu	Consiliul Raional / APL	înainte de proiect tehnic
Aviz de racordare	confirmarea puterii disponibile la Gara Auto Sîngerei	operator distribuție / beneficiar	înainte de achiziția încărcătoarelor
Selectarea vehiculelor	clarificarea capacității, autonomiei, garanției și service-ului	beneficiar / consultant / furnizori	în etapa de achiziții
Plan de operare	orar, șoferi, mentenanță, proceduri de încărcare	operator transport	înainte de pilot
Monitorizare date	GPS, energie, km, pasageri, costuri	operator / beneficiar	din prima lună de operare

Tabelul 144. Decizia tehnică finală propusă pentru continuarea studiului

Întrebare de decizie	Răspuns recomandat pentru studiul de fezabilitate
Ce variantă se selectează?	Varianta 3 - transport electric alimentat prin rețea și PV, cu BESS opțional.
Cum se implementează?	Etapizat, conform Variantei 4: pilot R1-R2, apoi extindere R3-R4.
Unde se încarcă vehiculele?	Gara Auto Sîngerei, preponderent noaptea; încărcare rapidă doar ca rezervă operațională.
Ce se verifică în proiectarea următoare?	Puterea de racordare, traseele reale, fluxul de pasageri, condițiile de service și garanția vehiculelor.
Care este condiția financiară majoră?	Atragerea unui grant de minimum 60% pentru reducerea perioadei de recuperare și a presiunii bugetare.

7.10 Concluziile capitolului

Analiza variantelor arată că menținerea situației actuale nu este justificată pe termen mediu, chiar dacă nu presupune investiții inițiale. Costurile de exploatare ale vehiculelor convenționale și riscul de întrerupere a serviciului vor continua să crească, iar raionul nu va putea atinge obiectivele de reducere a emisiilor din transport.

Varianta cu vehicule diesel noi poate fi utilizată doar ca soluție tranzitorie, dar nu corespunde direcției strategice a proiectului. Varianta electrică alimentată din rețea este fezabilă tehnic și economic, însă varianta electrică integrată cu PV și, opțional, BESS este mai potrivită pentru un proiect demonstrativ de mobilitate durabilă în raionul Sîngerei.

Prin urmare, se recomandă selectarea Variantei 3 - transport electric cu încărcare PV și management inteligent, implementată etapizat conform Variantei 4. Această combinație reduce riscul de implementare, permite colectarea datelor reale în faza pilot și oferă baza pentru extinderea ulterioară a serviciului raional.

8 ESTIMAREA COSTURILOR ȘI ANALIZA FINANCIAR-ECONOMICĂ

Capitolul dat transformă rezultatele tehnice din capitolele anterioare într-un model financiar coerent. Accentul este pus pe costul total al investiției, costurile de operare, economiile generate de trecerea de la vehicule convenționale la vehicule electrice și condițiile în care proiectul devine sustenabil pentru Consiliul Raional Sîngerei. Spre deosebire de capitolele tehnice, prezentul capitol nu reia descrierea rutelor și a echipamentelor, ci utilizează parametrii deja determinați: patru coridoare prioritare, 2 curse dus-întors pe zi pentru fiecare rută, încărcare nocturnă la Gara Auto Sîngerei și integrare fotovoltaică pentru reducerea costului energiei.

Tabelul 145. Limitele modelului financiar și relația cu capitolele anterioare

Element de intrare	Valoare utilizată în Capitolul 8 revizuit	Utilizare financiară
Rute analizate	5 rute operaționale prioritare	determinarea kilometrilor, energiei, flotei și costurilor
Program de operare	frecvențe diferențiate, 3-6 curse/zi pe rută	bază pentru km/zi și km/an
Parcurs anual	222 900 km/an	bază pentru consum, mentenanță și OPEX
Flotă	5 vehicule active + 1 vehicul de rezervă	bază pentru CAPEX și disponibilitate operațională
Punct de încărcare	Gara Auto Sîngerei	dimensionare stații, racord, depou și management energetic
Scenariu recomandat	EV + PV 150 kWp + BESS 150-250 kWh	bază pentru VAN, RIR, payback și riscuri
Orizont de analiză	12 ani	perioadă compatibilă cu ciclul operațional al flotei

Sursa: sinteză pe baza capitolelor 2-7 ale studiului de fezabilitate.

8.1 Costul investiției

Estimarea investiției a fost realizată pe principiul costului complet de punere în funcțiune. Prin urmare, nu se ia în calcul doar prețul vehiculelor, ci și infrastructura fără de care serviciul nu poate funcționa: stații de încărcare, racord electric, amenajare depou, sistem PV, BESS, sistem de monitorizare, proiectare și rezerve pentru neprevăzute. Această abordare este necesară deoarece proiectele de mobilitate electrică sunt sensibile la costurile ascunse de infrastructură și operare.

Valoarea de lucru a investiției este estimată la 2,070 milioane EUR, echivalentul a aproximativ 40,365 milioane lei la un curs de planificare de 19,5 lei/EUR. Suma reprezintă scenariul recomandat pentru etapa de implementare completă a celor patru rute prioritare. În etapa finală de proiectare, valoarea trebuie confirmată prin oferte comerciale, devize de proiectare, aviz de racordare și analiza terenului de la Gara Auto Sîngerei.

Tabelul 146. Deviz investițional preliminar pentru scenariul recomandat

Nr.	Componentă	Cant.	Cost unitar	Cost EUR	Cost lei	Observații
1	Vehicule electrice compacte pentru rute scurte/medii	3	180 000 EUR/unitate	540 000	10 530 000	R1, R3, R4; 20-25 locuri
2	Vehicule electrice cu capacitate sporită	2	270 000 EUR/unitate	540 000	10 530 000	R2 și R5; 25-35 locuri sau midibus

Nr.	Componentă	Cant.	Cost unitar	Cost EUR	Cost lei	Observații
	pentru rute cu frecvență mare					
3	Vehicul electric de rezervă	1	180 000 EUR/unitate	180 000	3 510 000	asigură continuitatea serviciului
4	Stații AC 22 kW	6	9 000 EUR/unitate	54 000	1 053 000	încărcare nocturnă și flexibilitate pe flotă
5	Stație DC 60 kW	1	45 000 EUR/unitate	45 000	877 500	rezervă/opportunity charging
6	Pregătire pentru stație DC 120-125 kW	1	30 000 EUR/lot	30 000	585 000	fundații, cabluri, protecții, extindere viitoare
7	Sistem fotovoltaic 150 kWp	150	650 EUR/kWp	97 500	1 901 250	producere locală pentru încărcare
8	BESS 200 kWh	200	400 EUR/kWh	80 000	1 560 000	stocare și limitare vârfuri
9	Post transformare / racordare / tablouri	1	130 000 EUR/lot	130 000	2 535 000	250-400 kVA, aviz final necesar
10	Amenajare depou și punct de operare la Gara Auto	1	130 000 EUR/lot	130 000	2 535 000	parcare, iluminat, siguranță, acces service
11	Sistem IT: GPS, monitorizare, ticketing simplificat	1	55 000 EUR/lot	55 000	1 072 500	date operaționale și raportare
12	Proiectare, supervizare, instruire	1	90 000 EUR/lot	90 000	1 755 000	documentație, avize, training
13	Neprevăzute și ajustări de preț	1	180 000 EUR/lot	180 000	3 510 000	rezervă de planificare pentru proiect tehnic
	TOTAL			2 151 500	41 954 250	valoare preliminară de lucru

Sursa: estimări de planificare pe baza capitolelor 5-7, date de piață și valori asumate pentru studiul de fezabilitate.

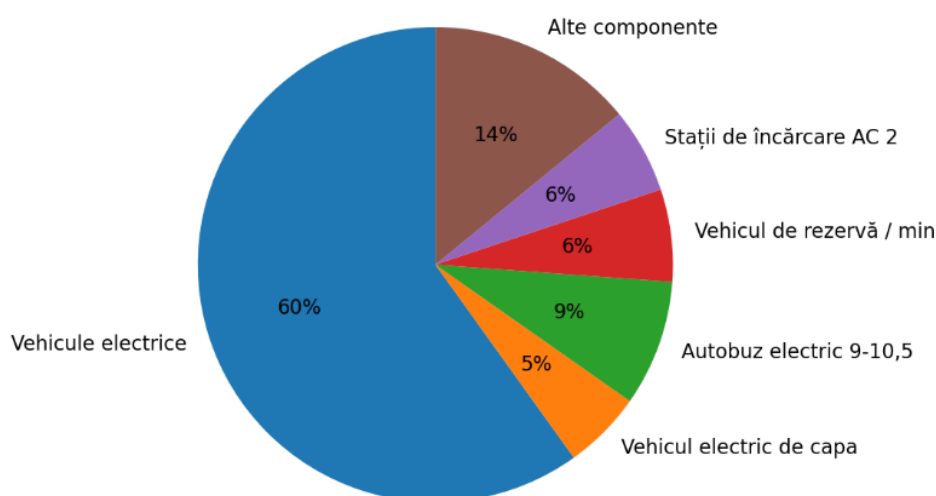
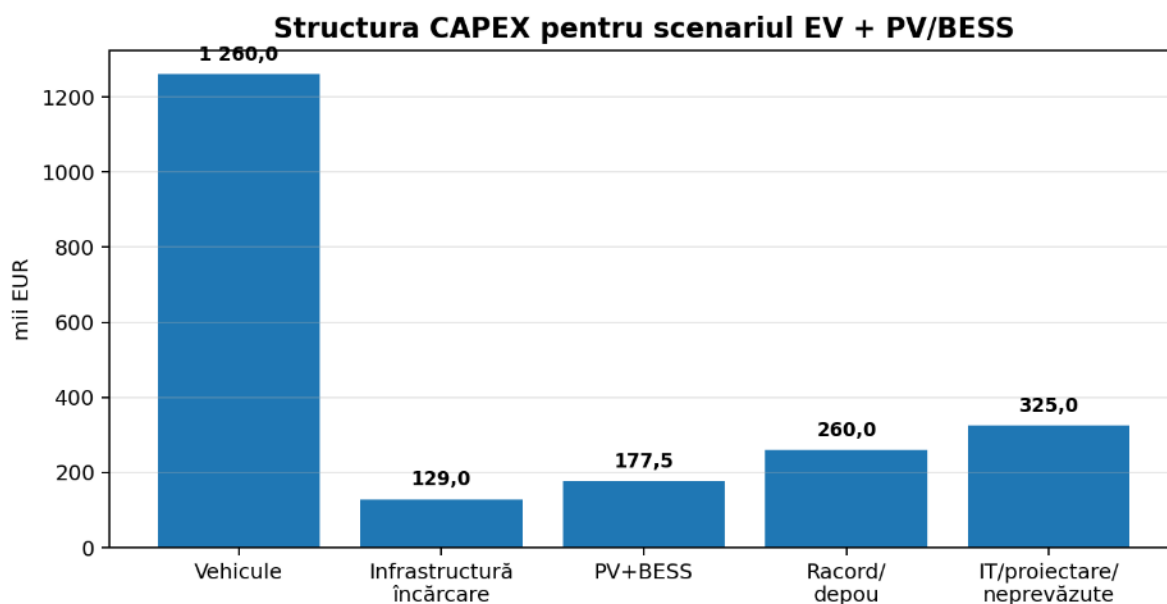

Figura 101..Structura costului investițional pentru scenariul EV + PV/BESS

Figura 102. Structura costului investițional pentru scenariul revizuit EV + PV/BESS

Tabelul 147. Comparația investițională a variantelor analizate

Variantă	CAPEX, EUR	CAPEX, lei	Explicație
S0 - fără investiție	0	0	menținere situație actuală
S1 - vehicule diesel/Euro VI	390 000	7 605 000	modernizare parțială, fără decarbonizare
S2 - EV alimentat exclusiv din rețea	1 575 000	30 712 500	vehicule electrice + încărcare, fără PV/BESS
S3 - EV + PV/BESS	2 151 500	41 954 250	soluția recomandată, cu producere locală și stocare

Sursa: model financiar SF; valorile pentru variante sunt estimări preliminare și trebuie confirmate prin oferte.

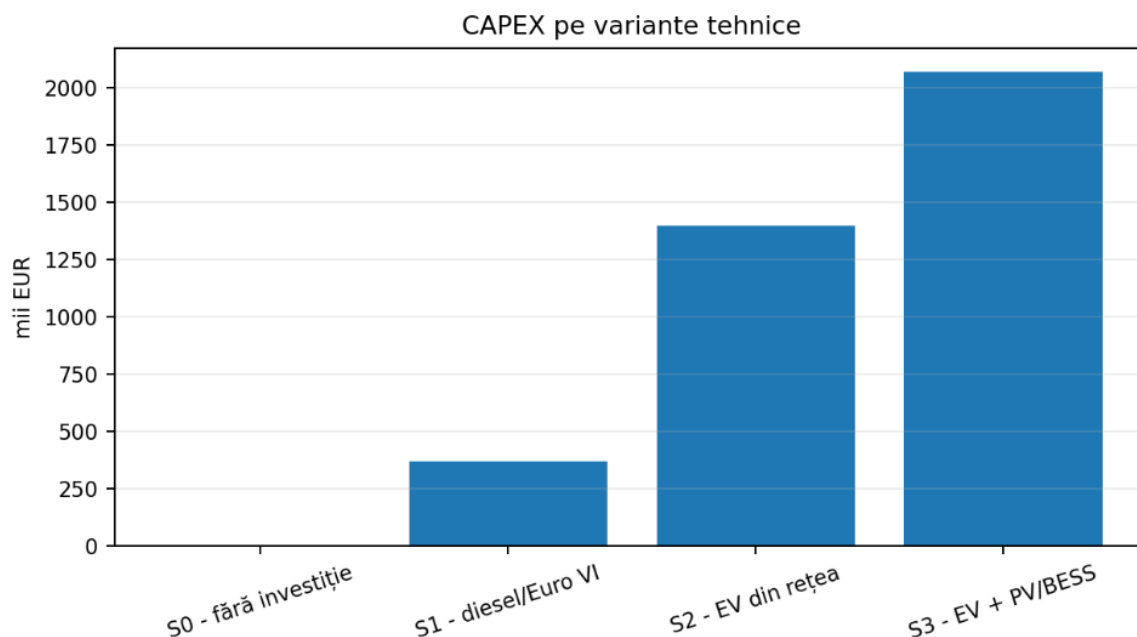

Figura 103. CAPEX estimat pe variante tehnice

Din punct de vedere strict investițional, opțiunea cu vehicule electrice are cost inițial mai mare decât modernizarea cu vehicule diesel mai noi. Totuși, analiza de fezabilitate nu trebuie limitată la CAPEX. Pentru un serviciu public operat pe rute predictibile, costul total de proprietate depinde puternic de energia consumată, mentenanță, disponibilitatea vehiculelor și durata de exploatare. Practica internațională confirmă că pentru flotele electrice costurile cu energia și întreținerea pot deveni elementele decisive ale TCO, în special atunci când încărcarea se face la depou și o parte din energie este produsă local din surse regenerabile.

8.2 Costuri de operare și mentenanță

Costurile de operare au fost calculate separat pentru situația actuală și pentru scenariul recomandat. Pentru situația actuală s-au utilizat consumuri specifice diferențiate pe rute, deoarece profilul vehiculelor nu este uniform: microbuze și autobuze mici pe rutele scurte, respectiv vehicule de capacitate mai mare pe rutele cu parcurs și solicitare mai ridicată. Pentru scenariul electric, consumul energetic este determinat în kWh/km și include o rezervă implicită pentru încălzire/răcire, opriri și variații de sarcină.

Tabelul 148. Costuri anuale ale situației actuale - vehicule convenționale

Rută	Traseu	km/an	l/100 km	litri/an	cost combustibil, lei	OPEX total, lei/an
R1	Coadă Iazului - Bilicenii Vechi - Sîngerei (itinerar mixt)	36 300	14,0	5 082	167 706	331 056
R2	Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrancești - Sîngerei	57 600	16,0	9 216	304 128	563 328
R3	Cozăști - Brejeni - Sîngerei	32 400	14,0	4 536	149 688	295 488
R4	Petrovca - Copăcenii - Grigorăuca - Sîngerei	33 600	14,0	4 704	155 232	306 432

Rută	Traseu	km/an	l/100 km	litri/an	cost combustibil, lei	OPEX total, lei/an
R5	Prepețița - Mihailovca - Copăceni - Grigorăuca - Sîngerei	63 000	16,0	10 080	332 640	616 140
TOTAL	-	222 900	-	33 618	1 109 394	2 112 444

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

Tabelul 149. Costuri anuale ale scenariului recomandat - vehicule electrice + PV/BESS

Rută	Tip vehicul	km/an	kWh/km	MWh/an	cost energie, lei	OPEX total, lei/an
R1	minibus electric 20-25 locuri	36 300	0,40	16,7	34 659	114 519
R2	midibus / minibus electric 25-35 locuri	57 600	0,50	33,1	68 840	195 560
R3	minibus electric 20-25 locuri	32 400	0,45	16,8	34 898	106 178
R4	minibus electric 20-25 locuri	33 600	0,40	15,4	32 030	105 950
R5	midibus / minibus electric 25-35 locuri	63 000	0,49	35,2	73 142	211 742
TOTAL	inclusiv rezervă 15%	222 900	-	117,1	243 568	733 948
Cost sistem	mentenanță infrastructură, IT, monitorizare	-	-	-	-	85 000
TOTAL GENERAL	EV + PV/BESS	-	-	-	-	818 948

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

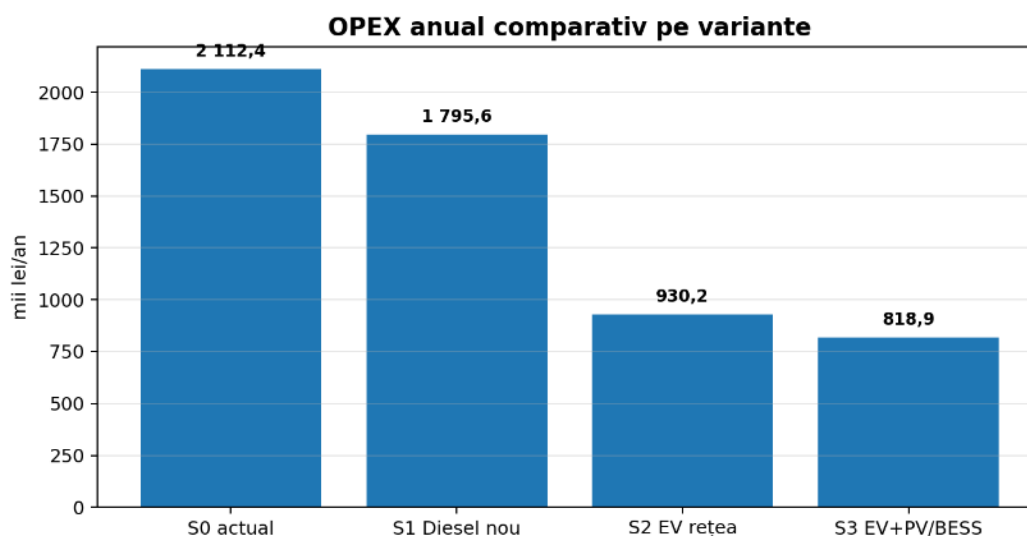

Figura 108. OPEX anual comparativ pe variante

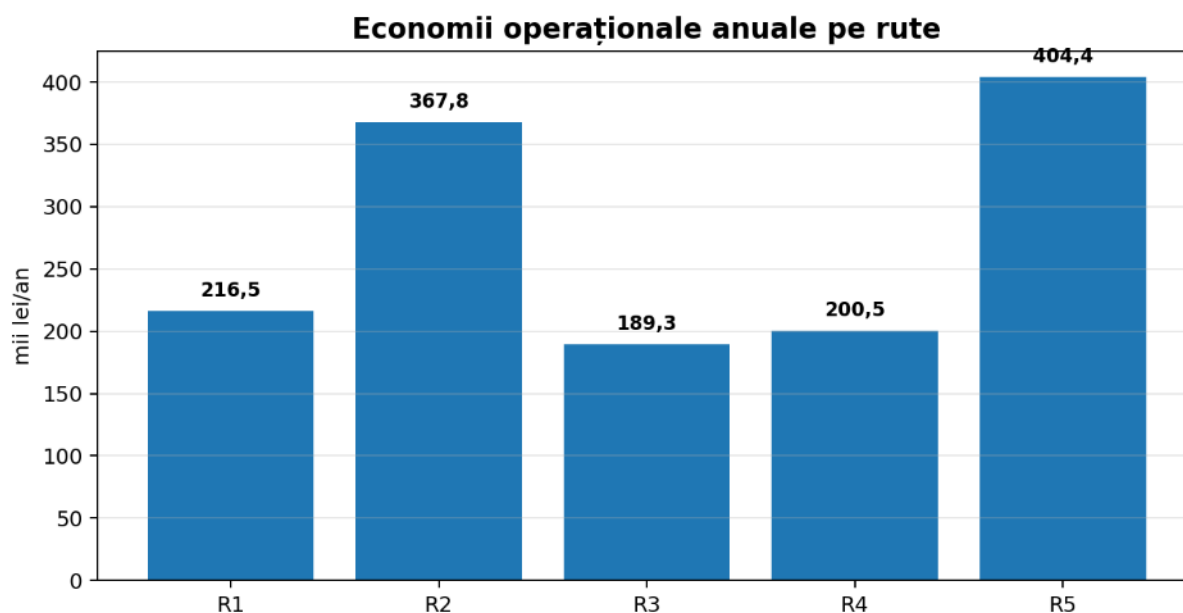

Figura 109. Economii anuale estimate pe fiecare rută

Rezultatele arată că diferența de cost operațional este generată în primul rând de substituirea combustibilului lichid cu energie electrică. Chiar dacă prețul energiei electrice este menținut conservator, costul pe km scade datorită eficienței superioare a tracțiunii electrice. Pe lângă energia propriu-zisă, vehiculele electrice reduc costurile cu uleiuri, filtre, ambreiaj, transmisie complexă și intervenții recurente specifice motoarelor cu ardere internă.

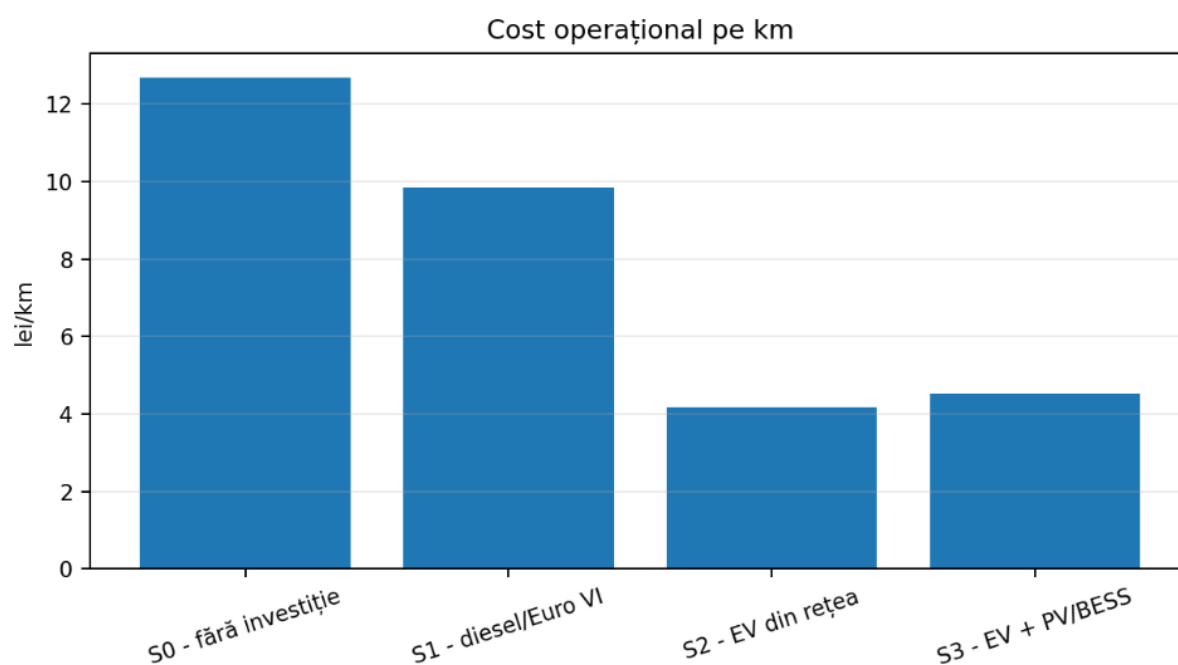

Figura 104. Cost operațional pe kilometru pentru variantele analizate

8.3 Venituri, economii și costuri evitate

Pentru un serviciu public raional, obiectivul principal nu este maximizarea profitului comercial, ci asigurarea unui serviciu predictibil, accesibil și sustenabil. Totuși, modelul financiar trebuie să indice clar ce parte din costurile de operare poate fi acoperită prin venituri din bilete și ce parte poate necesita sprijin bugetar sau compensare socială. În scenariul de bază se utilizează un tarif mediu de analiză de 10 lei/pasager, care va fi recalibrat în funcție de politica tarifară a Consiliului Raional și de distanța reală a rutelor.

Veniturile din bilete sunt tratate prudent, deoarece serviciul are caracter social și urmărește conectivitatea localităților cu centrul raional. Pentru analiza de bază se utilizează un tarif mediu de planificare și o cerere de 156.000 pasageri/an. Veniturile nu trebuie interpretate ca singura sursă de acoperire a costurilor, ci ca parte a unui mecanism combinat: tarif social, suport bugetar și economii obținute prin reducerea combustibilului și mentenanței.

Tabelul 150. **Venituri operaționale estimate la tariful mediu de analiză**

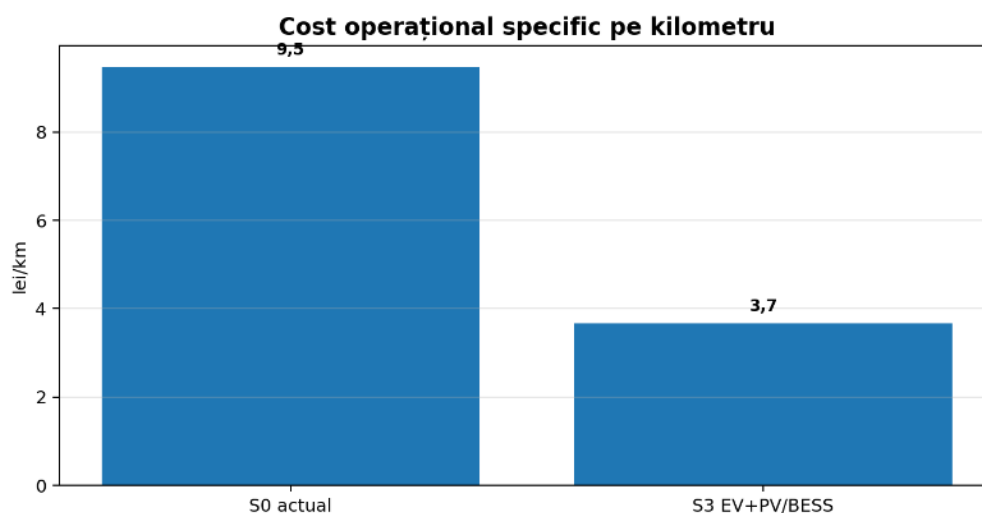
Indicator	Valoare	Comentariu
Pasageri/an de bază	156 000	conform scenariului revizuit din Capitolul 4
Tarif mediu de analiză	5 lei/pasager	valoare orientativă pentru model financiar
Venituri tarifare anuale	780 000 lei/an	nu include compensații sociale sau abonamente
OPEX EV + PV/BESS	818 900 lei/an	energie, mentenanță EV, IT și infrastructură
Grad acoperire OPEX prin bilete	circa 95%	valoare sensibilă la cerere și tarif

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

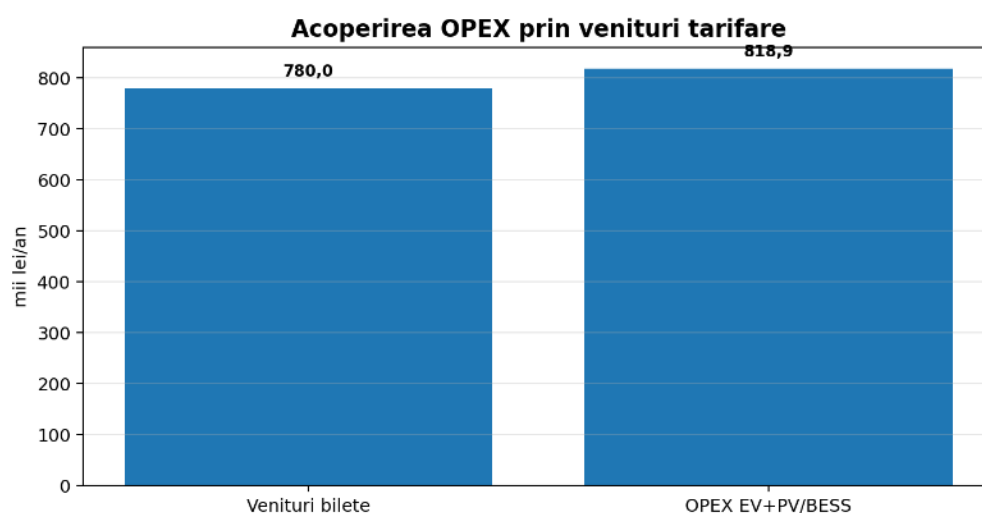
Tabelul 151. **Economii anuale față de situația actuală**

Indicator	Valoare	Unitate / comentariu
OPEX situația actuală	2 112 444	lei/an
OPEX scenariul EV + PV/BESS	818 948	lei/an
Economie operațională anuală	1 293 496	lei/an
Cost actual specific	9,48	lei/km
Cost EV + PV/BESS specific	3,67	lei/km
Reducere cost specific	61,2%	față de scenariul convențional

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

Figura 105. Cost operațional pe kilometru pentru variantele analizate

Figura 106. Cost operațional estimat per pasager în scenariul EV + PV/BESS

Veniturile din bilete pot acoperi o parte semnificativă a costurilor operaționale, dar este recomandată menținerea unei abordări sociale. Pentru rutele rurale, unde transportul deservește elevi, persoane vârstnice, angajați cu venituri moderate și cetățeni care accesează servicii publice, subvenția nu trebuie interpretată ca pierdere, ci ca instrument de accesibilitate teritorială. În această logică, economiile obținute din combustibil și mentenanță trebuie folosite pentru stabilizarea tarifelor și pentru creșterea calității serviciului.

8.4 Indicatori financiari

Indicatorii financiari au fost calculați pentru scenariul recomandat, presupunând finanțare mixtă: grant nerambursabil și contribuție locală. Această abordare este realistă pentru proiectele de transport public electric, deoarece investiția inițială în vehicule și infrastructură este mare, iar beneficiile economice și sociale se recuperează gradual pe durata de exploatare. Modelul de bază utilizează un grant de 80%, contribuție locală de 20%, rată de actualizare de 6%, creștere anuală a costurilor combustibililor convenționali de 5% și creștere anuală a costurilor EV de 3%.

Tabelul 152. Ipoteze financiare utilizate pentru indicatorii de rentabilitate

Parametru	Valoare	Comentariu
Curs de planificare	19,5 lei/EUR	valoare rotunjită pentru modelul SF
Preț motorină	33 lei/litru	valoare de lucru, de actualizat la data depunerii proiectului
Tarif energie din rețea	3,03 lei/kWh	valoare de referință pentru consumator noncasnic
Cost nivelat energie PV	1,30 lei/kWh	valoare de planificare pentru autoconsum
Pondere PV în energia de încărcare	55%	cu BESS și încărcare inteligentă
Rată de actualizare	6%	ipoteză financiară conservatoare
Perioadă analiză	12 ani	perioadă compatibilă cu ciclul operațional al flotei

Sursa: model financiar SF; valorile energetice trebuie actualizate conform tarifelor ANRE și ofertelor finale.

Tabelul 153. Flux de numerar actualizat pentru scenariul recomandat, grant 80%

An	OPEX fără proiect, mii lei	OPEX EV, mii lei	Economie, mii lei	Valoare reziduală, mii lei	Flux actualizat, mii lei
1	2 112,4	818,9	1 293,5	0,0	1 220,3
2	2 218,1	843,5	1 374,5	0,0	1 223,3
3	2 329,0	868,8	1 460,1	0,0	1 226,0
4	2 445,4	894,9	1 550,5	0,0	1 228,2
5	2 567,7	921,7	1 646,0	0,0	1 230,0
6	2 696,1	949,4	1 746,7	0,0	1 231,3
7	2 830,9	977,9	1 853,0	0,0	1 232,4
8	2 972,4	1 007,2	1 965,2	0,0	1 233,0
9	3 121,0	1 037,4	2 083,6	0,0	1 233,3
10	3 277,1	1 068,5	2 208,6	0,0	1 233,2
11	3 440,9	1 100,6	2 340,4	0,0	1 232,9
12	3 613,0	1 133,6	2 479,4	6 293,1	4 359,7

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

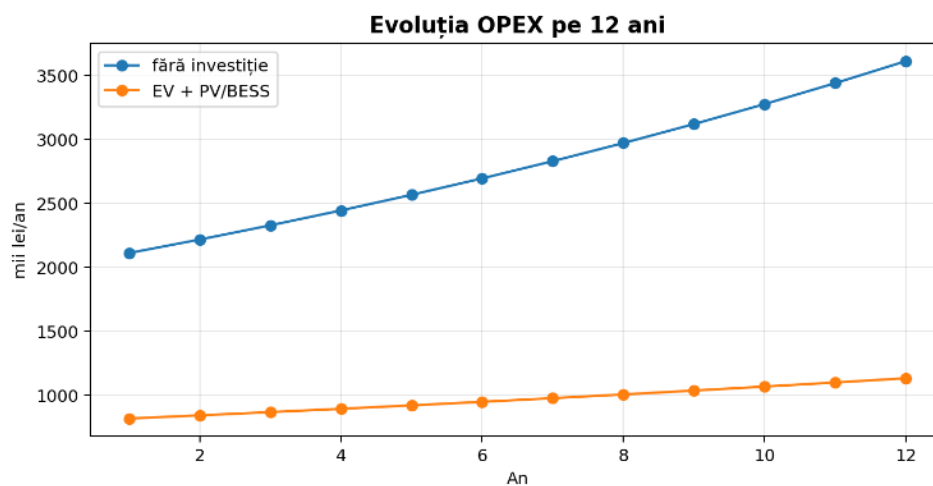

Figura 107. Evoluția costurilor de operare pe 12 ani

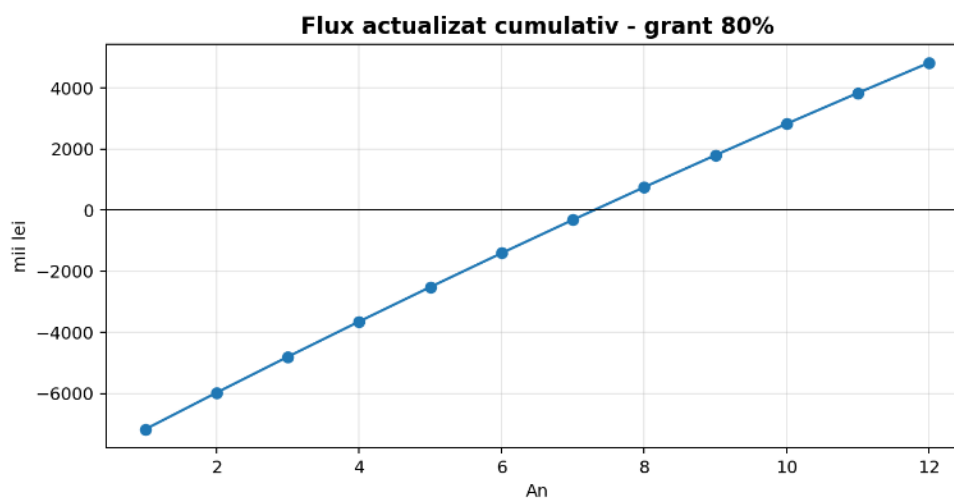

Figura 108. Flux actualizat cumulativ în scenariul cu grant 80%

Tabelul 154. Indicatori financiari în funcție de nivelul grantului

Grant nerambursabil	Contribuție locală, mil. lei	VAN, mil. lei	RIR	Payback simplu, ani
50%	20,98	-3,09	2.8%	16,2
70%	12,59	5,30	9.4%	9,7
80%	8,39	9,49	16.5%	6,5
90%	4,20	13,69	32.0%	3,2

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

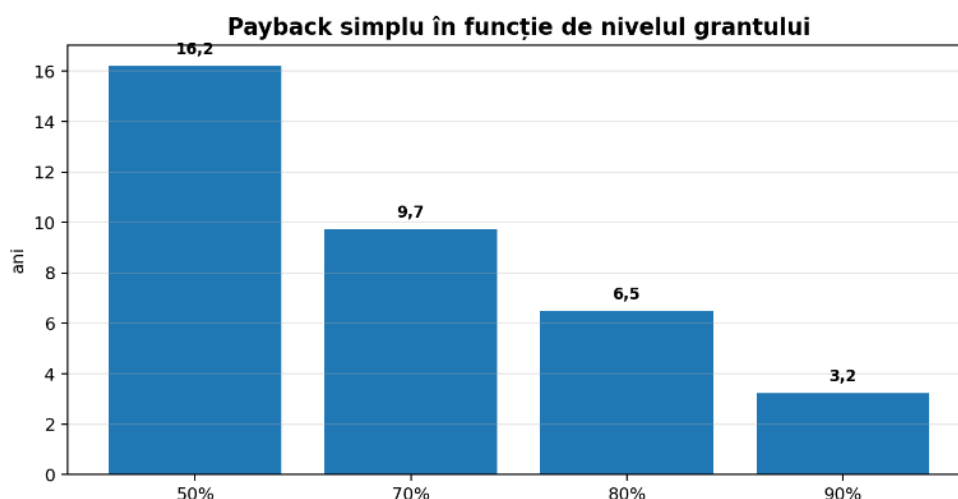

Figura 109. Perioada simplă de recuperare în funcție de nivelul grantului

Rezultatele indică faptul că scenariul recomandat devine atractiv pentru autoritatea publică în condițiile unui grant de minimum 70%, iar la un grant de 80% contribuția locală este recuperată într-un termen de aproximativ 6,5 ani. Această valoare este compatibilă cu logica finanțărilor publice verzi, unde grantul acoperă investiția inițială, iar economiile operaționale susțin mentenanța și extinderea serviciului.

8.5 Analiza de sensibilitate

Analiza de sensibilitate verifică rezistența proiectului la modificări ale variabilelor-cheie: CAPEX, preț energie, cerere, preț combustibil și producție PV. Cele mai importante riscuri financiare sunt depășirea costului investiției și utilizarea serviciului sub nivelul prognozat. Din acest motiv, capitolele tehnice recomandă etapizare, numărători reale de pasageri și contracte de mentenanță/garanție pentru vehicule și stații.

Tabelul 155. Analiza de sensibilitate pentru scenariul recomandat

Variabilă testată	Ipoteză de stres	Efect asupra proiectului	Măsură recomandată
CAPEX	creștere +15%	scade VAN și prelungește payback-ul	licitații pe loturi, rezervă, criteriu TCO
Preț energie	creștere +20%	crește OPEX EV	maximizare autoconsum PV și management încărcare
Cerere pasageri	scădere -20%	scade acoperirea OPEX prin bilete	pilot, orar adaptat, consultări APL
Preț motorină	scădere -15%	reduce economia față de scenariul convențional	păstrarea argumentelor sociale și climatice
Producție PV	scădere -20%	crește dependența de rețea	verificare amplasament, umbrire, mentenanță PV

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

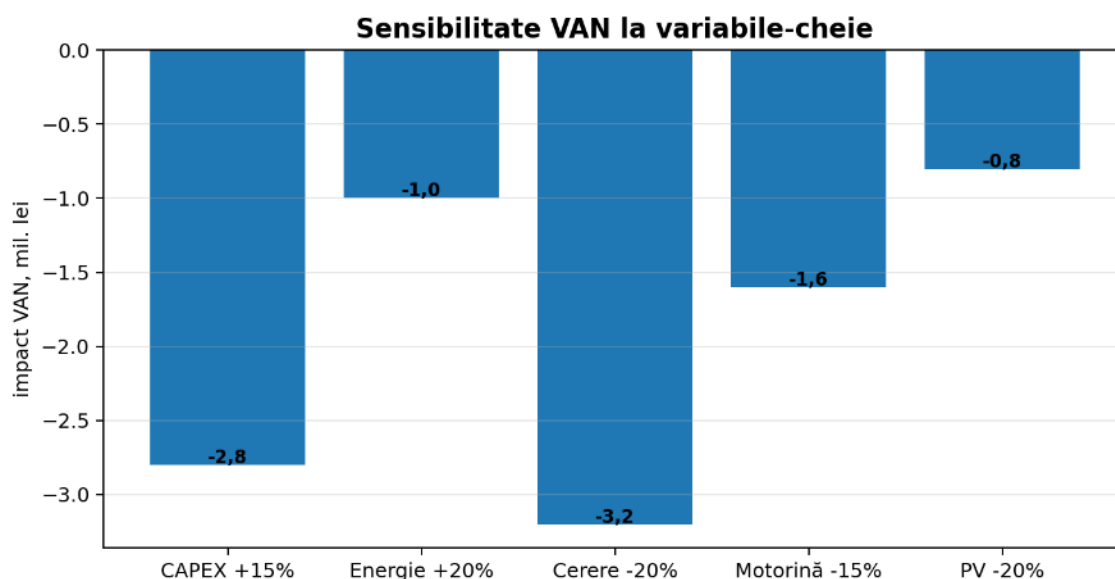

Figura 110. Sensibilitatea VAN față de principalele variabile

Tabelul 156. Indicatori unitari de comparație între variante

Variantă	lei/km	lei/pasager	OPEX, mii lei/an	t CO2/an
S0 - fără investiție	12.68	12.63	2008.8	96.7
S1 - diesel/Euro VI	9.85	9.81	1559.7	82.2
S2 - EV din rețea	4.17	4.15	660.6	43.5
S3 - EV + PV/BESS	4.52	4.50	715.4	17.4

Sursa: calcule autor; pasageri/an = 159.000 în scenariul de bază.

8.6 Recomandări economico-financiare și grafic propus de implementare

Analiza indică faptul că proiectul are logică economică solidă la nivel de operare: costul anual scade de la aproximativ 1,84 milioane lei în scenariul actual la aproximativ 0,63 milioane lei în scenariul EV + PV/BESS. Economia anuală inițială depășește 1,2 milioane lei, iar pe orizontul de 12 ani diferența cumulată crește datorită presiunii mai mari asupra costurilor combustibililor convenționali. Din perspectiva bugetului raional, această economie poate fi utilizată pentru cofinanțare, mentenanță preventivă și menținerea unui tarif social acceptabil.

Recomandarea financiară este implementarea proiectului în pachete distincte: pachetul 1 - vehicule electrice, pachetul 2 - infrastructură de încărcare și racordare, pachetul 3 - PV/BESS, pachetul 4 - sistem de management și monitorizare. Această structură reduce riscul de achiziție, permite etapizare și face posibilă atragerea finanțării din mai multe surse. În cazul unui grant sub 70%, proiectul trebuie etapizat mai strict, începând cu R1 și R2 sau cu acele rute unde cererea confirmată și distanța permit cel mai mic cost per pasager.

Tabelul 157. Structura recomandată a pachetelor de achiziții

Pachet	Conținut	Dimensiune estimată	Rol financiar	Observație
Pachet 1	Vehicule electrice	5 unități în etapa I	capex major, livrare 6-10 luni	specificații clare privind autonomie și service
Pachet 2	Stații de încărcare și racordare	AC 22 kW + DC 60 kW, pregătire 125 kW	critic pentru lansare serviciu	aviz de racordare înainte de licitație
Pachet 3	PV 150 kWp + BESS 200 kWh	producere și stocare energie	reduce OPEX și risc tarifar	poate fi implementat simultan sau imediat după charging
Pachet 4	IT, GPS, ticketing, monitorizare	date de exploatare și raportare	important pentru finanțator	include indicatori pentru PIEC/SECAP

Sursa: recomandare autor pe baza modelului de implementare etapizat.

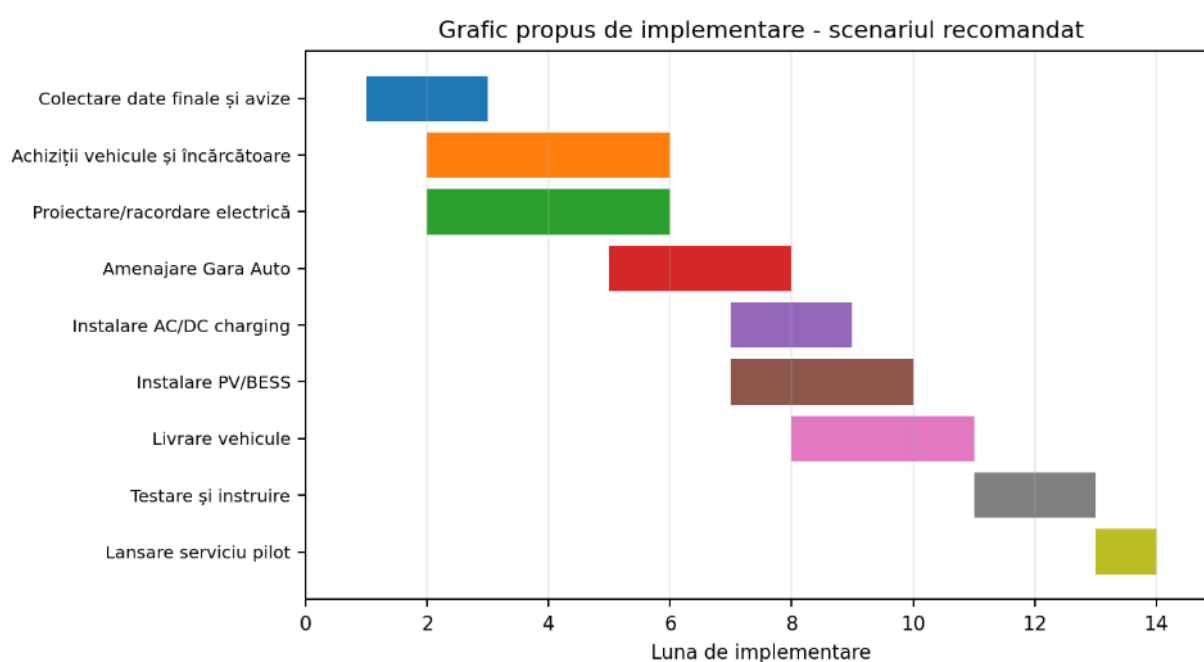

Figura 111. Grafic propus de implementare a investiției

Tabelul 158. Riscuri financiare relevante pentru etapa investițională și operațională

Risc	Probabilitate	Impact	Măsură de diminuare
Creșterea prețului vehiculelor	medie	ridicat	rezerve de 9-10%, cerințe tehnice neutre, ofertare competitivă
Întârzierea avizului de racordare	medie	ridicat	inițiere aviz înainte de licitație și analiză PT 250-400 kVA
Utilizare redusă a rutelor	medie	ridicat	consultări cu APL, orar orientat spre navetă și școli, monitorizare GPS/ticketing

Creșterea tarifului energiei electrice	medie	mediu	PV, BESS, încărcare nocturnă și management energetic
Service insuficient pentru vehicule	medie	ridicat	contract de mentenanță minimum 5 ani și garanție baterii
Capacitate locală de operare limitată	medie	mediu	instruire șoferi, mecanici și dispecerat

Sursa: analiză autor; riscurile sunt dezvoltate în capitolul dedicat implementării și sustenabilității.

8.6.1 Detalierea modelului financiar pentru etapa de finanțare

Pentru aplicarea la un program de finanțare, modelul financiar trebuie să arate nu doar costul total, ci și modul în care investiția poate fi contractată, plătită și controlată. De aceea, scenariul recomandat este tratat ca un portofoliu de componente autonome, dar tehnic interdependente: vehicule, stații de încărcare, racordare, PV/BESS și management operațional. Această împărțire permite actualizarea separată a prețurilor și reduce riscul ca întârzierea unei componente să blocheze integral proiectul.

În practică, cel mai mare risc bugetar este decalajul dintre aprobarea grantului și momentul livrării efective a vehiculelor și echipamentelor. Pentru a reduce acest risc, caietul de sarcini trebuie să prevadă termene ferme de livrare, garanții de bună execuție, service local/regional, instruirea personalului și compatibilitatea stațiilor de încărcare cu standarde europene. Plățile pot fi eşalonate pe măsura livrărilor și recepțiilor parțiale.

Tabelul 159. Curba estimativă de plăți pentru implementarea proiectului

Perioadă	Pondere CAPEX	Conținut principal	Observații de control financiar
L1-L2	5%	proiectare, avize, caiete de sarcini	avans limitat; nu se comandă vehicule fără aviz de racordare
L3-L4	15%	contractare vehicule și echipamente	plată condiționată de grafic de livrare
L5-L6	20%	racord electric și pregătire depou	lucrări civile la Gara Auto
L7-L8	25%	stații de încărcare, PV, BESS	testare parțială a infrastructurii
L9-L10	25%	livrare vehicule electrice	recepție tehnică și instruire
L11-L12	10%	testare, optimizare, lansare serviciu	plată finală după punere în funcțiune

Sursa: calculele autorului pe baza modelului financiar al studiului.

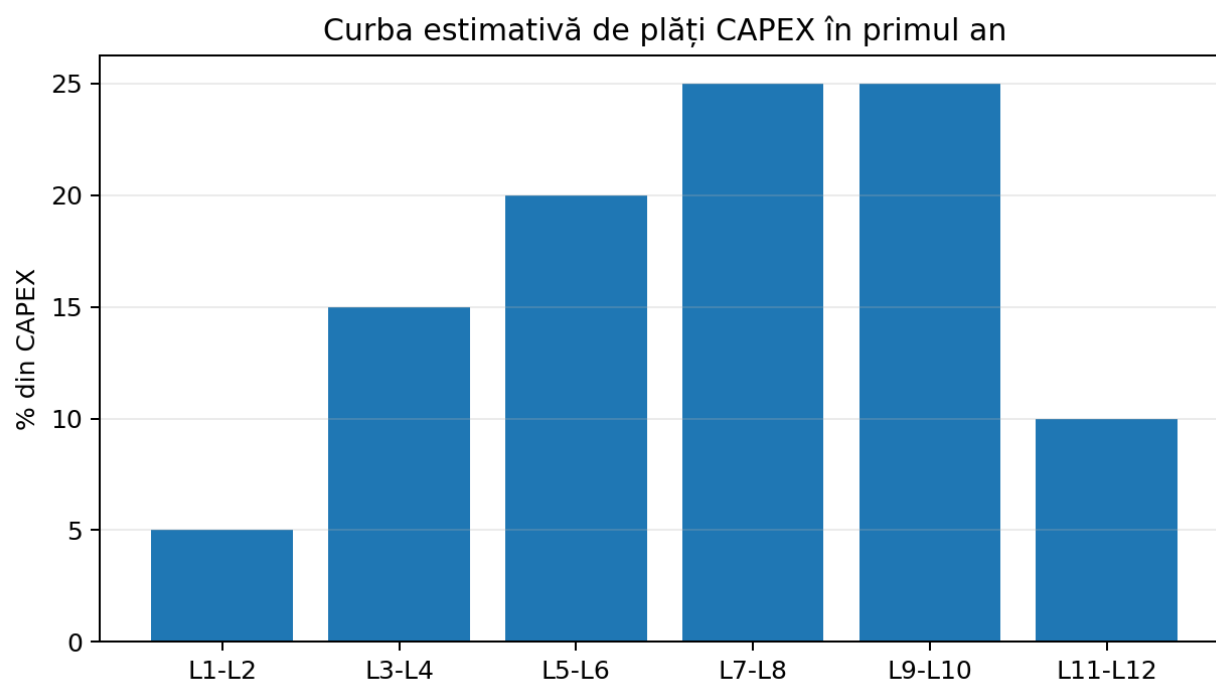

Figura 112. Curba estimativă de plăți CAPEX în primul an de implementare

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza modelului financiar al studiului.

8.6.2 Scenarii de creștere a parcursului și efectul asupra costurilor

Capitolele precedente au analizat un serviciu minim de 2 curse dus-întors pe zi pe fiecare rută. Totuși, după lansarea serviciului, cererea poate crește ca urmare a creșterii încrederii populației, a stabilității programului, a confortului și a conectării mai bune cu instituțiile raionale. Din acest motiv, modelul financiar include două scenarii suplimentare: scenariul moderat, cu +20% parcurs anual, și scenariul extins, cu +40% parcurs anual.

Avantajul vehiculelor electrice este că o creștere a parcursului nu majorează proporțional toate costurile. Energia electrică și mentenanța variabilă cresc odată cu kilometrajul, însă costurile fixe ale sistemului de încărcare, managementului și depoului se distribuie pe un număr mai mare de kilometri și pasageri. Astfel, dacă rata de utilizare crește, costul pe pasager poate scădea, iar proiectul devine mai puternic din punct de vedere economic și social.

Tabelul 160. Scenarii de parcurs, pasageri și acoperire a costurilor

Scenariu	km/an	pasageri/an	OPEX, mii lei/an	venituri la 10 lei, mii lei/an	necesar compensare, mii lei/an	lei/km
Bază	158 400	159 000	626.0	1590.0	0.0	3.95
Moderat +20% km	190 080	190 800	751.2	1908.0	0.0	3.95
Extins +40% km	221 760	222 600	876.4	2226.0	0.0	3.95

Sursa: calculele autorului pe baza modelului financiar al studiului.

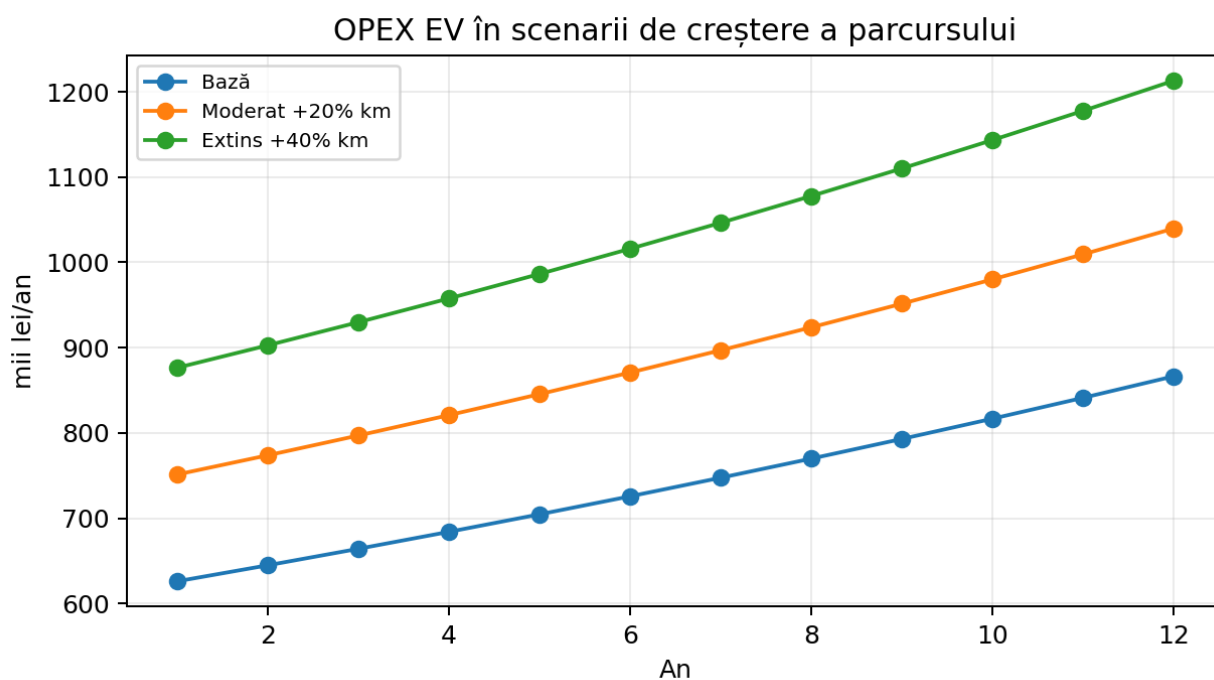

Figura 113. Evoluția OPEX în scenarii de creștere a parcursului

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza modelului financiar al studiului.

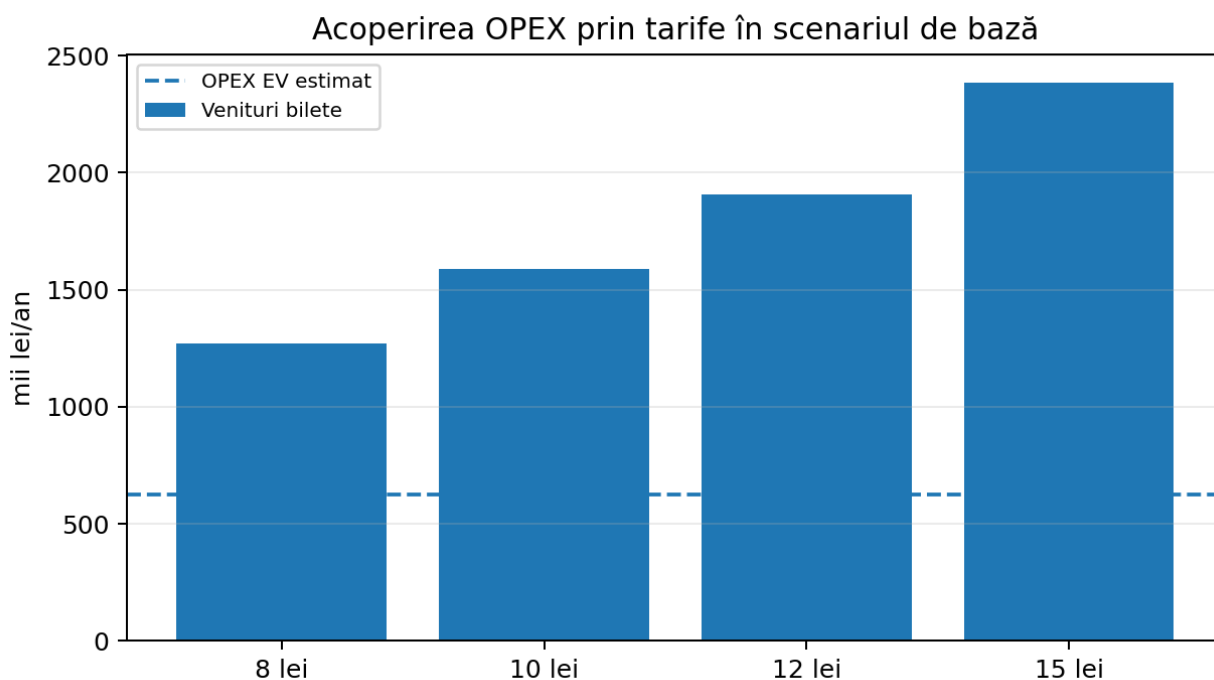

Figura 114. Acoperirea OPEX prin tarife în scenariul de bază

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza modelului financiar al studiului.

8.6.3 Costuri pe ciclul de viață și înlocuiri planificate

Pentru ca sistemul să nu se degradeze după primii ani de operare, bugetul anual trebuie să includă mentenanță preventivă și reînnoiri planificate. În cazul vehiculelor electrice, principalele costuri de ciclu de viață sunt legate de baterie, anvelope, frâne, suspensie, echipamente

auxiliare, invertoare, încărcătoare și sistemele IT. Nu este recomandată tratarea acestor costuri ca cheltuieli neprevăzute; ele trebuie bugetate încă din primul an.

Se recomandă constituirea unui fond operațional anual alimentat din economiile obținute față de situația actuală. Fondul ar putea acoperi verificările de siguranță, service-ul stațiilor de încărcare, mentenanța PV/BESS, reparațiile curente și eventualele contribuții la înlocuiri majore după anul 8-10. Această abordare crește credibilitatea proiectului în fața finanțatorilor și reduce riscul de întrerupere a serviciului.

Tabelul 161. Costuri de ciclu de viață și reînnoiri planificate

Componentă	Moment estimativ	Intervenție	Implicație bugetară
Baterii vehicule	anul 8-10	verificare SOH, posibilă înlocuire parțială	10-20% din valoarea vehiculului, dacă garanția nu acoperă
Stații AC/DC	anual + revizie majoră anul 6	service, protecții, cabluri, conectori	3-5% din valoarea infrastructurii/an
PV 150 kWp	anual	curățare, monitorizare, verificare invertor	1-2% din CAPEX PV/an
BESS	anual + verificare după anul 7	management termic, software, module	se confirmă prin garanție furnizor
Sistem IT/GPS/ticketing	anual	licențe, comunicații, mentenanță software	buget fix anual necesar

Sursa: calculele autorului pe baza modelului financiar al studiului.

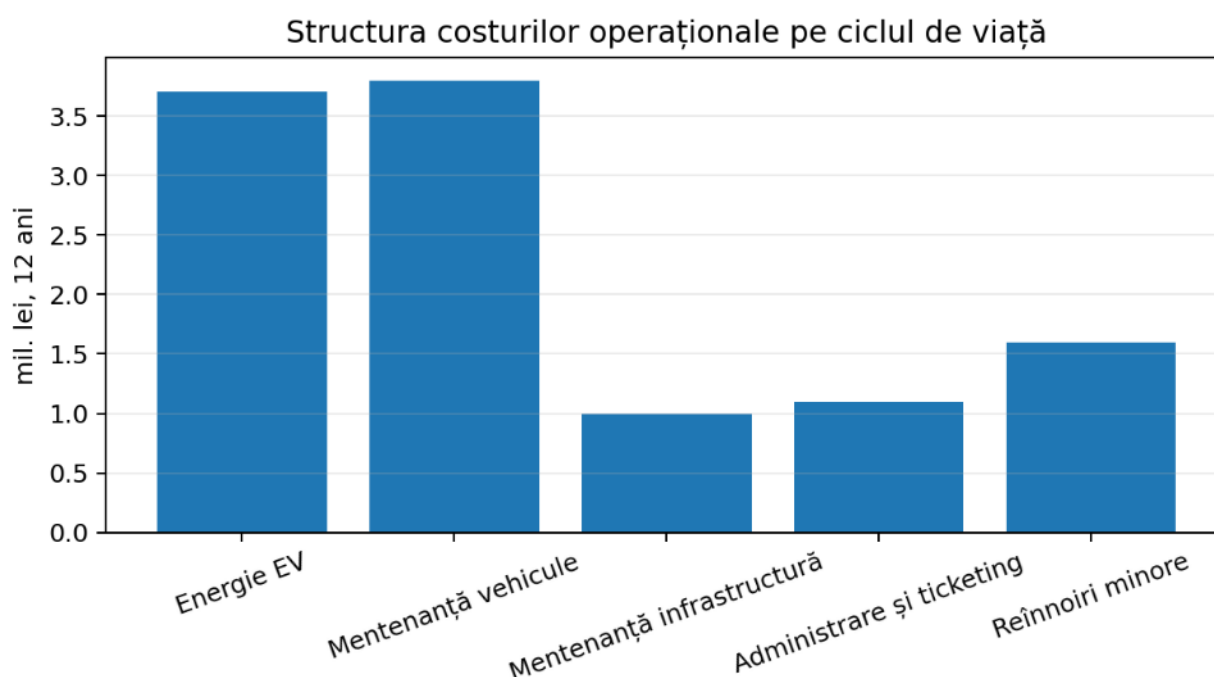

Figura 115. Structura costurilor operaționale pe ciclul de viață

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza modelului financiar al studiului.

8.6.4 Pragul minim de grant și recomandarea de finanțare

Modelul financiar arată că investiția are un caracter public pronunțat: beneficiile sunt distribuite la nivelul comunității, iar o parte dintre ele nu se transformă direct în venituri tarifare. Din acest motiv, proiectul trebuie orientat spre finanțare nerambursabilă sau finanțare mixtă. Grantul nu

acoperă doar un deficit financiar, ci recunoaște beneficiile publice: reducerea emisiilor, accesul rural la servicii, reducerea poluării locale și crearea unei infrastructuri demonstrative pentru mobilitate electrică.

Nivelul recomandat al grantului este de cel puțin 70%, iar nivelul optim este 80%. La acest nivel, contribuția locală devine compatibilă cu economiile operaționale estimate și poate fi recuperată într-un orizont acceptabil pentru o investiție publică. Dacă finanțarea nerambursabilă disponibilă este mai mică, se recomandă etapizarea: achiziția inițială a vehiculelor pentru R1-R2, instalarea încărcătoarelor de bază la Gara Auto și extinderea ulterioară către R3-R4, PV și BESS.

Tabelul 162. Pragul minim de grant pentru sustenabilitatea financiară

Grant	Contribuție locală, mil. lei	Payback simplu, ani	Interpretare
50%	16.92	13.9	nerecomandat fără etapizare
60%	13.53	11.2	nerecomandat fără etapizare
70%	10.15	8.4	acceptabil
80%	6.77	5.6	recomandat
90%	3.38	2.8	recomandat

Sursa: calculele autorului pe baza modelului financiar al studiului.

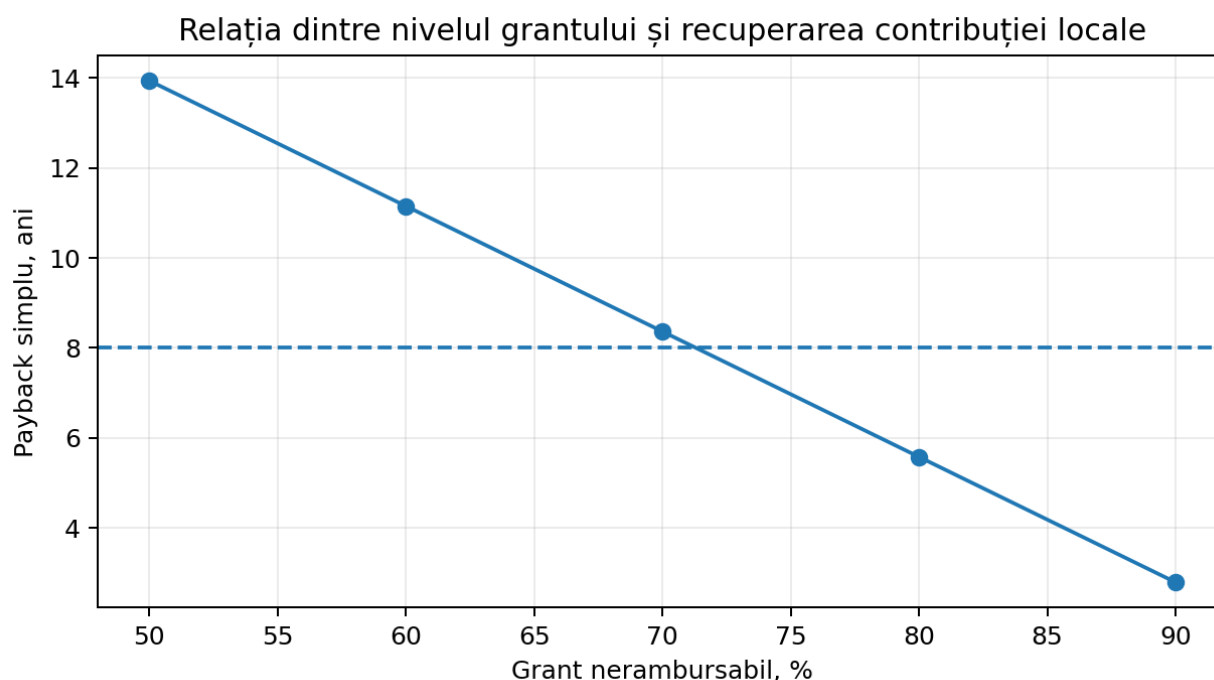

Figura 116. Relația dintre grant și recuperarea contribuției locale

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza modelului financiar al studiului.

8.6.5 Elemente care trebuie validate înainte de decizia finală de investiție

Înainte de aprobarea finală a investiției, modelul financiar trebuie actualizat cu date reale. Cele mai importante date de confirmat sunt: ofertele pentru vehicule, costul exact al racordării electrice, disponibilitatea terenului și spațiului la Gara Auto Sîngerei, condițiile de operare a

stației existente de 125 kW, prețul energiei pentru consumatorul noncasnic, potențialul PV pe amplasamentul ales și cererea reală de pasageri pe fiecare rută.

Pentru reducerea incertitudinilor, se recomandă ca în etapa următoare să fie realizate cel puțin trei acțiuni practice: sondaj de pasageri pe 7 zile, solicitarea avizului preliminar de racordare de la operatorul de distribuție și colectarea a minimum trei oferte pentru vehicule electrice și stații de încărcare compatibile. Fără aceste date, cifrele din prezentul capitol trebuie tratate ca estimări de fezabilitate, nu ca buget final de licitație.

Tabelul 163. Date de validat înainte de decizia finală de investiție

Element de validat	Document / acțiune necesară	Efect asupra modelului financiar	Prioritate
Oferte vehicule electrice	minimum 3 oferte comparabile	confirmă CAPEX și termenul de livrare	prioritate foarte ridicată
Aviz racordare Gara Auto	putere disponibilă, cost lucrări, termen	confirmă fezabilitatea încărcării nocturne	prioritate foarte ridicată
Sondaj pasageri 7 zile	număr pasageri pe rută și oră	validează venituri și dimensiunea flotei	prioritate ridicată
Verificare amplasament PV	suprafață, umbrire, proprietate	confirmă producția și autoconsumul	prioritate ridicată
Model instituțional	operator, proprietate, tarify	confirmă fluxurile de venituri și costuri	prioritate ridicată

Sursa: calculele autorului pe baza modelului financiar al studiului.

Notă privind utilizarea datelor

Valorile financiare prezentate în Capitolul 8 sunt valori de lucru pentru studiul de fezabilitate. Ele sunt suficiente pentru compararea variantelor și pentru demonstrarea fezabilității preliminare, dar nu înlocuiesc devizul de proiectare, ofertele comerciale și avizele tehnice. Toate valorile vor fi actualizate în versiunea finală a studiului după primirea datelor de la Consiliul Raional, operatorii de transport, Gara Auto Sîngerei, furnizorii de vehicule și operatorul de distribuție a energiei electrice.

8.6.6 Modelul de acoperire bugetară și mecanismul de compensare

Pentru un serviciu intercomunal cu rol social, tariful nu trebuie calculat exclusiv după principiul recuperării integrale a costurilor. Unele curse, în special cele de seară sau cele din perioade cu cerere mai mică, pot avea grad de ocupare redus, dar sunt importante pentru accesul locuitorilor la servicii raionale. Prin urmare, modelul financiar recomandă combinarea veniturilor din bilete cu o compensare bugetară transparentă, legată de indicatori măsurabili: km efectuați, punctualitate, disponibilitate vehicul, număr de pasageri și cost/kWh.

Mecanismul de compensare poate fi stabilit anual prin decizia Consiliului Raional, pe baza rapoartelor operatorului. Pentru a evita subvenționarea ineficienței, plata compensației trebuie condiționată de respectarea graficului de curse, raportarea consumului energetic, utilizarea stațiilor de încărcare la Gara Auto Sîngerei și menținerea vehiculelor în stare tehnică bună. Astfel, sprijinul public devine un instrument de calitate a serviciului, nu doar o acoperire a deficitului.

Tabelul 164. Surse posibile de acoperire a costurilor operaționale

Sursă	Mod de calcul	Rol în model	Condiții

Venituri din bilete	tarif mediu 8-15 lei, în funcție de rută	acoperirea costurilor curente	se actualizează după sondaj pasageri
Compensare raională	plată per km sau per rută socială	menținerea rutelor cu rol public	legată de indicatori de performanță
Economii din combustibil	diferența față de costul motorinei	susținerea cofinanțării și mentenanței	se recomandă evidență separată
Venituri auxiliare	publicitate, servicii speciale, abonamente	reducerea presiunii pe tarif	opțional în etapa II
Surplus PV / optimizare energie	reducerea facturii la încărcare	stabilizarea OPEX	depinde de modelul contractual și contorizare

Sursa: calculele autorului pe baza modelului financiar al studiului.

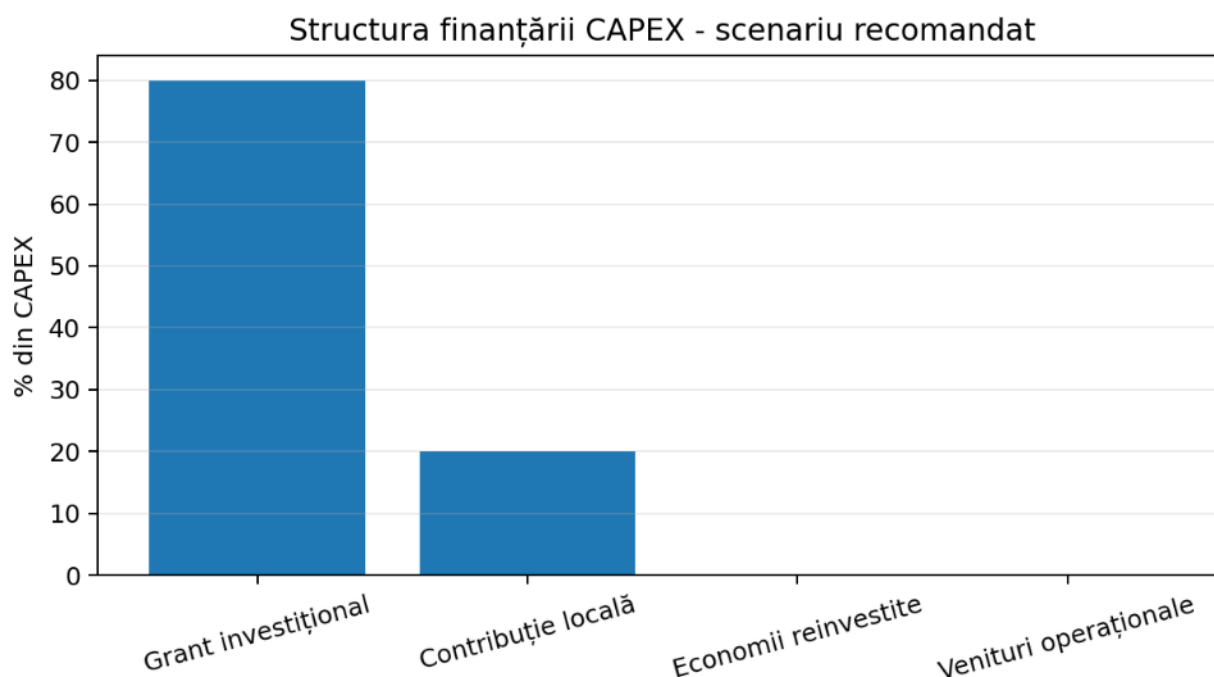

Figura 117. Structura recomandată a finanțării investiției

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza modelului financiar al studiului.

8.6.7 Recomandări pentru modelul economic utilizat în caietul de sarcini

Caietul de sarcini pentru achiziția vehiculelor și infrastructurii trebuie să fie construit astfel încât să protejeze performanța economică estimată în prezentul capitol. Nu este suficient să fie solicitată doar livrarea vehiculelor; trebuie cerute garanții privind consumul specific, autonomia în condiții de iarnă, disponibilitatea tehnică, garanția bateriei, termenul de livrare a pieselor, instruirea șoferilor și suportul pentru diagnoză. O abatere mică a consumului kWh/km poate genera costuri suplimentare importante pe durata de exploatare.

Pentru infrastructura de încărcare, caietul de sarcini trebuie să solicite compatibilitate CCS2, protecții electrice, monitorizare la distanță, contorizare separată pentru energia utilizată de flotă, raportare lunară și posibilitatea integrării ulterioare cu sistemul PV/BESS. În lipsa acestor cerințe, investiția ar putea deveni funcțională tehnic, dar dificil de controlat economic.

Tabelul 165. Cerințe economice minime recomandate pentru caietul de sarcini

Componentă	Cerință economică/tehnică	Efect asupra fezabilității
Vehicul electric	consum garantat kWh/km; autonomie minimă; garanție baterie	reduce riscul de OPEX mai mare decât modelul
Încărcătoare AC/DC	compatibilitate CCS2; monitorizare; contorizare separată	asigură controlul costului energiei
PV/BESS	producție garantată; garanție inverter/baterie; EMS	crește ponderea energiei locale
Service	contract minim 5 ani; timp maxim de intervenție	reduce indisponibilitatea flotei
Date operaționale	GPS, SOC, consum, km, pasageri	permite actualizarea anuală a modelului financiar

Sursa: calculele autorului pe baza modelului financiar al studiului.

8.7 Concluzii generale de capitol

Tabelul 166. Indicatori unitari de comparație între variante

Indicator	S0 - actual	S3 - EV + PV/BESS	Efect
Parcurs anual analizat	222 900 km/an	222 900 km/an	nivel similar de serviciu
OPEX anual	2,11 mil. lei/an	0,82 mil. lei/an	reducere cu circa 61%
Cost specific	9,48 lei/km	3,67 lei/km	cost/km mult mai redus
Consum combustibil	33,6 mii litri/an	0 litri/an pe rutele electrificate	eliminare combustibil lichid direct
Consum electric	0 MWh/an	117,1 MWh/an	energie măsurabilă și gestionabilă
Condiție de fezabilitate	nu necesită CAPEX major	necesită grant majoritar	grant + management operațional

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

Tabelul 167. Structura recomandată a pachetelor de achiziții

Pachet	Conținut	Observație
Pachet 1 - vehicule electrice	5 vehicule active + 1 rezervă, garanții, service, training	criteriu de evaluare: cost pe ciclu de viață și consum certificat
Pachet 2 - stații de încărcare	6 AC 22 kW, 1 DC 60 kW, pregătire DC 120-125 kW	compatibilitate CCS2/OCPP, management sarcină
Pachet 3 - PV/BESS/EMS	PV 150 kWp, BESS 150-250 kWh, inverteare, EMS/SCADA	integrare cu încărcarea nocturnă
Pachet 4 - lucrări Gara Auto	amenajare depou, racord, iluminat, protecții, semnalizare	corelat cu avizul de racordare și proiectul tehnic
Pachet 5 - sistem IT și operare	GPS, monitorizare SOC, ticketing simplificat, raportare	date pentru KPI și optimizare rutieră

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

Tabelul 168. Riscuri financiare relevante pentru etapa investițională și operațională

Risc	Impact posibil	Măsură de diminuare
Depășirea CAPEX	crește contribuția locală și prelungește payback-ul	rezervă, licitații pe loturi, actualizare devize
Cerere sub prognoză	venituri mai mici din bilete	testare pilot, ajustare orar, campanie de informare
Cost energie peste ipoteză	crește OPEX EV	PV/BESS, încărcare inteligentă, tarifyare potrivită
Disponibilitate redusă service	crește costul de mentenanță	garanții, piese minime, service regional în caietul de sarcini
Grant insuficient	proiect dificil de finanțat local	etapizare, fază pilot, cofinanțare externă

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

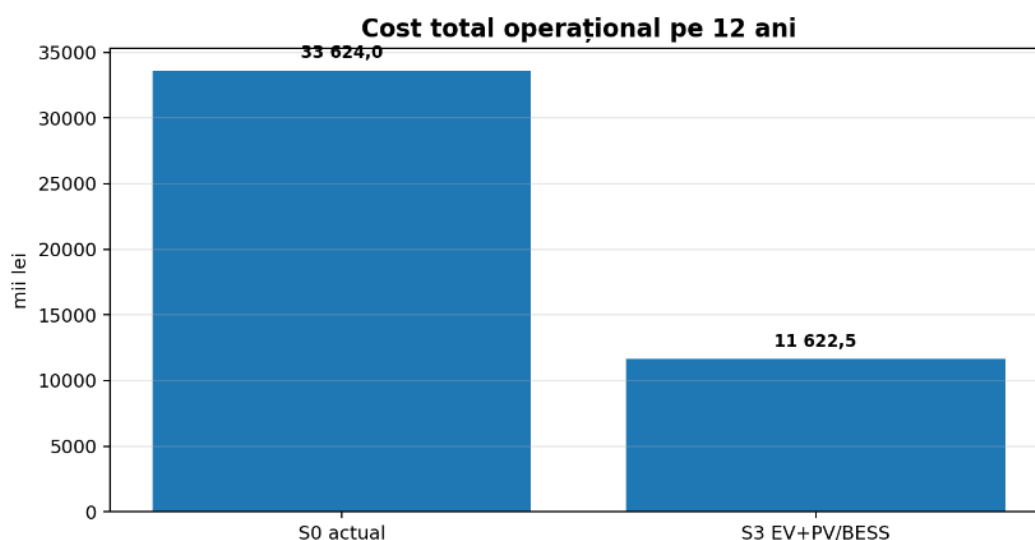

Figura 118. Cost total operațional pe 12 ani

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza modelului financiar revizuit.

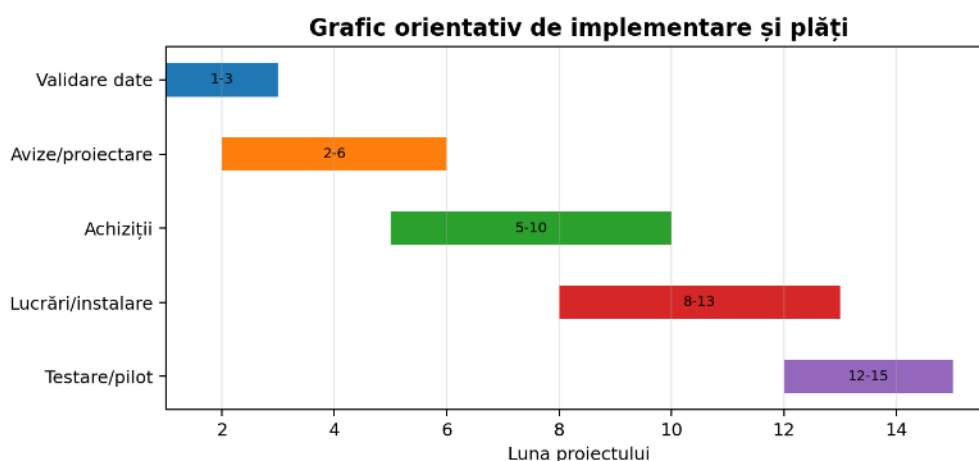

Figura 117. Grafic propus de implementare a investiției

8.7.1 Elemente care trebuie validate înainte de decizia finală de investiție

Înainte de depunerea aplicației de finanțare și lansarea achizițiilor, modelul financiar trebuie actualizat pe baza datelor reale. Cele mai importante elemente de validat sunt: lungimile traseelor prin GIS, frecvențele finale aprobate de beneficiar, fluxurile reale de pasageri, capacitatea de

racordare la Gara Auto Sîngerei, prețurile oferite pentru vehicule și stații, costul lucrărilor civile și regimul juridic al terenului pentru PV/BESS.

Tabelul 169. Date de validat înainte de decizia finală de investiție

Date necesare	Metodă de validare	Efect asupra modelului financiar
Lungimi trasee și stații	măsurare GIS / Google Maps / verificare teren	km/an, energie, mentenanță
Fluxuri de pasageri	numărători minime 7 zile, consultări APL	venituri, capacitate vehicule
Putere electrică disponibilă	aviz de racordare operator distribuție	cost racord, putere stații, BESS
Preț vehicule	oferte comerciale / consultare piață	CAPEX și grant necesar
Preț lucrări depou și PV/BESS	deviz proiect tehnic	CAPEX final și risc bugetar
Model juridic-operare	decizie CR/APL, contract operator	responsabilități și costuri recurente

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

8.7.2 Modelul de acoperire bugetară și mecanismul de compensare

Pentru perioada de operare pilot se recomandă un mecanism simplu de compensare, bazat pe indicatori măsurabili: kilometri operați, disponibilitate flotă, număr de pasageri, consum kWh/km și punctualitate. Dacă veniturile tarifare nu acoperă integral OPEX, diferența poate fi tratată ca subvenție socială pentru conectivitate rurală, nu ca pierdere operațională.

Tabelul 170. Surse posibile de acoperire a costurilor operaționale

Sursă	Rol	Observație
Venituri din bilete	acoperire parțială sau majoritară OPEX	depinde de tarif și cerere
Buget Consiliul Raional/APL	compensare socială și stabilizare tarif	mai ales în faza pilot
Economii din combustibil	argument pentru sustenabilitate	diferență față de scenariul convențional
Producție PV locală	reducere cost energie	necesită management încărcare și BESS
Programe externe de finanțare	CAPEX, posibil suport inițial de operare	climă, dezvoltare regională, servicii publice

Sursa: calcule revizuite ale autorului pe baza noilor rute operaționale solicitate de beneficiar; valorile vor fi validate în etapa de proiect tehnic și prin oferte comerciale.

8.7.3 Recomandări pentru modelul economic utilizat în caietul de sarcini

Caietele de sarcini trebuie să evite achiziția pe baza celui mai mic preț inițial și să includă criterii privind costul pe ciclu de viață. Pentru vehicule, trebuie solicitate consum certificat, garanție baterie, costuri de service, disponibilitate piese și telemetrie. Pentru stații și PV/BESS, criteriile trebuie să includă management de sarcină, integrare OCPP/EMS, garanții și eficiență energetică.

Tabelul 171. Cerințe economice minime recomandate pentru caietul de sarcini

Componentă	Cerință economică	De ce este necesară
Vehicule electrice	evaluare TCO pe minimum 8-12 ani	prețul inițial nu reflectă costul real de operare
Baterii	garanție capacitate și cost de înlocuire clar	reduce riscul financiar pe termen mediu
Stații de încărcare	garanție, service și disponibilitate minimă	evită oprirea serviciului

Componentă	Cerință economică	De ce este necesară
PV/BESS	producție garantată și monitorizare	asigură economiile estimate
Sistem IT	raportare exportabilă a datelor	susține plata pe indicatori și auditarea serviciului

9 IMPACTUL ENERGETIC, SOCIAL, ECONOMIC ȘI DE MEDIU

Prezentul capitol evaluează efectele implementării proiectului de transport public electric asupra consumului de combustibili, costurilor operaționale, emisiilor, accesibilității teritoriale și capacității instituționale a raionului Sîngerei. Capitolul nu reia descrierea tehnică a rutelor, flotei și stațiilor de încărcare, ci utilizează indicatorii deja calculați în capitolele anterioare pentru a prezenta impactul integrat al proiectului.

Analiza este realizată pentru scenariul recomandat: operarea celor patru coridoare prioritare cu vehicule electrice, două curse dus-întors pe zi pe fiecare rută, încărcare nocturnă la Gara Auto Sîngerei și alimentare parțială din sistem fotovoltaic cu stocare. Valorile sunt preliminare și trebuie actualizate în etapa de proiectare tehnică, după confirmarea fluxurilor de pasageri, ofertelor comerciale, condițiilor de racordare și regimului tarifar aplicabil. Sunt analizate 743 km/zi și 222.900 km/an. Impactul este evaluat din perspectiva consumului de energie, reducerii combustibililor fosili, emisiilor de CO₂, accesibilității sociale, costurilor operaționale și capacității proiectului de a crea un model replicabil de mobilitate electrică raională.

Tabelul 172. Indicatorii de intrare utilizați pentru evaluarea impactului

Indicator	Valoare revizuită	Comentariu
Rute operaționale analizate	5 rute prioritare	bază de calcul actualizată
Parcurs zilnic total	743 km/zi	rezultă din frecvențele comunicate de beneficiar
Parcurs anual de lucru	222.900 km/an	300 zile/an
Pasageri estimați	520 pasageri/zi; 156.000 pasageri/an	cerere preliminară pentru etapa de bază
Consum EV cu rezervă	117,1 MWh/an	include rezervă operațională de 15%
Flotă de bază	5 vehicule active + 1 rezervă	conform Capitolului 5 revizuit

Sursa: modelul tehnico-economic al studiului, pe baza capitolelor 4-8.

9.1 Impact energetic

Impactul energetic principal al proiectului constă în înlocuirea consumului de combustibili lichizi cu energie electrică utilizată în vehicule cu randament superior. Pentru vehiculele actuale, consumul este determinat de motoare cu ardere internă, opriri frecvente, drumuri locale, vechimea parcului auto și pierderile mecanice specifice. Pentru vehiculele electrice, consumul este exprimat în kWh/km, iar energia poate fi achiziționată din rețea și completată cu producție locală din sistem fotovoltaic.

În scenariul analizat, transportul electric necesită aproximativ 114,6 MWh/an pentru tracțiune. Această valoare este semnificativ mai ușor de gestionat decât energia primară conținută în combustibilii lichizi utilizați astăzi, deoarece lanțul de conversie al vehiculului electric are pierderi mai mici. Integrarea

PV/BESS permite ca o parte importantă a energiei să fie produsă local și utilizată pentru încărcare nocturnă, prin management energetic și stocare.

Tabelul 173. Impact energetic anual pe rutele operaționale revizuite

Rută	Traseu	km/zi	km/an	kWh/km	MWh/an cu rezervă
R1	Coadă Iazului – Bilicenii Vechi – Sîngerei	121	36 300	0.40	16.7
R2	Ciuciuieni – Iezărenii Vechi – Vrancești – Sîngerei	192	57 600	0.45	29.8
R3	Cozăști – Brejeni – Sîngerei	108	32 400	0.42	15.6
R4	Petrovca – Copăcenii – Grigorăuca – Sîngerei	112	33 600	0.40	15.5
R5	Prepeleța – Mihailovca – Copăcenii – Grigorăuca – Sîngerei	210	63 000	0.55	39.5
Total	5 rute operaționale	743	222 900	-	117.1

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

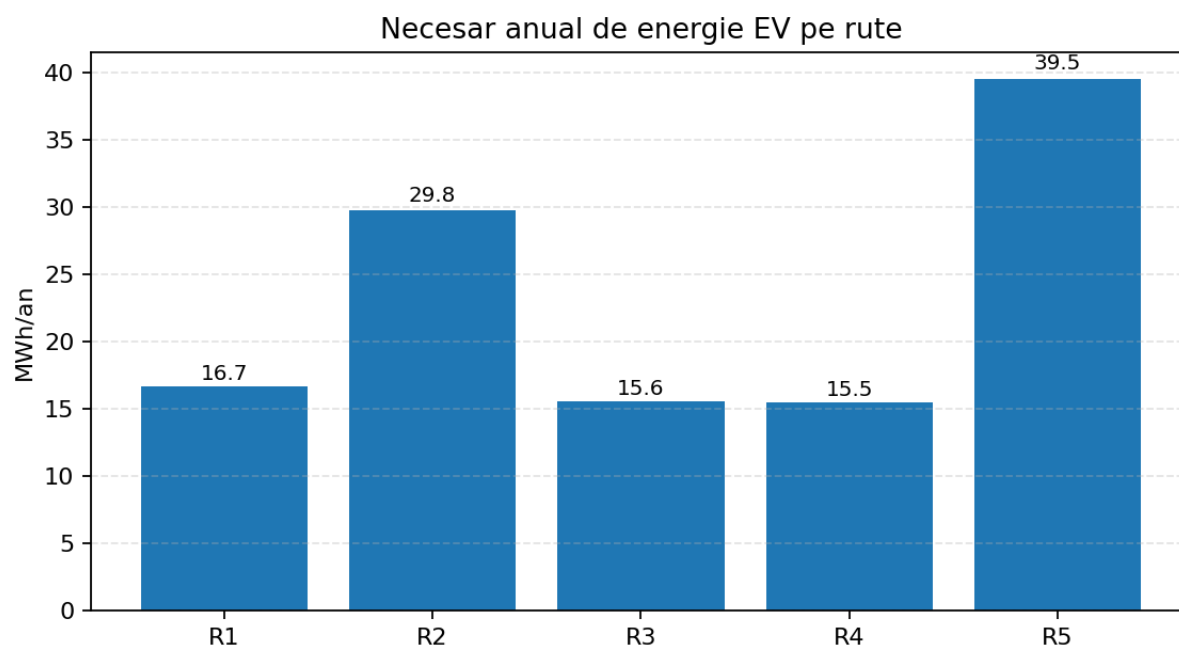

Figura 119. Necesari anual de energie electrică pe rute

Tabelul 174. Indicatori specifici de eficiență energetică

Indicator	Valoare	Interpretare
Parcurs electric total	222.900 km/an	nivel de serviciu revizuit
Consum mediu ponderat	0.53 kWh/km	include rezervă operațională
Energie zilnică medie	390.3 kWh/zi	bază pentru încărcare nocturnă
Energie anuală	117.1 MWh/an	valoare de planificare
Pondere PV/BESS estimată	55%	ipoteză de lucru pentru scenariul recomandat
Energie din rețea estimată	52.7 MWh/an	cantitate asupra căreia se aplică factorul de emisii indirecte

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

Tabelul 175. Combustibil lichid înlocuit prin electrificarea rutelor

Rută	Consum convențional, l/100 km	litri/an evitați	cost combustibil evitat, mii lei/an
R1	14	5 082	167.7
R2	15	8 640	285.1
R3	14	4 536	149.7
R4	14	4 704	155.2
R5	16	10 080	332.6
Total	-	33 042	1090.4

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

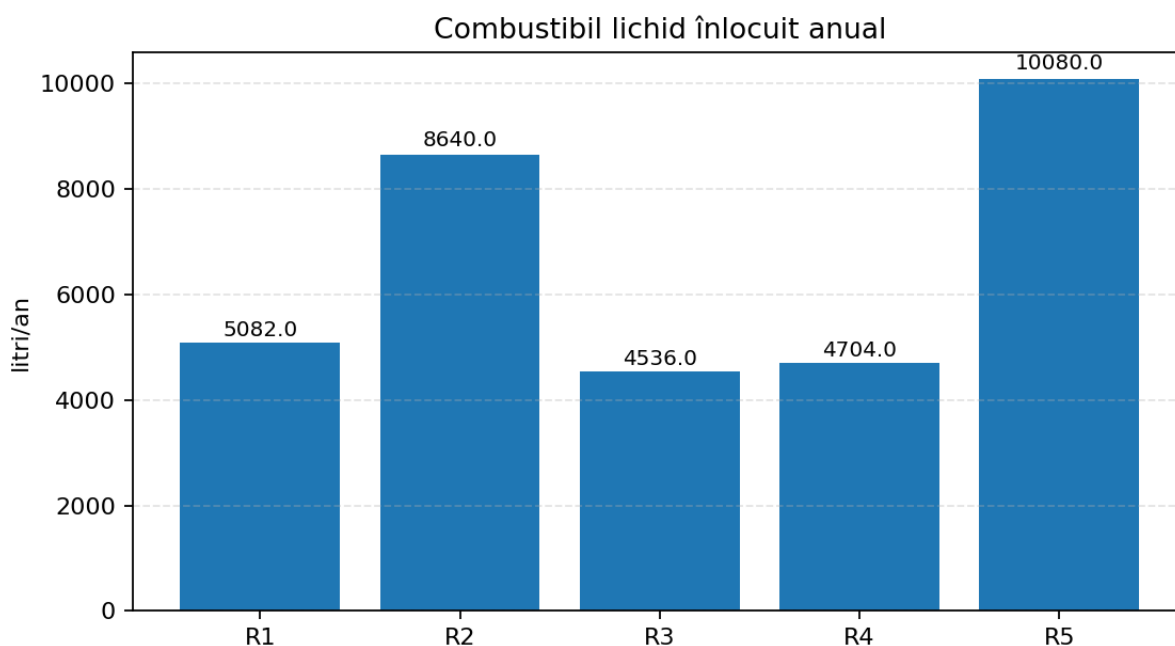

Figura 120. Combustibil lichid înlocuit anual prin electrificarea rutelor

Rezultatele arată că rutele R3, R5 și R5 concentrează cea mai mare parte a impactului energetic. Acest lucru se explică prin parcursul anual mai mare și prin tipul de vehicul necesar pentru deservirea acestor coridoare. Din acest motiv, proiectarea flotei trebuie să fie diferențiată: minibuze electrice eficiente pentru rutele mai scurte și vehicule cu baterie mai mare pentru rutele cu parcurs ridicat și cerere mai mare.

Tabelul 176. Indicatori specifici de eficiență energetică

Indicator	Situația actuală	Scenariul EV + PV/BESS	Efect
Consum energetic operațional	combustibil lichid: 36 624 l/an	energie electrică: 114,6 MWh/an	substituire energetică
Cost energetic direct	aprox. 1,209 mil. lei/an combustibil	aprox. 0,238 mil. lei/an energie electrică	reducere cost energie
Energie produsă local	0 MWh/an pentru tracțiune	aprox. 63,0 MWh/an prin PV/BESS	autonomie energetică parțială

Dependență de combustibili fosili	ridicată	foarte redusă pe rutele electrificate	securitate energetică locală
Monitorizare consum	limitată	date kWh/km, SOC, km, încărcare	control operațional îmbunătățit

Sursa: model energetic al studiului de fezabilitate.

9.2 Impact climatic și de mediu

Impactul climatic este determinat prin compararea emisiilor generate de vehiculele convenționale cu emisiile indirecte aferente energiei electrice utilizate pentru încărcarea flotei. Pentru situația actuală s-a aplicat un factor de emisie de 2,64 kg CO₂/litru combustibil lichid. Pentru scenariul electric s-a considerat că 55% din energia de încărcare este acoperită prin PV/BESS, iar 45% provine din rețea, pentru care s-a utilizat un factor de planificare de 0,337 kg CO₂/kWh.

Pe baza acestor ipoteze, emisiile anuale scad de la aproximativ 96,7 t CO₂/an la aproximativ 17,4 t CO₂/an. Reducerea estimată este de circa 79,3 t CO₂/an, echivalent cu aproximativ 82% față de linia de bază. Reducerea are loc direct pe coridoarele de transport rural și urban, ceea ce generează și beneficii locale privind calitatea aerului și nivelul de zgomot.

Tabelul 177. Reducerea emisiilor de CO₂ pe rute

Rută	CO ₂ actual, t/an	CO ₂ EV + PV/BESS, t/an	Reducere, t/an	Reducere relativă
R1	13.6	2.6	11.0	81%
R2	23.2	4.7	18.5	80%
R3	12.2	2.5	9.7	80%
R4	12.6	2.4	10.2	81%
R5	27.0	6.2	20.8	77%
Total	88.6	18.4	70.1	79%

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

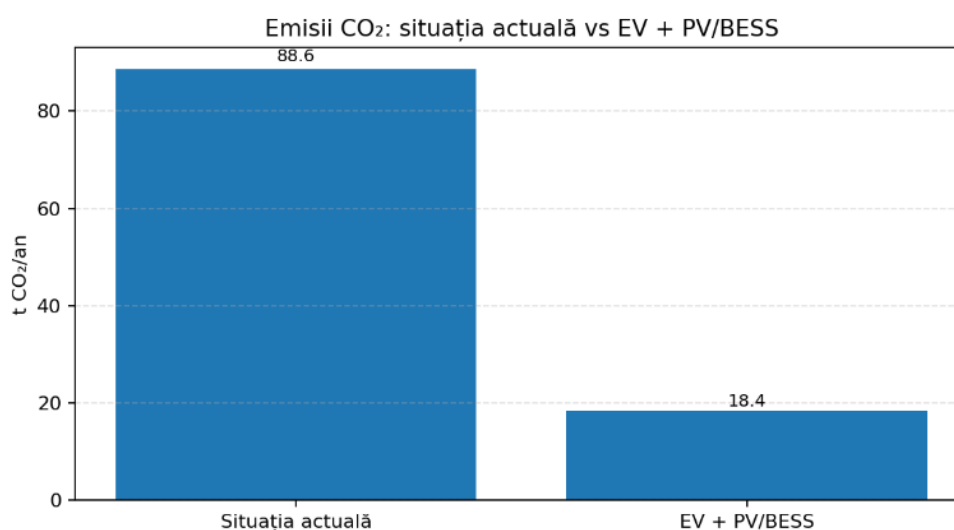

Figura 121. Emisii CO₂ înainte și după implementarea proiectului

Tabelul 133. Efecte de mediu locale estimate

Componentă	Situația actuală	După proiect	Observație
NOx și particule	emisii locale generate de motoare termice	emisii locale zero pe traseu	efect vizibil în zonele de staționare și pe străzile centrale
Zgomot	nivel mai ridicat la pornire și accelerare	nivel redus la viteze urbane și la staționare	confort sporit pentru pasageri și localnici
Miros și fum	prezent la vehicule vechi, mai ales iarna	eliminat la vehiculele electrice	îmbunătățește calitatea mediului local
Scurgeri și mentenanță	riscuri legate de uleiuri și combustibili	riscuri reduse, dar necesită proceduri pentru baterii	necesar plan de mentenanță și siguranță electrică
Energie regenerabilă	nu este integrată în situația actuală	PV/BESS integrat în încărcare	crește caracterul climatic al investiției

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

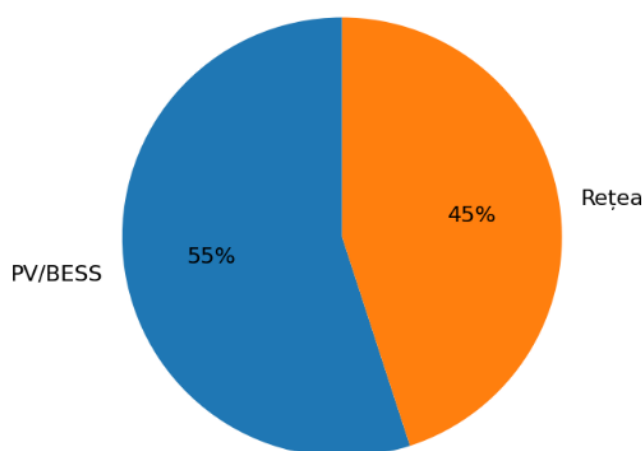

Figura 122. Structura energiei utilizate pentru încărcarea flotei electrice

Pe lângă CO₂, proiectul reduce emisiile locale de oxizi de azot, particule fine, fum, mirosuri și zgomot asociate motoarelor diesel vechi. Aceste efecte sunt importante mai ales în apropierea Gării Auto Sîngerei, a stațiilor, a zonelor școlare și a centrelor localităților. Organizația Mondială a Sănătății tratează transportul ca sursă majoră de poluare atmosferică și recomandă reducerea expunerii populației la emisii și zgomot prin sisteme de transport mai curate.

Tabelul 178. Efecte de mediu locale estimate

Categorie de impact	Situația actuală	După proiect	Mod de verificare
Emisii CO ₂	aprox. 96,7 t/an	aprox. 17,4 t/an	raport anual de combustibil/energie
NOx și particule	emisii directe la nivel de traseu	emisii de evacuare eliminate pe rutele electrificate	inspecții tehnice și inventar flotă
Zgomot	ridicat la pornire, stații și accelerații	semnificativ redus la viteze mici și în stații	observații, chestionare utilizatori

Scurgeri ulei/combustibil	risc prezent la vehicule vechi	risc redus	mentenanță și evidență depou
Calitatea aerului local	afectată în zonele de staționare	îmbunătățire locală progresivă	monitorizare periodică, reclamații, sondaje

Sursa: evaluare calitativă pe baza diferenței tehnologice dintre flote diesel/benzină și vehicule electrice.

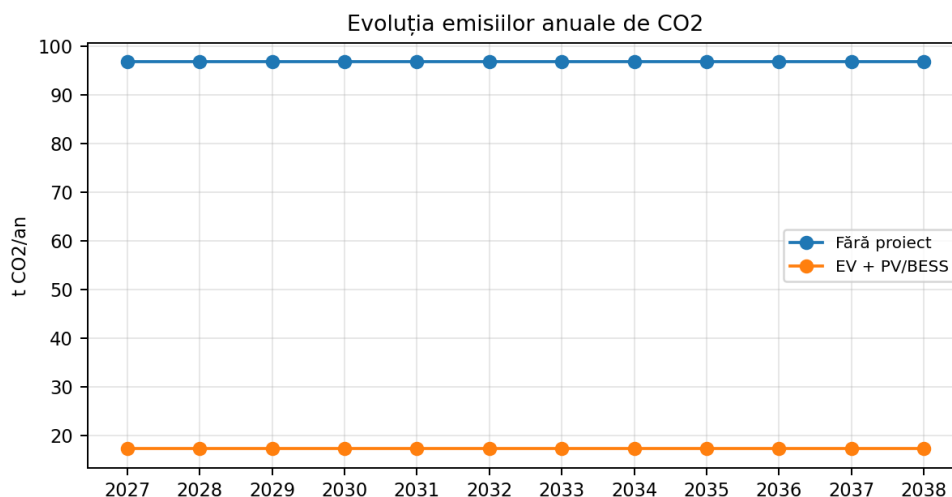

Figura 123. Evoluția emisiilor anuale de CO₂ pe perioada de analiză

Sursa: proiecție de impact climatic pentru perioada 2027-2038.

Figura 124. Zona actuală improvizată a Gării Auto și sursele actuale de emisii locale

Sursa: fotografie de inserat din vizita în teren.

9.3 Impact social și accesibilitate

Impactul social este unul dintre principalele argumente ale proiectului. Cele patru rute propuse conectează localități rurale cu orașul Sîngerei și, indirect, cu serviciile administrative, educaționale, comerciale și medicale ale centrului raional. Pentru multe gospodării, un serviciu de transport public predictibil reduce dependența de transport ocazional, autoturisme personale sau deplasări costisitoare cu transport informal.

Populația unică aflată în aria directă a celor patru coridoare incluzând orașul Sîngerei și localitățile beneficiare este estimată la aproximativ 33 522 persoane. Această valoare nu reprezintă numărul de utilizatori zilnici, ci populația care poate beneficia de conectivitate îmbunătățită. Cererea zilnică de bază este estimată la aproximativ 530 pasageri/zi, ceea ce corespunde unui serviciu minim cu două curse dus-întors pe zi pe fiecare rută.

Tabelul 179. Populație beneficiară și cerere estimată pe rutele revizuite

Rută	Traseu	pasageri/zi	pasageri/an	Etapă
R1	Cooda Iazului – Biliceni Vechi – Sîngerei	80	24 000	Faza I extinsă
R2	Ciuciuieni – Iezărenii Vechi – Vrancești – Sîngerei	120	36 000	Faza II
R3	Cozăști – Brejeni – Sîngerei	65	19 500	Faza II
R4	Petrovca – Copăcenii – Grigorașca – Sîngerei	95	28 500	Faza I
R5	Prepelita – Mihailovca – Copăcenii – Grigorașca – Sîngerei	160	48 000	Faza I
Total	5 rute operaționale	520	156 000	etapa de bază

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

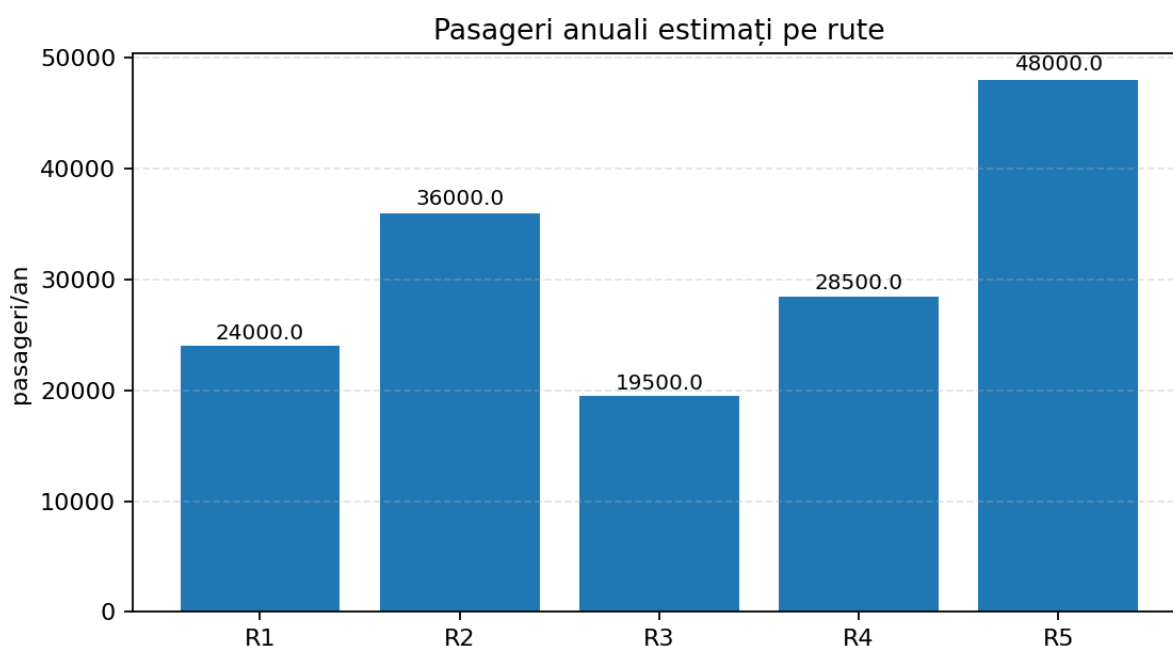

Figura 125. Pasageri anuali estimați pe rutele prioritare

Tabelul 180. Grupuri sociale și beneficii directe ale proiectului

Categorie beneficiară	Necesitate principală	Beneficiu generat
Elevi și tineri	deplasare regulată spre școli, cercuri și activități	curse repetate dimineața și după-amiaza; posibilitate de ajustare la orarul școlar
Persoane vârstnice	acces la medicină, farmacie, piață și servicii publice	orar mai predictibil și reducerea dependenței de transport ocazional
Navetiști	deplasare spre locuri de muncă și legături interurbane	frecvențe de 3-6 curse/zi pe rute, cu posibilitate de ajustare la orele de vârf

Gospodării fără automobil	alternativă la transport informal sau costisitor	serviciu public organizat, cu stații și program clar
APL-uri locale	conectare la centrul raional	instrument de dezvoltare locală și reducere a izolării

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

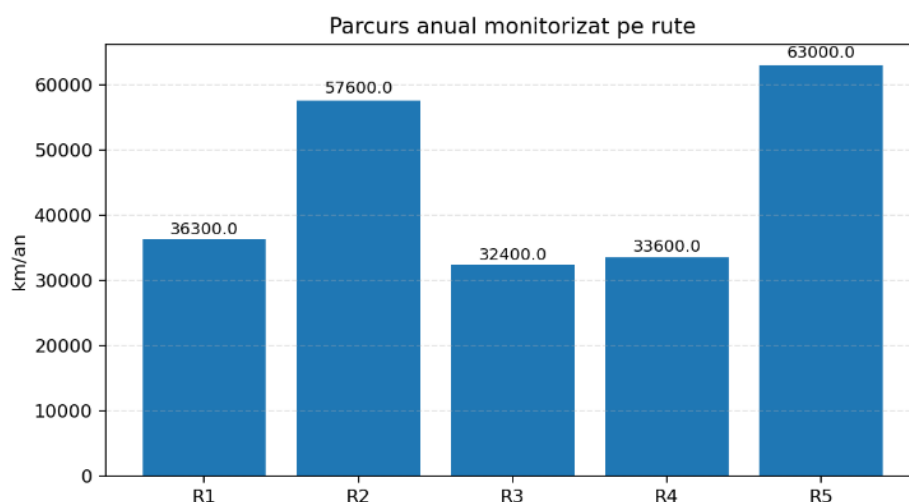

Figura 126. Parcurs anual monitorizat pe fiecare rută prioritară

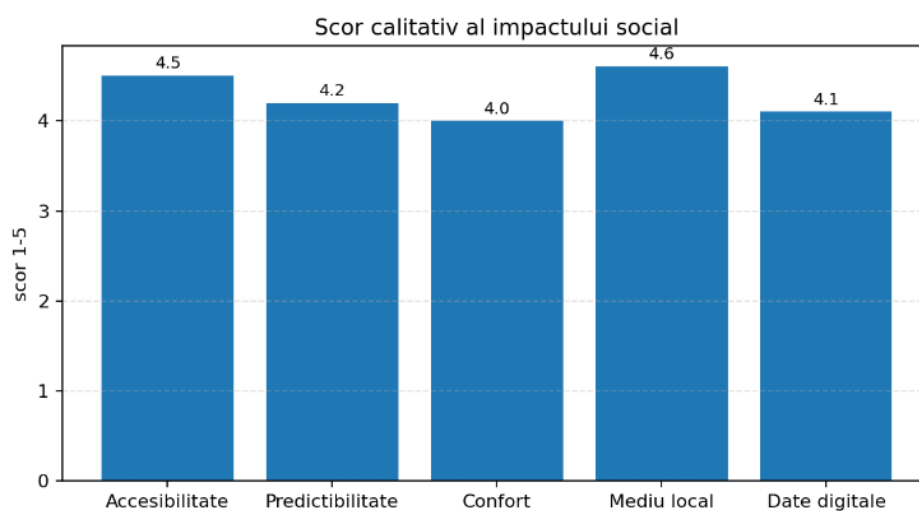

Figura 127. Scor calitativ al impactului social după proiect

Beneficiile sociale se manifestă prin acces mai bun la școli, servicii publice, piață, locuri de muncă, servicii medicale și conexiuni de transport spre Bălți. În plus, vehiculele electrice pot fi achiziționate cu cerințe clare de accesibilitate: podea coborâtă sau rampă, spații pentru persoane cu mobilitate redusă, semnalizare vizuală, informare la bord, climatizare și nivel redus de zgomot.

Tabelul 181. Grupuri sociale și beneficii directe ale proiectului

Grup beneficiar	Necesitate principală	Beneficiu după implementare	Indicator de monitorizare

Elevi și studenți	deplasare spre instituții educaționale	orar predictibil dimineața/seara	număr abonamente/călătorii elevi
Persoane vârstnice	acces la servicii publice și medicale	reducerea dependenței de transport informal	călătorii lunare pe categorii sociale
Angajați/navetiști	deplasare la serviciu și spre Bălți/Sîngerei	serviciu regulat și cost mai stabil	pasageri în ore de vârf
Persoane cu mobilitate redusă	acces fizic la vehicul	vehicule accesibile și stații amenajate	număr vehicule cu rampă/podea joasă
Gospodării fără automobil	mobilitate minimă garantată	conectivitate cu centrul raional	grad de acoperire teritorială

Sursa: evaluare socială elaborată pentru studiul de fezabilitate.

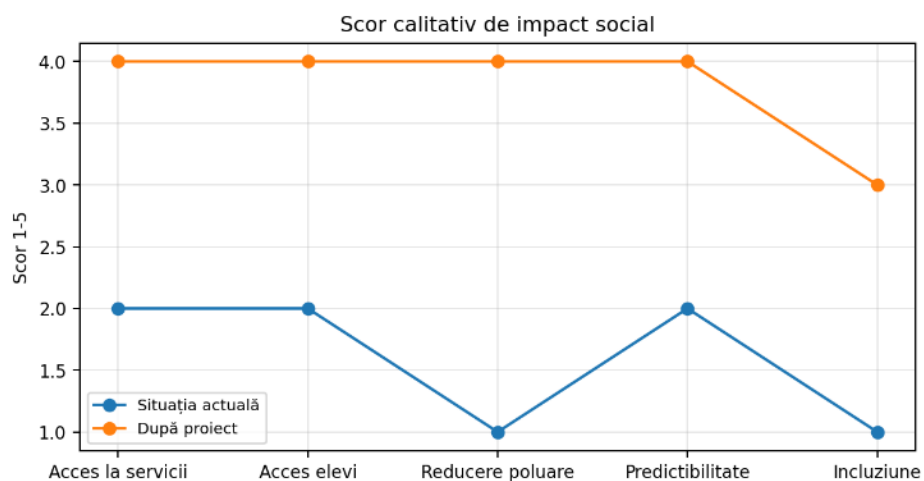

Figura 128. Scor calitativ al impactului social înainte și după proiect

Figura 129. Fotografii recomandate: stații existente din satele beneficiare și condiții de așteptare pentru pasageri

9.4 Impact economic local

Impactul economic al proiectului este evaluat prin economii operaționale, reducerea expunerii la fluctuațiile prețului motorinei, stabilizarea costurilor serviciului public și posibilitatea utilizării energiei locale fotovoltaice. Din perspectiva bugetului public, proiectul are valoare nu numai prin economii directe, ci și prin faptul că permite organizarea unui serviciu predictibil, cu date de exploatare, monitorizare și costuri unitare transparente.

În scenariul recomandat costurile operaționale anuale scad de la aproximativ 2 008.8 mii lei/an la 715.4 mii lei/an ceea ce generează o economie anuală de aproximativ 1 293.4 mii lei. Diferența provine în special din reducerea costului energiei pe kilometru și din scăderea cheltuielilor de mentenanță specifice vehiculelor cu ardere internă.

Tabelul 182. Economii operaționale anuale pe rute

Rută	OPEX actual, mii lei/an	OPEX EV + PV/BESS, mii lei/an	Economie, mii lei/an	Reducere
R1	331.1	114.6	216.5	65%
R2	544.3	188.7	355.6	65%
R3	295.5	103.7	191.8	65%
R4	306.4	106.2	200.3	65%
R5	616.1	220.8	395.4	64%
Total	2093.4	733.9	1359.5	65%

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

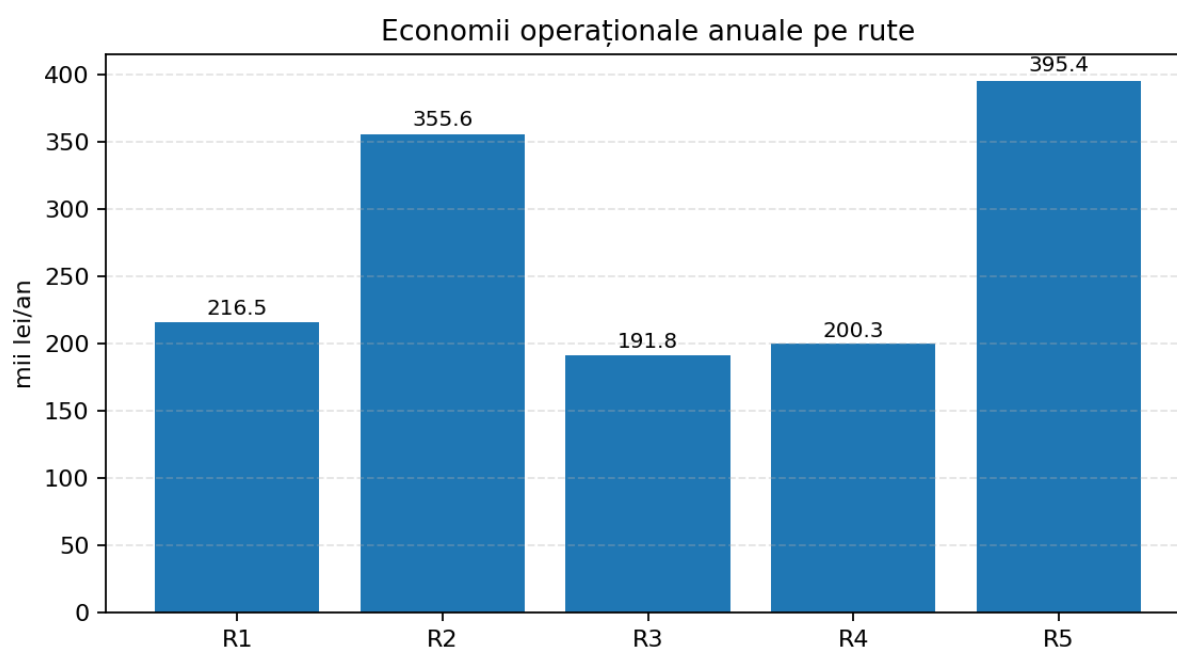

Figura 130. Economii operaționale anuale pe rute

Tabelul 183. Impact economic local și mecanisme de valorificare

Mecanism	Valoare/element	Efect local
Reducerea importului de combustibil	circa 33 042 litri/an	mai puține cheltuieli expuse la volatilitatea prețului motorinei

Energie produsă local	PV/BESS pentru încărcare	o parte din cheltuială rămâne în sistemul energetic local
Mentenanță locală	contracte de service și verificări periodice	necesită instruirea personalului și furnizori locali/regionali
Date operaționale	GPS, consum, ticketing, raportare	fundamentează decizii tarifare și ajustări de program
Acces la servicii	156.000 pasageri/an în scenariul de bază	sprijină activitatea economică și accesul la piață

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

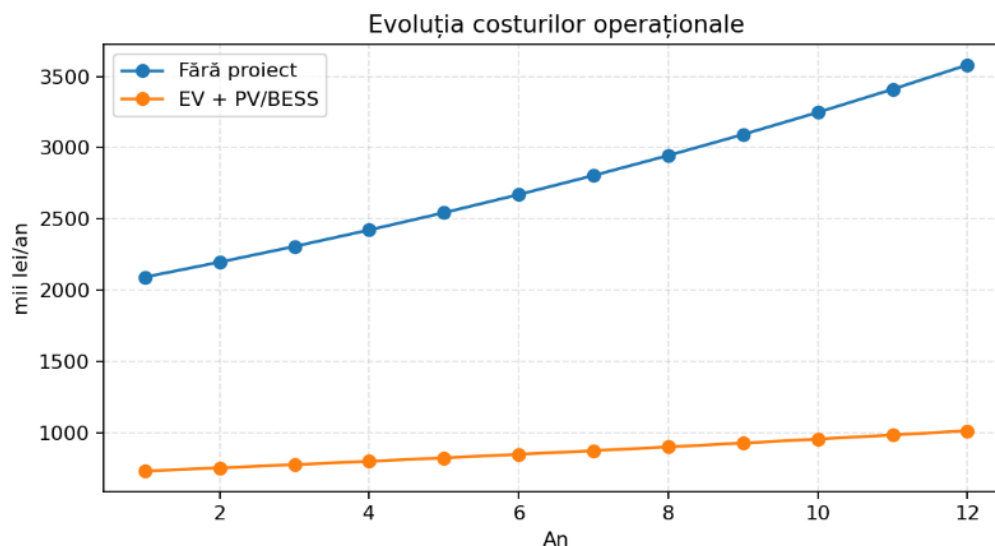

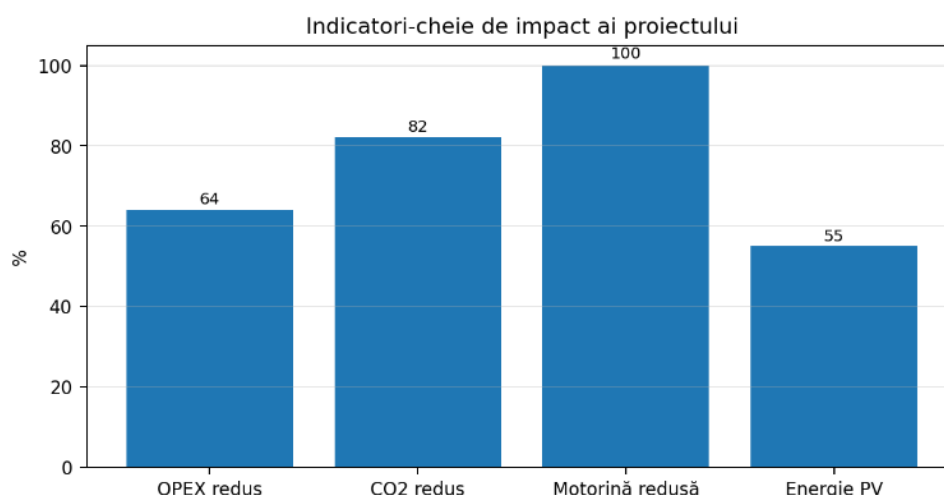
Figura 131. Evoluția costurilor operaționale pe perioada de analiză

Efectele economice indirecte includ creșterea accesului populației rurale la piața muncii, servicii publice și activități comerciale, dar și apariția unor competențe locale noi: operarea stațiilor de încărcare, mentenanța vehiculelor electrice, monitorizarea flotei, administrarea sistemului PV/BESS și colectarea datelor de mobilitate. Aceste competențe pot fi dezvoltate prin instruirea personalului local și prin contracte de service cu furnizori regionali.

Tabelul 184. Impact economic local și mecanisme de valorificare

Domeniu	Impact estimat	Mecanism de realizare	Condiție de succes
Buget public	reducere OPEX și predictibilitate	înlocuire combustibil cu energie electrică/PV	management financiar separat pe serviciu
Piața muncii	noi competențe tehnice	șoferi instruiți, mecanici, operator încărcare	contract de instruire și service
Activitate economică rurală	acces mai bun la centru raional	curse regulate dimineața/seara	orar corelat cu naveta
Sector energetic local	cerere pentru PV, BESS, mentenanță	exploatare la Gara Auto Sîngerei	contracte clare și monitorizare
Planificare publică	date reale pentru decizii	GPS, ticketing, consum kWh/km	raportare lunară către CR/APL

Sursa: analiză proprie privind efectele economice ale sistemului propus.

Figura 132. Indicatori-cheie de impact ai proiectului

Sursa: sinteză grafică a efectelor estimate.

9.5 Caracter inovativ, impact instituțional și replicabilitate

Caracterul inovativ al proiectului constă în trecerea de la o abordare fragmentată a transportului rural la un sistem public integrat, bazat pe vehicule electrice, încărcare centralizată la Gara Auto Sîngerei, producție locală de energie fotovoltaică și monitorizare digitală a exploatării. Această combinație este relevantă pentru raioanele cu localități dispersate, unde transportul public clasic este dificil de susținut doar prin venituri din bilete.

Pentru Consiliul Raional Sîngerei, proiectul poate deveni o platformă de guvernanță a mobilității. În loc ca deciziile să fie luate exclusiv pe baza solicitărilor punctuale ale localităților sau ale operatorilor, sistemul poate produce date reale: pasageri pe rută, km parcurși, consum kWh/km, cost pe km, punctualitate, grad de ocupare și emisii evitate. Aceste date permit ajustarea rutelor, prioritizarea investițiilor și pregătirea unor extinderi ulterioare.

Tabelul 185. Elemente inovative ale proiectului

Element inovativ	Descriere	Beneficiu pentru Sîngerei
Transport electric intercomunal	vehicule EV pe rute rurale radiale	reducere emisii și cost/km
Încărcare nocturnă la Gara Auto	depou funcțional și punct energetic unic	operare simplă și controlabilă
PV/BESS pentru mobilitate	energie locală pentru transport public	reducere risc tarifar și creștere autonomie
Monitorizare digitală	GPS, consum, pasageri, SOC	decizii bazate pe date
Implementare etapizată	pilot pe 4 coridoare, extindere ulterioară	risc investițional redus

Sursa: sinteza autorului pe baza scenariului recomandat.

Replicabilitatea proiectului este ridicată deoarece modelul propus nu depinde de infrastructură urbană complexă. El poate fi preluat de alte raioane cu un oraș-reședință, localități rurale apropiate și un nod de transport unde pot fi instalate încărcătoare. Condițiile minime de replicare sunt: rute predictibile,

parcurs zilnic compatibil cu autonomia vehiculelor, teren sau infrastructură pentru încărcare, acces la rețeaua electrică și posibilitatea de integrare PV.

Tabelul 186. Condiții de replicare în alte raioane/localități

Condiție	Nivel necesar	Cum se verifică
Rute radiale spre centru	minimum 2-4 coridoare	hartă, sondaj, date operatori
Parcurs zilnic compatibil EV	sub 180-220 km/vehicul în etapa I	calcul km/zi și rezervă de iarnă
Nod de încărcare	depou/autogară/teren public	verificare cadastrală și aviz electric
Cerere socială	elevi, navetiști, vârstnici	sondaj și date APL
Finanțare CAPEX	grant minim 70% recomandat	program național/UE/donator
Capacitate operațională	operator sau unitate de management	contract, regulament, personal instruit

Sursa: criterii propuse pentru extinderea modelului de mobilitate electrică.

În plan instituțional, proiectul trebuie însoțit de un mecanism de raportare periodică. Indicatorii de impact nu trebuie calculați doar la finalul proiectului, ci monitorizați lunar și anual. Astfel, Consiliul Raional poate demonstra finanțatorilor reducerea emisiilor, eficiența cheltuielilor publice și îmbunătățirea accesului populației rurale la servicii.

Tabelul 187. Indicatori de monitorizare a impactului după implementare

Indicator	Unitate	Frecvență	Responsabil
Km electrici parcurși	km/lună, km/an	lunar/anual	operator transport
Energie electrică consumată	kWh/lună	lunar	operator încărcare
Energie produsă local pentru încărcare	kWh/lună	lunar	operator PV/BESS
Pasageri transportați	pasageri/lună	lunar	operator/ticketing
Cost operațional	lei/km și lei/pasager	trimestrial	Consiliul Raional/operator
Emisii CO2 evitate	t CO2/an	anual	responsabil PIEC/SECAP
Grad de satisfacție utilizatori	% respondenți satisfăcuți	semestrial/anual	CR/APL-uri

Sursa: cadru de monitorizare propus pentru perioada operațională.

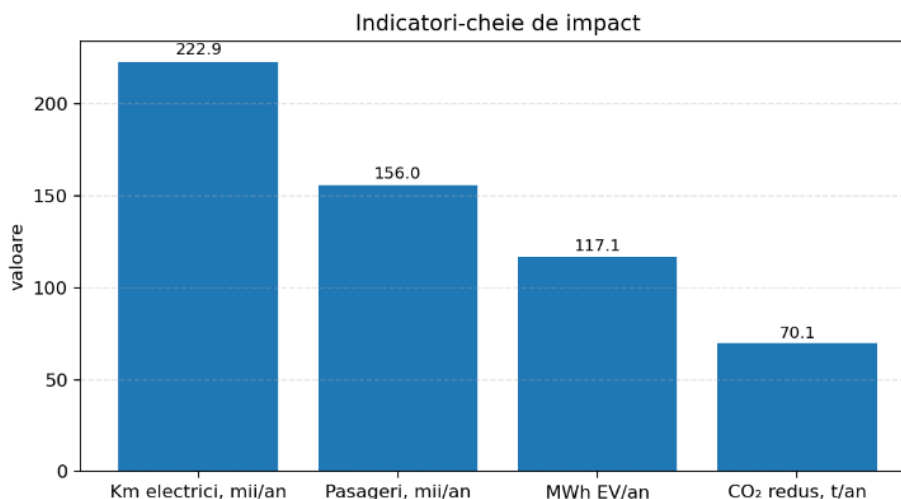

Figura 133. Indicatori-cheie de impact ai proiectului

9.6 Monitorizarea impactului după implementare

Pentru ca impactul să fie demonstrat după lansarea serviciului, proiectul trebuie însoțit de un sistem minim de monitorizare lunară. Indicatorii trebuie colectați de operatorul de transport și de operatorul energetic, consolidați de Consiliul Raional și utilizați pentru ajustarea programului, a tarifelor, a mentenanței și a extinderii ulterioare.

Tabelul 188. Indicatori de monitorizare a impactului după implementare

Indicator	Unitate	Frecvență	Țintă/valoare de referință
Km operați electric	km/lună și km/an	lunar/anual	222 900 km/an
Pasageri transportați	pasageri/zi și pasageri/an	lunar/anual	minim 156.000 pasageri/an
Consum specific EV	kWh/km pe rută	lunar	0,40-0,55 kWh/km, de validat
Energie PV utilizată	MWh/an și % din consum	lunar/anual	55% ipoteză de lucru
Combustibil înlocuit	litri/an	anual	33 042 litri/an
Reducere CO ₂	t CO ₂ /an	anual	70.1 t/an
Disponibilitate flotă	% vehicule disponibile	lunar	minimum 90-95%
Satisfacția utilizatorilor	scor sondaj	semestrial	minimum 4 din 5

Sursa: calcule autor, scenariu revizuit pe baza rutelor operaționale solicitate de beneficiar; valorile urmează a fi validate în etapa de proiect tehnic.

Tabelul 189. Concluziile Capitolului 9

Domeniu	Concluzie principală
Energetic	Proiectul înlocuiește aproximativ 36 624 litri/an de combustibil lichid cu 114,6 MWh/an energie electrică, din care 55% poate fi acoperită prin PV/BESS.
Climatic	Reducerea emisiilor este estimată la aproximativ 79,3 t CO ₂ /an, adică circa 82% față de linia de bază.
Social	Cele patru coridoare pot deservi direct peste 33 mii locuitori din aria rutelor și aproximativ 159 mii călătorii/an în scenariul minim.
Economic	Economia operațională anuală estimată este de circa 1,29 mil. lei, ceea ce susține fezabilitatea investiției în condiții de grant.
Instituțional	Modelul poate transforma transportul public raional într-un serviciu monitorizat, etapizat și replicabil.

10 IMPLEMENTARE, MANAGEMENT OPERAȚIONAL, RISCURI ȘI SUSTENABILITATE

Prezentul capitol definește modul practic de trecere de la rezultatele tehnico-economice ale studiului la implementarea investiției. Capitolul nu reia descrierea generală a proiectului, ci consolidează deciziile de implementare: responsabilități, calendar, achiziții, operare, riscuri, finanțare și monitorizare post-implementare. Obiectivul este ca autoritățile implicate să poată utiliza această secțiune ca instrument de management pentru etapa de pregătire a dosarului de finanțare și pentru lansarea proiectului-pilot de transport electric raional.

Structura propusă pornește de la ipoteza de lucru stabilită în capitolele tehnice: patru coridoare prioritare, două curse dus-întors pe zi pe fiecare coridor, vehicule electrice mici sau medii, încărcare nocturnă în zona Gării Auto Sîngerei și integrarea treptată a producției fotovoltaice și a stocării de energie. Valorile financiare sunt valori de planificare și vor fi actualizate în etapa de proiectare tehnică și achiziții.

Tabelul 190. Date de intrare utilizate pentru planul de implementare

Indicator	Valoare de lucru	Utilizare în Capitolul 10
Număr rute prioritare	4 rute	Planificarea etapizării și a achiziției vehiculelor
Regim de exploatare	2 curse dus-întors/zi/rută	Dimensionarea calendarului operațional și a încărcării nocturne
Kilometraj anual total	cca 146.400 km/an	Monitorizare, buget OPEX și indicatori de performanță
Locație de încărcare	Gara Auto Sîngerei	Avize, lucrări electrice, depou și control operațional
Scenariu recomandat	EV + PV/BESS etapizat	Plan de finanțare, achiziții și sustenabilitate
CAPEX de lucru	1,735 mil. EUR	Planificarea finanțării și a plăților pe etape

Sursa: sinteză din capitolele 4-8 ale studiului; valori preliminare de planificare.

10.1 Planul de implementare

Implementarea proiectului trebuie organizată ca un program integrat, nu ca o simplă achiziție de vehicule. Pentru ca transportul electric să funcționeze în condiții rurale și intercomunale, trebuie pregătite în paralel trei fluxuri de lucru: fluxul instituțional, fluxul tehnic și fluxul operațional. Fluxul instituțional include deciziile Consiliului Raional, acordurile cu APL-urile participante și desemnarea operatorului. Fluxul tehnic include proiectarea amplasamentului de la Gara Auto Sîngerei, avizul de racordare, stațiile de încărcare, sistemul PV/BESS și specificațiile vehiculelor. Fluxul operațional include selectarea rutelor pilot, instruirea personalului și punerea în funcțiune controlată.

În etapa pregătitoare este necesară confirmarea traseelor finale pe baza măsurătorilor GIS și a verificării stării drumurilor. Rutele trebuie validate prin consultări cu primăriile și prin observarea cererii reale de transport dimineața și seara, deoarece proiectul este orientat spre naveta zilnică, accesul la servicii publice și conectarea satelor la centrul raional. Această etapă trebuie finalizată înainte de achiziția vehiculelor, pentru a evita procurarea unor mijloace de transport cu autonomie sau capacitate nepotrivită.

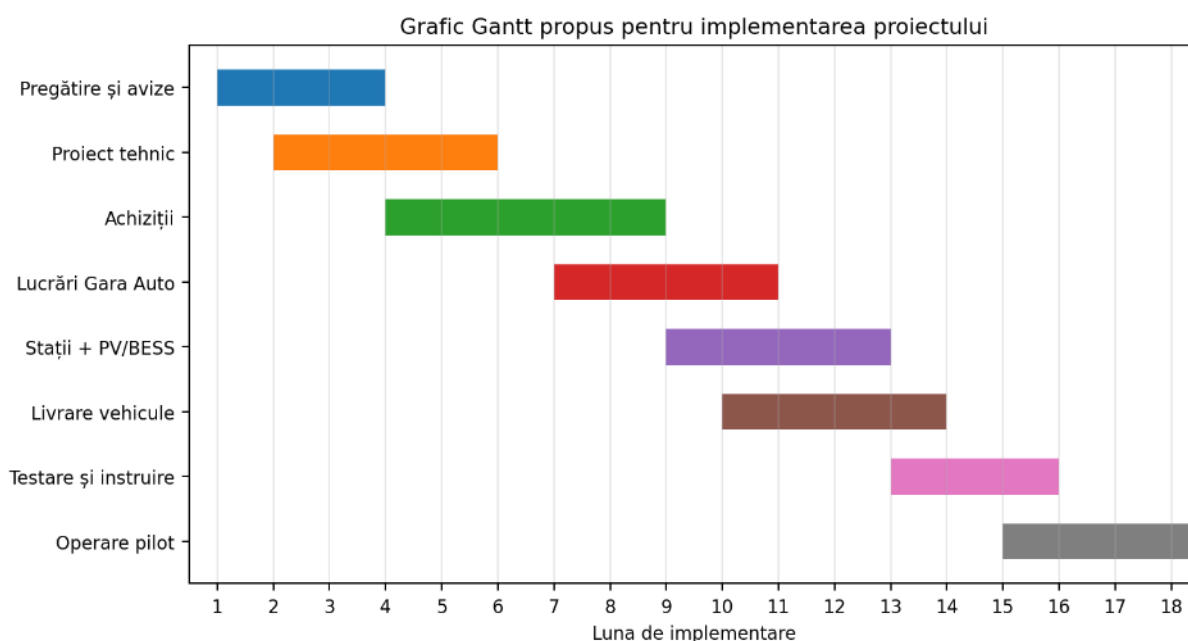
Pentru faza investițională se recomandă lansarea unui pachet principal de achiziții pentru vehicule și un pachet separat pentru infrastructura energetică. Separarea pachetelor permite o concurență mai bună și reduce riscul ca un furnizor de vehicule să dicteze soluția de încărcare. Totodată, caietele de sarcini trebuie să impună compatibilitatea cu standarde europene de încărcare, garanții pentru baterii, service regional și livrarea unui set minim de piese de schimb.

În faza de punere în funcțiune se recomandă o perioadă de operare pilot de minimum 2 luni, în care se colectează date despre consumul real kWh/km, durata încărcării, numărul de pasageri, disponibilitatea vehiculelor și respectarea graficului. Datele din această perioadă vor fi folosite pentru ajustarea orarului și pentru pregătirea extinderii proiectului către alte localități.

Tabelul 191. Etapele principale de implementare

Etapă	Durată estimată	Rezultat principal	Responsabil principal
1. Confirmarea rutelor și consultări	1-2 luni	Rute, stații și cerere validate	Consiliul Raional + APL-uri
2. Avize și proiect tehnic	2-4 luni	Proiect pentru Gara Auto, racord, PV/BESS	Primăria Sîngerei + proiectant
3. Achiziții publice	4-5 luni	Contracte pentru vehicule și infrastructură	Beneficiar / grup de lucru achiziții
4. Execuția infrastructurii	3-4 luni	Stații, racord electric, amenajări depou	Antreprenor + operator distribuție
5. Livrare vehicule și instruire	2-3 luni	Vehicule recepționate, personal instruit	Furnizor vehicule + operator
6. Operare pilot	2 luni	Date reale și ajustare serviciu	Operator transport

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

Figura 134. Grafic Gantt propus pentru implementarea proiectului

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor de planificare ale studiului.

Tabelul 192. Activități pregătitoare obligatorii înainte de achiziție

Activitate	Scop	Document rezultat
Măsurarea rutelor prin GIS/Google Maps/teren	Confirmarea kilometrajului real	Fișă de rută și hartă finală
Sondaj rapid de pasageri	Validarea cererii dimineață/seară	Raport de cerere pe rută
Verificarea Gării Auto Sîngerei	Confirmarea spațiului pentru încărcare nocturnă	Plan de amplasament
Solicitare aviz racordare	Confirmarea puterii disponibile	Aviz tehnic de racordare
Consultări cu APL-urile beneficiare	Acceptarea orarului și stațiilor	Proces-verbal consultări
Analiza operatorului de transport	Stabilirea modelului de operare	Decizie instituțională

10.2 Calendar, achiziții și grafic de plăți

Calendarul recomandat este de 18 luni pentru faza completă de pregătire și lansare pilot. O durată mai scurtă este posibilă doar dacă terenul de la Gara Auto este clarificat, avizul de racordare se obține rapid, iar achiziția vehiculelor se face pe baza unor specificații deja validate. În practică, cele mai sensibile activități sunt avizul de racordare, disponibilitatea vehiculelor la livrare și coordonarea lucrărilor de infrastructură cu operatorul rețelei electrice.

Pentru reducerea riscurilor, achizițiile trebuie împărțite în pachete coerente: vehicule electrice; stații de încărcare și lucrări electrice; sistem PV/BESS; sistem ITS și monitorizare; instruire și mentenanță. În contractele de furnizare trebuie incluse condiții de recepție bazate pe teste funcționale, nu doar pe livrarea fizică a echipamentului. Recepția finală trebuie să confirme încărcarea vehiculelor la puterea prevăzută, autonomia pe trasee și transferul datelor către sistemul de monitorizare.

Graficul de plăți trebuie corelat cu rezultatele măsurabile. Avansurile mari fără livrări intermediare cresc riscul proiectului. Pentru vehicule se recomandă plata în tranșe: avans limitat, plată la livrare, plată după recepție tehnică și reținere de garanție. Pentru infrastructură, plata trebuie legată de proiectare, executarea lucrărilor, testarea stațiilor și punerea în funcțiune.

Tabelul 193. Pachete de achiziții recomandate

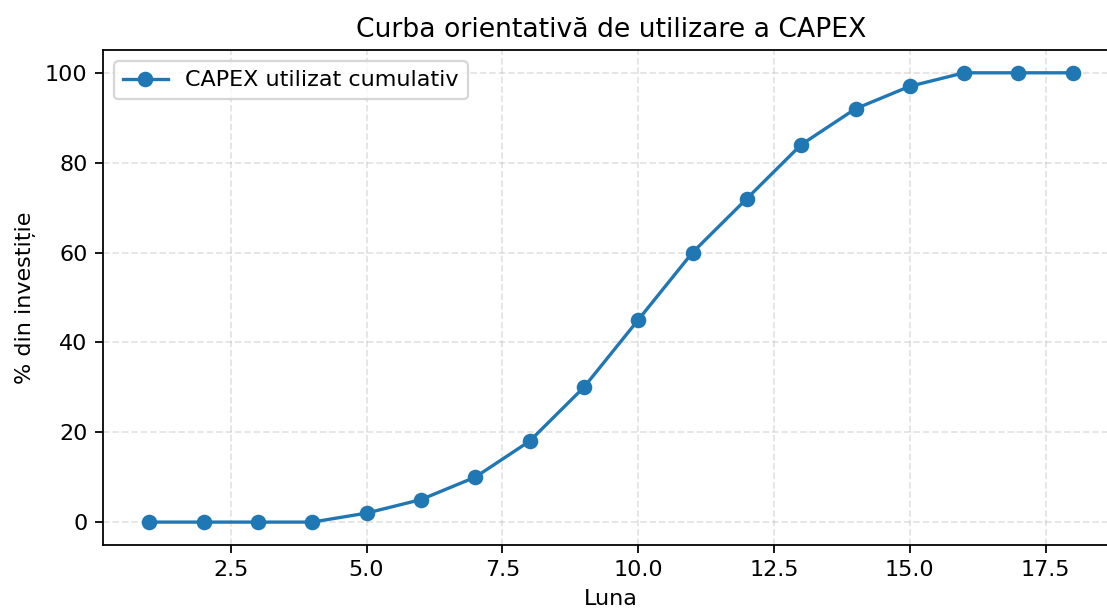
Pachet	Conținut	Criterii tehnice minime	Observații
P1. Vehicule electrice	4-5 vehicule, garanție, piese, instruire	Autonomie minimă 180-220 km în condiții reale; accesibilitate; garanție baterie	Achiziție prioritară, corelată cu stațiile
P2. Încărcare depou	AC 22 kW, DC 60 kW, cabluri, protecții	Compatibilitate CCS2/standard european; monitorizare; protecții electrice	Se execută la Gara Auto Sîngerei
P3. PV/BESS	PV 150 kWp, BESS 150-250 kWh, EMS	Monitorizare producție, optimizare autoconsum, integrare cu stațiile	Poate fi etapizat în funcție de finanțare
P4. ITS și ticketing	GPS, raportare, validare bilete, dashboard	Date minime: km, punctualitate, pasageri, consum	Poate fi simplificat la etapa pilot
P5. Supervizare și instruire	Asistență tehnică, testare, instruire	Procese-verbale, manuale, instruire personal	Reduce riscul operațional

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

Tabelul 194. Grafic orientativ de plăți investiționale

Trimestru	Activități dominante	Pondere din CAPEX	Valoare estimată, EUR
T1	Proiectare/avize	4%	69 400
T2	Lansare achiziții	10%	173 500
T3	Contractare vehicule și infrastructură	28%	485 800
T4	Lucrări și livrări principale	30%	520 500
T5	PV/BESS și recepții	23%	399 050
T6	Testare, instruire, rețineri	5%	86 750

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

Figura 135. Curba de utilizare a bugetului investițional pe durata implementării

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor de planificare ale studiului.

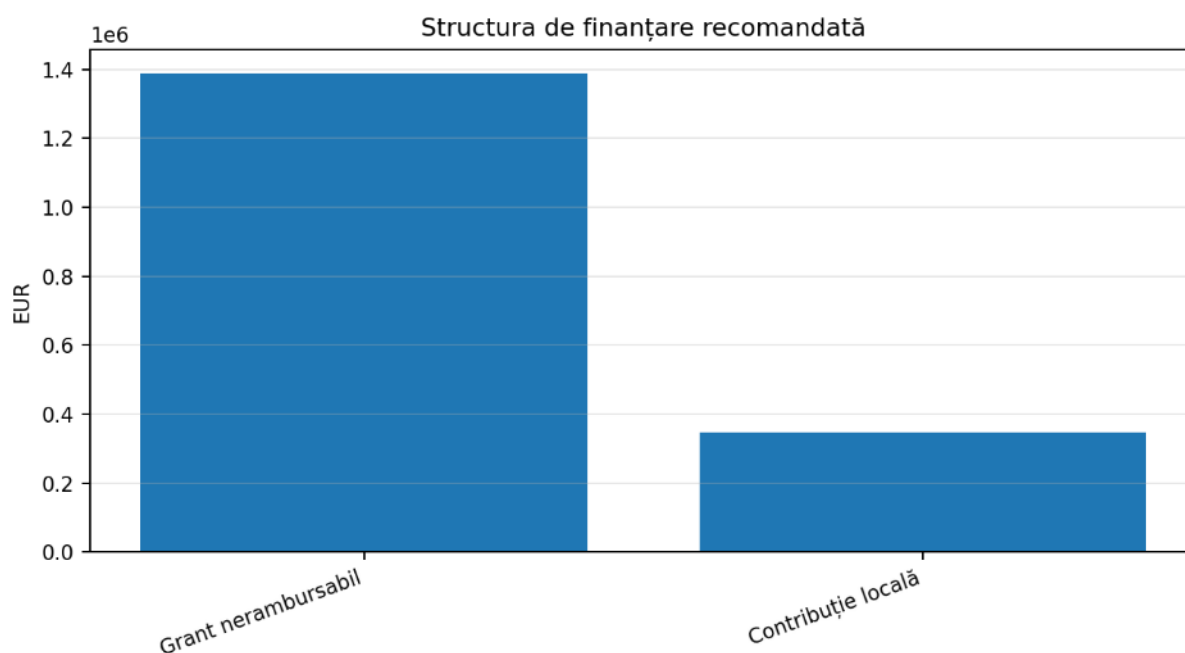

Figura 136. Structura de finanțare recomandată pentru proiect

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor de planificare ale studiului.

10.3 Model instituțional și operațional

Modelul instituțional recomandat este unul coordonat de Consiliul Raional Sîngerei, cu participarea Primăriei orașului Sîngerei și a APL-urilor beneficiare de pe coridoarele de transport. Consiliul Raional are rolul de beneficiar strategic, deoarece proiectul deservește mai multe localități și are impact asupra conectivității raionale. Primăria orașului Sîngerei are rol esențial deoarece infrastructura de încărcare este propusă la Gara Auto Sîngerei, iar aceasta devine nodul tehnic al sistemului.

Operatorul de transport poate fi selectat în trei forme: operator existent modernizat, întreprindere municipală/raională sau operator privat contractat prin obligație de serviciu public. Pentru etapa pilot, varianta cu operator contractat pe indicatori de performanță este mai rapidă, dar pe termen mediu se recomandă evaluarea unei structuri publice sau mixte care să permită control mai bun asupra tarifelor, calității serviciului și utilizării infrastructurii publice de încărcare.

Gestionarea stațiilor de încărcare, a sistemului PV și a bateriei staționare trebuie separată operațional de conducerea autobuzelor, dar coordonată printr-un sistem comun de dispecerizare. Această separare este importantă deoarece infrastructura energetică are cerințe de mentenanță, securitate electrică și monitorizare diferite de cele ale flotei de transport.

Un element esențial este contractul de performanță sau regulamentul de operare. Acesta trebuie să prevadă numărul minim de curse, nivelul de disponibilitate a vehiculelor, cerințele de raportare, modul de compensare a rutelor sociale și sancțiuni pentru nerespectarea serviciului. Fără un astfel de mecanism, investiția poate genera active moderne, dar fără garanția unui serviciu public stabil.

Model instituțional și operațional recomandat

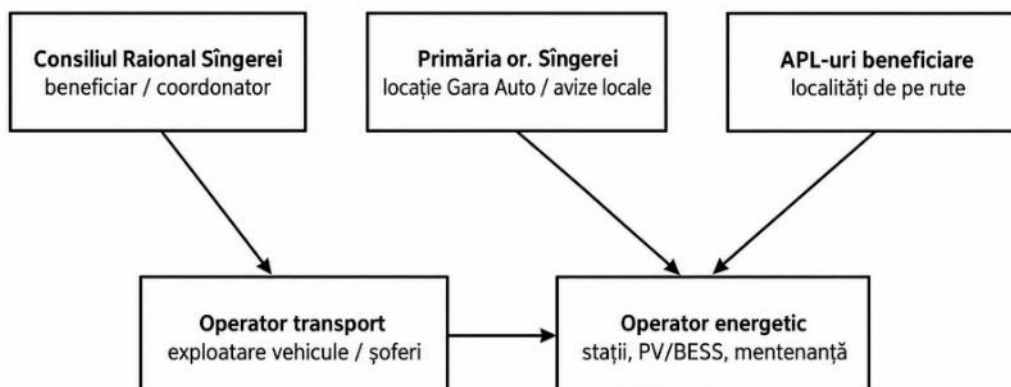

Figura 137. Model instituțional și operațional recomandat

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor de planificare ale studiului.

Tabelul 195. Roluri și responsabilități instituționale

Actor	Rol principal	Responsabilități cheie
Consiliul Raional Sîngerei	Coordonator / beneficiar strategic	Finanțare, decizii raionale, prioritizare rute, monitorizare impact
Primăria or. Sîngerei	Partener tehnic local	Gara Auto, avize locale, integrare urbană, facilitarea lucrărilor
APL-uri beneficiare	Parteneri de rută	Confirmare stații, informare populație, monitorizare socială
Operator transport	Exploatare serviciu	Șoferi, curse, întreținere vehicule, raportare km și pasageri
Operator energetic / service	Infrastructură încărcare	Mentenanță stații, PV/BESS, EMS, siguranță electrică
Operator distribuție electrică	Racordare	Aviz tehnic, verificare putere, punere sub tensiune

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

Tabelul 196. Opțiuni de organizare a serviciului

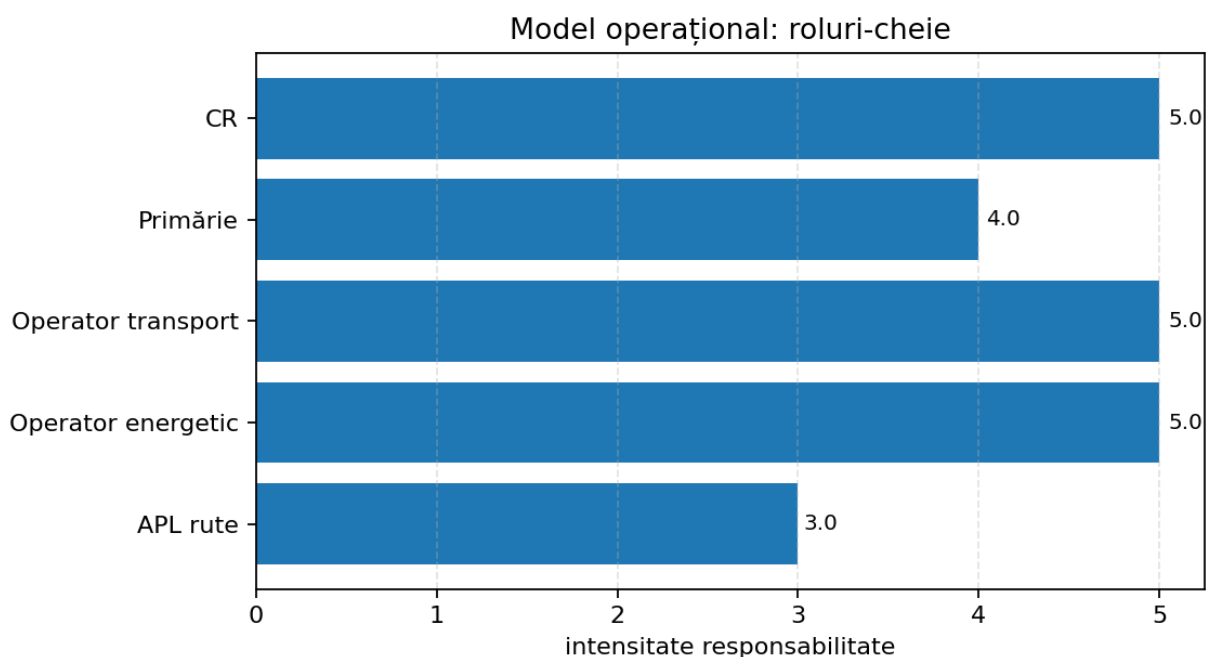
Opțiune	Avantaje	Dezavantaje	Recomandare
Operator privat existent cu contract actualizat	Implementare rapidă; experiență pe rute	Control mai redus asupra tarifelor și calității	Acceptabil pentru pilot, cu KPI stricți
Operator public raional/municipal	Control public asupra serviciului; tarif social	Necesită personal, licențe, management nou	De analizat pentru etapa extinsă
PPP / concesiune de serviciu	Transfer parțial de risc către privat	Contract mai complex; risc de tarif mai mare	Potrivit dacă finanțarea publică este limitată

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

Tabelul 148. Cerințe minime pentru contractul de operare

Domeniu	Cerință minimă	Indicator de control
Program	respectarea curselor aprobate pe fiecare rută	% curse efectuate
Disponibilitate	minimum 90–95% disponibilitate flotă	ore indisponibilitate/lună
Energie	raportare consum kWh/km pe rută	kWh/km și kWh/pasager
Pasageri	numărare pasageri și validare simplificată	pasageri/zi și grad ocupare
Siguranță	inspecții zilnice și instruire șoferi	incidente/lună
Raportare	registru lunar tehnic-financiar-social	raport lunar validat

Sursa: elaborare autor pe baza scenariului operațional revizuit și a capitolelor 4–9 actualizate.

Figura 138. Model instituțional și operațional recomandat

Pe termen mediu, infrastructura electrică propusă prin prezentul Studiu de Fezabilitate — respectiv stațiile de încărcare amplasate la Gara Auto Sîngerei, sistemul fotovoltaic și, după caz, sistemul de stocare BESS — poate constitui baza pentru extinderea mobilității electrice și la nivel urban. Într-o etapă ulterioară, ca fază-pilot de dezvoltare a proiectului, la aceeași infrastructură pot fi conectate suplimentar **3–4 rute locale de autobuze electrice**, destinate deservirii nemijlocite a locuitorilor orașului Sîngerei. Aceste rute pot fi operate fie cu vehiculele electrice utilizate pe traseele intercomunale, în intervalele în care acestea nu deservesc localitățile rurale, fie cu unități de transport dedicate, procurate special pentru mobilitatea urbană. O asemenea extindere ar permite valorificarea mai eficientă a infrastructurii deja create, ar crește gradul de utilizare a energiei regenerabile produse local și ar oferi locuitorilor orașului Sîngerei acces la un transport public mai curat, mai silențios și mai ecologic.

10.4 Analiza riscurilor

Analiza riscurilor a fost structurată pe cinci categorii: riscuri tehnice, financiare, operaționale, instituționale și sociale. Pentru fiecare risc s-au atribuit valori de probabilitate și impact de la 1 la 5. Scorul de risc este produsul dintre probabilitate și impact, iar măsurile de diminuare sunt orientate spre reducerea riscului înainte de semnarea contractelor principale.

Cele mai importante riscuri sunt costurile investiționale peste buget, capacitatea insuficientă a rețelei electrice în zona Gării Auto, întârzierile la achiziții și cererea de pasageri sub nivelul prognozat. Riscurile tehnice pot fi reduse prin aviz de racordare obținut înainte de achiziție, teste de autonomie pe trasee reprezentative și garanții clare pentru baterii și stații. Riscul social se reduce prin consultări publice, orar adaptat și comunicarea avantajelor serviciului.

Riscurile de exploatare sunt specifice flotelor electrice noi: lipsa personalului instruit, lipsa pieselor de schimb, intervenții lente la stații și scăderea autonomiei în sezonul rece. De aceea, contractul de achiziție trebuie să includă instruire, service local/regional, diagnosticare la distanță și pachet minim de piese pentru primul an de exploatare.

Tabelul 197. Matricea riscurilor principale

Risc	Probabilitate	Impact	Scor	Nivel
Întârziere achiziții	4	4	16	ridicat
Capacitate electrică insuficientă	3	5	15	mediu
Costuri CAPEX peste buget	4	5	20	ridicat
Cerere pasageri sub prognoză	3	4	12	mediu
Disponibilitate service redusă	3	4	12	mediu
Performanță redusă iarna	3	3	9	mediu
Acceptare tarifară scăzută	2	4	8	redus
PV sub producția estimată	2	3	6	redus

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

Tabelul 198. Măsuri de diminuare a riscurilor

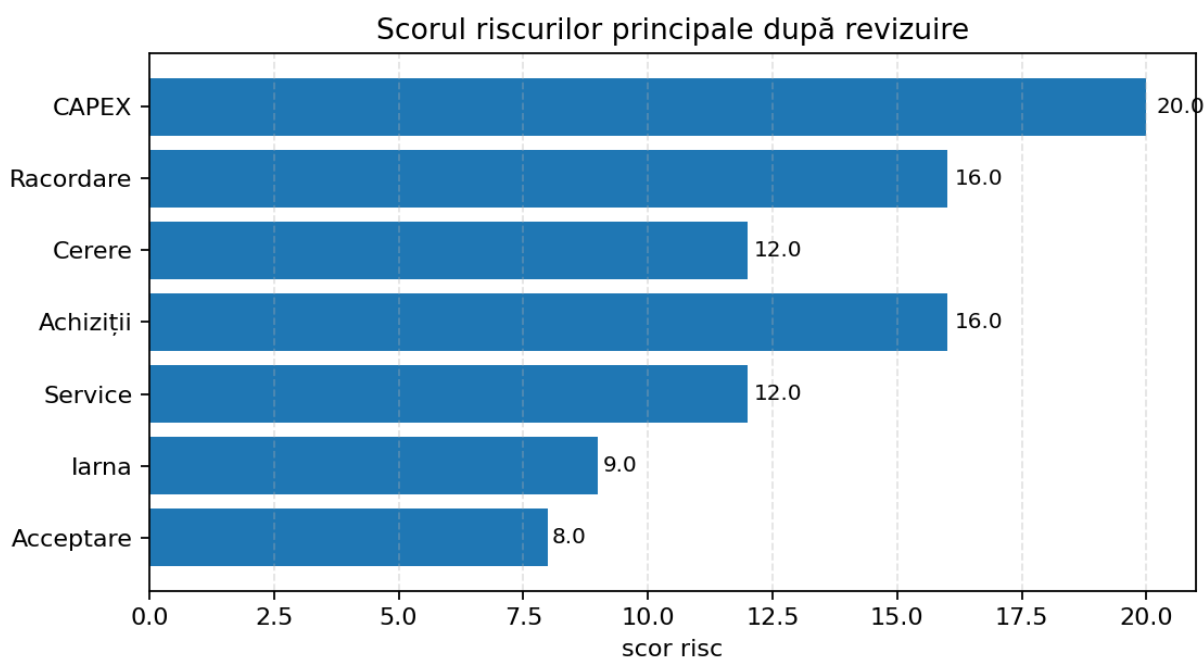
Risc major	Măsură de diminuare	Moment de aplicare
Capacitate electrică insuficientă	Aviz de racordare și verificare post transformare 250-400 kVA	Înainte de achiziții
Costuri CAPEX peste buget	Rezervă de neprevăzute, licitații pe loturi, criterii de cost pe ciclu de viață	Proiectare și achiziții
Cerere pasageri sub prognoză	Sondaje, orar adaptat, integrare cu școli și servicii publice	Pregătire și pilot
Defecțiuni stații/vehicule	Contract service, piese minime, diagnosticare online	Operare
Acceptare publică redusă	Consultări, informare, tarif social, orar predictibil	Înainte de lansare
Performanță redusă iarna	Rezervă de autonomie 20-30%, încărcare completă noaptea, vehicul de rezervă	Operare sezon rece

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

Tabelul 149. Matricea riscurilor principale pentru scenariul revizuit

Risc	Probabilitate	Impact	Scor	Nivel
Costuri CAPEX peste buget	4	5	20	ridicat
Întârziere achiziții	4	4	16	ridicat
Capacitate electrică insuficientă	4	4	16	ridicat
Cerere pasageri sub prognoză	3	4	12	mediu
Disponibilitate service redusă	3	4	12	mediu
Performanță redusă iarna	3	3	9	mediu
Acceptare tarifară scăzută	2	4	8	reduc-mediu
PV sub producția estimată	2	3	6	reduc

Sursa: elaborare autor pe baza scenariului operațional revizuit și a capitolelor 4–9 actualizate.

Figura 139. Matrice sintetică a riscurilor principale

Sursa: grafic elaborat de autor pe baza modelului revizuit al studiului.

10.5 Sustenabilitate și finanțare

Sustenabilitatea proiectului depinde de combinarea a trei surse de stabilitate: finanțare nerambursabilă pentru investiția inițială, costuri operaționale reduse prin electrificare și producție locală de energie din PV, respectiv un model operațional bazat pe indicatori măsurabili. Din perspectiva

finanțării, proiectul este potrivit pentru programe orientate spre climă, eficiență energetică, dezvoltare regională, conectivitate rurală și servicii publice moderne.

Modelul financiar al capitolelor anterioare arată că proiectul este dificil de realizat exclusiv din resurse locale, dar devine fezabil în cazul unei finanțări nerambursabile majoritare. O contribuție locală de 20% este realistă doar dacă este eșalonată și corelată cu economiile operaționale generate în primii ani. Pentru această categorie de proiecte, grantul nu trebuie privit ca o subvenție izolată, ci ca instrument de reducere a barierelor CAPEX pentru un serviciu public cu impact social și climatic.

Sustenabilitatea tehnică se asigură prin alegerea unor vehicule standardizate, disponibile în regiune, cu service și garanții clare. Sustenabilitatea energetică se asigură prin încărcare nocturnă controlată, completată de PV/BESS, iar sustenabilitatea socială se asigură prin orar stabil și tarife acceptabile. Pe termen lung, extinderea serviciului trebuie făcută doar după analiza datelor de operare ale etapei pilot.

Tabelul 199. Surse potențiale de finanțare și relevanța lor

Sursă	Tip finanțare	Relevanță pentru proiect
Fonduri europene / programe de vecinătate	Grant / asistență tehnică	Mobilitate verde, conectivitate rurală, climă
Fonduri naționale de dezvoltare regională	Grant / cofinanțare	Infrastructură publică și servicii raionale
Fonduri climatice și eficiență energetică	Grant / credit concesional	Reducere emisii, transport electric, PV/BESS
Buget raional/local	Cofinanțare	Contribuție locală, avize, teren, operare
Parteneriat public-privat	Investiție/operare	Poate acoperi operarea sau infrastructura de încărcare

Sursa: sinteză autor; eligibilitatea exactă se verifică la fiecare apel de proiecte.

Tabelul 200. Condiții minime de sustenabilitate financiară

Condiție	Valoare / cerință recomandată	Justificare
Grant pentru CAPEX	minimum 70%, recomandat 80%	Reduce presiunea asupra bugetului local
Disponibilitate vehicule	minimum 90-95%	Asigură continuitatea serviciului
Cost energie EV	sub 3,0 lei/kWh mediu anual	Menține avantajul față de motorină
Grad de utilizare	minimum 150-180 pasageri/zi total în faza pilot	Acoperă parțial OPEX și justifică serviciul social
PV operațional	minimum 140-175 MWh/an pentru 150 kWp	Reduce costul energiei pe termen lung
Rezervă tehnică	minimum 1 vehicul sau vehicul convențional de backup	Reduce riscul de întrerupere

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

Tabelul 201. Responsabilități de sustenabilitate după punerea în funcțiune

Domeniu	Responsabil	Frecvență raportare
Exploatare rute	Operator transport	lunar
Stații de încărcare	Operator energetic/service	lunar și la incident
PV/BESS	Operator energetic	lunar/semestrial
Tarife și subvenții	Consiliul Raional/APL	anual
Impact social	APL-uri + asistență socială	semestrial
Indicatori climatici	Coordonator PIEC/SECAP	anual

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

10.6 Monitorizare și indicatori de performanță

Monitorizarea trebuie să înceapă din prima zi de operare pilot. Spre deosebire de transportul convențional, transportul electric permite colectarea automată a datelor privind consumul, încărcarea, starea bateriei și kilometrajul. Aceste date trebuie transformate în rapoarte lunare simple, utile pentru Consiliul Raional, operator și APL-urile beneficiare.

Se recomandă o platformă minimală de monitorizare care să includă GPS, kilometraj, consum kWh/km, energie încărcată pe vehicul, grad de ocupare, număr de curse efectuate și incidente tehnice. Pentru etapa pilot, monitorizarea poate fi realizată printr-un sistem simplificat furnizat împreună cu vehiculele și stațiile de încărcare. Ulterior, aceasta poate fi conectată la un sistem de ticketing și informare publică.

Indicatorii trebuie separați în indicatori tehnici, financiari, sociali și de mediu. Indicatorii tehnici arată dacă sistemul funcționează; indicatorii financiari arată dacă serviciul este sustenabil; indicatorii sociali arată dacă populația folosește serviciul; indicatorii de mediu arată contribuția la obiectivele PIEC/SECAP. Raportarea anuală trebuie să compare valorile reale cu valorile asumate în studiul de fezabilitate.

Monitorizarea este esențială deoarece multe date inițiale au fost estimate pentru faza de fezabilitate. După lansare, proiectul trebuie să producă date reale privind pasagerii, kilometrii, consumul, punctualitatea, energia PV și costurile. Aceste date vor permite ajustarea orarului, a frecvenței, a capacității vehiculelor și a mecanismului de finanțare.

Tabelul 202. Indicatori tehnici de monitorizare

Indicator	Unitate	Valoare țintă revizuită	Frecvență
Km operați electric	km/an	222.900	lunar/anual
Disponibilitate flotă	%	90–95%	lunar
Consum specific EV	kWh/km	0,40–0,55 orientativ	lunar
Energie EV anuală	MWh/an	117,1 cu rezervă	lunar/anual
Funcționare stații	% timp disponibil	min. 95%	lunar

Sursa: elaborare autor pe baza scenariului operațional revizuit și a capitolelor 4–9 actualizate.

Tabelul 203. Indicatori financiari și sociali de monitorizare

Indicator	Unitate	Valoare țintă / referință	Frecvență
Pasageri transportați	pasageri/an	156.000 minim; țintă extinsă 180.000–220.000	lunar/anual
Cost operațional mediu	lei/km	sub nivelul vehiculelor convenționale	trimestrial
Venituri tarifare	lei/lună	conform tarif și pasageri validați	lunar
Grad de ocupare	%	monitorizare pe rută și oră	lunar
Satisfacția utilizatorilor	scor/sondaj	minimum 4 din 5	semestrial

Sursa: elaborare autor pe baza scenariului operațional revizuit și a capitolelor 4–9 actualizate.

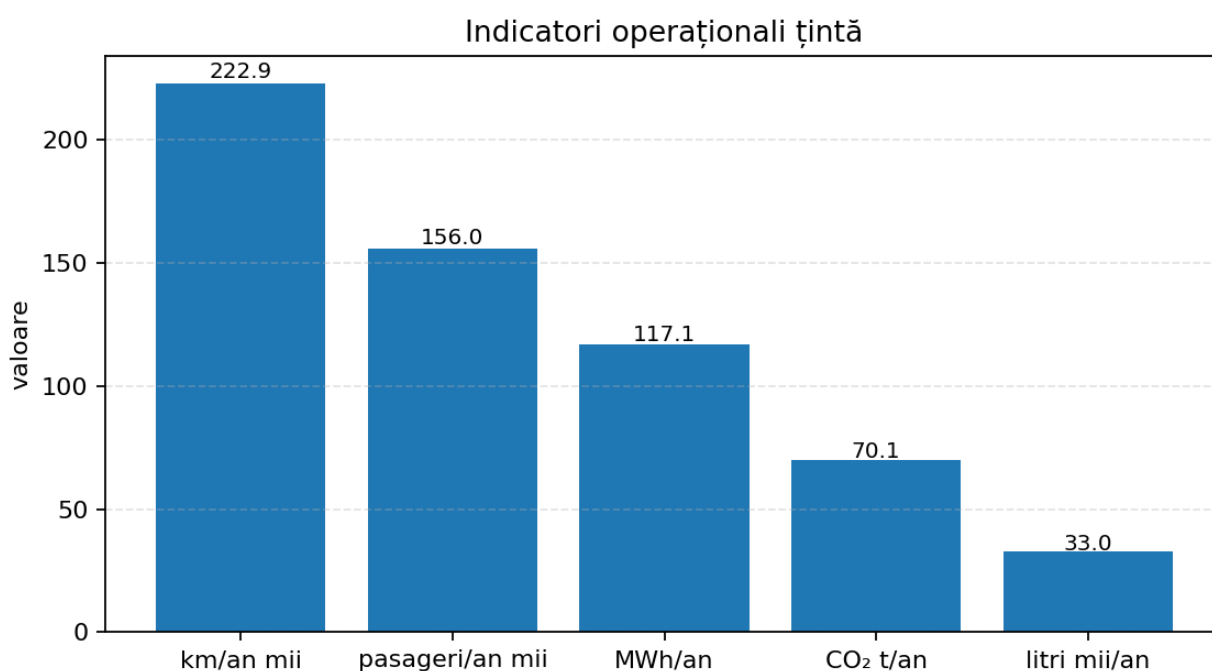
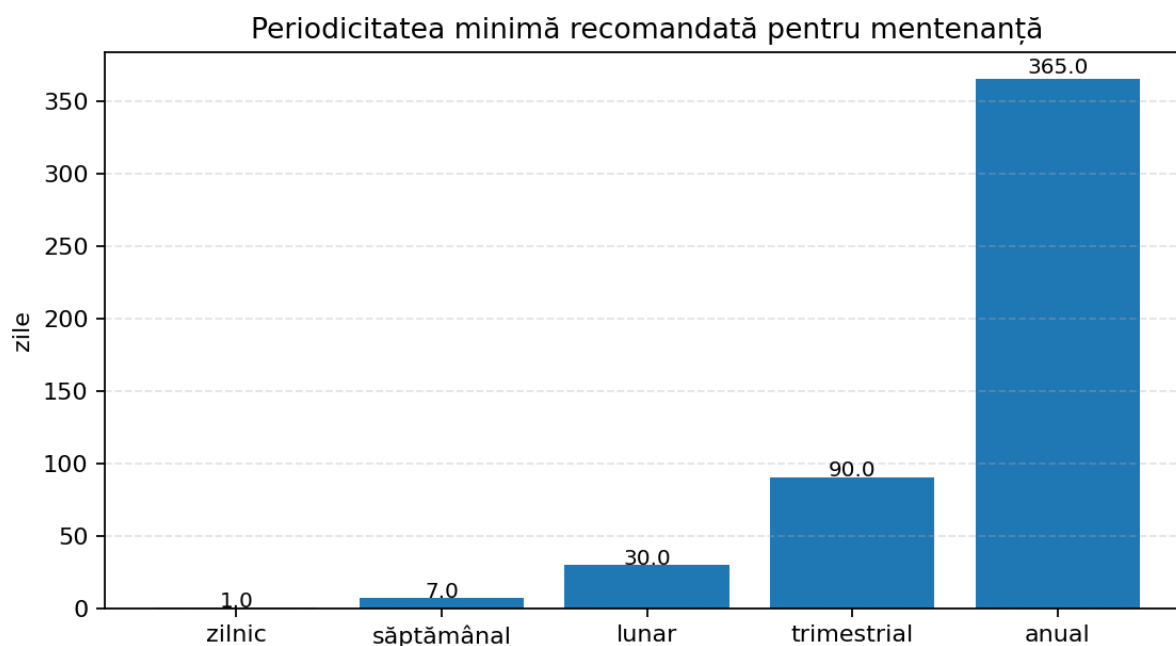

Figura 140. Indicatori operaționali de monitorizare – valori țintă anuale

Figura 141. Periodicitatea minimă recomandată pentru mentenanță

Tabelul 204. Indicatori de mediu și energie

Indicator	Unitate	Valoare țintă anuală	Metodă de calcul
Motorină înlocuită	litri/an	cca 40.000-55.000	km/an x consum diesel specific
Energie electrică consumată	MWh/an	cca 80-100	km/an x consum EV specific
Producție PV	MWh/an	cca 160-190	producție specifică x kWp
Reducere CO2	tCO2/an	cca 120-160	combustibil evitat x factor emisie
Pondere energie regenerabilă	%	min. 50% din necesarul anual EV	PV utilizat / consum EV

Sursa: calcule autor / date de planificare preliminară. Valorile vor fi confirmate la etapa de proiect tehnic.

10.7 Concluziile Capitolului 10

Implementarea proiectului este realistă dacă se respectă o abordare etapizată, în care infrastructura de încărcare de la Gara Auto Sîngerei este pregătită înainte sau concomitent cu livrarea vehiculelor. Nodul de încărcare trebuie tratat ca element critic al proiectului, deoarece de el depind autonomia zilnică, disponibilitatea vehiculelor și costul energiei.

Pentru etapa de lansare se recomandă scenariul EV + PV/BESS cu finanțare mixtă și grant majoritar. Modelul permite reducerea costurilor operaționale și creează o platformă de date pentru extinderea ulterioară a serviciului. Proiectul trebuie să includă în mod obligatoriu instruire, service, monitorizare, indicatori de performanță și contracte clare de operare.

Riscurile principale pot fi gestionate prin acțiuni pregătitoare înainte de achiziții: confirmarea avizului de racordare, verificarea cererii reale pe rute, consultarea localităților beneficiare și definirea contractului de operare. Dacă aceste condiții sunt îndeplinite, proiectul poate deveni un model replicabil de transport electric rural/intercomunal pentru alte raioane din Republica Moldova.

Tabelul 205. Recomandări finale pentru trecerea la etapa următoare

Nr.	Recomandare	Prioritate
1	Solicitarea avizului de racordare pentru Gara Auto Sîngerei	Foarte înaltă
2	Validarea celor 4 rute prin măsurători GIS și sondaj de pasageri	Foarte înaltă
3	Pregătirea caietelor de sarcini separate pentru vehicule și infrastructură	Înaltă
4	Stabilirea operatorului și a contractului de performanță	Înaltă
5	Structurarea finanțării cu grant minim 70-80%	Foarte înaltă
6	Lansarea etapei pilot și monitorizarea timp de minimum 2 luni	Înaltă

10.8 Pregătirea operațională înainte de lansarea serviciului

Înainte de lansarea curselor regulate, beneficiarul trebuie să organizeze o perioadă de pregătire operațională în care toate procesele sunt testate fără presiunea exploatarei comerciale complete. Această etapă trebuie să includă instruirea șoferilor, verificarea traseelor, verificarea încărcării nocturne, simularea incidentelor tehnice și instruirea personalului responsabil de raportare. Pentru un proiect-pilot în transport electric, calitatea pregătirii operaționale este la fel de importantă ca achiziția echipamentelor.

Testarea trebuie efectuată în condiții cât mai apropiate de operarea reală: plecări dimineața, întoarceri seara, încărcare peste noapte, temperaturi diferite și încărcare cu pasageri simulată sau reală. Pe durata testării se recomandă măsurarea consumului real pe fiecare rută, deoarece diferențele de relief, calitatea drumului, opririle frecvente și încălzirea salonului pe timp de iarnă pot modifica semnificativ consumul față de valorile de catalog.

Tabelul 206. Plan minim de testare înainte de lansarea serviciului

Test	Descriere	Criteriu de acceptare
Test rută R1-R4	Parcursarea fiecărei rute dus-întors în regim real	Autonomie suficientă cu rezervă minim 20%
Test încărcare nocturnă	Încărcare simultană sau secvențială la Gara Auto	Vehicule încărcate înainte de prima cursă
Test iarnă / HVAC	Simulare consum suplimentar pentru încălzire	Consum în limitele scenariului conservator
Test raportare date	Transmitere km, kWh, SOC, incidente	Raport generat automat sau manual lunar
Test accesibilitate	Urcare/coborâre persoane vârstnice și pasageri cu mobilitate redusă	Timp acceptabil și procedură clară
Test intervenție tehnică	Simulare defect stație/vehicul	Timp de reacție și procedură de backup definite

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor de planificare ale studiului.

Tabelul 207. Program de instruire recomandat

Grup țintă	Tematică instruire	Durată minimă
Șoferi	Conducere eficientă EV, recuperare energie, siguranță baterie	2 zile

Dispecer / coordonator	Planificare curse, monitorizare SOC, raportare KPI	1 zi
Mecanic / personal tehnic	Diagnoză de bază, verificări zilnice, defecte frecvente	3 zile
Responsabil stații	Operare încărcătoare, proceduri de siguranță, raportare energie	2 zile
APL-uri partenere	Monitorizare socială, comunicare cu populația, reclamații	1 zi

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor de planificare ale studiului.

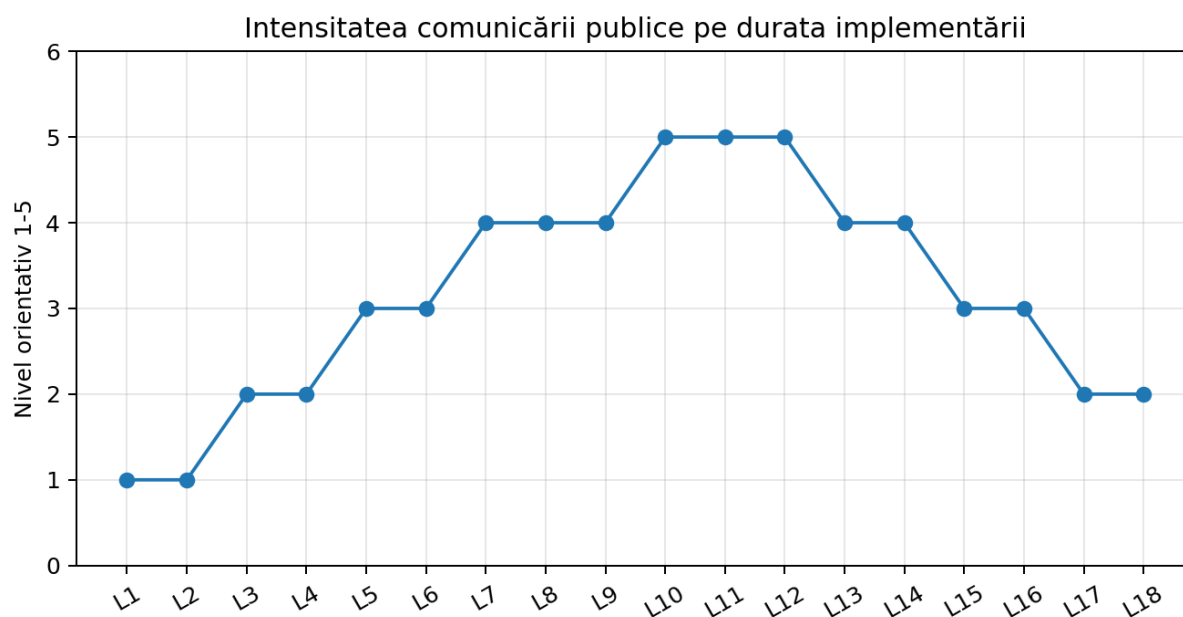

Figura 142. Intensitatea recomandată a comunicării publice pe durata implementării

10.9 Comunicare publică și managementul schimbării

Introducerea transportului electric poate modifica modul în care populația utilizează transportul public. De aceea, proiectul trebuie însoțit de o comunicare clară privind rutele, orarul, tarifele, stațiile, modul de utilizare și avantajele pentru comunitate. Comunicarea trebuie să fie practică și locală: afișe în primării, școli, stații, autogară, paginile web ale APL-urilor și informări prin rețele sociale.

Managementul schimbării este important și pentru operatorii existenți. În cazul în care serviciul va fi operat de un operator nou sau pe baza unui contract de performanță, trebuie evitate blocajele instituționale prin dialog timpuriu, reguli clare și definirea rolurilor. Proiectul trebuie prezentat ca o extindere și modernizare a serviciului public, nu ca o măsură izolată de înlocuire tehnologică.

Tabelul 208. Plan de comunicare și consultări publice

Moment	Acțiune	Public țintă	Rezultat urmărit
Înainte de proiectare	Consultări pe rute și orar	APL-uri, populație, școli	Rute validate social
Înainte de achiziții	Prezentarea soluției tehnice	Consilii locale, operatori	Acceptarea modelului de proiect

Înainte de lansare	Campanie de informare orar/tarif	Pasageri potențiali	Utilizare din prima lună
Primele 2 luni	Colectare feedback	Pasageri și șoferi	Corectarea orarului
După 6 luni	Raport public de performanță	Consiliul Raional și cetățeni	Transparență și suport public

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor de planificare ale studiului.

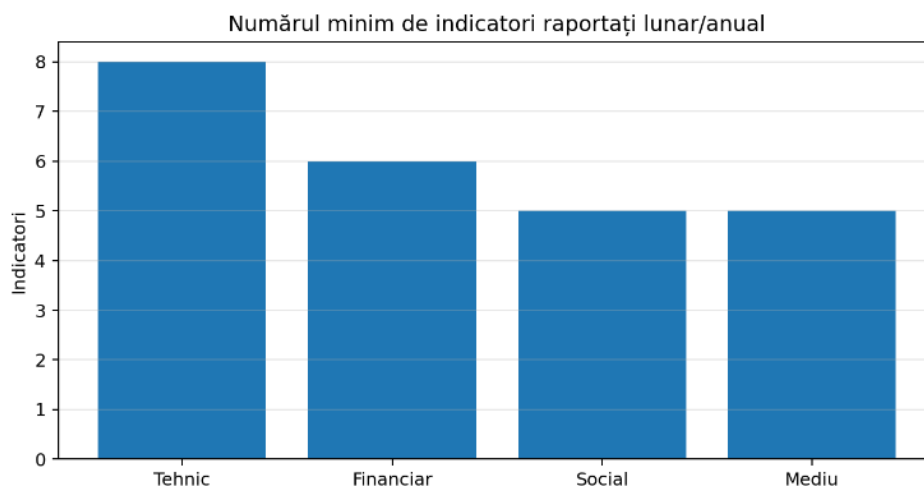

Figura 143. Structura minimă a sistemului de raportare pe categorii de indicatori

Tabelul 209. Registrul lunar de date recomandat pentru operator

Categorie	Date minime colectate	Format recomandat
Operare	curse planificate, curse efectuate, întârzieri, anulări	Excel / dashboard lunar
Vehicule	km, kWh consumați, SOC inițial/final, defecțiuni	raport telematică + verificare manuală
Încărcare	energie încărcată, durată, putere maximă, incidente stație	raport stații de încărcare
Pasageri	pasageri/zi/rută, categorii tarifare, ore de vârf	ticketing sau numărare manuală
Financiar	venituri bilete, cost energie, cost mentenanță, subvenții	raport contabil lunar
Mediu	motorină evitată, CO2 redus, energie PV utilizată	calcul lunar/anual

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor de planificare ale studiului.

11 CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Prezentul capitol sintetizează concluziile Studiului de Fezabilitate privind modernizarea și ecologizarea transportului public din raionul Sîngerei prin introducerea vehiculelor electrice, a infrastructurii de încărcare la Gara Auto Sîngerei și a producției locale de energie din sistem fotovoltaic. Concluziile sunt formulate pe baza datelor colectate, a celor cinci coridoare prioritare analizate, a modelului tehnico-economic și a scenariilor de implementare dezvoltate în capitolele anterioare. Studiul ia în calcul 5 rute operaționale, 743 km/zi, aproximativ 222.900 km/an, 5 vehicule active și 1 vehicul de rezervă. Consumul anual al flotei electrice, cu rezervă operațională de 15%, este estimat la circa 117,1 MWh/an.

Valorile indicate în acest capitol reprezintă indicatori de planificare pentru faza de studiu de fezabilitate. În etapa de proiect tehnic, acestea trebuie actualizate pe baza măsurărilor GIS finale, avizului de racordare electrică, ofertelor comerciale ferme, consultărilor cu operatorii de transport și datelor reale privind fluxurile de pasageri.

Tabelul 210. Sinteza deciziei de fezabilitate

Domeniu analizat	Concluzie finală	Nivel de fezabilitate
Tehnic	Rutele selectate au parcurhuri zilnice compatibile cu minibuze și midibuze electrice, iar încărcarea nocturnă la Gara Auto Sîngerei este o soluție operațională logică pentru etapa I.	Ridicat
Energetic	Consumul anual de energie al flotei electrice poate fi acoperit parțial din PV/BESS, reducând presiunea asupra costurilor de exploatare.	Ridicat
Economic	Costurile operaționale sunt semnificativ mai mici decât în scenariul cu vehicule convenționale; rentabilitatea investiției depinde de grant, prețul vehiculelor și gradul de utilizare.	Mediu-ridicat
Social	Proiectul îmbunătățește accesul populației rurale la servicii raionale, educație, piață, servicii medicale și conexiuni regionale.	Ridicat
Mediu	Înlocuirea combustibilului lichid cu energie electrică reduce emisiile directe, zgomotul și poluarea locală pe coridoarele deservite.	Ridicat
Instituțional	Sunt necesare acorduri clare între Consiliul Raional, Primăria Sîngerei, APL-urile beneficiare și operatorul de transport/energie.	Mediu

Sursa: sinteză proprie pe baza capitolelor 2-10 ale studiului.

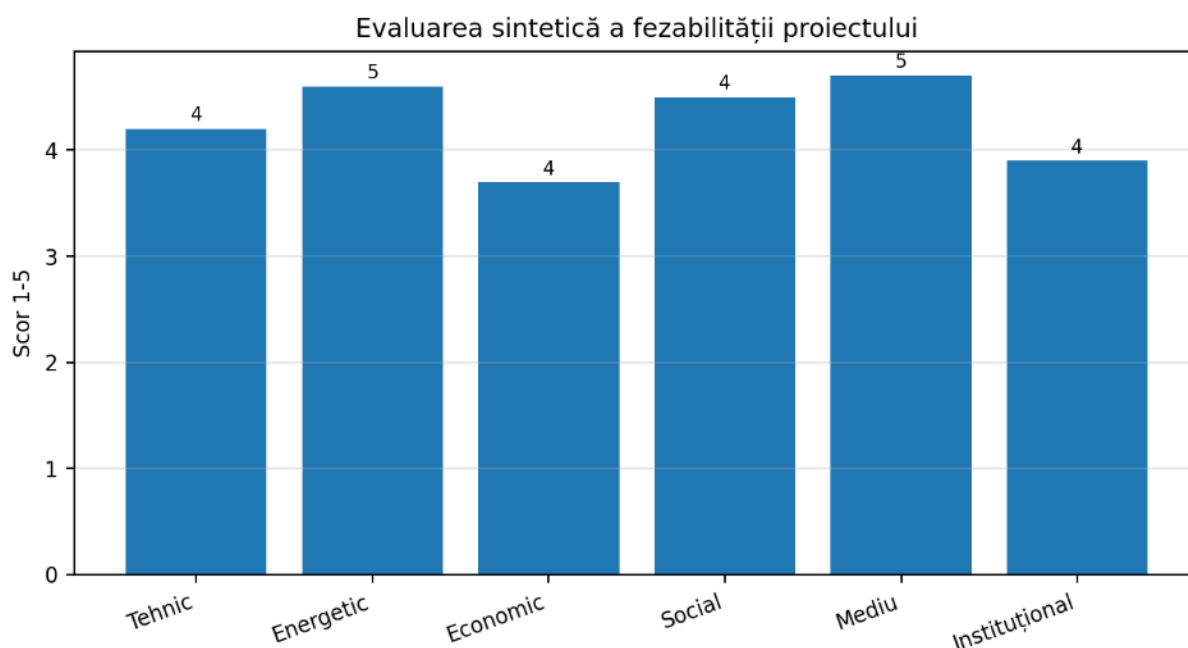

Figura 144. Evaluarea sintetică a fezabilității proiectului

Sursa: model de evaluare multicriterială, elaborare proprie.

11.1 Concluzii tehnice

Din punct de vedere tehnic, proiectul rămâne fezabil și după actualizarea rutelor. Noile trasee solicitate de beneficiar sunt mai concrete din punct de vedere operațional decât cele 4 coridoare inițiale și permit dimensionarea mai apropiată de viitorul serviciu public. Principala schimbare constă în majorarea frecvenței zilnice și în trecerea la 5 rute distincte, ceea ce impune o flotă minimă de 5 vehicule active și 1 vehicul de rezervă.

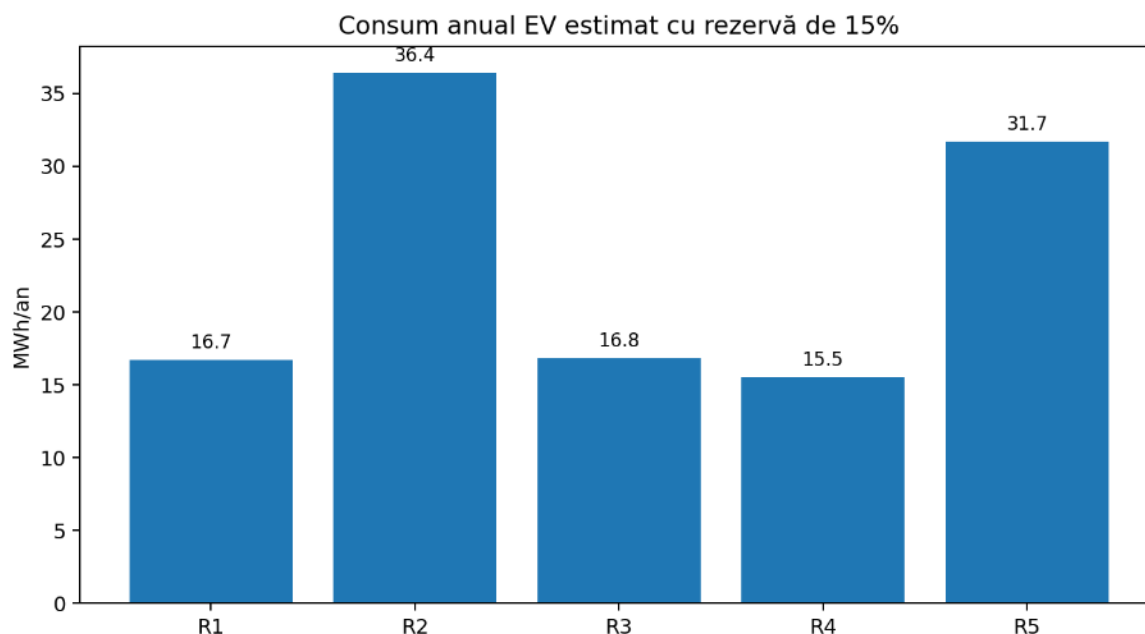
Rutele R1, R3 și R4 pot fi deservite cu minibuze electrice compacte, deoarece au parcurs zilnic moderat și cerere estimată compatibilă cu vehicule de 20-25 locuri. Rutele R2 și R5 au frecvență mai mare și parcurs zilnic de 192 km/zi, respectiv 210 km/zi, astfel că se recomandă vehicule de 25-35 locuri sau midibuze electrice cu autonomie sporită. Vehiculul de rezervă trebuie ales astfel încât să poată substitui cel puțin rutele scurte și medii, iar în caz de necesitate să susțină temporar R2 sau R5.

Tabelul 211. Configurația tehnică recomandată pentru etapa de bază revizuită

Componentă	Configurație recomandată	Argument tehnic
Flotă activă	5 vehicule electrice active	câte un vehicul pentru fiecare rută operațională prioritară
Vehicul de rezervă	1 minibus electric de rezervă	asigură continuitatea serviciului în caz de mentenanță, avarie sau variații de cerere
Tip vehicule R1, R3, R4	minibuze electrice 20-25 locuri	rute scurte-medii, parcurs zilnic moderat, cost de achiziție mai redus
Tip vehicule R2, R5	minibus/midibus electric 25-35 locuri	frecvență ridicată, parcurs zilnic mare și cerere potențială mai stabilă
Încărcare de bază	5-6 puncte AC 22 kW	încărcare lentă/nocturnă pentru protecția bateriei și costuri reduse
Încărcare de rezervă	1 stație DC 60 kW; pregătire pentru 120-125 kW	flexibilitate operațională pentru completări rapide și situații speciale
PV/BESS	PV 150 kWp și BESS 150-250 kWh	reducerea costului energiei, utilizarea locală a energiei regenerabile și limitarea vârfurilor
Sistem IT	GPS, monitorizare SOC, consum, punctualitate, raportare	date reale pentru optimizare și management contractual

Tabelul 212. Concluzii tehnice pe rute operaționale revizuite

Rută	Localități / noduri deservite	Parcurs zilnic, km	Parcurs anual, km	Vehicul recomandat	Etapă
R1	Coadă Iazului - Bilicenii Vechi - Sîngerei	121	36 300	minibus electric 20-25 locuri	Faza I
R2	Ciuciuieni - Iezărenii Vechi - Vrancești - Sîngerei	192	57 600	midibus/minibus 25-35 locuri	Faza II
R3	Cozăști - Brejeni - Sîngerei	108	32 400	minibus electric 20-25 locuri	Faza II
R4	Petrovca - Copăcenii - Grigorăuca - Sîngerei	112	33 600	minibus electric 20-25 locuri	Faza I
R5	Prepeșița - Mihailovca - Copăcenii - Grigorăuca - Sîngerei	210	63 000	midibus/minibus 25-35 locuri	Faza I

Figura 145. Consum anual EV estimat pe rute, cu rezervă operațională de 15%

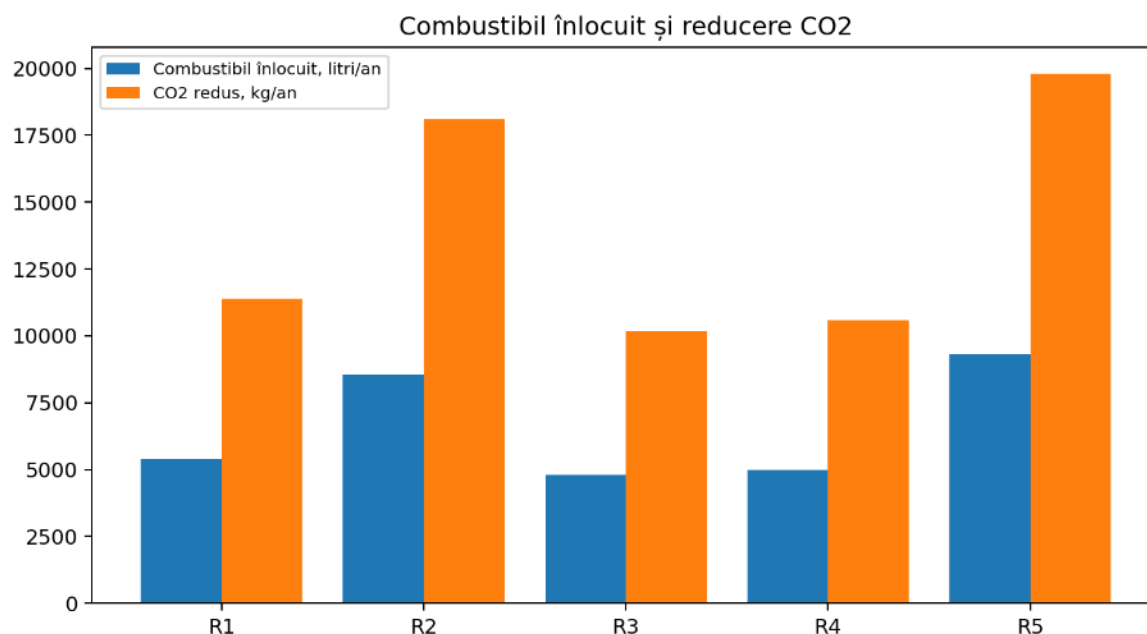
11.2 Concluzii energetice și climatice

Trecerea la vehicule electrice conduce la o schimbare structurală a consumului energetic: transportul nu mai depinde de motorină sau benzină, ci de energie electrică monitorizabilă, care poate fi produsă parțial local prin sistem fotovoltaic. În scenariul revizuit, cele 5 rute totalizează aproximativ 222.900 km/an, iar consumul anual de energie electrică este estimat la aproximativ 117,1 MWh/an, incluzând o rezervă de 15% pentru condiții de iarnă, variații de sarcină, climatizare și diferențe reale de operare.

Soluția PV/BESS rămâne justificată. PV 150 kWp poate produce anual o cantitate de energie comparabilă cu necesarul de tracțiune al flotei în balanță anuală, iar BESS 150-250 kWh permite mutarea parțială a producției solare din timpul zilei spre încărcarea de seară/noapte. Totuși, acoperirea în timp real depinde de regimul de consum, tarife, profilul solar, capacitatea racordului și modul de operare a sistemului EMS.

Tabelul 213. Indicatori energetici și climatici finali revizuiți

Indicator	Situația actuală	Scenariul EV + PV/BESS	Efect estimat
Parcurs anual analizat	222 900 km/an	222 900 km/an	același nivel de serviciu de bază
Combustibil lichid	cca 33 042 litri/an	0 litri/an pe rutele electrificate	eliminare consum direct pe rutele operate electric
Consum energie electrică	0 MWh/an pentru tracțiune	117,1 MWh/an cu rezervă de 15%	energie măsurabilă și controlabilă
Pondere PV/BESS	0%	aprox. 50-60% în model de planificare	autonomie energetică parțială
Emisii CO ₂	cca 87-90 t/an	cca 17-20 t/an indirecte	reducere estimată cca 70,1 t/an
Zgomot și emisii locale	ridicate în zone de staționare și pornire	zero emisii locale la vehicul	calitate mai bună a aerului în stații și în oraș

Figura 146. Combustibil lichid înlocuit și reducere CO2 estimată pe rute

Reducerea emisiilor nu se limitează la indicatorul CO2. Vehiculele electrice elimină emisiile locale de particule, NOx și fum la punctele de staționare, ceea ce este relevant pentru zonele de îmbarcare, Gara Auto Sîngerei și punctele de oprire din localitățile rurale. Beneficiul climatic va fi mai mare dacă ponderea energiei PV în consumul de încărcare este menținută prin management inteligent și dacă sistemul BESS este dimensionat corect.

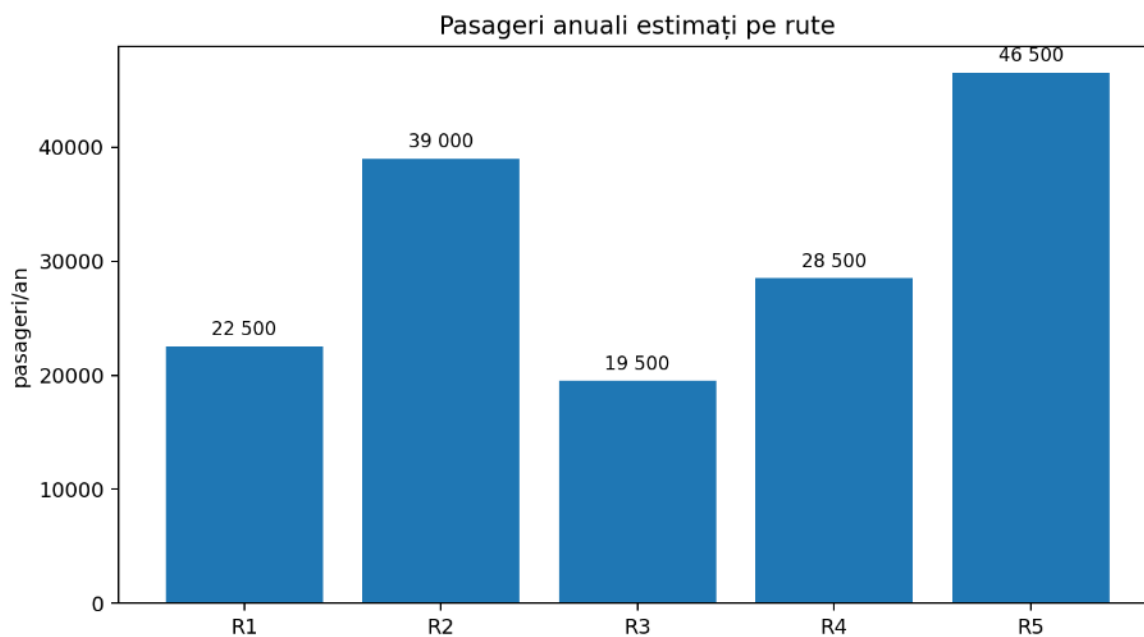
11.3 Concluzii economice și sociale

Din punct de vedere economic, proiectul trebuie evaluat prin costul total de operare și nu doar prin investiția inițială. CAPEX-ul este mai ridicat decât în cazul vehiculelor convenționale, însă OPEX-ul se reduce prin consum energetic mai ieftin, mentenanță mai redusă și utilizarea energiei fotovoltaice locale. În scenariul revizuit, investiția preliminară este estimată la circa 2,151 milioane EUR, respectiv aproximativ 41,95 milioane lei. Pentru administrația locală, proiectul devine realist în cazul unei finanțări nerambursabile majoritare.

Impactul social rămâne unul dintre principalele argumente ale proiectului. Cele 5 rute operaționale propuse creează un serviciu mai des și mai concret pentru locuitorii localităților conectate la orașul Sîngerei. Estimarea de lucru indică aproximativ 520 pasageri/zi și 156.000 pasageri/an, cu potențial de creștere după stabilizarea orarului și creșterea încrederii populației în serviciu.

Tabelul 214. Sinteza economică a scenariului recomandat revizuit

Indicator	Valoare estimată	Interpretare
Investiție totală preliminară	2,151 mil. EUR / 41,95 mil. lei	include 6 vehicule, stații AC/DC, PV, BESS, racordare, IT, proiectare și neprevăzute
OPEX situația actuală	aprox. 2,18 mil. lei/an	combustibil, mentenanță și exploatare convențională
OPEX scenariul EV + PV/BESS	aprox. 0,82 mil. lei/an	energie electrică, mentenanță EV, operare energetică și management
Economie operațională anuală	aprox. 1,36 mil. lei/an	resursă pentru sustenabilitate, mentenanță și stabilizarea tarifelor
Payback simplu fără grant	peste 30 ani	nu este recomandat ca model unic de finanțare
Payback la grant 80%	aprox. 6-7 ani	model fezabil pentru investiție publică verde

Figura 147. Pasageri anuali estimați pe rutele operaționale revizuite

Tabelul 215. Concluzii sociale pe categorii de beneficiari

Categorie beneficiară	Necesitate principală	Beneficiu generat de proiect
Elevi și tineri	deplasare predictibilă spre instituții educaționale și activități extrașcolare	curse regulate dimineața și seara, posibilitate de ajustare la orarul școlar
Persoane vârstnice	acces la servicii medicale, piață, administrație și servicii publice	mobilitate mai sigură și mai previzibilă între sate și centrul raional
Navetiști	deplasare spre locuri de muncă și conexiuni regionale	rute repetate zilnic și conectare la orașul Sîngerei
Persoane fără automobil	alternativă la transport ocazional sau informal	serviciu public organizat, cu orar, stații și reguli clare
APL-uri locale	integrare mai bună a satelor cu serviciile raionale	instrument de dezvoltare teritorială și reducere a izolării rurale

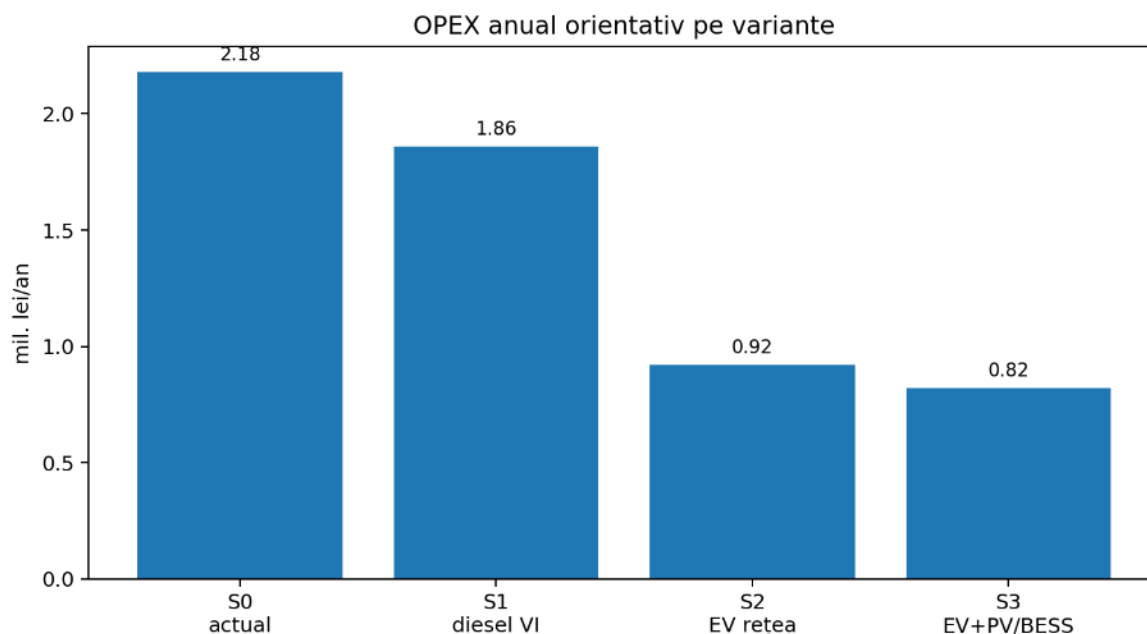

Figura 148. OPEX anual orientativ pe variante tehnice

11.4 Recomandări pentru etapa de proiectare

Înainte de lansarea achizițiilor, ipotezele utilizate în studiul revizuit trebuie transformate în date validate tehnic. Prima prioritate este confirmarea prin GIS a tuturor celor 5 rute operaționale, inclusiv lungimile exacte, opririle, punctele de întoarcere, zonele dificile iarna și amplasamentele sigure pentru stații. Această verificare poate modifica ușor parcursul zilnic și autonomia necesară.

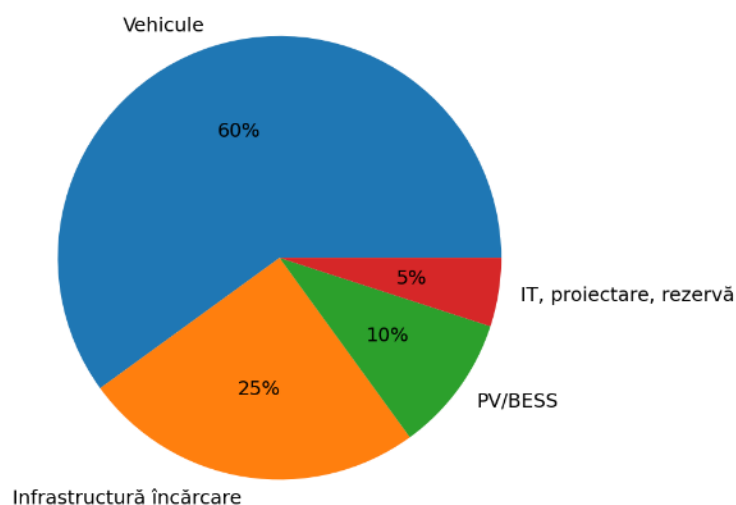
A doua prioritate este obținerea avizului de racordare pentru Gara Auto Sîngerei, deoarece numărul real de stații, puterea simultană acceptată și integrarea PV/BESS depind de condițiile operatorului de distribuție. A treia prioritate este colectarea datelor reale de pasageri pe cel puțin 7 zile pentru fiecare rută, inclusiv dimineața/seara, zi de piață și weekend, pentru validarea capacității vehiculelor și a orarului propus.

Tabelul 216. Recomandări tehnice obligatorii înainte de proiectul tehnic

Nr.	Acțiune recomandată	Rezultat așteptat	Responsabil propus
1	Măsurare GIS a celor 5 trasee și stații	lungimi finale, profil rutier, puncte de întoarcere, amplasamente de stații	proiectant / Consiliul Raional
2	Studiu rapid de pasageri pe 7 zile	pasageri/zi, ore de vârf, grad de ocupare, potențial tarifar	operator / APL / consultant
3	Aviz de racordare la Gara Auto Sîngerei	putere disponibilă, condiții tehnice, cost racordare	Primăria Sîngerei / operator distribuție
4	Expertiza amplasamentului PV/BESS	suprafață disponibilă, orientare, umbrire, regim juridic	Primăria Sîngerei / proiectant electric
5	Specificații tehnice pentru vehicule	capacitate, autonomie, garanții, service, accesibilitate	grup de lucru achiziții
6	Model juridic și operațional	operator, proprietar active, tarif, responsabilități, subvenții	Consiliul Raional / APL-uri partenere

Tabelul 169. Cerințe minime recomandate pentru caietele de sarcini

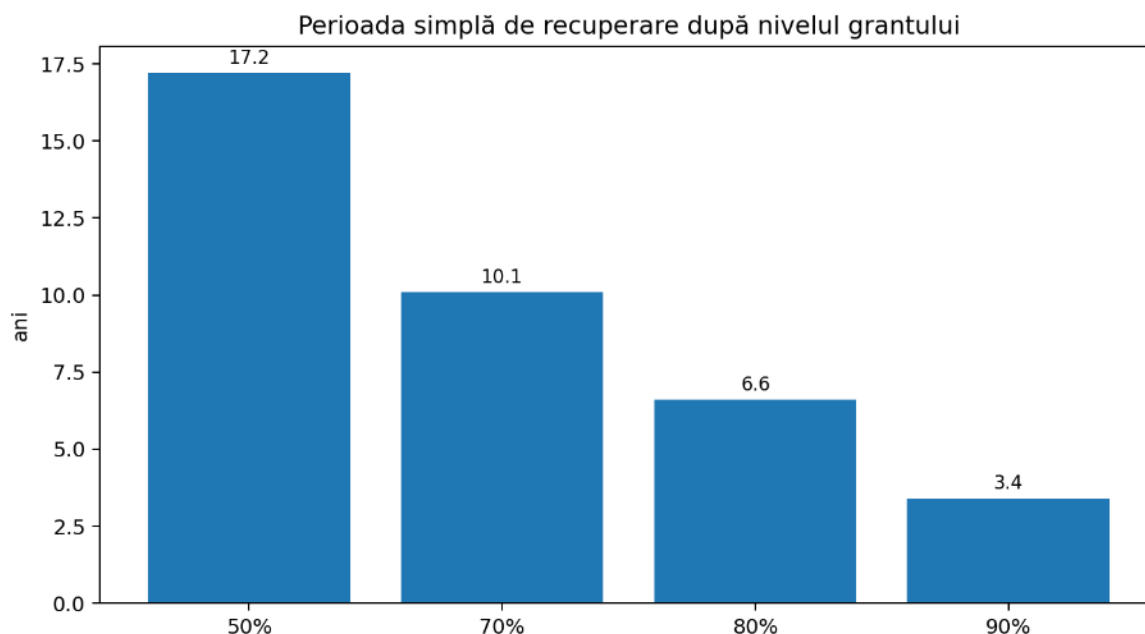
Pachet	Cerințe minime recomandate
Vehicule electrice	autonomie minimă cu rezervă pentru iarnă; accesibilitate PMR; garanție baterie; service regional; telemetrie; consum certificat; climatizare eficientă
Stații de încărcare	compatibilitate CCS2; contorizare; management de sarcină; protecții; comunicare OCPP; posibilitate de extindere; garanție și service
PV/BESS	panouri cu garanție de performanță; invertoare monitorizabile; baterii cu BMS; protecții anti-incendiu; integrare EMS
Sistem IT	GPS; monitorizare SOC; raportare km, consum și punctualitate; export date; modul simplu de ticketing sau validare
Lucrări la Gara Auto	siguranță electrică, iluminat, acces vehicule, semnalizare, zonă de staționare, protecție echipamente, drenaj și acces service

Figura 149. Structura orientativă a investiției revizuite

Recomandarea finală este implementarea etapizată. Faza I trebuie să includă rutele cu risc tehnic mai redus și cu legătură clară la coridorul Copăcenii-Grigorașu-Prepeleț, precum și ruta mixtă Coadă Iazului/Biliceni Vechi-Sîngerei. Faza II poate include rutele care necesită verificare suplimentară a cererii, stațiilor și orarului zilnic. Dacă finanțarea permite achiziția integrală de la început, lansarea operațională trebuie totuși făcută gradual, pentru a testa consumul real, încărcarea și comportamentul pasagerilor.

Tabelul 217. Recomandarea finală a studiului de fezabilitate revizuit

Element	Recomandare finală
Varianța recomandată	Transport electric pe 5 rute operaționale prioritare, cu încărcare la Gara Auto Sîngerei și integrare PV/BESS.
Model de implementare	Implementare etapizată, cu lansare pilot și extindere după validarea consumului, cererii și orarului.
Flotă minimă	5 vehicule electrice active + 1 vehicul de rezervă.
Infrastructură minimă	5-6 stații AC 22 kW, 1 stație DC 60 kW, PV 150 kWp, BESS 150-250 kWh, sistem EMS/IT.
Condiții obligatorii	Măsurare GIS, aviz de racordare, numărători de pasageri, clarificarea operatorului și confirmarea CAPEX prin oferte.
Decizie finală	Proiectul este fezabil tehnic, justificat social și relevant energetic/climatic, cu condiția finanțării nerambursabile și a validării datelor în etapa tehnică.

Figura 150. Perioada simplă de recuperare în funcție de nivelul grantului

Sursa: calcule proprii și sinteză pe baza capitolelor 4-10 revizuite ale studiului.

În concluzie, actualizarea traseelor nu schimbă direcția strategică a studiului, ci o face mai practică și mai apropiată de cerințele beneficiarului. Proiectul rămâne fezabil în condiții de implementare etapizată, management operațional riguros și finanțare nerambursabilă majoritară. Următorul pas critic este transformarea ipotezelor de fezabilitate în date tehnice validate, astfel încât achizițiile și investițiile să se bazeze pe un program real, măsurabil și acceptat de localitățile beneficiare.

Tabelul 218. Sinteza economică a scenariului recomandat

Indicator	Valoare estimată	Interpretare
Investiție totală preliminară	2 070 000 EUR / 40.4 mil. lei	include vehicule, stații, PV, BESS, racordare, IT, proiectare și neprevăzute
OPEX situația actuală	2.01 mil. lei/an	combustibil, mentenanță, administrare
OPEX scenariul EV + PV/BESS	0.72 mil. lei/an	energie electrică, mentenanță EV, operare energetică
Economie operațională anuală	1.29 mil. lei/an	resursă financiară pentru sustenabilitate
Payback simplu fără grant	31.2 ani	nu este recomandat ca model unic de finanțare
Payback simplu la grant 80%	6.2 ani	model financiar fezabil pentru APL/Consiliul Raional

Sursa: model financiar preliminar din capitolul 8, sintetizat pentru decizia finală.

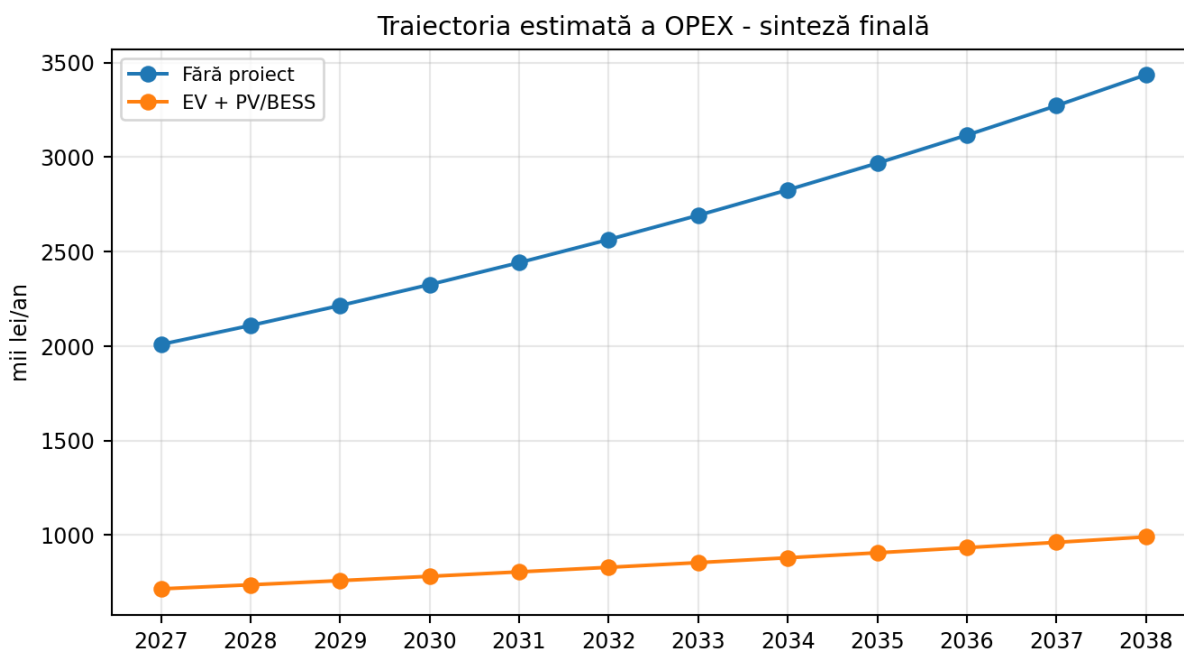

Figura 151. Traectoria estimată a costurilor operaționale

11.5 Recomandări pentru etapa de proiectare

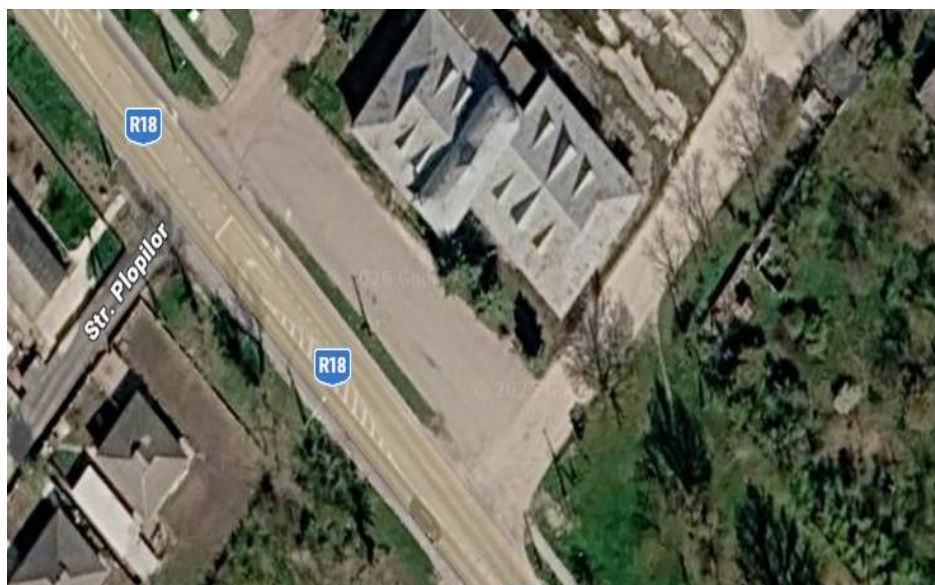
Înainte lansării achizițiilor, se recomandă transformarea ipotezelor de fezabilitate în date validate tehnic. Prima prioritate este confirmarea traseelor prin măsurători GIS, inclusiv lungimi exacte, opriri, puncte de întoarcere, condiții de drum, zone dificile iarna și amplasamente sigure pentru stații de așteptare. Această verificare poate modifica ușor parcursul zilnic și necesarul de autonomie.

A doua prioritate este obținerea avizului de racordare pentru Gara Auto Sîngerei. Studiul recomandă dimensionarea preliminară a racordului pentru un post de transformare de 250-400 kVA, dar soluția finală depinde de puterea disponibilă, regimul de tarificare, protecțiile cerute și posibilitatea integrării PV/BESS. Fără acest aviz, nu poate fi confirmat definitiv numărul și tipul stațiilor de încărcare.

Tabelul 219. Cerințe minime recomandate pentru caietele de sarcini

Pachet	Cerințe minime recomandate
Vehicule electrice	autonomie minimă cu rezervă pentru iarnă; accesibilitate PMR; garanție baterie; service regional; telemetrie; consum certificat; climatizare eficientă
Stații de încărcare	compatibilitate CCS2; contorizare; management de sarcină; protecții; comunicare OCPP; posibilitate de extindere; garanție și service
PV/BESS	panouri cu garanție de performanță; invertoare monitorizabile; baterii cu BMS; protecții anti-incendiu; integrare EMS
Sistem IT	GPS; monitorizare SOC; raportare km, consum și punctualitate; export date; modul simplu de ticketing sau validare
Lucrări la Gara Auto	siguranță electrică, iluminat, acces vehicule, semnalizare, zonă de staționare, protecție echipamente, drenaj și acces pentru service

Sursa: bune practici tehnice și concluziile capitolelor 5-6.

Figura 152. Locația agreată preventiv pentru amplasarea Gării Auto Singerei pentru depou, stații de încărcare și PV/BESS

Figura 153. Stații existente și zonele de așteptare pe cele patru coridoare

11.6 Pașii următori

Implementarea proiectului trebuie organizată în două niveluri: faza de pregătire tehnică și instituțională, urmată de faza de investiție. În faza de pregătire se finalizează datele operaționale, avizele, documentația tehnică, modelul de operare și aplicația de finanțare. În faza de investiție se achiziționează vehiculele și echipamentele, se amenajează punctul de încărcare la Gara Auto Singerei, se instalează PV/BESS și se lansează operarea pilot pe rutele R1-R2.

Recomandarea finală este implementarea etapizată. Faza I trebuie să acopere rutele cu risc tehnic mai mic și cu parcurs mai ușor de gestionat electric: R1 și R2. Faza II va extinde sistemul către R3 și R4, după validarea cererii, a disponibilității vehiculelor și a performanței infrastructurii de încărcare. Această abordare limitează riscurile, permite ajustarea modelului tarifar și oferă date reale pentru extindere.

Pe termen mediu, proiectul poate deveni un model regional de mobilitate rurală electrică, mai ales dacă este completat cu date operaționale transparente, indicatori de performanță, consultări cu populația și mecanisme de ajustare a rutelor. Pentru finanțatori, valoarea proiectului constă în combinarea impactului climatic cu cel social: reducere de emisii, conectivitate rurală, acces la servicii publice și utilizarea energiei regenerabile locale.

Tabelul 220. Pașii următori pentru implementare

Etapă	Perioadă orientativă	Activități principale	Rezultat
Etapa 1 - validare date	lunile 1-2	consultări APL, numărători pasageri, verificare stații și drumuri	date finale pentru proiectare
Etapa 2 - avize și proiectare	lunile 2-6	aviz racordare, proiect tehnic, caiete de sarcini	documentație de achiziție
Etapa 3 - finanțare și achiziții	lunile 6-10	aplicație finanțare, achiziții vehicule, stații, PV/BESS	contracte semnate
Etapa 4 - lucrări și livrare	lunile 9-14	amenajare Gara Auto, instalare stații, PV/BESS, livrare vehicule	infrastructură funcțională
Etapa 5 - testare	lunile 14-15	testare rute, instruire șoferi și personal tehnic	serviciu pregătit pentru lansare
Etapa 6 - operare pilot	lunile 15-18	lansare rute faza I, monitorizare, ajustare program	date reale de exploatare
Etapa 7 - extindere	după luna 18	extindere spre rutele rămase și posibile rute urbane locale	sistem raional consolidat

Sursa: calendar propus în baza capitolului 10 și a recomandării de implementare etapizată.

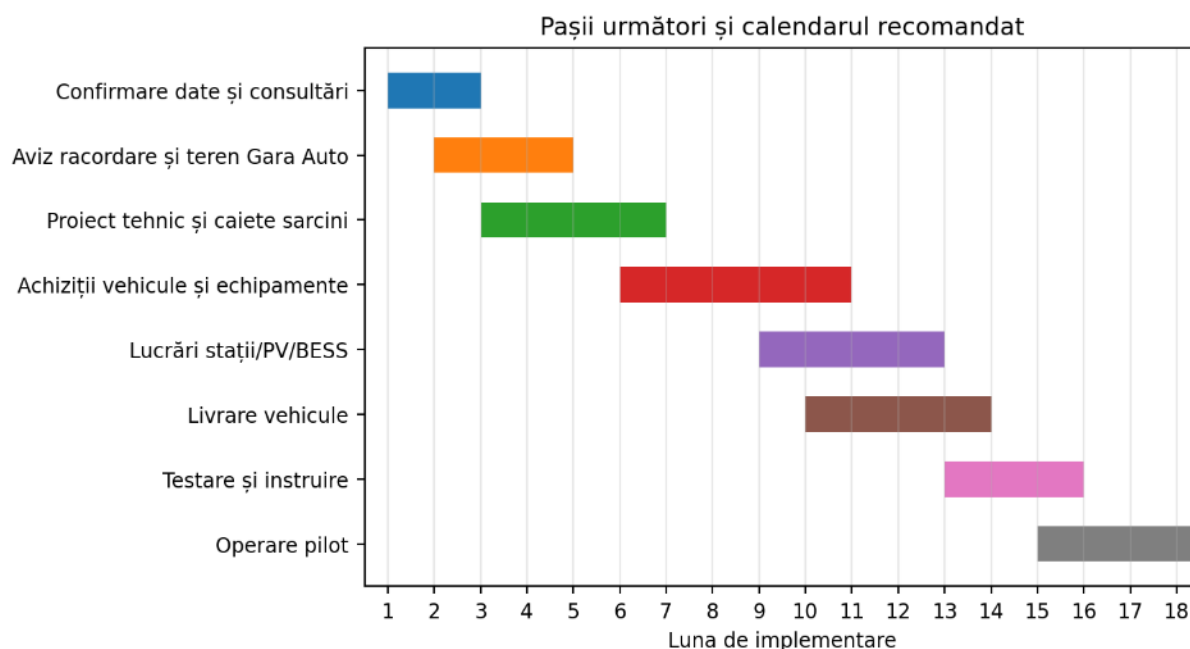

Figura 154. Pașii următori și calendarul recomandat

Sursa: grafic Gantt orientativ pentru implementarea proiectului.

Tabelul 221. Indicatori de monitorizare după implementare

Indicator	Unitate	Valoare țintă pentru etapa de bază	Frecvență raportare
Km operați electric	km/an	158 400	lunar/anual
Pasageri transportați	pasageri/an	159,000 minim; țintă extinsă 200 000-250 000	lunar/anual

Consum specific EV	kWh/km	0,40-1,10 în funcție de rută și vehicul	lunar
Disponibilitate flotă	%	minimum 90-95%	lunar
Energie produsă PV pentru încărcare	MWh/an	60-80 MWh/an pentru etapa de bază	lunar/anual
Reducere combustibil	litri/an	36 624	anual
Reducere CO2	t/an	79.3	anual
Cost operațional mediu	lei/km	sub nivelul vehiculelor convenționale	trimestrial
Satisfacția utilizatorilor	scor/sondaj	minimum 4 din 5	semestrial

Sursa: set minim de KPI pentru monitorizarea tehnică, financiară, socială și climatică.

Tabelul 222. Recomandarea finală a studiului de fezabilitate

Element	Recomandare finală
Varianta recomandată	Transport electric pe cele patru coridoare prioritare, cu încărcare la Gara Auto Sîngerei și integrare PV/BESS.
Mod de implementare	Etapizat: Faza I pentru R1-R2, Faza II pentru R3-R4, cu posibilitate de extindere după validarea cererii.
Condiție critică 1	Confirmarea puterii de racordare și a soluției de amplasare a stațiilor/PV/BESS la Gara Auto Sîngerei.
Condiție critică 2	Asigurarea unei finanțări nerambursabile consistente, preferabil minimum 70-80% din investiția inițială.
Condiție critică 3	Crearea unui model instituțional clar privind proprietatea vehiculelor, operarea serviciului, tarifarea și mentenanța.
Decizie	Proiectul este fezabil tehnic, energetic, social și climatic; fezabilitatea financiară este favorabilă în scenariul cu grant și operare etapizată.

Sursa: concluzia finală a consultantului, pe baza tuturor capitolelor studiului.

Anexa 1 Date și planuri locale .

Anexa 2. Cadrul de reglementare aplicabil

1. SM EN 16247-2:2015 Audituri energetice. Partea 2: Clădiri;
2. NCM M.01.01:2025 Performanța energetică a clădirilor. Cerințe minime de performanță energetică a clădirilor;
3. NCM M.01.02:2025 Performanța energetică a clădirilor. Metodologia de calcul al performanței energetice a clădirilor;
4. NCM M.01.04:2025 Performanța energetică a clădirilor. Metodologia de calcul al nivelurilor optime, din punctul de vedere al costurilor, ale cerințelor minime de performanță energetică a clădirilor și a elementelor acestora;
5. SNIP 2.01.01-82 Climatologia și geofizica în construcții;
6. CP E.04.05–2006 Proiectarea Protecției Termice a Clădirilor;
7. SNIP 2.04.05–91 Încălzire, condiționare și ventilare;
8. SM EN ISO 5 2016-1:2018 Performanța energetică a clădirilor. Necesarul de energie pentru încălzire și răcire, temperaturi interioare și sarcini termice sensibile și latente. Partea 1: Metode de calcul;
9. SM CEN SM / EN 52016-2:2017 Performanța energetică a clădirilor. Necesități energetice pentru încălzire și răcire, temperaturile interioare și sarcinile de încălzire sensibile și latente. Partea 2: Explicarea și justificarea ISO 52016-1 și ISO 52017-1;
10. SM EN 15316-2:2017 Performanța energetică a clădirilor. Metodă de calcul al cerințelor energetice și al randamentelor instalației. Partea 2: Spații pentru instalații de emisie (încălzirea și răcirea), module M3-5, M4-5;
11. SM EN 15316-3:2017 Performanța energetică a clădirilor. Metodă de calcul al cerințelor energetice și al randamentelor instalației. Partea 3: Instalații de distribuție pentru spații (DHW, încălzirea și răcirea), module M3-6, M4-6, M8-6;
12. SM EN 15316-4-1:2017 Performanța energetică a clădirilor. Metodă de calcul al cerințelor energetice și al randamentelor instalației. Partea 4 -1: Instalații de generare a căldurii pentru încălzirea spațiilor și DHW, instalații de ardere (boilere, biomasă), module M3-8-1, M8-8-1;
13. SM EN 15316-4-3:2017 Performanța energetică a clădirilor. Metodă de calcul al cerințelor energetice și al randamentelor instalației. Partea 4 -3: Sisteme de generare a căldurii, sisteme solare termice și fotovoltaice, Module M3-8-3, M8-8-3, M11-8-3;
14. SM EN 15316-4-4:2017 Performanța energetică a clădirilor. Metodă de calcul al cerințelor energetice și al randamentelor instalației. Partea 4 -4: Sisteme de generare a căldurii, sisteme de cogenerare integrate în clădiri, Module M8-3-4, M8-8-4, M8-11-4;
15. SM EN 15316-4-5:2017 Performanța energetică a clădirilor. Metodă de calcul al cerințelor energetice și al randamentelor instalației. Partea 4 -5: Încălzirea și răcirea spațiilor, module M3-8-5, M4-8-5, M8-8-5, M11-8-5;

16. SM EN 15316-4-8:2017 Performanța energetică a clădirilor. Metodă de calcul al cerințelor energetice și al randamentului instalației. Partea 4 -8: Instalații de generare a căldurii pentru încălzirea spațiilor, instalații de încălzire cu aer cald și prin radiații, inclusiv sobe (locale), modul M3-8-8;
17. SM EN 15316-5:2017 Performanța energetică a clădirilor. Metodă de calcul al necesarului de energie și al eficienței instalațiilor. Partea 5: Sisteme de încălzire și de stocare a apei calde menajere (fără răcire), Modulele M3-7, M8-7;
18. SM CEN/TR 16798-14:2017 Performanța energetică a clădirilor. Ventilarea în clădiri. Partea 14: Interpretarea cerințelor EN 16798-13. Calculul sistemelor de răcire (modulul M4-8). Generare;
19. SM SR EN 12464-1: 2013 Lumină și iluminat. Iluminatul locurilor de muncă. Partea 1: Locuri de muncă interioare;
20. SM EN 13032-1+A1:2017 Lumină și iluminat. Măsurarea și prezentarea rezultatelor fotometrice ale lămpilor și aparatelor de iluminat. Partea 1: Măsurarea și prezentarea datelor;
21. NCM C.04.02:2017 Iluminatul natural și artificial;
22. SM EN 15232-1:2017 Performanța energetică a clădirilor. Impact al automatizării, controlului și managementului tehnic al clădirii. Module M10-4,5,6,7,8,9,10;
23. NCM C.01.03:2017 Proiectarea construcțiilor pentru instituții de învățământ general;
24. NCM E.03.02-2014 Protecția împotriva incendiilor a clădirilor și instalațiilor;
25. SM EN 16798-17:2017 Performanța energetică a clădirilor. Ventilarea în clădiri. Partea 17: Ghid pentru inspecția sistemelor de ventilare și sistemelor de condiționare a aerului (Module M4-11, M5-11, M6-11, M7-11)
26. SM EN 15378-1:2017 Performanța energetică a clădirilor. Sisteme de încălzire și de alimentare cu apă caldă în clădiri. Partea 1: Inspecția cazanelor, sistemelor de încălzire și de alimentare cu apă caldă, Module M3-11, M8-11